



### Tartalom

#### I *Állásfoglalások, ajánlások és vélemények*

##### VÉLEMÉNYEK

##### **Európai Gazdasági és Szociális Bizottság**

##### **Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 563. plenáris ülése – Interactio, 2021.9.22–2021.9.23.**

2021/C 517/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A kohéziós politika szerepe az egyenlőtlenségek elleni küzdelemben a Covid19-válságot követő új programozási időszakban. Kiegészítő jelleg és lehetséges átfedések a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel és a nemzeti helyreállítási tervekkel (saját kezdeményezésű vélemény) . . . . .	1
2021/C 517/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének biztosítása Európában (saját kezdeményezésű vélemény) . . . . .	9
2021/C 517/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Szükséghelyzeti intézkedések a foglalkoztatás és a jövedelem támogatására a pandémiás válsághelyzetben (saját kezdeményezésű vélemény) . . . . .	16
2021/C 517/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után (feltáró vélemény a szlovén elnökség felkérésére) . . . . .	23
2021/C 517/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Egy méltányos élelmiszer-ellátási lánc felé (feltáró vélemény) . . . . .	38

#### III *Előkészítő jogi aktusok*

##### **Európai Gazdasági és Szociális Bizottság**

##### **Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 563. plenáris ülése – Interactio, 2021.9.22–2021.9.23.**

2021/C 517/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A jogalkotás minőségének javítása: közös erővel a jobb jogszabályokért (COM(2021) 219 final) . . . . .	45
---------------	--	----

2021/C 517/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2013/34/EU irányelvnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és az 537/2014/EU rendeletnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról (COM(2021) 189 <i>final</i> – 2021/104 (COD)) . . . . .	51
2021/C 517/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A mesterséges intelligenciával kapcsolatos európai megközelítés előmozdítása (COM(2021) 205 <i>final</i> ) . . . . .	56
2021/C 517/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály) megállapításáról és egyes uniós jogalkotási aktusok módosításáról (COM(2021) 206 <i>final</i> – 2021/106 (COD)) . . . . .	61
2021/C 517/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a gépipari termékekről (COM(2021) 202 <i>final</i> – 2021/0105 (COD)) . . . . .	67
2021/C 517/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Uniós taxonómia, a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás, a fenntarthatósági preferenciák és a vagyongazdálkodási kötelezettségek: a finanszírozási forrásoknak az európai zöld megállapodás felé történő irányítása (COM(2021) 188 <i>final</i> ) . . . . .	72
2021/C 517/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021– 2025) (COM(2021) 171 <i>final</i> ) . . . . .	78
2021/C 517/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az önkéntes visszatérésre és a visszailleszkedésre vonatkozó uniós stratégia (COM(2021) 120 <i>final</i> ) . . . . .	86
2021/C 517/14	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021– 2025) (COM(2021) 170 <i>final</i> ) . . . . .	91
2021/C 517/15	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi határozatra a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról (COM(2021) 282 <i>final</i> ], [2021/0137 (COD)) . . . . .	97
2021/C 517/16	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Stratégiai iránymutatások a fenntarthatóbb és versenyképesebb uniós akvakultúra érdekében a 2021 és 2030 közötti időszakra (COM (2021) 236 <i>final</i> ) . . . . .	103
2021/C 517/17	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: az EU-n belüli fenntartható kék gazdaság új megközelítéséről – Az EU kék gazdaságának átalakítása a fenntartható jövő érdekében (COM(2021) 240 <i>final</i> ) . . . . .	108
2021/C 517/18	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: az uniós ökológiai termelés fejlesztésére irányuló cselekvési tervről (COM(2021) 141 <i>final</i> ) . . . . .	114

2021/C 517/19	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2020/2222 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az Uniót és az Egyesült Királyságot a Csatorna-alagúton áthaladó állandó összeköttetésen keresztül összekötő, határokon átnyúló infrastruktúra tekintetében történő módosításáról (COM(2021) 402 <i>final</i> – 2021/0228(COD))	120
2021/C 517/20	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi határozatra az Európai Unió által a Közlekedési Közösség regionális irányítóbizottságában a Közlekedési Közösség 2022. évi költségvetésének elfogadásával kapcsolatban képviselendő álláspont meghatározásáról (COM(2021) 479 <i>final</i> – 2021/0272 (NLE))	121
2021/C 517/21	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és a tanácsi rendeletre a GFCM (Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság) létrehozásáról szóló megállapodás hatálya alá tartozó területen folytatott halászattal kapcsolatos egyes rendelkezésekről (átdolgozás) (COM(2021) 434 <i>final</i> – 2021/0248 (COD))	122
2021/C 517/22	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 2013. december 11-i 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az uniós vizekhez való hozzáférés korlátozása tekintetében történő módosításáról (COM(2021) 356 <i>final</i> – 2021/0176 (COD))	123



## I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

## VÉLEMÉNYEK

## EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG 563. PLENÁRIS ÜLÉSE – INTERACTIO,  
2021.9.22–2021.9.23.

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A kohéziós politika szerepe az egyenlőtlenségek elleni küzdelemben a Covid19-válságot követő új programozási időszakban. Kiegészítő jelleg és lehetséges átfedések a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel és a nemzeti helyreállítási tervekkel**

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2021/C 517/01)

Előadó: **Ioannis VARDAKASTANIS**

Társelőadó: **Judith VORBACH**

Közgyűlési határozat:	2021.3.25.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.23.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	211/0/6

### 1. Következtetések és ajánlások

1.1. A Next Generation EU (NGEU) eszköz, amellyel, hogy a tagállamok közötti szolidaritáson alapul, azt is jelképezi, hogy a tagállamok közös jövőképpel rendelkeznek. Bizalomerosztó hatása máris hozzájárult ahhoz, hogy egyes országokban csökkenjen a mély válság kialakulásának valószínűsége, pozitív hatása pedig akkor fog teljes mértékben érvényesülni, amikor kezdetét veszik a tényleges kiadások. Habár az EGSZB nagyra értékeli, hogy az EU-nak sikerült ilyen rövid idő alatt ilyen széles körű mechanizmust kidolgoznia és elfogadnia, azt is kéri, hogy tegyenek meg minden erőfeszítést e mechanizmus további javítása és az esetleges hiányosságok kiküszöbölése érdekében.

1.2. Általánosságban az EGSZB olyan, jólétre összpontosító gazdaság- és szociálpolitikát javasol, amely az emberek jóllétét helyezi előtérbe, és amely senkit sem hagy magára. E véleményben arra összpontosítunk, hogy a kohéziós politika és az NGEU – elsősorban a vezérprogramján, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön<sup>(1)</sup> keresztül – milyen módon javasolja az egyenlőtlenségek orvoslását. Az NGEU valóban elősegíti a tagállamok közötti felfelé irányuló konvergenciát, és

<sup>(1)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

akár a szociálpolitikai intézkedések költségvetési mozgásterét is növelheti. Az elkövetkező évek nagy kihívása azonban végső soron az, hogy milyen mértékben és módon lehet az NGEU révén leküzdeni az országokon belüli és a régiók közötti egyenlőtlenségeket.

1.3. Az egyenlőtlenségek már a Covid19-világjárvány előtt is hatalmas problémát jelentettek. A válság még inkább kiemelte és súlyosbította ezeket a társadalmainkban már régóta fennálló különbségeket, ideértve a jövedelem és a javak egyenlőtlen elosztását, valamint az egészségügyi ellátáshoz és az oktatáshoz való egyenlőtlen hozzáférést is. Ezek az egyenlőtlenségek nemtől, életkortól, iskolai tanulmányoktól és fogyatékoságtól függően, valamint régióként, ágazatonként és szakmánként is eltérőek. A világjárvány aránytalan mértékben sújtotta a nőket és a fiatalokat. A Covid19-fertőzés a leginkább rászoruló személyek körében fordul elő a leggyakrabban, ami viszont hátrányosan érintheti a jövedelmüket. A szegényebbek ezenkívül kisebb eséllyel tudnak távmunkát végezni, ami a munkahelyek elvesztése egyik fő tényezőjének bizonyult.

1.4. Az Uniónak ki kellene használnia az NGEU által kínált egyedülálló lehetőséget arra, hogy orvosolja a szociál-, a gazdaság- és a környezetvédelmi politikák terén meglévő hiányosságokat, valamint hogy a jólétre összpontosító megközelítést alkalmazza. Az EGSZB üdvözli, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz hat pillérébe szociális célok – különösen a gazdasági, társadalmi és területi kohézió célja – is beágyazódnak, valamint hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelési kritériumai között szerepel társadalmi hatásaik értékelése is. Helyénvaló, hogy a tagállamoknak azt is ki kell fejteniük, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek hogyan járulnak hozzá a nemek közötti egyenlőséghez és a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőséghez. Az EGSZB azonban úgy véli, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveken és az NGEU eszköz egészén belül sokkal nagyobb hangsúlyt kell helyezni az igazságos elosztásra, valamint azt részletesebben meg kell határozni.

1.5. Annak biztosítása érdekében, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek erősebb szociális dimenzióval rendelkezzenek, az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság ne csak a szociális kiadásokról szóló jelentéstételhez dolgozzon ki módszertant, ahogyan azt a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szemben a 29. cikkének (4) bekezdése előírja, hanem a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervben javasolt strukturális reformok társadalmi hatásának értékeléséhez is. Ezzel kapcsolatban erősen vitatható, hogy a felhatalmazáson alapuló jogi aktus, amely a szociális dimenzióra vonatkozó előírásokat fogja tartalmazni, a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kidolgozását, sőt jóváhagyását követően lesz csak elérhető.

1.6. Az egyik nagy kihívás a kohéziós politika és az NGEU, különösen a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a REACT-EU közötti koherencia és szinergiák biztosítása jelenti. Jóllehet fontos, hogy a programok végrehajtása során kerüljünk az átfedéseket és a zavart, de annak biztosítása is döntő jelentőséggel bír, hogy a programok ne mondjanak ellent egymásnak, illetve ne akadályozzák egymást. Ezen túlmenően az, hogy a gyors felhasználásra irányuló nyomás miatt esetleg a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított finanszírozás helyeződik előtérbe a kohéziós politikával szemben, csökkentheti a 2021–2027-es kohéziós politikai finanszírozás programozásával és végrehajtásával kapcsolatos figyelmet és kapacitást, ami további késedelmekhez és a kohéziós források felhasználásával kapcsolatos problémákhoz vezethet.

1.7. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az eltérő jogalap miatt (lásd a 3.4. pontot) a kohéziós politikában foglalt, az egyenlőtlenségek csökkentésére vonatkozó rendelkezések nem tükröződnek megfelelően az NGEU és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz felhasználására vonatkozó szabályokban. Fontos, hogy a szociális dimenzió kohéziós politikán belüli terjedelme és egyértelműsége mintaként szolgáljon az NGEU és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz számára. Ezenkívül a kohéziós politika érdekelt felekkel folytatott konzultációra vonatkozó szigorú szabályait és különösen a partnerség elvét legalább mintaként kellene használni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eljárásaihoz annak érdekében, hogy a beruházásokat hatékonyan a társadalmi befogadásra és az egyenlőtlenségek elleni küzdelemre irányuló intézkedésekhez lehessen irányítani.

1.8. Mivel a pénzeszközök folyósításának feltétele az országspecifikus ajánlások végrehajtása, még fontosabb az európai szemeszter megreformálása, beleértve abba a szociális partnerekkel és a civil társadalommal folytatott konzultációra vonatkozó minimumszabályokat is, miként azt az EGSZB a szervezett civil társadalom helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe való bevonásáról szóló állásfoglalásában is felvázolta<sup>(?)</sup>. A kohéziós politikával, az NGEU eszközzel és az országspecifikus ajánlásokkal összefüggésben az EGSZB határozottan azt javasolja, hogy fordítsanak kiemelt figyelmet az egyenlőtlenségek valamennyi szempontjára, fenntartható és inkluzív növekedésre törekedjenek, valamint szorosan kövessék nyomon a pénzeszközök felhasználását.

1.9. Az EGSZB szorgalmazza továbbá, hogy az NGEU eszközbe és a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelésébe módszeresen építsék be a szociális jogok európai pillérét és a szociális eredménytáblát. A beépítés során meg kell bizonyosodni arról, hogy az NGEU eszköz összhangban van-e a tisztességes munkahelyek létrehozásával. Ezért a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz alapjainak vállalatokhoz történő szétosztását olyan kritériumokhoz kell kötni, mint például a kollektív szerződések alkalmazása vagy a magas színvonalú munkahelyek biztosítása a tagállami szociális

(?) A szervezett civil társadalom bevonása a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe – Mi működik és mi nem? – Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (HL C 155., 2021.4.30., 1. o.).

partnerekkel kötött megállapodásokból következő nemzeti törvények és szabályozások alapján. Biztosítani kell, hogy az Európai Unióban élő minden ember egyaránt részesüljön a helyreállítás, valamint a zöld és digitális átállás előnyeiből.

## 2. Általános megjegyzések

2.1. Az EU a tagállamok közötti és a tagállamokon belüli egyenlőtlenségek csökkentése érdekében hosszú időn keresztül a kohéziós politikára és különösen az olyan alapokra támaszkodott, mint az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap. 2020-ban a Covid19-világjárvány rendkívüli rendszerszintű és gazdasági sokkot okozott, és oly mértékben súlyosbította a tagállamok közötti egyenlőtlenségeket, amivel a kohéziós alapok egyedül már nem tudtak megbirkózni. Ez vezetett a Next Generation EU (NGEU) néven ismert új finanszírozási kezdeményezés – egy 750 milliárd EUR összegű és a tagállamok között szétosztandó helyreállítási csomag – létrehozásához.

2.2. Az NGEU, amellett, hogy a tagállamok közötti szolidaritáson alapul, egyúttal jelentős áttörést is jelent az európai integrációs folyamaton belül, például a kölcsönösségi alapú adósságkezelés szempontjából is. Ez utóbbi alatt közös költségvetés és kollektív adósságvállalást értünk. Az NGEU bizalomgerjesztő hatása máris hozzájárult ahhoz, hogy egyes országokban csökkenjen a mély válság kialakulásának valószínűsége, pozitív hatása pedig akkor fog teljes mértékben érvényesülni, amikor kezdetét veszik a tényleges kiadások. A gazdasági növekedésre gyakorolt ösztönző hatásának köszönhetően az NGEU hozzájárul majd a munkanélküliség csökkentéséhez is. Hosszú távon az NGEU várhatóan nagymértékben elősegíti a környezeti, gazdasági és társadalmi fenntarthatóságot. Az EGSZB úgy véli, hogy az NGEU azáltal, hogy hozzájárul a gyors, méltányos és fenntartható gazdasági helyreállításhoz, egyedülálló lehetőséget jelent az európai szociális modell megerősítésére, valamint a versenyképes és integrált EU kiépítésére. Végül soron valószínűleg minden tagállam nettó haszonélvezővé válik<sup>(3)</sup>. Végezetül az EGSZB úgy véli, hogy az európai alapok nem pusztán számokból, célkitűzésekből és határidőkből állnak, hanem egyúttal azt is jelképezik, hogy az uniós tagállamok közös jövőképpel rendelkeznek.

2.3. Az NGEU központi eleme a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, amely 672,5 milliárd EUR összegű kölcsön és támogatás formájában áll rendelkezésre az uniós tagállamok által végrehajtott reformok és beruházások támogatására. A cél a koronavírus-világjárvány gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése, valamint az európai gazdaságok és társadalmak fenntarthatóbbá, inkluzívabbá és ellenállóbbá tétele és annak elérése, hogy felkészültebbek legyenek a zöld és digitális átállással kapcsolatos kihívásokra és lehetőségekre.

2.3.1. Az NGEU hat „pillér” – többek között a gazdasági, társadalmi és területi kohézió, az egészségügy és a társadalmi reziliencia, valamint a következő generációra, a gyermekekre és a fiatalokra vonatkozó szakpolitikák – köré szerveződik. A tagállamoknak elő kell segíteniük a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek és a kohéziós politika programozása közötti szinergiákat, továbbá elő kell mozdítaniuk azok szoros összehangolását. Ezen túlmenően a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveknek hatékonyan kezelniük kell az egyre inkább eltérő gazdasági fejlődés és a különféle helyreállítási módszerek jelentette – az európai szemeszter által közvetlenül nem azonosított – kihívásokat. Különösen fontosak a 2019-re és 2020-ra vonatkozó országspecifikus ajánlások.

2.4. Csakúgy, mint Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, az NGEU is tartalmaz kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatást (REACT-EU), amelyre 47,5 milliárd EUR-t különítettek el. Ez egy új kezdeményezés, amelynek célja a koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezés és a koronavírusra való reagálást célzó, kiterjesztett beruházási kezdeményezés keretében megvalósított válságkezelési és válságelhárítási intézkedések kiterjesztése. Más intézkedésekhez képest azonban a rendelkezésre álló költségvetés meglehetősen csekély, ezért csak korlátozottan járulhat hozzá a zöld, digitális, fenntartható, inkluzív és reziliens gazdasági helyreállításhoz. A REACT-EU forrásait az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap (ESZA), valamint a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap rendelkezésére fogják bocsátani.

2.5. Emellett a 2021–2027-es programozási időszak kohéziós programjain keresztül a tagállamok összesen 377,8 milliárd EUR-t kaphatnak. Ezt az összeget a következő alapokon keresztül osztják szét:

- az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), amelynek célja a régiók közötti fejlődésbeli egyenlőtlenségek kiküszöbölése,
- a Kohéziós Alap, amely az olyan területeken megvalósuló uniós projekteket támogatja, mint a transzeurópai közlekedési hálózatok, a környezetvédelmi infrastruktúra, az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások hasznosítása, illetve a fenntartható városi mobilitás,
- Európai Szociális Alap (ESZA), és
- az újonnan létrehozott Igazságos Átmenet Alap.

<sup>(3)</sup> The nonsense of Next Generation EU net balance calculations, Bruegel.



### 3. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politika közötti kiegészítő jelleg, szinergiák és hiányosságok

3.1. Általánosságban az EGSZB olyan, jólétre összpontosító gazdaság- és szociálpolitikát javasol, amely az emberek jólétét helyezi előtérbe, és amely senkit sem hagy magára. A legfontosabb szakpolitikai célkitűzések közé kell tartoznia többek között a fenntartható és inkluzív növekedésnek, az életminőségnek, valamint az egyenlőtlenség csökkentésének. Az EGSZB kéri, hogy e célkitűzéseket építsék be a különböző szakpolitikai területekbe, ideértve az adó-, a munkaerőpiaci, az ipar- és a monetáris politikát is. Az európai szemeszteren, a gazdasági kormányzási kereten és a többéves pénzügyi kereten belül határozottan ajánlott nagyobb hangsúlyt helyezni a növekvő egyenlőtlenség problémájának megoldására. E véleményben arra összpontosítunk, hogy a kohéziós politika és az NGEU – elsősorban a vezérprogramján, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön keresztül – milyen módon javasolja ezen egyenlőtlenségek orvosolását.

3.2. Az NGEU bruttó kifizetések alapját képező kritériumok nem igazán egyértelműek. Az NGEU így nagy valószínűséggel lehetővé teszi, hogy az EU gyengébb gazdaságai gyorsabban talpra álljanak, és hozzájáruljanak a felfelé irányuló reálértéken mért konvergenciához, amit az EGSZB igen örvendetesnek tart. Az azonban nem teljesen világos, hogy milyen mértékben és módon lehet az NGEU révén leküzdeni az országokon belüli és a régiók közötti egyenlőtlenségeket. Mindenesetre a kohéziós politika és az NGEU közötti átfedések miatt nagy valószínűséggel akár még kedvezőtlen hatások is előfordulhatnak.

3.2.1. A szociál- és a foglalkoztatáspolitikában kulcsfontosságú az egyenlő versenyfeltételek megteremtése, és az NGEU rendelkezéseinek ilyen irányú reformokat kell előírniük. Az EGSZB felhívja a figyelmet az arra irányuló különböző javaslatokra, hogy az országokon belüli egyenlőtlenségeket például a közbeszerzési rendszernek bizonyos kritériumokkal való összekapcsolása és a veszélyeztetett csoportoknak szóló támogatási programok (pl. az ifjúsági garancia) révén kellene kezelni. E tekintetben a munkahelyek minőségét és a kollektív tárgyalási rendszereket is fejleszteni kell.

3.2.2. Az NGEU eszköz forrásaiból nyújtott támogatás – különösen az eladósodottabb országokban – enyhítheti az államháztartásokra nehezedő nyomást és növelheti a költségvetési mozgásteret, amit az egyenlőtlenségek mérséklését célzó szociálpolitikai intézkedések javítására is ki lehetne használni. Az EGSZB azt ajánlja továbbá, hogy elemezzék azokat a tényezőket, amelyek egyes tagállamokban jelentős szerepet játszottak az államháztartásnak a Covid19-válsággal összefüggő romlásában.

3.3. Az egyik nagy kihívást a kohéziós politika és az NGEU, különösen a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a REACT-EU közötti koherencia és szinergiák biztosítása jelenti. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközhöz kapcsolódó folyamat keretében benyújtott és nyilvánosságra hozott nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek alapján első pillantásra úgy tűnik, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és a kohéziós politika programjainak céljai számos esetben megegyeznek<sup>(4)</sup>. A beruházások céljának meghatározására használt eljárások azonban nagymértékben különböznek, ami felveti a kérdést, hogy e két eszköz működése összehangolható-e. Jóllehet fontos, hogy a programok végrehajtása során kerüljük az átfedéseket és a zavart, de annak biztosítása is döntő jelentőséggel bír, hogy a programok ne mondjanak ellent egymásnak, illetve ne akadályozzák egymást. A kohéziós politika elveit, valamint az érdekelt felekkel folytatott konzultációra vonatkozó szigorú szabályait is be kell építeni a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz eljárásaiba annak érdekében, hogy a beruházásokat hatékonyan a társadalmi befogadást célzó intézkedésekhez irányítsák.

3.4. A kohéziós politika nagy hagyományokkal rendelkezik a pénzeszközök és a források szociális célokra történő stratégiai célú elkülönítését és a partnerségek, valamint az érdekelt felek és a szociális partnerek széles körét képviselő monitoringbizottságok kiválasztott projekteken belüli kötelező létrehozását illetően. Habár ezen elvek nem biztosítják maradéktalanul a minőségi beruházásokat, az ellenőrzések és az utólagos értékelések általánosságban bizonyították a hatékonyságukat. Sajnos e bevált gyakorlatokat csak részben alkalmazták a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kidolgozásakor. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtási szakaszában vezessenek be a monitoringbizottságok létrehozásához hasonló gyakorlatokat. A monitoringbizottságokban a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek képviselőinek is részt kellene venniük.

3.5. Ha megnézzük a kohéziós alapok felhasználását szabályozó, közös rendelkezésekről szóló legújabb rendeletet (CPR)<sup>(5)</sup>, akkor elég egyértelműek azok a szabályok, amelyek meghatározzák, hogy az intézkedések jogosultak-e finanszírozásra. A 73. cikk például kimondja, hogy „[a] műveletek kiválasztásakor az irányító hatóságnak olyan kritériumokat és eljárásokat kell megállapítania és alkalmaznia, amelyek megkülönböztetésmentesek, átláthatók, biztosítják a hozzáférhetőséget a fogyatékossgal élő személyek számára és a nemek közötti egyenlőséget [...]”. Az EGSZB aggódik amiatt, hogy az eltérő jogalap miatt (lásd a 3.4. pontot) a kohéziós politikában foglalt, az egyenlőtlenségek csökkentésére vonatkozó rendelkezések nem tükröződnek megfelelően az NGEU és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz felhasználására vonatkozó szabályokban. Fontos, hogy a szociális dimenzió kohéziós politikán belüli terjedelme és egyértelműsége mintaként szolgáljon az NGEU és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz számára.

<sup>(4)</sup> Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, Európai Bizottság.

<sup>(5)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o.).



3.6. Ami a partnerséget illeti, a 8. cikk kimondja, hogy „a partnerségi megállapodás és az egyes programok esetében minden tagállam átfogó partnerséget szervez és hajt végre”, amely magában foglalja a következőket: „a civil társadalmat képviselő érintett szervezetek, például környezetvédelmi partnerek, nem kormányzati szervezetek, valamint a társadalmi befogadás, az alapvető jogok, a fogyatékkal élő személyek jogai, a nemek közötti egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség elősegítéséért felelős szervezetek”. A rendelet mellékletében szereplő feljogosító feltételek azt is szigorúan előírják, hogy az uniós finanszírozás nem járulhat hozzá az intézményi ellátásban részesülő személyek szegregációjához.

3.7. A kohéziós politikához hasonlóan a gazdasági, társadalmi és területi kohézió a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz alkalmazási körében és célkitűzései között is kifejezetten megjelenik. Mivel azonban az NGEU az EUMSZ 122. cikke szerinti előre nem látható, súlyos gazdasági nehézségeket kiváltó szükséghelyzetben alapul, a fő elv ebben az esetben a szolidaritás. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz ezzel szemben az EUMSZ 175. cikkén alapul, ami azt jelenti, hogy a kohéziónak a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben tükröződő célkitűzésnek kell lennie<sup>(6)</sup>. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek gyenge területi dimenziója esetlegesen hatással lehet a kohéziós politikára és a területi kohézióra, ezen belül is a belső egyenlőtlenségek csökkentésére, a szubnacionális szintek szerepére és a többszintű kormányzás elvére.

3.8. A kohéziós politika és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz között néhány területen, többek között a zöld és a digitális átállás terén átfedések vannak, ami különös aggodalomra ad okot. Ezenfelül a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz különböző területek széles körére kiterjedő hatálya a kohéziós politika különböző forrásainak elhatárolása szempontjából megnehezíti a fókuszpont egyértelmű meghatározását és a kohéziós politikai beavatkozásokkal végzett koordináció biztosítását, ami az alábbiakban ismertetett okok miatt kiemelten fontos. Ez a másik ok, amiért a nyomon követés és a szervezett civil társadalom részvétele oly nagy jelentőséggel bír.

3.9. Az, hogy a gyors végrehajtásra/felhasználásra irányuló nyomás (pl. a sürgősségi jelleg, a rövidebb életciklus és a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv szoros ütemezése) miatt esetleg a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított finanszírozás helyeződik előtérbe a kohéziós politikával szemben, csökkentheti a 2021–2027-es kohéziós politikai finanszírozás programozásával és végrehajtásával kapcsolatos figyelmet és kapacitást, ami további késedelmekhez és a kohéziós források felhasználásával kapcsolatos problémákhoz vezethet.

3.10. A civil társadalom és a szociális partnerek fáradhatatlanul dolgoztak azon, hogy biztosítsák a kohéziós alapok és más uniós finanszírozás felhasználását szabályozó, közös rendelkezésekről szóló rendelet (CPR) határozott megfogalmazását. A 2021–2027-es időszakra vonatkozó rendelet egyértelműen meghatározza, hogyan kell felhasználni a forrásokat a marginalizált csoportok társadalmi befogadásának – nem pedig további szegregációjának – előmozdítására. Egyértelmű szabályokat állapít meg továbbá a civil társadalom és a szociális partnerek uniós finanszírozású műveletek kiválasztásába, irányításába és nyomon követésébe való bevonását illetően is. Ez éles ellentétben áll a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel. A 18. cikk (4) bekezdésének q) pontja csupán azt írja elő, hogy a nemzeti hatóságoknak összefoglalót kell készíteniük a konzultációs folyamatról. A gyakorlatban a szociális partnerek és a civil társadalom bevonására vonatkozó részletesebb jogi rendelkezések hiánya a tagállamok részéről teljesen elégtelen nyilvános konzultációt és rendkívül alacsony szintű átláthatóságot eredményezett, mivel sok tagállam egyáltalán nem tette nyilvánosan hozzáférhetővé a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervük tervezetét.

3.10.1. Az EGSZB megérti, hogy az NGEU jóváhagyása és a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek benyújtásának határideje között rövid idő állt rendelkezésre. Mégis úgy véli, hogy a tagállamoknak inkább meg kellett volna ragadniuk a lehetőséget, hogy teljeskörű és érdemi konzultációt folytassanak a civil társadalommal és a szociális partnerekkel – lévén ez megkönnyíthette volna a színvonalas nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kidolgozását –, mintsem tehernek tekintésük azt, amelynek sok tagállam inkább ellenállt.

3.11. A tervek kidolgozása során nem került sor a nyilvános ellenőrzésre, ezért aggasztó, hogy a tagállamok a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt esetleg arra fogják használni, hogy megkerüljék azokat a szabályokat, amelyek megakadályozzák, hogy a kohéziós alapokat bizonyos típusú beruházásokra használják fel. Éppen ez történt a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett kisszámú nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv tervezetének némelyikében, különösen a társadalmi befogadást célzó beruházásokra vonatkozó szabályok tekintetében. A közös rendelkezésekről szóló rendeletben, különösen annak feljogosító feltételeiben meghatározott szabályokat a civil társadalom és a szociális partnerek kérésére vezették be. Ha a jóváhagyáshoz nem kell bizonyítani, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által párhuzamosan finanszírozott intézkedések tiszteletben tartják a közös rendelkezésekről szóló rendeletben foglalt szigorú elveket, akkor sokkal kevésbé lehetünk biztosak abban, hogy ezeket az elveket tiszteletben is tartják. Tagadhatatlan, hogy magának a közös rendelkezésekről szóló rendeletnek sem mindig sikerült megakadályoznia a pénzeszközökkel való visszaélést, de e rendelet legalább egy olyan alapot kínál, amelyre támaszkodva vitatni lehet az olyan finanszírozást, illetve kérni lehet az olyan finanszírozás leállítását, amely nem felel meg a feljogosító feltételeknek. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz esetében továbbra is bizonytalan, hogy a pénzeszközök visszaélésszerű felhasználását lehet-e vitatni vagy le lehet-e állítani.

3.12. Az EGSZB bírálja, hogy számos nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv kidolgozása során nem tartották tiszteletben a partnerség elvét. Az EGSZB szerint a partnerség elve és a szervezett civil társadalom bevonása kulcsfontosságú a hatékony politikák és a felelősségvállalás szempontjából. A partnerség elve a kohéziós politika szerves részét képezi. Jó példákat láttunk a polgárok, a helyi közösségek és a civil társadalom aktív részvételére. A nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtásához és esetleges újratervezéséhez a partnerség elvét alapul véve ambiciózusabb

<sup>(6)</sup> Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz | Európai Bizottság.

rendszerrel kellene bevezetni az érdekelt felekkel folytatott konzultáció tekintetében. Ami a helyi ügyeket illeti, a közösségvezérelt fejlesztési stratégiák, a városokban megvalósuló integrált területi beruházások, az innovatív városfejlesztési tevékenységek és az Interreg határokon átnyúló együttműködési programjai Unió-szerte számos projektpéldával szolgálnak, és ennek a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek végrehajtásában is tükröződnie kellene.

#### 4. Az egyenlőtlenségek elleni küzdelem a kohéziós politika, a Next Generation EU és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz segítségével

4.1. A szakpolitikai döntéshozóknak még mindig magas szintű bizonytalansággal kell szembenéznük a világvárvány alakulását illetően. A 2019 és 2023 közötti időszakra vonatkozó növekedési előrejelzéseket több országban lefelé módosították. Az Unión belül jelentős és egyre fokozódó eltérések lesznek a növekedésben, ami nagyrészt a világvárvány különböző gazdasági ágazatokra gyakorolt eltérő hatásaival magyarázható. Például a nagy idegenforgalmi ágazattal rendelkező országok komoly veszteségeket szenvedtek el, de ez a művészeteket és a szórakoztatást, a kereskedelmet, az utazást és a szállásadást, a kiskereskedelmi ágazatot és a közlekedést is súlyosan érintette<sup>(7)</sup>.

4.1.1. Emellett a világvárvány súlyosbította a társadalminkban már régóta fennálló különbségeket, ideértve a jövedelem és a javak egyenlőtlen elosztását, az egészségügyi ellátáshoz és az oktatáshoz való egyenlőtlen hozzáférést, valamint a környezeti károknak való eltérő kitettséget is, továbbá társadalmi és pénzügyi kirekesztést eredményezett. Németországban például több mint 1 millióra nőtt a tartósan munkanélküliek száma. Különösen a bizonytalan helyzetű munkavállalók – többségükben fiatalok és nők – száma, akik munkanélkülivé váltak. Az egyenlőtlenségek általában nemtől, életkortól és iskolai tanulmányoktól függően, valamint régióként, ágazatonként és szakmánként is eltérőek. A veszélyeztetett csoportok, például a fogyatékossgal élő személyek és a migránsok szenvednek a leginkább az egészségügyi válság következményeitől.

4.2. Általában a recessziók nagyobb valószínűséggel okoznak nehézségeket a jövedelemcsökkenés miatt a szegényebbek, mint a gazdagabbak számára. Amikor azonban bekövetkezik a gazdasági fellendülés, a szegényebbek nem az elsők között lábálnak ki a válságból, ami azt jelenti, hogy a – például pénzügyi válság okozta – társadalmi egyenlőtlenségek évtizedekig érzékelhetők. A jelenlegi válságból eredő egyenlőtlenségek növekedése a világvárvány kedvezőtlen hatása miatt még erőteljesebb lehet. Láttuk, hogy a Covid19-fertőzés a leginkább rászoruló személyek körében fordul elő a leggyakrabban, ami viszont hátrányosan érintheti a jövedelmüket. A szegényebbek ezenkívül kisebb eséllyel tudnak távmunkát végezni, ami a munkahelyek elvesztése egyik fő tényezőjének bizonyult.

4.2.1. Ezenfelül az alacsony jövedelmű munkavállalók által ellátott ágazatokat (pl. az éttermeteket, a turizmust, a szórakoztatást) a válság különösen súlyosan érintette<sup>(8)</sup>. Mivel a világvárvány felgyorsította az automatizálást és a digitalizációt – ezen belül a mesterséges intelligencia terjedését –, megnőtt a magasan képzett munkaerő iránti kereslet, ugyanakkor az alacsonyan képzett munkavállalók kiestek a munkaerőpiacról<sup>(9)</sup>. Az is valószínű, hogy a tartós munkanélküliségnek hosszú távú hatásai lesznek, például a készségek elvesztése, ami akadályozhatja a munkaerőpiacra való visszailleszkedést. Az iskolák és egyetemek bezárása ráadásul a társadalom kiszolgáltatott helyzetben lévő rétegeit érintette a leginkább.

4.3. Az EGSZB azt is hangsúlyozni szeretné, hogy a világvárvány az anyagi jólét mellett az emberek biztonságára és alapvető jogaik gyakorlására is aránytalan hatást fejtett ki. Nem titok, hogy az egészségügyi és gondozási intézmények a fertőzések melegegyaivá váltak, ami nagyon sokak életét követelte, különösen az idősebbek és a fogyatékossgal élő személyek körében.

4.3.1. Néhány tagállamban a túlterhelt kórházak betegosztályozási rendszert is bevezettek annak megállapításához, hogy ki kaphat sürgősségi ellátást és ki nem. Bizonyos esetekben súlyos hátrányos megkülönböztetésre került sor. Az életkorral és a fogyatékossgal indokolták a betegek elutasítását, ami egyértelműen rávilágított arra, hogy a kormányok milyen prioritások alapján mérik a különböző állampolgárok értékét. Rendkívül fontos, hogy ez soha többé ne fordulhasson elő, és hogy a kiszolgáltatott embereket ne kezeljék másodrendű állampolgárként.

4.4. Az EGSZB arra is rámutat, hogy hiányoznak a javak eloszlására vonatkozó jó minőségű adatok. Az EKB azonban a háztartások pénzügyi helyzetéről és fogyasztási szokásairól szóló felmérésében a háztartások magán nettó vagyonának eloszlását illetően már 2016-ban arra a következtetésre jutott, hogy az euróövezetben jelentős egyensúlytalanságok vannak, mivel a leggazdagabb 10 % rendelkezik a teljes nettó vagyon 51,2 %-ával<sup>(10)</sup>. Más előrejelzések becslései szerint még ennél is egyenlőtlenebb a javak elosztása: ezek arra engednek következtetni, hogy a háztartások leggazdagabb egy százaléka rendelkezik a teljes vagyon akár 32 %-ával. A Covid19 nagy valószínűséggel tovább mélyíti a vagyoni egyenlőtlenségeket.

<sup>(7)</sup> The great COVID-19 divergence: managing a sustainable and equitable recovery in the European Union |-Bruegel.

<sup>(8)</sup> WP-2021-06\_30032021.pdf.

<sup>(9)</sup> Stantcheva\_covid19\_policy.pdf .

<sup>(10)</sup> European Central Bank, The Household Finance and Consumption Survey: results from the Second wave, No 18 / December 2016.

Összességében úgy tűnik, hogy a válság a megtakarítások terén növekedést idézett elő. Az alacsony jövedelmű háztartások azonban kisebb mértékben csökkentették kiadásukat, mint a magas jövedelműek. A létfenntartási szükségletek kielégítésének szükségessége miatt az alacsony jövedelmű háztartások gyorsabban tértek vissza a válság előtti kiadási szintre, mint a magasabb jövedelműek <sup>(1)</sup>.

4.5. A világválság aránytalan mértékben érintette a nőket. A nőket nagyobb valószínűséggel bocsátották el vagy küldték kényszerzabadságra, illetve a nőknek nagyobb valószínűséggel kellett csökkenteniük hivatalos munkaidejüket. Ennek különféle okai vannak. A nők bizonyos – a kijárási korlátozások által a leginkább érintett – foglalkozásokban nagyobb arányban képviselik magukat, és nagyobb arányban rendelkeztek részmunkaidős vagy alternatív munkaszerződésekkel. A cégek inkább a határozatlan idejű munkaszerződéssel rendelkező munkavállalókat védték. Ezenkívül a nők az iskolák bezárása miatt megnövekedett gyermekgondozási kötelezettségek miatt is otthagyták munkahelyüket vagy csökkentették munkaidejüket. Emellett a világválság a fizetetlen otthoni munkavégzés terén is növelte a nemek közötti szakadékot <sup>(2)</sup>.

4.6. Az NGEU-t a válság kedvezőtlen társadalmi hatásainak enyhítésére, a társadalmi reziliencia erősítésére és a foglalkoztatás javítására szolgáló egyik fő uniós eszköznek szánták. Sikere azonban a végrehajtás módjától függ. Fontos, hogy a különböző forrásokat hatékonyan és időben költsek el, hogy a helyreállítás megvalósítható legyen. A források hatékony felhasználása emellett a tagállamok közötti bizalom légkörét is meg fogja teremteni. Mindent egybevetve alapvető fontosságú lesz, hogy az NGEU-t ne egyszerűen a már a világválság előtt tervezett beruházások folytatására használják fel, hanem arra, hogy nagyon egyértelműen reagáljanak az arra irányuló reformok bevezetésére, hogy segítsenek megelőzni a Covid19 által társadalmainkra gyakorolt legsúlyosabb hatások megismétlődését.

4.7. Az EGSZB üdvözlöi, hogy az NGEU hat pillérébe szociális célok – különösen a gazdasági, társadalmi és területi kohézió célja – is beágyazódnak, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelési kritériumai között szerepeljenek társadalmi hatásuk értékelése is, valamint hogy a tagállamoknak ki kell fejteniük, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek hogyan segítik elő a nemek közötti egyenlőséget és a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőséget. Az EGSZB azonban aggódik amiatt, hogy a szociális dimenzió esetleg nem jelenik meg megfelelően a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben, vagy hogy egyes intézkedéseket „szociális” jelzővel címkézik fel, holott azok nem járulnak hozzá a rendezetben meghatározott szociális célokhoz. Eddig nem tűnik valószínűnek, hogy a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek hatékonyan kezeljék a társadalmi egyenlőtlenségeket. Annak biztosítása érdekében, hogy minden egyes nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terv erős szociális dimenzióval rendelkezzen, az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság ne csak a szociális kiadásokról szóló jelentéstételhez dolgozzon ki módszertant, ahogyan azt a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szóló rendelet 29. cikkének (4) bekezdése előírja, hanem a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervben javasolt strukturális reformok társadalmi hatásának értékeléséhez is. Ezenkívül még nagyobb hangsúlyt kell helyezni az igazságos elosztásra, valamint azt részletesebben meg kell határozni.

4.8. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt olyan reformokhoz kell felhasználni, amelyek segítenek a tagállamoknak kilábalni a világválság hatásaiból. Az EGSZB olyan beruházásokat szorgalmaz, amelyek elsősorban a Covid19 által legsúlyosabban érintett csoportokat támogatják. Le kell továbbá vonni a tanulságot abból, hogy mely területeken szenvedtek az emberek a leginkább az egészségügyi válság során. Külön beruházásokat kell indítani azzal a céllal, hogy segítsük az embereket – kiváltképp a nőket, a fiatalokat, a tartósan munkanélkülieket, az etnikai kisebbségekhez tartozó személyeket, a fogyatékkal élőket és az idősebbeket (akiknek a részaránya valószínűleg a társadalom egészében növekedni fog) – visszatérni a minőségi foglalkoztatásba. Végül pedig a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát is biztosítani kell.

4.8.1. Feltétlenül meg kell erősíteni a népegészségügyi és az állami gondozási szolgáltatásokat, különösen azokban a tagállamokban, ahol a Covid19-válság következtében súlyos hiányosságokra derült fény. Az EGSZB véleménye szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz egyedülálló lehetőséget kínál a tagállamok számára az ilyen típusú szolgáltatások megreformálására, valamint arra, hogy személyre szabott támogatási ajánlatokat dolgozzanak ki a közösségükben élők számára, beleértve a személyi segítségnyújtás és az otthoni segítségnyújtás támogatását is.

4.9. Meg kell továbbá bizonyosodni arról, hogy az NGEU eszköz összhangban van-e a tisztességes munkahelyek létrehozásával. Az EGSZB olyan szakpolitikai megközelítés alkalmazását ajánlja, amely az európai strukturális alapok keretében már bizonyított: nevezetesen azt, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz alapjainak folyósítását kössék bizonyos kritériumokhoz. A vállalatok például csak akkor részesülhetnek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásaiból, ha kollektív szerződéseket alkalmaznak vagy – a tagállami szociális partnerekkel kötött megállapodásokból következő nemzeti törvények és szabályozások alapján – magas színvonalú munkahelyekről gondoskodnak, hajlandóak csökkenteni a bizonytalan (pl. a munkáltató által egyoldalúan kikényszerített határozott idejű, ideiglenes) munkahelyek számát, vagy erős intézményekkel rendelkeznek a munkavállalók döntéshozatali folyamatokba történő bevonásához.

4.10. A helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytáblára, valamint a – többek között a gyermekekkel és az ifjúsággal kapcsolatos – szociális kiadásokról szóló jelentéstételi módszertanra vonatkozó felhatalmazáson alapuló jogi aktusokat még nem terjesztették elő. Az EGSZB kifejezetten támogatja egyrészt az Európai Parlament azon felhívását, hogy az Európai Bizottság „biztosítsa [...] a felhatalmazáson alapuló jogi aktusok elfogadásának ütemezése tekintetében a teljes

<sup>(1)</sup> Stantcheva\_covid19\_policy.pdf .

<sup>(2)</sup> Stantcheva\_covid19\_policy.pdf .

átláthatóságot”, másrészt „e felhatalmazáson alapuló jogi aktusoknak a nyári szünet előtti gyors jóváhagyására” irányuló felhívását<sup>(13)</sup>. Erősen vitatható, hogy a szociális dimenziókra vonatkozó előírásokat csak a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek kidolgozását, sőt jóváhagyását követően fogják meghatározni.

4.11. Sajnálatos módon a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz forrásaiból származó bizonyos összegek szociális projektekre történő felhasználására vonatkozó konkrét feltétel is hiányzik. Valójában a közvetlenül a szociális célokhoz kapcsolódó kiadások aránya nem egyértelmű, és meglehetősen alacsonynak tűnik. Az EGSZB egyértelmű jelentést kér azon kiadások és projektek arányáról és kialakításáról, amelyek általában véve a szociális célokot és különösen a társadalmi kohéziót szolgálják. Azt is biztosítani kell, hogy a zöld és digitális beruházások megvalósítása és az NGEU összes többi kiadása során tiszteletben tartsák a társadalmi fenntarthatóság célkitűzését. Ezen a területen is világosabb képet kell alkotni a tervezett beruházásokról.

4.12. Problémát jelent, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek az európai szemeszter folyamatára, az országspecifikus ajánlásokra és a feltételrendszerekre támaszkodnak, mivel az elmúlt években számos vitatható ajánlás született, például az egészségügyi kiadásokkal vagy a nyugdíjakkal kapcsolatban. Ahelyett, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt összekapcsoljuk az európai szemeszterrel, célszerűbb lett volna egy szigorú feltételrendszer formájában egyértelműen elkülöníteni a forrásokat, ami biztosítaná az uniós források hatékony felhasználását. Mivel a pénzeszközök folyósításának feltétele az országspecifikus ajánlások végrehajtása, még fontosabb az európai szemeszter megreformálása, belefoglalva abba a szociális partnerekkel és a civil társadalommal folytatott konzultációra vonatkozó minimumszabályokat is, miként azt az EGSZB a szervezett civil társadalom helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe való bevonásáról szóló állásfoglalásában is felvázolta<sup>(14)</sup>. A nemzeti parlamentek és az Európai Parlament hatékony bevonására szintén szükség van.

4.12.1. A kohéziós politikával, az NGEU eszközzel és az országspecifikus ajánlásokkal összefüggésben az EGSZB határozottan azt javasolja, hogy fordítsanak kiemelt figyelmet az egyenlőtlenségek valamennyi szempontjára, fenntartható, reziliens és inkluzív növekedésre törekedjenek, valamint szorosan kövessék nyomon a pénzeszközök felhasználását. Biztosítani kell, hogy minden európai egyaránt részesüljön a helyreállítás, valamint a zöld és digitális átállás előnyeiből, eközben pedig szem előtt kell tartani az átalakulás miatt esetleg súlyosbodó digitális kirekesztés és energiaszegénység elleni küzdelmet célzó tevékenységek végrehajtását is.

4.12.2. Az EGSZB üdvözli, hogy az európai szemeszter folyamatában a szociális jogok európai pillérére és a szociális eredménytáblára – ennél fogva egyúttal az NGEU eszközre – összpontosítanak. Az EGSZB azonban kifejezetten kéri, hogy ezeket módszeresen építsék be az NGEU eszközbe és a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelésébe. Az EGSZB különösen rámutat a portói csúcstalálkozón kapott pozitív jelzésre, miszerint a jólét mércéjét illetően túl kell lépni a GDP-n. Az NGEU eszközt nemcsak az európai szemeszterrel való kölcsönhatása alapján kell értékelni, hanem azt egyúttal a területi és társadalmi kohézió, valamint a vonatkozó programok végrehajtására szolgáló eszköznek kell tekinteni.

4.13. Összességében az EGSZB arra kéri az Európai Uniót, hogy használja ki az NGEU által kínált egyedülálló lehetőséget arra, hogy felgyorsítsa és előmozdítsa az égetően szükséges strukturális reformokat, orvosolja a szociál-, a gazdaság- és a környezetvédelmi politikák terén meglévő hiányosságokat, valamint hogy a jólétre összpontosító megközelítést alkalmazzon. Az alapok hosszú távú hatására és felhasználására tekintettel az EGSZB azt javasolja, hogy a politikai pártok, a szociális érdekelt felek, a vállalkozók, a szakszervezetek és a civil társadalom között teremtsenek konszenzust, hogy a lehető legnagyobb mértékben biztosítsák e lehetőség sikerét. Az EGSZB úgy véli, hogy az európai alapok nem pusztán számokból, célkitűzésekből és határidőkből állnak, hanem egyúttal azt is jelképezik, hogy az Európai Unió közös jövőképpel rendelkezik.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

<sup>(13)</sup> Állásfoglalási indítvány a Parlament tájékoztatóhoz való jogáról a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek folyamatban lévő értékelése tekintetében .

<sup>(14)</sup> A szervezett civil társadalom bevonása a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe – Mi működik és mi nem?– Európai Gazdasági és Szociális Bizottság.



**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének biztosítása Európában****(saját kezdeményezésű vélemény)**

(2021/C 517/02)

Előadó: **Christian MOOS**

Közgyűlési határozat:	2020.2.20.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	223/2/8

**1. Következtetések és ajánlások**

1.1. A tömegtájékoztatás szabadsága, beleértve az újságírók biztonságát és védelmét is, valamint a médiapluralizmus a liberális demokrácia sarokkövei, amint arról az EU-Szerződésekben valamennyi tagállam megállapodott.

1.2. Bár összességében Európa továbbra is olyan kontinens, ahol szabad és sokszínű a tömegtájékoztatás, az EU-ban zajló fejlemények aggasztóak. Egyes uniós tagállamok már nem liberális demokráciák: politikai ellenőrzés alá vonják a független tömegtájékoztatást, és tevékenyen korlátozzák annak sokszínűségét.

1.3. A tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét fenyegető veszélyek nem csupán néhány tagállamra korlátozódnak, hanem az egész EU-ra kiterjedő általános tendenciát mutatnak. Valamennyi tagállamnak sürgősen lépéseket kell tennie a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének megőrzése érdekében.

1.4. Mivel egyes tagállamok nem hajlandók meghozni a szükséges intézkedéseket, az uniós intézmények kötelessége az európai értékek érvényesítése, valamint a liberális demokrácia és a jogállamiság működésének garntálása valamennyi uniós tagállamban.

1.5. A legfontosabb kihívások közé tartozik az újságírók biztonságának, védelmének és függetlenségének mindenkori garntálása valamennyi tagállamban, a független tömegtájékoztatás védelme a politikai befolyással szemben, valamint a médiapluralizmus politikai akarat és gazdasági kényszer miatti visszaszorulása elleni fellépés.

1.6. Az EGSZB üdvözli az európai parlamenti <sup>(1)</sup> és európai bizottsági jelentések és kezdeményezések széles skáláját, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az előttünk álló legfontosabb feladat a tömegtájékoztatás szabadságának és a médiapluralizmusnak a konkrét javítása nemzeti szinten, amint arra a partnerszervezetek által az Európa Tanács újságírók védelmének és biztonságának előmozdításával foglalkozó platformja számára készített 2021. évi éves jelentés <sup>(2)</sup> is rámutat.

1.7. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy haladéktalanul alkalmazza az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló (EU, Euratom) 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendeletet <sup>(3)</sup> az egyes tagállamokban a tömegtájékoztatás szabadságát és a médiapluralizmust fenyegető súlyos veszély kezelésére.

<sup>(1)</sup> Magdalena Adamowicz európai parlamenti képviselő jelentése – Az Európai Parlament 2020. november 25-i állásfoglalása a médiaszabadság megerősítéséről: az újságírók európai védelme, a gyűlöletbeszéd, a dezinformáció és a platformok szerepe (HL C 425., 2021.10.20., 28. o.).

<sup>(2)</sup> <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>.

<sup>(3)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács (EU, Euratom) 2020/2092 rendelete (2020. december 16.) az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről (HL L 433. I, 2020.12.22., 1. o.).

1.8. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság azon tervét, hogy az újságírók biztonságának növelésére irányuló intézkedéseket javasoljon, továbbá hangsúlyozza a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek jogszabályi tilalmának szükségességét.

1.9. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tegye átláthatóbbá és méltányosabbá a médiaágazatban a közbeszerzéseket és a médiavállalatok állami támogatását.

1.10. Az EGSZB határozottan támogatja az Európai Bizottságnak az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabályra irányuló tervét, amelynek célja, hogy az Európai Bizottságot hatékony jogi eszközökkel ruházza fel ahhoz, hogy a közös piacon érvényesíthesse a tömegtájékoztatás szabadságát és a médiapluralizmust.

1.11. Az EGSZB a minőségi újságírásba való befektetésnek tekinti a médiavállalatok pártatlan köztámogatását, másrészt a médiapluralizmushoz nélkülözhetetlennek tartja a független és pártatlan közszolgálati mősorszolgáltatókat.

1.12. Az EGSZB egy teljes mértékben független európai közszolgálati mősorszolgáltató létrehozását javasolja.

1.13. Az EGSZB fontosnak tartja a médiatudatosság továbbfejlesztését, és támogatja azt a javaslatot, hogy hozzanak létre egy olyan európai ügynökséget, amely oktatási programokon keresztül erősítené az uniós polgárok médiakészségeit.

## **2. A tömegtájékoztatás szabadsága és sokszínúsége mint a demokrácia előfeltétele**

2.1. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 19. cikke, az emberi jogok európai egyezménye (EJEE) 10. cikkének (1) bekezdése és az Európai Unió Alapjogi Chartája 11. cikkének (1) bekezdése országhatárookra való tekintet nélkül garantálja az információk és eszmék felkutatásának, befogadásának és közlésének jogát anélkül, hogy ebbe a hatóságok beavatkoznának. A tömegtájékoztatás függetlensége és sokszínúsége elengedhetetlen az információszabadság biztosításához.

2.2. A tömegtájékoztatás szabadsága és a médiapluralizmus, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartája 11. cikkének (2) bekezdése garantál, szintén előfeltétele a demokráciának. E követelményeket minden szinten tiszteletben kell tartani annak érdekében, hogy az Unió polgárai érdemben gyakorolhassák a demokratikus életben való részvételhez való jogukat, amelyet az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 10. cikkének (3) bekezdése rögzít.

2.3. Ahhoz, hogy a demokratikus döntéshozatali folyamatok során mindenki kialakíthassa véleményét és megfogalmazhassa szándékait, a politikai pártok és a civil társadalom mellett a sokszínű tömegtájékoztatás is nélkülözhetetlen.

2.4. A független tömegtájékoztatás nélkülözhetetlen az átláthatóság elvének végrehajtásához, amelyre az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 15. cikke kötelezi az uniós intézményeket és egyéb szerveket.

2.5. Az oknyomozó újságírók „negyedik hatalmi ágként” örkutya módjára felügyelik a végrehajtást, a törvényhozást és igazságszolgáltatást, valamint a magánszervezetek intézkedéseit. Ezáltal minden szinten növelik a választott döntéshozók elszámoltathatóságát.

2.6. Azok a tagállamok, amelyekben a tömegtájékoztatás szabadsága vagy sokszínúsége korlátozott, nem demokráciák, és sértik az uniós értékeket (EUSZ 2. cikk) és célokat (EUSZ 3. cikk).

2.7. Bár néhány uniós tagállam továbbra is világszó a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínúségének biztosításában, a tömegtájékoztatás szabadságát és a médiapluralizmust fenyegető veszélyek az EU-ban nem korlátozódnak egyes országokra: más-más mértékben, de EU-szerte megfigyelhetők kedvezőtlen tendenciák.

2.8. A tömegtájékoztatás szabadságának és a médiapluralizmusnak a belső hanyatlása aláássa az EU azon képességét, hogy támogassa a demokráciát a szomszédságában, ahol a közelmúltbeli válságok rámutattak, hogy néhány államban még rosszabb a helyzet, ami a tömegtájékoztatás szabadságát, a médiapluralizmust és az újságírók biztonságát illeti.

2.9. Egyes uniós tagállamok mára kiléptek a demokratikus államok köréből, és az elmúlt évtizedben a világon a leggyorsabb ütemben haladtak az autokrácia felé. A tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínúségének visszaszorítása e fejlődési irány egyik jellemzője.

2.10. A világvjárvány tovább gyorsította a folyamatot, vagy a tömegtájékoztatás szabadsága további csorbításának legitimálására lett felhasználva.



2.11. A Riporterek Határok Nélkül 2021. évi sajtószabadság-indexéből és a Freedom House „Freedom and the MEDIA” [A tömegtájékoztatás szabadsága] és „Freedom on the Net” [Az internet szabadsága] című éves jelentéseiből egyértelműen kiderül, hogy az EU saját határain belül is küzd az értékei védelméért<sup>(4)</sup>.

### 3. A tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét fenyegető veszélyek

#### 3.1. Az újságírókat fenyegető veszély

3.1.1. Ahhoz, hogy a média teljesíthesse küldetését, az újságíróknak zavartalanul kell tudniuk dolgozni, és biztosnak kell lenniük abban, hogy az EU és valamennyi tagállama mindenkor teljes mértékben védi őket mint egyéneket. Ez már nincs így.

3.1.2. 2015 óta az EU-ban legalább 16 újságírót öltek meg munkájuk során vagy miatt. Nem szabad, hogy Daphne Caruana Galizia, Giorgos Karavizas, Ján Kuciak és menyasszonya, Martina Kušnírová, Lyra McKee, Peter de Vries és kollégáik feledésbe merüljenek.

3.1.3. Az újságírók egyre nagyobb mértékben vannak kitéve szóbeli és fizikai támadásoknak és különösen a tiltakozások és tüntetések válnak egyre veszélyesebbé, mivel mind a tüntetők, mind a rendfenntartó erők veszélyt jelentenek. A világszerte elterjedt több mint száz esettel a fenyegetés új méreteket öltött Európában<sup>(5)</sup>.

3.1.4. Európa egyes nem uniós országaiban az újságírók helyzete katasztrofális: aggasztó példa erre a független újságírókkal szembeni, közelmúltbeli drasztikus fellépés Fehéroroszországban.

3.1.5. A közösségi média és az ott tapasztalható csoportdinamika révén egyre könnyebbé válik a zaklatás és a fenyegetés. Vannak olyan összehangolt kampányok, amelyek célja a média vagy egyes újságírók munkájának akadályozása. Ez felveti azt a kérdést, hogy szükséges és lehetséges-e a közösségimédia-platformok szabályozása az alapvető szabadságok korlátozása nélkül.

3.1.6. A női újságírók nagyobb valószínűséggel válnak szóbeli és fizikai támadások, valamint – gyakran nőgyűlölő, szexuális vagy macsó hangvételű – online zaklatások és fenyegetések célpontjává, mint férfi kollégáik.

3.1.7. Egyes tagállamokban a dezinformáció elleni és a rágalmazást tiltó intézkedéseket úgy alakították ki, hogy azok felhasználhatók legyenek a kritikus tudósítások kriminalizálására és az újságírók bebörtönzéssel vagy súlyos pénzbírságokkal való fenyegetésére.

3.1.8. A közéleti részvételt akadályozó stratégiai pereket egyre inkább arra használják, hogy elhallgattassák a civil társadalmi szereplőket és az újságírókat.

3.1.9. A médiavállalatok előtt álló jelenlegi gazdasági kihívások a szabályos munkaviszonyban álló újságírók számának csökkenéséhez vezettek. Az egyre bizonytalanabb és kiszolgáltatottabb helyzetben lévő szabadúszó újságírók megélhetését a jogviták akkor is veszélyeztetik, ha a benyújtott követelések megalapozatlanok.

3.1.10. Különösen helyi szinten léteznek korábban nem tapasztalt „hírsivatagok”, a független médiát pedig gyakran úgynevezett önkormányzati hírek, ingyenes újságok váltják fel, amelyek a helyi gazdasági és politikai elit tulajdonában vannak, és veszélyeztethetik a tömegtájékoztatás szabadságát és a médiapluralizmust.

3.1.11. A fenyegetések célja az öncenzúra kikényszerítése. Aláássák a tömegtájékoztatás szabadságát Európában.

#### 3.2. A tömegtájékoztatás szabadságát fenyegető veszélyek

3.2.1. A tömegtájékoztatás szabad működése érdekében a szabadságát és sokszínűségét garantáló jogi keretnek biztosítania kell, hogy az újságírók és a médiavállalatok politikai beavatkozástól mentesen végezhesék munkájukat.

3.2.2. Számos tagállamban komoly aggályok merülnek fel a médiaszabályozó hatóságok függetlenségével kapcsolatban. Ezek a hatóságok egyes esetekben de facto eszközként szolgálnak a kormányok számára ahhoz, hogy befolyást gyakoroljanak a médiakörnyezetre. A média valóban független önkéntes önszabályozó szervei a tömegtájékoztatás politikai befolyással szembeni védelmének eszközei lehetnek.

<sup>(4)</sup> Riporterek Határok Nélkül: 2021 World Press Freedom Index [2021. évi sajtószabadság-index], <https://rsf.org/en/ranking> (hozzáférés: 2021. május 24.).

<sup>(5)</sup> Nemzetközi Sajtóintézet: COVID-19: Number of MEDIA Freedom Violations by Region [Covid19: A médiaszabadság megsértésének száma régióként], <https://ipi.media/covid19-media-freedom-monitoring/> (hozzáférés: 2021. április 8.).

3.2.3. Egyes tagállamok diszkriminatív adójogszabályokat és célzott reklámkiadásokat alkalmaznak a média befolyásolására.

3.2.4. Egyes tagállamok a világiárvánnyal kapcsolatos dezinformáció terjesztésének veszélyét arra használták fel, hogy a válság kezeléséről szóló kritikus jelentések megelőzése érdekében legitimálják a sajtószabadság korlátozását.

3.2.5. A közvetlen politikai ellenőrzés alatt, illetve az újságírói szabadság teljes mértékű tiszteletben tartása nélkül működő felügyeleti szervek révén közvetett politikai ellenőrzés alatt álló közmédia komoly fenyegetést jelent a tömegtájékoztatás szabadságára. Egyre több kísérlet történik arra, hogy a független média közvetlen politikai befolyás alá kerüljön, emellett gyakoribbak a politikusok verbális támadásai, valamint a kritikus média és az újságírók elleni jogi fellépések is.

3.2.6. Számos tagállamban a médiavállalkozók túlzott közelsége a kormányhoz vagy a kormányhivatalokhoz, valamint az indokolatlanul magas piaci részesedéssel rendelkező médiavállalatokban a politikai pártok vagy az államok tulajdoni részesedése a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének jelentős korlátozásához vezet.

3.2.7. Még a működő liberális demokráciákban is megkérdőjelezzik a független és pártatlan közszolgálati műsorszolgáltatás mint a vélemények sokszínűségének garanciája meglétét, és politikai befolyásra szólítanak fel a műsorok összetétele és a terjesztett tartalom tekintetében.

### 3.3. A tömegtájékoztatás sokszínűségét fenyegető veszélyek

3.3.1. A 2020. évi Médiapluralizmus Monitor szerint az elmúlt három évben jelentősen nőtt az uniós médiapiaci konszolidációja – beleértve a hirdetési piacot és a terjesztési csatornákat is –, ami közepes vagy nagy kockázatot jelent a tömegtájékoztatás szabadsága szempontjából az egész EU-ban <sup>(6)</sup>.

3.3.2. A médiahasználati mintáknak a digitális forradalomból következő változásai megkérdőjelezzik a kialakult média üzleti modelljeit. Ez különösen az újságokat és a helyi szintű kisebb médiumokat érinti, amelyek az EU médiasokszínűségének gerincét képezik. Könnyű célponttá válnak a politikailag vezérelt konszolidáció számára.

3.3.3. A digitális média egyre növekvő jelentősége miatt a piacon mind erősebbek – és ezáltal mind nagyobb befolyást gyakorolnak a véleményekre – a nagy platformok, amelyek külföldi vállalatokként gyakran megkerülik az európai szabályozást.

3.3.4. A világiárvány gazdasági következményei – különösen a reklámbevételek csökkenése – felgyorsítják a médiapiaci folyamatos változásait és még inkább korlátozzák a média sokszínűségét.

## 4. A tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének erősítése Európában – ajánlások

### 4.1. Általános ajánlások

4.1.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy azok az egyének és kormányok, akik szavaikkal vagy cselekedeteikkel kétségbe vonják a tömegtájékoztatás szabadságát vagy sokszínűségét, nem alkalmasak sem az uniós intézményeknek vagy azok előkészítő szerveinek az elnöklétére, sem az Unió képviselőitére.

4.1.2. Az EGSZB üdvözli, hogy az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerrel szóló (EU, Euratom) 2020/2092 rendelet megerősítette a jogállamiság eszköztárának korrekciós ágát, beleértve a tömegtájékoztatás szabadságát és a médiapluralizmust is.

4.1.3. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság jogállamiságról szóló jelentése, amely foglalkozik a médiapluralizmusnak és a tömegtájékoztatás szabadságának országokénti nyomon követésével is, valamint az Európai Unió Tanácsában folytatott vita szintén megerősítette a jogállamiság eszköztárának prevenció ágát az EU-ban.

4.1.4. Az EGSZB kéri a prevenció ág hatékonyságának megerősítését oly módon, hogy a jövőben a jogállamisági jelentés egyes országokra vonatkozó fejezeteibe beépítenek tagállam-specifikus reformajánlásokat, amelyek végrehajtását a következő évi jelentés értékeli majd.

<sup>(6)</sup> Elda Brogi és mtsai. (2020): Monitoring MEDIA Pluralism in the Digital Age. Application of the MEDIA Pluralism Monitor in the European Union, Albania and Turkey in the years 2018-2019 [A médiapluralizmus nyomon követése a digitális korban. A Médiapluralizmus Monitor alkalmazása az Európai Unióban, Albániában és Törökországban 2018–2019-ben], Fiesole, 50. o.

4.1.5. Az EGSZB elkötelezett amellett, hogy a tömegtájékoztatás szabadságának és sokszínűségének védelmét az Európa jövőjéről szóló konferencia középpontjába helyezve felhívja a figyelmet e kihívás fontosságára, és tovább mélyítse a szükséges intézkedésekről szóló vitát.

#### 4.2. Az újságírók védelmével kapcsolatos ajánlások

4.2.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az újságírók legjobb védelmét a zaklatás, a fenyegetés és a támadás valamennyi formájának szigorú büntetőeljárás alá vonása jelenti.

4.2.2. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy haladéktalanul alkalmazza az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló (EU, Euratom) 2020/2092 rendeletet az egyes tagállamokban a tömegtájékoztatás szabadságát és a médiapluralizmust fenyegető súlyos veszély kezelésére. Ennek egyértelműen részét képezi az európai finanszírozáshoz való hozzáférés megtagadása azon tagállamoktól, amelyek megsértik a média szabadságát.

4.2.3. Az EGSZB támogatja az Európai Parlament azon álláspontját<sup>(7)</sup>, hogy az EUMSZ 256. cikke szerinti eljárás szükséges akkor, ha az Európai Bizottság nem cselekszik.

4.2.4. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság arra irányuló tervét, hogy kézzelfogható javaslatokat terjesszen elő az újságírás védelméről, valamint az újságírók és más médiaszereplők biztonságáról szóló miniszteri bizottsági ajánlás következetes végrehajtására vonatkozóan valamennyi uniós tagállamban<sup>(8)</sup>, és hogy a jogállamiságról szóló jelentésében nyomon kövesse az ajánlásnak való megfelelést.

4.2.5. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság azon kötelezettségvállalását, hogy pénzügyi támogatást nyújtson az újságírók jogi és gyakorlati védelmével kapcsolatos projektekhez, és javasolja annak megfontolását, hogy a tagállamok szociális biztonsági rendszerei fedezzék az újságírók – különösen a szabadúszó újságírók – szakmai kockázatait.

4.2.6. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a tagállamok biztonsági hatóságai kötelesek megvédeni az újságírókat. Javasolja, hogy a rendőrség a sajtószövetségek és újságírói szervezetek bevonásával, a bevált gyakorlatok cseréjének előmozdítása érdekében több képzést kapjon az újságírókkal való bánásmódról.

4.2.7. Ami az újságíróknak az online zaklatással és fenyegetésekkel szembeni védelmét illeti, az EGSZB felhívja a figyelmet a jogellenes online tartalmak elleni fellépésről szóló véleményére<sup>(9)</sup>, és hangsúlyozza, hogy az újságírók – feltűnő közszolgálati szerepük miatt – különösen kiszolgáltatott helyzetben vannak.

4.2.8. Az EGSZB rámutat arra, hogy minden elfogadandó intézkedésnek figyelembe kell vennie a nemek közötti egyenlőséget és a kisebbségekhez tartozó újságírók védelmét.

4.2.9. Az EGSZB elismeri, hogy az átláthatóság elvének és az információs szabadsághoz való jognak a garantálása uniós szinten javult, de ez nem minden tagállamra igaz. Minden tagállamot arra kér, hogy maradéktalanul tegyen eleget az uniós normáknak, és rámutat, hogy további javításokra van szükség, többek között uniós szinten is<sup>(10)</sup>.

4.2.10. Az EGSZB üdvözlí a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel foglalkozó szakértői csoport létrehozását és az Európai Bizottság azon tervét, hogy 2021 végéig javaslatot terjeszt elő az újságíróknak és a civil társadalomnak az ilyen perekkel szembeni védelmére. Úgy véli, hogy a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek jogi tilalma elsőbbséget élvez az érintetteket támogató kiegészítő intézkedésekkel szemben.

4.2.11. Az EGSZB hangsúlyozza a civil társadalmi kezdeményezések, például a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perek elleni európai koalíció („Coalition Against SLAPP in Europe”, CASE)<sup>(11)</sup> fontosságát az újságírók ilyen perekkel szembeni védelmében, és fokozott uniós támogatást kér az ilyen kezdeményezésekhez.

4.2.12. Az EGSZB megjegyzi, hogy a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel kapcsolatban a Brüsszel I.<sup>(12)</sup> és a Róma II. rendelet<sup>(13)</sup> rendelkezései nem vezethetnek a jogvédelem csökkenéséhez a zaklatásszerű jogi esetekre vonatkozó joghatóság megválasztása révén (rágalmazási turizmus). Hangsúlyozza, hogy a két rendelet soron következő felülvizsgálata során szem előtt kell tartani ezt a kérdést.

<sup>(7)</sup> P9\_TA(2021)0103.

<sup>(8)</sup> CM/Rec(2016)4.

<sup>(9)</sup> HL C 237., 2018.7.6., 19. o.

<sup>(10)</sup> HL C 487., 2016.12.28., 51. o.; HL C 13., 2016.1.15., 192. o.

<sup>(11)</sup> <https://www.the-case.eu>.

<sup>(12)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 1215/2012/EU rendelete (2012. december 12.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról (HL L 351., 2012.2.20., 1. o.).

<sup>(13)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 864/2007/EK rendelete (2007. július 11.) a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról (Róma II.) (HL L 199., 2007.7.31., 40. o.).

#### 4.3. A média függetlenségének megerősítésével kapcsolatos ajánlások

4.3.1. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a jogállamiságról szóló jelentés módszertanát egészítse ki az állami és közszolgálati műsorszolgáltatás függetlenségének értékelésével.

4.3.2. Az EGSZB rámutat arra, hogy a korrupció tényleges büntetőeljárás alá vonása bizonyos fokú védelmet nyújt a médiába való kormányzati beavatkozással szemben, ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a korrupcióellenes normák betartatása mellett politikai megfontolásoktól függetlenül tegyen meg minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy az új többéves pénzügyi keretből és a Next Generation EU helyreállítási eszközökből származó pénz ne használják fel a média sokszínűségének megfékezésére, vagy a korrupció egyéb formáira.

4.3.3. Az EGSZB arra kér minden tagállamot, hogy az európai átláthatósági nyilvántartás mintájára hozzon létre nemzeti átláthatósági nyilvántartásokat, mivel ezek átláthatóvá teszik a politikusok és a médiavállalkozók közötti kapcsolatokat is. Az átláthatósági nyilvántartásokat be kell építeni egy uniós szintű, többszintű átláthatósági nyilvántartásba.

4.3.4. Az EGSZB annak vizsgálatára kéri az Európai Bizottságot, hogy a médiagazdasági tulajdonviszonyokkal kapcsolatos információkat tartalmazó, nyilvánosan hozzáférhető adatbázis létrehozására irányuló kísérleti projekt kialakítható-e olyan módon, hogy információkat tartalmazzon a médiavállalatoknak az EU, a tagállamok, a regionális és helyi önkormányzatok, a közjogi intézmények, a közzvállalkozások és az olyan magánvállalkozások általi promóciójáról és a velük való szerződéséről is, amelyekben egy vagy több imént említett jogalany többségi szavazati joggal rendelkezik.

4.3.5. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő javaslatot a közbeszerzésekről és a médiavállalatok 4.3.4. pontban említett jogalanyok általi támogatására vonatkozó uniós szintű minimumkövetelményekről.

4.3.6. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló javaslatait, hogy fellépjenek a közösségi médiában általában <sup>(14)</sup> és kimondottan a Covid19-cel kapcsolatban <sup>(15)</sup> megjelenő dezinformáció ellen, de rámutat annak kockázatára, hogy a tagállamok a dezinformáció elleni küzdelmet a tömegtájékoztatás szabadságának korlátozására használhatják fel. A dezinformáció és a gyűlöletbeszéd jelenségét sürgősen és alaposan meg kell vizsgálni, többek között újabb EGSZB-véleményekben.

#### 4.4. A média sokszínűségének megerősítésével kapcsolatos ajánlások

4.4.1. Az EGSZB bírálja, hogy az Európai Bizottság jogállamiságról szóló jelentése a médiatulajdon átláthatóságának kérdésére szűkíti a piaci pluralizmus kérdését, és elhanyagolja a piaci konszolidáció mértékét. Kéri az Európai Bizottságot, hogy igazítsa ki a jelentés módszertanát annak érdekében, hogy az a jövőben jobban tükrözze, hogy a média sokszínűsége milyen mértékben van veszélyben az egyes tagállamokban.

4.4.2. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság „Az európai média a digitális évtizedben” című cselekvési tervét <sup>(16)</sup> és azt a célkitűzést, hogy a hírmédiát megőrizze mint közjóságot, különösen pedig azt, hogy európai támogatást nyújtson annak megakadályozására, hogy a világvárvány következményei korlátozzák a média sokszínűségét.

4.4.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a minőségi újságíráshoz fenntartható gazdasági alapra van szükség, és kéri, hogy a jó újságírásba történő befektetesként az EU továbbra is támogassa a médiavállalatokat. A beruházások célja, hogy megállítsák a médiaágazat konszolidációs folyamatát, amely veszélyezteti a médiapiac pluralitását. Ez nem zárja ki, hogy a médiavállalatok – amennyiben tiszteletben tartják az átláthatóság elvét, és nem hoznak létre monopóliumokat – jogszerűen vásárolhassanak más médiacsatornákat vagy építhessenek stratégiai szövetségeket, hiszen a gazdaságilag fenntartható médiavállalatok garantálják ezek függetlenségét.

4.4.4. Az EGSZB megjegyzi, hogy a médiavállalatok értéke a sokszínűségükben rejlik, és hogy a „nemzeti bajnokok” létrehozása tönkreteszi ezt az értéket, amely megkülönbözteti a médiát és a kreatív ágazatokat a gazdaság más ágazataitól.

4.4.5. A független média szűkülő mozgástere sürgős köz- és magántámogatási mechanizmusokat tesz szükségessé az újságírás mint közjóság fenntartása érdekében. Több kutatásra van szükség ahhoz, hogy hatékony állami támogatási mechanizmusok garantálják a szokásos piaci feltételekre vonatkozó kritériumok teljesülését és a közérdekű újságírás innovatív, fenntartható új üzleti modelljeit.

<sup>(14)</sup> COM(2020) 790 final.

<sup>(15)</sup> JOIN(2020) 8 final.

<sup>(16)</sup> COM(2020) 784 final.

4.4.6. Az EGSZB határozottan támogatja az Európai Bizottságnak az európai tömegtájékoztatás szabadságáról szóló jogszabályra irányuló tervét, amelynek célja, hogy az Európai Bizottságot hatékony jogi eszközökkel ruházza fel ahhoz, hogy valamennyi uniós tagállamban érvényesíthesse a tömegtájékoztatás szabadságát és a médiapluralizmust. Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság vizsgálja meg, miként lehet alkalmazni és fejleszteni az európai versenyjogot a médiapiac – elsősorban a nemzeti kormányok által előidézett – további konszolidációjának megállítására annak érdekében, hogy az EU nemzeti médiapiacain – különösen a kormányok vagy a hozzájuk közeli szereplők hatására – ne alakulhassanak ki a médiamonopóliumok.

4.4.7. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra a véleményére, amelyben az egyes digitális szolgáltatások nyújtásából származó bevételek után fizetendő digitális szolgáltatási adó közös rendszerére irányuló európai parlamenti kezdeményezést vizsgálja <sup>(17)</sup>, és rámutat, hogy ez az adó valószínűleg ellensúlyozni fogja a hagyományos és a digitális média közötti verseny torzulásait (különös tekintettel a külföldi székhelyű médiákra).

4.4.8. Az EGSZB hangsúlyozza a független és pártatlan közszolgálati műsorszolgáltatás fontos szerepét a média sokszínűségének biztosításában, és felhívja a figyelmet az EUSZ 29. jegyzőkönyvében foglalt megállapodásra.

4.4.9. Az EGSZB megjegyzi, hogy a szabad piac nem képes az egész EU-ra kiterjedő mediaszolgáltatásokat nyújtani a műsorszórás területén, ezért kéri egy független és pártatlan európai közszolgálati műsorszolgáltató létrehozását.

4.4.10. Minden olyan esetben, amikor a szabad piac nem képes biztosítani a média sokszínűségét, az EGSZB a független és pártatlan közszolgálati műsorszolgáltatást tekinti az erre vonatkozó garancia modelljének, beleértve az online és nyomtatott médiát is.

4.4.11. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a tömegtájékoztatáshoz való akadálymentes hozzáférés a tömegtájékoztatás szabadságának alapvető része, és aggodalmát fejezi ki a médiában a fogyatékoságon alapuló közvetlen vagy közvetett megkülönböztetés egyre erőteljesebb formái miatt. Az EGSZB olyan jogszabályok meghozatalát kéri, amelyek megszüntetik azokat a korlátozó gyakorlatokat, amelyek akadályozzák vagy ellehetetlenítik az egyén részvételét a tömegtájékoztatás szabadságában és sokszínűségében.

#### 4.5. A médiatudatosság megerősítésével kapcsolatos ajánlások

4.5.1. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság számos javaslatát a polgárok médiatudatosságának megerősítésére <sup>(18)</sup>, különös tekintettel a digitális készségekre. Ez rendkívül fontos a polgárok dezinformációval szembeni ellenálló képességének fokozása érdekében.

4.5.2. Az EGSZB támogatja az állampolgári ismeretek oktatásával foglalkozó európai ügynökség létrehozására irányuló javaslatot, amely oktatási programokon keresztül erősítené az uniós polgárok médiakészségeit. Arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg egy ilyen központi intézmény mielőbbi létrehozásának lehetőségét, és biztosítsa, hogy annak egyik feladata a – különösen digitális – médiával kapcsolatos képzések nyújtása legyen.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

<sup>(17)</sup> HL C 367., 2018.10.10., 73. o.

<sup>(18)</sup> JOIN(2020) 8 final; COM(2020) 624 final; COM(2020) 784 final; COM(2020) 790 final.



**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Szükséghelyzeti intézkedések a foglalkoztatás és a jövedelem támogatására a pandémiás válsághelyzetben**

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2021/C 517/03)

Előadó: **Cinzia DEL RIO**

Közgyűlési határozat:	2021.4.26.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 32. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	211/1/4

### 1. Következtetések és ajánlások

- 1.1. Az EGSZB támogatja a pandémiás válsághelyzet kezelésére, a tagállamok gazdasági, szociális és egészségügyi rendszereinek helyreállítására és rezilienciaépítésére, valamint a termelési rendszernek, a foglalkoztatásnak és az emberek jövedelemtámogatásának biztosítására irányuló uniós stratégiát.
- 1.2. Az EGSZB támogatja a SURE létrehozását az európai szolidaritás innovatív pénzügyi eszközeként a munkahelyek megőrzése, a munkavállalók jövedelemtámogatása és a vállalatok támogatása érdekében, valamint az uniós integráció és társadalmi-gazdasági rezilienciaépítés eszközeként.
- 1.3. Az EGSZB hangsúlyozza a SURE társadalmi értékét, amely a szociális beruházási kötvények révén az Európai Unió Helyreállítási Eszköz (Next Generation EU) programjának előkészítésére szolgál.
- 1.4. Az EGSZB üdvözli a SURE tevékenységét, amely a csökkentett munkaidős foglalkoztatás, a jövedelemtámogatás és a vállalatok támogatása révén a foglalkoztatott népesség egynegyedét megvédte, megőrizve a munkahelyeket és a vállalatok termelőképességét, valamint pozitív hatást gyakorolva a gazdaságra és a munkaerőpiacra. Meg kell azonban jegyezni, hogy ezek az adatok nem hangsúlyozzák eléggé az egyes országok által finanszírozott egyedi intézkedéseket, azok összegét és a támogatások által lefedett munkavállalók kategóriáit.
- 1.5. Az EGSZB javasolja, hogy a szociális partnerek és a civil társadalom más szervezeteinek bevonásával hozzanak létre egy megfigyelőközpontot, amely a SURE működésének teljes időtartama alatt nyomon követi és értékeli a finanszírozott intézkedések hatását az egyes országokban, többek között azzal a céllal, hogy azonosítsa a csökkentett munkaidős foglalkoztatás és a jövedelemtámogatási rendszerek jövőjére vonatkozó életképes modelleket hasonló válsághelyzetekben.
- 1.6. Gazdasági válság idején meghatározó, hogy milyen gyorsan születnek meg a döntések. Az EGSZB ezért nagyra értékeli, hogy az Európai Bizottság rendkívül gyorsan hozta létre a SURE-t, valamint hogy rövid időn belül lezárta a tárgyalásokat a tagállamokkal, bizonyítva reagálóképességét súlyos válság esetén.
- 1.7. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a SURE használata aktív munkaerőpiaci szakpolitikákkal, valamint olyan szak- és átképzési programokkal egészüljön ki, amelyek célja a stabil és minőségi foglalkoztatás megteremtése, valamint a megfelelő társadalombiztosítási fedezetet nem garantáló és a közjóléti rendszerekre is kiható dolgozói szegénység és széttagolt vagy instabil foglalkoztatási formák elleni küzdelem.
- 1.8. Az EGSZB úgy véli, hogy a SURE megfelelő eszköz arra, hogy a munkáltatókat a termelési tevékenység csökkenése ellenére is a munkavállalók megtartására ösztönözze. Kollektív megállapodások révén ösztönözni lehet, hogy a munkaidő egy részét képzésre fordítsák. Ez lehetővé teszi a vállalatok számára a munkavállalók kompetenciaszintjének növelését azáltal, hogy munkaidejük egy részét képzésre fordítják, miközben a képzésben részt vevő személyek órabéret a SURE fizeti.



1.9. Az EGSZB szükségesnek tartja az európai szociális dimenzió átfogóbb és koherensebb meghatározását és kiteljesítését, biztosítva ugyanakkor Európa globális versenyképességét, a zöld és digitális átállás új kihívásai tekintetében is, figyelembe véve a szociális jogok európai pillérének cselekvési tervében meghatározott intézkedéseket, többek közt a foglalkoztatás, a képzés és az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák támogatására irányuló intézkedéseket és beruházásokat.

1.10. Az EGSZB egyetért a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési záradékának felfüggesztéséről szóló európai bizottsági közleménnyel, és egy felülvizsgált és kiegyensúlyozott gazdaságirányítási keretrendszer felé történő „fordulatot” sürget, amelynek célja a termelő beruházások előmozdítása. Nagyon fontos, hogy a tagállamok segítséget kapjanak államháztartásuk fenntartható alapokra helyezésében, ezáltal erősítve a beruházásokba vetett bizalmat.

1.11. Az EGSZB úgy véli, hogy a szociális partnerek támogatása és részvétele hozzáadott értéket képvisel az európai és nemzeti szakpolitikákban. Ezért alapvető fontosságú, hogy őket is bevonják a SURE által társfinanszírozott tevékenységekbe, többek között a válság által leginkább érintett ágazatokban folytatott kollektív tárgyalások révén. Lényeges azonban, hogy a szociális partnereket ne csak formálisan vonják be, hanem érdemi és legitím szerepük legyen a folyamatban.

1.12. Az EGSZB teljes mértékben elismeri a SURE-nak az Európai Bizottság 2021. márciusi jelentésében kiemelt pozitív eredményeit, és támogatja a stabilizációra irányuló javaslatot a munkavállalók és a vállalkozások támogatása érdekében, az uniós integráció és társadalmi-gazdasági rezilienciaépítés képességének eszközeként a jelenlegihez hasonló válságok idején. Ennek a SURE működésével foglalkozó megfigyelőközpont nyomon követését és értékelését követően kell megtörténnie, amelynek létrehozását az EGSZB szorgalmazza.

1.13. Az EGSZB üdvözli a Bizottság (EU) 2021/402 ajánlását (EASE) <sup>(1)</sup>, amely azt a stratégiai megközelítést alkalmazza, hogy a világjárvány idején bevezetett sürgősségi intézkedésekről fokozatosan át kell térni a munkahelyteremtő fellendülés biztosításához szükséges új intézkedésekre, nevezetesen az olyan aktív munkaerőpiaci szakpolitikákra, mint az ideiglenes munkaerő-felvételi ösztönzők a veszélyeztetett csoportok számára, továbbképzési és átképzési lehetőségek, valamint vállalkozói támogatás, többek között a szociális gazdaságra is irányulón.

## 2. Bevezetés

2.1. Az európai gazdaság számára súlyos károkat okozott a jelenleg is tartó világjárvány. Az EGSZB üdvözli azokat a gazdasági és szociális intézkedéseket, amelyeket az EU rendkívüli eszközök bevonásával hozott a világjárvány által okozott válság hatásainak kezelésére, mivel ezek nagyszerű lehetőséget jelentenek egy igazságosabb és szolidárisabb Európa és egy versenyképes szociális piacgazdaság újratervezésére, valamint a zöld és digitális átállással kapcsolatos új kihívások kezelésére. A Next Generation EU terv mellett a következő eszközökről van szó:

- az uniós költségvetési szabályok rugalmasságának keretében hozott nemzeti intézkedések,
- az ideiglenes és rugalmas állami támogatási szabályok alapján jóváhagyott, likviditást támogató nemzeti intézkedések,
- az Európai Beruházási Bank (EBB) által a vállalatok számára garantált hitelkeretek megerősítése egy új garanciaalap létrehozása révén,
- az Európai Stabilitási Mechanizmus (ESM), amelyet a Lisszaboni Szerződés módosításai révén vezettek be az egészségügy finanszírozását szolgáló kölcsönök feltétel nélküli biztosítása érdekében,
- a szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz (SURE).

2.2. Ebben a véleményben a munkanélküliség visszaszorítására, a jövedelemtámogatásra és a vállalatok támogatására irányuló szükséghelyzeti intézkedések hatását kívánjuk elemezni, különös tekintettel a SURE eszközre.

<sup>(1)</sup> A Bizottság (EU) 2021/402 ajánlása (2021. március 4.) a Covid19-válságot követően a foglalkoztatás hatékony és aktív támogatásáról (EASE) (HL L 80., 2021.3.8., 1. o.).

2.3. 2020 áprilisáig több mint 50 millió munkavállalót vontak be különböző európai országokban a csökkentett munkaidős foglalkoztatásba<sup>(2)</sup> vagy hasonló, a részleges vagy teljes munkaidő-kiesés miatt hozott ad hoc intézkedésekbe. Az Eurofound 500 intézkedést regisztrált, amelyek többsége a vállalatok támogatására (35%), a jövedelemtámogatásra (a munkaidő csökkentésére irányuló intézkedések mellett, 20%) és a foglalkoztatás védelmére (13%) irányult<sup>(3)</sup>. A válság leginkább a feldolgozóipar, a kereskedelem, a szolgáltatások, a turizmus és a kultúra területén működő vállalkozásokat sújtotta<sup>(4)</sup>.

2.4. A legtöbb európai országban különböző formákban létező, a le nem dolgozott munkaórák támogatását szolgáló kényszerszabadság a gazdasági válság idején a munkahelyvédelem leggyakrabban alkalmazott eszközének számít, mivel pozitív hatást gyakorol a munkavállalókra és a vállalkozásokra is. A SURE programról szóló 2020-as jelentésben az Európai Bizottság hangsúlyozza, hogy „a sürgősségi elbocsátások elkerülésével a rövid munkaidős rendszerek megakadályozhatják, hogy egy átmeneti sokkhatás súlyosabb és hosszán tartó negatív következményekkel járjon a tagállamok gazdaságára és munkaerőpiacára nézve. Hozzájárulnak a családok jövedelmének fenntartásához, valamint a vállalkozások és az egész gazdaság termelési kapacitásának és humántőkéjének megőrzéséhez”<sup>(5)</sup>.

2.5. Azokban az országokban, ahol már léteztek ilyen programok, a kormányok ad hoc intézkedéseket hoztak a hozzáférés, a jogosultsági feltételek egyszerűsítése, a lefedettség kiterjesztése és a pénzügyi támogatás növelése érdekében, de az egyes országok között nagy különbségek vannak<sup>(6)</sup>.

2.6. Ezek az intézkedések lehetővé tették a vállalatok számára, hogy a gazdasági tevékenység visszaesése miatt szükséges munkaidő-csökkentést kevés költséggel vagy költségmentesen hajtsák végre, jelentősen csökkentve a likviditáshiány miatt veszélyeztetett munkahelyek számát. Az atipikus foglalkoztatási formákban dolgozó munkavállalók egyes kategóriái több uniós országban továbbra sem részesülnek támogatásban, ami különösen igaz az alkalmi szerződéssel foglalkoztatott munkavállalókra és egyes esetekben a kölcsönmunkaerőre és a határozott idejű szerződéssel foglalkoztatott munkavállalókra is, míg más országokban az állami támogatást kiterjesztették az önfoglalkoztatás egyes formáira<sup>(7)</sup>. A támogatásokhoz való hozzáférés módja és feltételei is országonként eltérőek, ami a lefedettséget, a kedvezményezetteket, az időtartamot stb. illeti<sup>(8)</sup>.

2.7. A csökkentett munkaidős foglalkoztatás segítette elkerülni a munkaviszony felbontását, ami nagyon költséges a vállalatok és a munkavállalók számára. Ezek a „munkahelymegtartó” intézkedések 2020 második negyedévében jelentősen – a becsült 12 %-ról 4 %-ra – csökkentették a munkahelyek megszűnését az OECD-országokban. Az EU-ban az adatok azt mutatják, hogy a hivatalosan foglalkoztatott, de nulla órát dolgozó munkavállalók aránya 2020 második negyedévében megduplázódott, és elérte a 17 %-ot 2019 azonos időszakához képest<sup>(9)</sup>.

2.8. Figyelembe kell venni a foglalkoztatási válság hatását a nőkre és a fiatalokra, akik gyakran atipikus szerződésekkel, alacsony bérezésű munkakörökben dolgoznak, és jobban ki vannak téve az instabil foglalkoztatásnak, amely nem garantálja a megfelelő társadalombiztosítási fedezetet. Ráadásul igen nagy arányban képviseltetik magukat a különösen érintett turisztikai, szállodai és vendéglátóipari ágazatokban, valamint a kulturális ágazatban, a szórakoztatóiparban, valamint a szociális szolgáltatásokat nyújtó nonprofit ágazatban. A gazdasági helyreállítás során szociális partnerekkel egyeztetett konkrét reformokat és intézkedéseket is elő kell irányozni a nemi alapú és életkorfüggő – már a válság előtt is létező – egyenlőtlenségek kezelésére, és rövid, közép- és hosszú távú intézkedéseket kell bevezetni<sup>(10)</sup>.

2.9. A munkaidő csökkentését támogató intézkedések mellett több ország intézkedéseket fogadott el az elbocsátások elleni védelem érdekében a kényszerszabadsághoz állami támogatásban részesülő vállalatokra vonatkozóan. Ennek célja egyrészt a válság időszakában történő visszaélések elkerülése, másrészt azon tagállami és európai támogatások felhasználásának feltételekhez kötése, amelyeknek az elbocsátások megelőzését és a vállalatok átmeneti megsegítését kell

<sup>(2)</sup> Covid-19: implications for employment and working life, Eurofound, 2021. március.

<sup>(3)</sup> Covid-19: Policy responses across Europe, Eurofound, 2020. június.

<sup>(4)</sup> OECD: Employment Outlook 2021, 2. fejezet.

<sup>(5)</sup> COM(2021) 148 final. SURE: Helyzetkép hat hónap elteltével, 2021. március 22.; az Európai Parlament tájékoztatója a SURE végrehajtásáról, 2021. április.

<sup>(6)</sup> OECD Employment Outlook 2021, 2. fejezet 2.1. táblázat: Job retention schemes in OECD countries – ugyanott, Eurofound.

<sup>(7)</sup> Covid-19: Policy responses across Europe, Eurofound, 2020. június.

<sup>(8)</sup> Az OECD, az ETUI és az EB adatai, EP-adatlap.

<sup>(9)</sup> Covid-19: Policy responses across Europe, Eurofound, 2020. június.

<sup>(10)</sup> Az Európai Bizottság és az Eurofound elemzései. Lásd még: ILO-UN Women Joint Programme, Policy tool, Assessing the gendered employment impacts of Covid-19 and supporting a gender-responsive recovery, 2021. március.

szolgáltatniuk a fellendülésig. Egyes országokban maguk a kollektív szerződések írják elő az elbocsátási tilalmat állami támogatás esetén <sup>(11)</sup>.

2.10. Fontos szerepet játszott a kollektív tárgyalás, amely konkrét megállapodásokat és protokollokat eredményezett egyrészt az egészségügyi szükséghelyzet munkahelyi kezelése érdekében, másrészt olyan ad hoc szerződéses rendelkezések bevezetéséhez, amelyek a világválság idejére módosították a munkaszervezést és a munkafeltételeket (pl. Németország, Franciaország, Olaszország, Svédország, Spanyolország, Ausztria, Dánia). Egyes országok egyéb vállalat-támogatási formákat is bevezettek (jelzáloghitelek moratóriuma, az adók, bérleti díjak vagy társadalombiztosítási járulékok befizetésének elhalasztása vagy felfüggesztése), amelyek a fizetési kötelezettségeket késleltetik, és amelyek célja a vállalkozások, különösen a kkv-k és az önálló vállalkozók támogatása a munkahelyek megőrzése és a rövid távú likviditás biztosítása érdekében.

### 3. A SURE jellemzői, szabályozása és első eredményei

3.1. Az európai SURE eszköz egy ideiglenes jellegű alap, amely a munkanélküliség leküzdésére, a munkavállalók jövedelemtámogatására és a csökkentett munkaidős foglalkoztatás támogatására kedvezményes feltételek mellett legfeljebb 100 milliárd eurós pénzügyi támogatást nyújt a tagállamok számára, hitel formájában. Az alap 2022. december 31-ig működik.

3.2. Az Európai Bizottság által a SURE eszköz keretében első alkalommal kibocsátott kötvények „szociális beruházási kötvények”, amelyek garantálják a befektetők számára, hogy a mozgósított forrásokat valóban szociális célokra szánják. A kereslet 10-szer nagyobb volt, mint a kínálat, és versenyképes hozamot biztosított a piacon.

3.3. Bevezetése óta a Tanács a teljes keretösszeg több mint 90 %-át – az Európai Bizottság javaslatai alapján – már allokálta 19 tagállam számára <sup>(12)</sup>. A hitelt ezek közül 15 ország a csökkentett munkaidős foglalkoztatás vagy hasonló intézkedések finanszírozására fordította, 14 ország pedig az önálló vállalkozókat támogató intézkedéseket finanszírozott.

3.4. Néhány ország nem pályázott SURE-alapokra. A kormányok ezt különböző indokokkal támasztották alá: egyes országokban a rendelkezésre álló nemzeti források elegendőek voltak a növekvő munkanélküliségből adódó további közkiadások fedezésére; máshol piaci finanszírozással, hasonlóan kedvező árfolyamon sikerült további forrásokat szerezni; de az is előfordult, hogy túlságosan költségesnek tartották a SURE-hoz való hozzáféréshez szükséges adminisztratív eljárásokat. Más országok az Európai Bizottság által a költségvetés rugalmasságára és az állami támogatásokra vonatkozóan bevezetett ideiglenes intézkedéseket alkalmazták <sup>(13)</sup>.

3.5. A tagállamok által benyújtott jelentések alapján az Európai Bizottság a 2021. márciusi jelentésében <sup>(14)</sup> úgy becsüli, hogy 2020-ban a SURE 25–30 millió munkavállalót támogatott, ami a kedvezményezett tagállamok teljes foglalkoztatott népességének egynegyedét jelenti. Ez körülbelül 21,5 millió alkalmazottat és 5 millió önálló vállalkozót jelent. Ezenkívül 1,5–2,5 millió vállalat részesült az eszközből, ami a kedvezményezett tagállamok vállalkozásainak 12–16 %-át jelenti <sup>(15)</sup>.

3.6. A jelentés rámutat arra, hogy a SURE által finanszírozott állami támogatási rendszerek csökkentik a vállalkozások munkaerőköltségeit, és alternatív jövedelemtámogatást nyújtanak a háztartásoknak, jobb eredményekkel, mint a hagyományos munkanélküli segélyek. Az Európai Bizottság továbbá rámutat arra, hogy a foglalkoztatást támogató rendszerek hatékonyabbak azokban az országokban, amelyek már rendelkeztek nemzeti támogatási rendszerekkel a munkanélküliség hatásainak enyhítésére.

3.7. 2020 végére a támogatható intézkedésekre előirányzott összes tervezett közkiadás 80 %-át teljesítették. Szinte már valamennyi tagállam felhasználta a SURE keretében odaítélt teljes összeget, vagy rendelkezik tervekkel annak felhasználására.

<sup>(11)</sup> ETUI – 7. sz. szakpolitikai összefoglaló, 2020.

<sup>(12)</sup> Lásd: COM(2021) 148 final. SURE: Helyzetkép hat hónap elteltével, 2021. március 22.; az Európai Parlament tájékoztatója a SURE végrehajtásáról, 2021. április; és az Európai Bizottság SURE-ről szóló weboldala a tagállamoknak juttatott források frissítéséről.

<sup>(13)</sup> Eurofound, ugyanott, 3. fejezet, 2021.

<sup>(14)</sup> COM(2021) 105 final, A Bizottság közleménye a Tanácsnak – Egy évvel a Covid19-járvány kitörése után: a fiskális politikai válasz.

<sup>(15)</sup> Lásd COM(2021) 148 final. SURE: Helyzetkép hat hónap elteltével, 2021. március 22.; az Európai Parlament tájékoztatója a SURE végrehajtásáról, 2021. április.

3.8. Az Európai Bizottság magas hitelminősítésének köszönhetően a tagállamok a SURE segítségével mintegy 5,8 milliárd EUR kamatfizetést takarítottak meg ahhoz képest, ha saját maguk bocsátottak volna ki állampapírt. A jövőbeli kifizetések valószínűleg további megtakarításokat eredményeznek.

#### 4. Általános megjegyzések

4.1. Az EGSZB támogatja a pandémiás válsághelyzet kezelésére, a tagállamok gazdasági, szociális és egészségügyi rendszereinek helyreállítására és e rendszerek rezilienciájának növelésére, valamint a foglalkoztatás megőrzésére irányuló uniós stratégiát, és úgy véli, hogy az alkalmas az európai szociális dimenzió átfogóbb meghatározására és kiterjesztésére, ugyanakkor biztosítja Európa globális versenyképességét. A szociális jogok európai pillérének végrehajtására vonatkozó cselekvési terv intézkedéseket határoz meg a fenntartható és inkluzív növekedéshez szükséges beruházások ösztönzésére.

4.2. Az EGSZB többször hangsúlyozta, hogy nagyobb gazdasági és társadalmi konvergenciát kell elérni az EU-ban annak érdekében, hogy versenyképesebb legyen az európai szociális piacgazdaság és minden polgár teljes mértékben élvezhesse a jogait, valamint hogy a szociális jogok európai pillérével, valamint a zöld és digitális átállással összhangban lévő intézkedésekkel és stratégiákkal támogassák egy olyan munkaerőpiac kiépítését, amely képes figyelembe venni a bekövetkező változásokat. Alapvető fontosságú, hogy a tagállamok jól használják ki a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből kapott támogatást<sup>(16)</sup>.

4.3. Fontos a fenntartható vállalkozások, köztük a kkv-k és a mikrovállalkozások növekedésének és termelékenységének támogatása. A SURE olyan eszköz, amely ösztönözi tudja a munkáltatókat arra, hogy a termelési tevékenység csökkenése ellenére megtartsák a munkavállalókat. Ösztönözni kell egyfelől a kollektív megállapodásokat – többek között a munkaidő átütemezésének új formáiról, előmozdítva ezzel a képzéshez való hozzáférést –, másfelől a munkahelyek, a készségek és a jövedelem folyamatosságának fenntartását támogató intézkedéseket.

4.4. A SURE kulcsfontosságú eszköz a munkavállalók védelmében és a világvárvány foglalkoztatási rendszerre gyakorolt súlyos társadalmi-gazdasági hatásainak enyhítésében, mivel egyrészt pénzügyileg támogatja a csökkentett munkaidős foglalkoztatást célzó nemzeti rendszereket és hasonló intézkedéseket, állandó munkaviszonyok esetén is védi a munkahelyeket, korlátozza a munkanélküliséget és a munkavállalók jövedelemkiesését; másrészt támogatja a vállalatok munkanélküli ellátásokkal és társadalombiztosítási járulékokkal kapcsolatos költségeit, amelyeket a szükséghelyzeti intézkedések révén egyrészt állami forrásokból fedeznek.

4.5. Az EGSZB nagyra értékeli, hogy a SURE létrehozására irányuló európai bizottsági javaslatot rendkívül gyorsan kidolgozták, és a tagállamokkal azonnal megkezdték és néhány héten belül le is zárták a tárgyalásokat. A SURE kiemeli a rövid távú csökkentett munkaidős foglalkoztatási és jövedelemtámogatási rendszerek jelentőségét, és arra ösztönzi a tagállamokat, hogy használják ki ezeket a lehetőségeket. Az európai szemeszter egyik célkitűzése közép- és hosszú távon a teljes és stabil foglalkoztatásra és a szegénység új formáinak kezelésére irányuló beruházások előmozdítása, többek között szociálisan fenntartható strukturális reformok révén.

4.6. Az EGSZB fontosnak tartja az EU által kedvezményes kamatozású kölcsönök formájában a tagállamoknak nyújtott pénzügyi támogatást, és nagyra értékeli, hogy az Európai Bizottság által kibocsátott kötvények konkrét célú „szociális beruházási kötvények”.

4.7. A csökkentett munkaidős foglalkoztatás és a különböző jövedelemtámogatási formák finanszírozása pozitív hatással van a gazdaság egészére, mivel életben tartja a munkáltatók és a munkavállalók közötti kapcsolatot, segít megőrizni képességeiket és a vállalatok termelési kapacitását, és megakadályozza, hogy a világvárvány tartós negatív hatást gyakoroljon a gazdaságra és a munkaerőpiacra.

4.8. Az EGSZB úgy véli, hogy a SURE létrehozása egy újabb lépés az EU szolidaritáson alapuló rendszere felé, amely tiszteletben tartja a szubszidiaritás és az arányosság elvét, mivel ez egyfajta „európai biztonságos eszköz”, amelyet az Európai Unió Helyreállítási Eszköz finanszírozására szolgáló európai kötvényekkel lehet megerősíteni<sup>(17)</sup>. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a SURE egyik fontos előnye abban áll, hogy megmutatja: szükség esetén az EU képes hitelezési

<sup>(16)</sup> Az EGSZB állásfoglalása – Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság hozzájárulása az Európai Bizottság 2022. évi munkaprogramjához (2021. június) (HL C 341., 2021.8.24., 1. o.).

<sup>(17)</sup> Christina Katami, *Protecting employment in 2021 and beyond: what can the new SURE instrument do?*, az ELIAMEP szakpolitikai dokumentuma, 2021; Andor László, *Protecting Jobs and Incomes in Europe: Towards an EU Capacity for Employment Stabilisation in the Pandemic Period*, 2021, in Caetano J.; Vieira L., Caleiro A., „New Challenges for the Eurozone Governance”.

kapacitást létrehozni és egy „közös biztonságos eszközt” kibocsátani közösségi módszerrel, nem pedig kormányközi megállapodásokkal, mint az ESM és az EFSF esetében.

4.9. Az EGSZB sürgeti a SURE-segítséghez és -finanszírozáshoz való hozzáférésre vonatkozó eljárások felülvizsgálatát, remélve az adminisztratív eljárások és a jelentéstételi mechanizmusok egyszerűsítését.

4.10. Az EGSZB azt javasolja, hogy a SURE használatát aktív közpolitikai intézkedésekkel, valamint a munkavállalók és a vállalatok számára egyaránt hasznos képzési és átképzési lehetőségekkel kombinálják<sup>(18)</sup>. Ebben az összefüggésben újraindul a vita arról, hogyan lehet hatékonyabbá tenni a foglalkoztatási szolgáltatásokat, válság idején is. Amikor kényszerűen csökken a munkaórák száma, ösztönözni kell az átképzést, illetve az új, kvalifikált és stabil munkalehetőségek felé történő átmenethez szükséges képzési lehetőségek kihasználását. Sajnos aktív szakpolitikákra ebben az összefüggésben csak meglehetősen szerény példákat lehet találni<sup>(19)</sup>.

4.11. Az EGSZB úgy véli, hogy az egyes tagállamokban végrehajtott SURE-intézkedéseknek garantálniuk kell, hogy az érvényük kiterjedjen minden munkavállalóra, valamint az önálló és atipikus munkavégzés minden olyan formájára, amelyben nagy arányban képviselik magukat a fiatalok.

4.12. A rendelkezésre álló kevés adatból úgy tűnik, hogy a szociális partnereket sem az európai, sem a nemzeti intézmények nem vonták be aktívan annak a kérdésnek a megválaszolásába, hogy miként lehet a legjobban felhasználni a SURE-t; az EGSZB azt javasolja, hogy erre a célra hozzanak létre egy stabil konzultációs mechanizmust.

4.13. Az EGSZB megvizsgálta a SURE révén támogatott személyekre és vállalatokra vonatkozó becsléseket<sup>(20)</sup>, azonban megjegyzi, hogy ezek az adatok nem világítanak rá kellőképpen arra, hogy a különböző országok milyen egyedi intézkedéseket finanszíroztak és milyen összegben, valamint hogy ezek az intézkedések milyen hatást gyakoroltak a munkanélküliségi kockázatok mérséklésének és a jövedelemvédelemnek a lehetőségeire.

## 5. Részletes megjegyzések – Hatás

5.1. A pandémiás válsághelyzet megterhelte az EU gazdasági, szociális és egészségügyi rendszereit, és hatással volt az emberek életére és a vállalkozások tevékenységére, növelve az egyes országokon belüli, illetve adott esetben az országok közötti egyenlőtlenségeket. Ezért az EGSZB szükségesnek tartja az európai szociális dimenzió átfogóbb és koherensebb meghatározását és kiterjesztését, a szociális jogok európai pillérének cselekvési tervében meghatározott intézkedések figyelembevételével, biztosítva ugyanakkor Európa globális versenyképességét.

5.2. Az EGSZB már nyilvánvalóvá tette<sup>(21)</sup>, hogy folytatni kell az uniós gazdaságirányítási keret felülvizsgálatának folyamatát, amelyet az Európai Bizottság 2020. március 20-i közleménye<sup>(22)</sup> 2022-ig felfüggesztett. Az EGSZB üdvözli ezt a közleményt, amelyben az Európai Bizottság kinyilvánítja azon szándékát, hogy a gazdaság állapotának mennyiségi kritériumokra épülő átfogó értékelése alapján dönteni fog a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének jövőbeli deaktiválásáról. Ezért az EGSZB „fordulatot” sürget egy felülvizsgált, kiegyensúlyozott és jólétorientált gazdaságirányítási keretrendszer felé, lehetőleg egyszerűsített szabályokkal és a világjárvány utáni helyzetet tükröző, csökkentett prociklikussággal. Nagyon fontos, hogy a tagállamok segítséget kapjanak államháztartásuk fenntartható alapokra helyezésében, ezáltal erősítve a beruházásokba vetett bizalmat.

5.3. A világjárvány hatásainak ellensúlyozását célzó gazdasági és szociális csomag intézkedései között az EGSZB támogatja a SURE-nak mint az európai szolidaritás innovatív pénzügyi eszközének az elfogadását, amely a Next Generation EU program mechanizmusának előfutáraként, első alkalommal bocsátott ki szociális célú kötvényeket.

5.4. A SURE biztonsági és védelmi hálónak bizonyult a meglévő munkahelyek számára, és a különböző típusú vállalkozásokat a vonatkozó nemzeti kompetenciák tiszteletben tartásával védelmezi. A SURE révén elfogadott szociális védelmi intézkedéseket azonban olyan aktív munkaerőpiaci szakpolitikáknak kell kísérniük, amelyek minőségi, stabil munkahelyek teremtésére és készségfejlesztő rendszerek létrehozására irányulnak, küzdve a dolgozói szegénység, valamint a széttagolt és instabil foglalkoztatási formák ellen, amelyek nem garantálnak megfelelő társadalombiztosítási fedezetet és a közjóléti rendszerekre is hatással vannak.

<sup>(18)</sup> Covid-19: implications for employment and working life, Eurofound, 2021. március.

<sup>(19)</sup> OECD: Employment Outlook 2021, 2.5. fejezet, Combining job retention policies with job reallocation, 2021 és Eurofound, ugyanott, példákkal az egyes országokban alkalmazott intézkedésekre.

<sup>(20)</sup> COM(2021) 148 final.

<sup>(21)</sup> Az EGSZB állásfoglalása – Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság hozzájárulása az Európai Bizottság 2022. évi munkaprogramjához (2021. június) (HL C 341., 2021.8.24., 1. o.).

<sup>(22)</sup> COM(2021) 123 final.



5.5. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság „EASE” ajánlását, amelyet a szociális jogok európai pillérének végrehajtása keretében fogadott el, és amelynek célja a foglalkoztatás hatékony, aktív támogatása a Covid19 okozta válságot követően. Kiemeli azt a stratégiai megközelítést, amely szerint a világiárvány idején hozott szükséghelyzeti intézkedésekről fokozatosan át kell térni a munkahelyteremtő fellendülés biztosításához szükséges új intézkedésekre, különösen a zöld és a digitális ágazatban. A minőségi munkahelyek létrehozását és a munkahelyváltást elősegítő hatékony szakpolitikákat jól teljesítő foglalkoztatási szolgálatoknak kell kísérniük, amelyek személyre szabott támogatást nyújtanak az álláskeresőknél, különösen a fiatalok, a nők és a szociális vállalkozók számára.

5.6. Az EGSZB számára komoly érték a szociális partnerek támogatása és részvétele, ezért nagyon fontosnak tartja, hogy mind európai, mind nemzeti szinten bevonják őket a SURE által társfinanszírozott intézkedések megvitatásába, az ezekben való részvételbe és a kapcsolódó tárgyalásokba, gondolva itt a kollektív tárgyalásokra is a válság által leginkább érintett konkrét ágazatokban. Lényeges azonban, hogy a szociális partnereket ne csak formálisan vonják be, hanem érdemi és legitim szerepük legyen a folyamatban.

5.7. Az EGSZB fontosnak tartja kiemelni, hogy a SURE-forrásokat a vírus munkahelyi terjedésének megfékezését célzó intézkedések finanszírozására is fel lehet használni, olyan intézkedésekkel és tevékenységekkel, amelyek célja az egészség és a biztonság megőrzése és védelme, enyhítve a vállalatok azzal kapcsolatos költségeit, hogy a biztonsági protokollokhoz igazítsák a termelést.

5.8. Az EGSZB azt javasolja, hogy hozzanak létre egy megfigyelőközpontot a SURE működésének nyomon követésére, amelyben a szociális partnerek és más civil társadalmi szervezetek aktívan részt vehetnek, és amelynek célja az egyes országokban finanszírozott intézkedések hatásának nyomon követése és értékelése, a legjobb gyakorlatok és az egyes országokban alkalmazott védelmi rendszerek elemzése olyan modellek meghatározása érdekében, amelyek jövőbeli válsághelyzetekben is alkalmazhatók a munkaidő csökkentésére és jövedelemtámogatásra.

5.9. Az EGSZB teljes mértékben elismeri a SURE-nak az Európai Bizottság 2021. márciusi jelentésében kiemelt pozitív eredményeit. A SURE program átmeneti kritériumok alapján támogatja a tagállamokat abban, hogy segítsenek a munkavállalóknak és a vállalkozásoknak a válság leküzdésében, a munkahelyek megmentésében, valamint a gazdasági és társadalmi helyreállítás előkészítésében. Az EGSZB támogatja a SURE stabilizálására irányuló javaslatot a munkavállalók és a vállalkozások támogatása érdekében, hogy az az uniós integráció és társadalmi-gazdasági rezilienciaépítés eszköze lehessen a jelenlegihez hasonló válságok idején. Erre a SURE működésével foglalkozó megfigyelőközpont nyomon követését és értékelését követően kerülhetne sor. Ez a javaslat a különböző európai országok kormányai, szociális és gazdasági partnerei, civil társadalmi szervezetei, egyetemi oktatói és tudósai, valamint maga az Európai Bizottság részvételével folyó vitákból ered <sup>(23)</sup>.

5.10. Az EGSZB arra kéri az európai intézményeket, hogy egy gazdasági válság esetén vállaljanak hatékony, támogató szerepet a szociális kérdésekben, különösen a munkavállalókat és a vállalkozásokat támogató intézkedések szabályozásában és finanszírozásában azáltal, hogy nyilvános vitát kezdeményeznek egy eltérő jogalappal rendelkező, állandó európai munkanélküliségi viszontbiztosítási rendszer létrehozásáról, korábbi EGSZB-veleményeket <sup>(24)</sup> is figyelembe véve.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

<sup>(23)</sup> Lásd: Christina Katami, *Protecting employment in 2021 and beyond: what can the new SURE instrument do?*, az ELIAMEP szakpolitikai dokumentuma, 2021; Andor László, *Protecting Jobs and Incomes in Europe: Towards an EU Capacity for Employment Stabilisation in the Pandemic Period*, 2021, in Caetano J.; Vieira I., Caleiro A., „New Challenges for the Eurozone Governance”; és az Európai Bizottság és az Eurofound + az OECD jelentései (*Covid-19: implications for employment and working life*, Eurofound, 2021. március; COM(2021) 148 final. *SURE: Helyzetkép hat hónap elteltével*, 2021. március 22.; az Európai Parlament tájékoztatója a SURE végrehajtásáról, 2021. április.).

<sup>(24)</sup> Az EGSZB véleménye a közös minimumszabályokról (HL C 97., 2020.3.24., 32. o.); Beblavy Miroslav, Karolien Lenaerts, *Feasibility and added value of a European Unemployment Benefits Scheme*, CEPS, 2017.



**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után**

**(feltáró vélemény a szlovén elnökség felkérésére)**

(2021/C 517/04)

Előadó: **Andrej ZORKO**

A Tanács szlovén elnökségének felkérése: 2021.3.19-én kelt levél

Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.23.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	146/24/54

## 1. Következtetések és ajánlások

1.1. A munkahely minősége az életminőség egyik alapvető eleme. A fenntartható társadalmi fejlődés egyik előfeltételéül szem előtt kell tartanunk azt az elvet, hogy a munkahely minősége meghatározó az életminőségre nézve (*quality of work for quality of life*). Az EGSZB ezért határozottan úgy véli, hogy az uniós politikákban különös figyelmet kell fordítani erre, mivel meg kell előzünk az egyenlőtlenség, a szegénység, a társadalmi kirekesztés és a tisztességtelen verseny kockázatát,

1.2. Az EGSZB szilárd meggyőződése, hogy a minőségi foglalkoztatás kapcsán fennálló problémákat és kihívásokat a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek és a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrend fenntartható fejlődési céljainak fényében kellene kezelni. Az ILO tisztességes munkára vonatkozó nemzetközi normáit<sup>(1)</sup>, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartáját<sup>(2)</sup> is figyelembe kellene venni. Arra kéri ezért a tagállamokat és a szociális partnereket, hogy a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások keretében – a megfelelő szinteken és a nemzeti adottságoknak megfelelően – találjanak megoldásokat azokra a változásokra, amelyeket a világválság felgyorsított a munkaerőpiacon.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Uniónak és a tagállamoknak ambiciózusabb megközelítést kellene alkalmazniuk, amelynek lényege az aktív munkaerőpiaci politikákat célzó erőfeszítések támogatása, összehangolása és végrehajtása, valamint a munkavállalók alapvető jogainak védelme, valamint fenntartható és versenyképes üzleti környezet biztosítása a vállalkozások számára a világgazdaságban. A szociális Európa, a társadalmi igazságosság és a fenntartható helyreállítás elveinek végrehajtását a szociális jogok európai pillérének kell vezérelnie.

1.4. Az azzal kapcsolatos tapasztalatokra építve, hogy a világválság milyen hatásokkal járt a munka világában, az Európai Bizottság és a tagállamok – a szociális partnerek és más érdekelt felek aktív bevonásával – nyomon követhetnék a meglévő szabályozások működését vagy, ahol szükséges, felülvizsgálhatnák, sőt szükség szerint módosíthatnák is azokat, és megfelelő szakpolitikákat dolgozhatnak ki a méltányos, fenntartható és minőségi foglalkoztatás biztosítása érdekében. Ez magában foglalhatná a munkavállalók védelmét és a nagyobb termelékenységhez és innovációhoz vezető megfelelő munkaszervezést, ugyanakkor előmozdíthatná a digitalizáció pozitív elemeit, köztük a munkavállalóknak a foglalkoztatásukat elősegítő digitális képzésekhez való jogát<sup>(3)</sup>. Különös figyelmet kell fordítani a mesterséges intelligenciára vonatkozó jogszabályokra és politikákra, valamint annak biztosítására, hogy az új megoldások elfogadásában konzultáció, illetve a munkavállalókkal és a munkáltatókkal való tárgyalások révén minden érdekelt fél részt vehessen.

<sup>(1)</sup> <https://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang-en/index.htm>.

<sup>(2)</sup> HL C 326., 2012.10.26., 391. o.

<sup>(3)</sup> HL C 374., 2021.9.16., 16. o.

1.5. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy – mindenekelőtt a megerősített európai szemeszter és más meglévő mechanizmusok keretében – hozzon létre új mechanizmusokat és/vagy <sup>(4)</sup> folytassa a közép- és hosszú távú munkaerőpiaci igények azonosítását. Ez lehetővé tenné a tagállamok számára, hogy a szociális partnereket és a civil társadalmi szervezeteket aktívan bevonva hosszabb távú terveket és végrehajtást irányozzanak elő a foglalkoztatási politikák tekintetében, beleértve a munkavállalók képzésének és egész életen át tartó tanulásának tervezését, valamint megoldásokat kínálva a készséghiány kezelésére. Fontos továbbá megerősíteni az állami foglalkoztatási szolgálatokat és ezeknek a magánszektornal való együttműködését annak elősegítése érdekében, hogy a legkiszolgáltatottabb csoportok hatékonyabban integrálódjanak a munkaerőpiacra.

1.6. Az EGSZB megismétli, hogy az aktív munkaerőpiaci politikáknak hatásosaknak és célzottaknak kell lenniük annak érdekében, hogy a foglalkoztatást illetően jó eredményekhez vezessenek <sup>(5)</sup>, illetve hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak és a szociális partnereknek a minőségi foglalkoztatást biztosító aktív munkaerőpiaci politikák kialakítására kell törekedniük. Az EGSZB azt is hangsúlyozza, hogy a minőségi foglalkoztatás biztosítása érdekében támogatja a fokozatos megközelítést a munkanélküliségi biztosításra vonatkozó közös uniós minimumszabályokkal kapcsolatban <sup>(6)</sup>.

1.7. A tagállamoknak meg kell teremteniük az ahhoz szükséges feltételeket, hogy biztosítsák mind a megfelelő részvételt (kollektív kormányzást) a tervezési folyamatokban, mind pedig a foglalkoztatási és munkaerőpiaci politikák végrehajtását.

1.8. Az EGSZB arra ösztönzi a tagállamokat és a szociális partnereket, hogy nemzeti szinten erősítsék meg a szociális párbeszédet. Azt ajánlja emellett, hogy a szociális párbeszéd hagyományos tartalmából kiindulva a fenntarthatóságra és megoldásokra irányuló más, stratégiaibb jellegű tartalmakat is építsenek be a párbeszédbe. Ilyen volna például a vállalatok igényeinek és a meghatározott kompetenciákkal és készségekkel rendelkező munkavállalók iránti jövőbeli igényeknek az előrejelzése, a munkavállalók képzését célzó közös tevékenységek, a digitális és zöld gazdaságra való méltányos átállás biztosítása, a platformok tevékenységének szabályozása, illetve e tekintetben kiegyensúlyozott megoldások kidolgozása és hasonló fontos fejlesztési kérdések.

1.9. Az EGSZB elismeri, hogy a szociális partnerek és a kollektív szerződések fontosak a munkaerőpiac egyensúlyának fenntartásához. A szociális partnerek megfelelő képzése elengedhetetlen a szociális párbeszéd továbbfejlesztéséhez <sup>(7)</sup>. Ez döntő fontosságúnak és kulcselemnek bizonyul a szociális párbeszéd továbbfejlesztése szempontjából, amelynek a fenntartható, minőségi foglalkoztatás biztosítására is törekednie kell.

1.10. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak erősíteniük kellene a szociális partnerek és a civil társadalom kapacitásait. A szociális párbeszéd kapcsán létre kell hozni a bizalom légkörét, fel kell ismerni e párbeszéd fontosságát, és időben be kell vonni a szociális partnereket és más érdekcsoportokat az intézkedések kidolgozásába és adott esetben magába a döntéshozatali folyamatba, a fejlesztési szükségletekkel összhangban. A zöld és a digitális átállás megfelelő kezelése és ezzel párhuzamosan a foglalkoztatás minőségének biztosítása érdekében erős keretre van szükség a munkavállalók tájékoztatásához és a velük folytatott konzultációhoz <sup>(8)</sup>.

1.11. Az EGSZB elismeri, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz pozitívan járulhat hozzá a foglalkoztatás minőségének és a szociális partnerek által a végrehajtásban betöltött szerepnek a megerősítéséhez és biztosításához. Ezért azt javasolja, hogy az Európai Bizottság évente tartson találkozót a szociális partnerekkel és a civil társadalmi szervezetekkel, hogy megismerhesse véleményüket az eszköz végrehajtásáról. A tagállamokban fennálló helyzetek sokfélesége miatt célszerű lenne külön konzultációkat folytatni, és közösen iránymutatásokat és ajánlásokat megfogalmazni az eszköz sikeres végrehajtásának folytatásához.

1.12. Az EGSZB megjegyzi, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz nem foglalkozik közvetlenül a minőségi foglalkoztatás összetevőivel, ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy egészítse ki az eszköznek ezt a részét. A foglalkoztatás minősége kulcsfontosságú a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által kitűzött célok eléréséhez. Nem szabad figyelmen kívül hagyni a veszélyeztetett csoportokat, például a bizonytalan foglalkoztatásban lévőket és a fiatal munkavállalókat, akiket a járvány a leginkább sújtott.

1.13. Az EGSZB kéri, hogy végezzenek kutatásokat arra irányulóan, hogy a helyreállítás időszakában szorosabban nyomon lehessen követni a munkaerőpiaci fejleményeket. Figyelembe kell venni továbbá az üzleti modellek változásait, amelyek hatással vannak a munkavégzés módjára és a munkavállalók alapvető jogaira, valamint a digitalizációt és az új technológiák bevezetését, különös tekintettel a készséghiányokra és a munkaerőpiaci átmenetre. Alaposan meg kell vizsgálni és fel kell tárnai a munkaszervezésre gyakorolt hatásokat és a minőségi foglalkoztatás egyéb fontos szempontjait is,

<sup>(4)</sup> A tagállamok helyzetétől függően.

<sup>(5)</sup> HL C 125., 2017.4.21., 10. o., 3.19. pont..

<sup>(6)</sup> HL C 97., 2020.3.24., 32. o.; HL C 429., 2020.12.11., 159. o., 1.6. pont.

<sup>(7)</sup> Voss, Eckhard, Broughton, Andrea, Pulignano, Valeria, Franca, Valentina, Rodriguez, Contreras, Ricardo: *Az uniós és a nemzeti szintű szociális párbeszéd közötti kapcsolatok feltárása. Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2018.*

<sup>(8)</sup> Például az EGSZB portói csúcstalálkozóáról szóló állásfoglalása, HL C 286., 2021.7.16., 6. o. és HL C 341., 2021.8.24., 23. o.

figyelmet fordítva mind a pozitív megoldásokra, mind pedig a rohamléptekkel haladó digitalizáció veszélyeire. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy figyelembe kell venni az országok sokféleségét és a pandémia társadalmi és munkaerőpiaci következményeit. A változásokat holisztikus megközelítéssel kell értékelni.

## 2. Háttér

2.1. Az EGSZB elismeri, hogy a fenntartható minőségi foglalkoztatás fogalma sokirányú és többoldalú, és rámutat arra, hogy olyan, különböző elemekből áll, amelyek közvetlenül vagy közvetve befolyásolják az emberek életminőségét, valamint a munkavállalók jogait és szociális biztonságát. Az EGSZB ugyanakkor azt is elismeri, hogy a munkáltatóknak és a tagállamoknak központi szerepük van a minőségi foglalkoztatás biztosításában, azaz a készségek, a minőségi foglalkoztatás, az új és különféle munkavégzési formák, a biztonság, a munkavállalók jóléte és a vállalatok versenyképességének előmozdítása terén. Úgy tűnik, hogy az Európai Bizottság tudatában van ennek, mivel a Covid19-világjárvány idején fontos programok és jelentős pénzügyi támogatás – ilyen különösen a SURE program – irányultak mind a gazdasági helyreállításra, mind pedig az emberek szociális biztonságának fenntartására. Az EGSZB szilárd meggyőződése, hogy a gazdasági helyreállítás és az európai gazdaság fejlesztése nem lehetséges anélkül, hogy a szociális biztonság megőrzése és továbbfejlesztése mellett versenyképes üzleti környezetet biztosítanánk az európai vállalatok számára a globális gazdaságban, és hogy a gazdasági és a szociális helyreállításnak párhuzamosan kell haladnia.

2.2. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság, a tagállamok, valamint az európai és a nemzeti szociális partnerek felelősége, hogy intézkedéseket tervezzenek és hajtsanak végre a fenntartható minőségi foglalkoztatás biztosítása érdekében. Ezért a fenntartható minőségi foglalkoztatás biztosítására irányuló stratégiát és intézkedéseket az összes érintett szereplő közös erőfeszítésére építve a lehető leghamarabb ki kell dolgozni és végre kell hajtani.

2.3. A méltányos versenyfeltételek európai gazdaság számára való biztosítása, az innovációba és a fejlesztésbe való beruházás, a szociális dömping megelőzése, a munkahelyteremtés ösztönzése és a tisztességes munkafeltételek előmozdítása, valamint a megfelelő ösztönzők kulcselemek kell hogy legyenek az Európai Unió és a tagállamok stratégiáiban, és jelentősen segíthetik a foglalkoztatás minőségének javítását.

2.4. Ha adottak a megfelelő feltételek, akkor az európai vállalkozások képesek hozzájárulni a fenntartható jóléthez, a színvonalas munkahelyek számának növekedéséhez és a jólét fokozásához. Ehhez kedvező keretfeltételekre van szükség különösen a megbízható energiaellátás, a szakképzett munkaerő, a jó közlekedési infrastruktúra és a hatékony munkaerőpiacok biztosítása tekintetében.

2.5. A fenntartható minőségi foglalkoztatás fogalma az életminőség egyik alapvető eleme, és azt a fenntartható fejlődés fogalmával együtt kell vizsgálni, figyelembe véve a fenntartható növekedés és foglalkoztatás tágabb összefüggéseit, különösen a zöld gazdaságra való áttérést és a digitalizációt, amelyeknek minden érdekelt fél számára méltányos módon kell végbemenniük. Ezzel összefüggésben az EGSZB külön felhívja a figyelmet az általa ebben a témában már elfogadott véleményekre.

2.6. Az EGSZB szilárd meggyőződése, hogy az ENSZ 193 tagállama által 2015-ben elfogadott, a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend<sup>(9)</sup> fenntartható fejlődési céljainak, különösen a 8. célnak a végrehajtása jelentős mértékben hozzájárulhat a fenntartható minőségi foglalkoztatás biztosításához, figyelembe véve a gazdasági növekedést, valamint a teljes és termelékeny foglalkoztatást is. Az Európai Bizottságnak – különösen a helyreállítási időszakban – jobban kellene összpontosítania e célkitűzések elérésére, és ösztönöznie kellene a tagállamokat azok megvalósítására.

2.7. Az EGSZB arra is rámutat, hogy a szociális jogok európai pillérében és a kapcsolódó cselekvési tervben, valamint a vonatkozó nemzetközi jogi normákban<sup>(10)</sup> meghatározott elvek végrehajtása rendkívül fontos a fenntartható minőségi foglalkoztatás biztosításához. Az EGSZB már számos véleményt fogadott el ebben a témakörben, és arra kéri az európai intézményeket és a tagállamokat, hogy hatásköreiknek megfelelően vállaljanak aktív szerepet ezeknek a szociális partnerekkel és más érdekelt felekkel együtt történő megvalósításában.

2.8. A fenntartható, minőségi foglalkoztatást biztosító intézkedések kidolgozásakor figyelembe kell venni az életminőséget befolyásoló különböző tényezőket, a tisztességes munka biztosítását, az egyenlőtlenségek és a társadalmi kirekesztés csökkentését, a szegénység megelőzését és az európai gazdaság versenyképességének biztosítását, eközben pedig elő kell segíteni a digitális és zöld társadalom és gazdaság felé történő zökkenőmentes átmenetet. Mindezeket a tényezőket egyensúlyba kell hozni a fenntartható fejlődési célokkal, és a szociális partnereket és a civil társadalmi szervezeteket aktívan be kell vonni az intézkedések kidolgozásába. Ezzel összefüggésben az EGSZB hangsúlyozza a szélesebb körű társadalmi konszenzus fontosságát.

<sup>(9)</sup> Alakítsuk át világunkat: a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlődési menetrend.

<sup>(10)</sup> ILO-normák és EUMSZ 151. és 156. cikk.

2.9. Az EGSZB tudatában van számos olyan elemnek, tényezőnek és körülménynek, amely befolyásolja a foglalkoztatás minőségét és fenntartható biztosítását, és ebben a véleményben ezeket figyelembe is vette<sup>(11)</sup>. Olyan elemekről van szó, mint a munkavállalók bérének szintje és kiszámíthatósága, a munkavégzés formái és módszerei, a munkakörnyezet, a munkahelyi egészségvédelem és biztonság, a foglalkoztatás stabilitása, az egész életen át tartó tanulás, a munkavállalók képzése, a rendszeres és kiszámítható munkaidő, a munkavállalói jogok védelme, a munka és a magánélet közötti egyensúly, illetve az aktív és hatékony szociális párbeszéd.

2.10. Az EGSZB megjegyzi, hogy a tisztességes munka biztosítása a minőségi foglalkoztatás biztosításának egyik alapvető eleme. Ezért arra kéri az Európai Bizottságot, a tagállamokat és a szociális partnereket, hogy fordítsanak nagyobb figyelmet a tisztességes munka és a minőségi foglalkoztatás kérdésére.

2.11. Az EGSZB tudatában van annak, hogy a minőségi foglalkoztatás összetevőinek biztosítása az európai vállalatok globális piacon mutatott rezilienciájától, valamint a belső piaci helyzettől, a különböző üzleti modellektől és gazdaságpolitikáktól is függ. Ezért arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy a szociális partnerekkel együtt teremtsék meg azokat a feltételeket, amelyek ösztönzik a fenntartható beruházásokat és így lehetővé teszik a munkáltatók számára, hogy fenntartható alapon minőségi foglalkoztatást biztosítsanak, és fellépjenek a tisztességtelen gyakorlatokkal szemben. A tagállamoknak különböző ösztönzők, szakpolitikák és megfelelő szabályozás révén segíteniük kellene e folyamat felgyorsításában.

### 3. A COVID19

3.1. Az EGSZB elismeri, hogy a járvány alatt a gazdasági tevékenység aszimmetrikusan csökkent, és hogy az Európai Bizottság által a világjárvány idején bevezetett SURE mechanizmus számos munkahely megőrzését segítette elő. Az elbocsátások elkerülése és az emberek jövedelembiztonsága romlásának megelőzése érdekében a tagállamok például különböző csökkentett munkaidős foglalkoztatási rendszereket fogadtak el, bértámogatást nyújtottak a munkavállalóknak, alacsonyabb bérekkel kényszerszabadságot biztosítottak a dolgozóknak (pl. olyan tevékenységeket végző munkavállalóknak, amelyek nem működhetnek), különböző aktív foglalkoztatáspolitikai intézkedéseket hoztak, védelmet biztosítottak a fiatalok és idősek számára, a jövedelemkiesést részben kompenzáló támogatásokat tettek elérhetővé, valamint alapjövedelmet biztosítottak bizonyos csoportok számára. Az EGSZB azonban hangsúlyozza, hogy ezek az ideiglenes intézkedések nem feleltethetik el azt, hogy az EU-ban és a tagállamokban szilárd és fenntartható gazdaságpolitikákra van szükség, amelyek célja, hogy új növekedést és foglalkoztatást generáljanak.

3.1.1. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság nem tette a szociális partnerek és más érdekelt felek megfelelő bevonását kifejezetten e források felhasználásának fontos kritériumává. Egyes tagállamokban a szociális partnereket nem vonták aktívan be a munkaerőpiaci intézkedések és szakpolitikák meghatározásába. Ezekben az országokban nehezebb lesz a helyreállítás és a minőségi foglalkoztatás biztosítása.

3.2. Az EGSZB elismeri, hogy a világjárvány alatt megváltozott egyes munkatevékenységek végzésének módja, olyannyira, hogy egyes változások a helyreállítási időszak alatt és azt követően is fennmaradnak majd. Ezért alapvető fontosságú e változások felismerése, megfelelő kezelése, nyomon követése és olyan irányban való továbbfejlesztése, hogy tartósan biztosítsák a foglalkoztatás jó minőségét, további lehetőségeket teremtve a vállalatok és a munkavállalók számára. Különös figyelmet kell fordítani a digitalizáció és a mesterséges intelligencia munkahelyeken való bevezetésének hatásaira és következményeire.

3.3. Az EGSZB rámutat arra, hogy a világjárvány ráirányította a figyelmet bizonyos gazdasági és üzleti modellekre, formákra és munkamódszerekre, amelyeket a járvány előtt figyelmen kívül hagytak, illetve amelyek túl kevés figyelmet kaptak. Ügyelni kell arra, hogy a vállalkozások és a munkavégzés e gyakoribbá váló formái ne befolyásolják hátrányosan a munkaerőpiacot vagy a foglalkoztatás minőségét, és ne jelentsenek tisztességtelen gyakorlatot.

3.4. Az EGSZB üdvözlöi a Covid19-válság nyomán kiadott, a foglalkoztatás hatékony és aktív támogatásáról (EASE) szóló európai bizottsági ajánlást, és arra kéri a tagállamokat, hogy kezeljék prioritásként a munkaerőpiaci politikákat, oly módon, hogy az emberekbe való befektetés a válság leküzdésének egyik kulcselemévé váljon, figyelembe véve a zöld és a digitális átállás szükségességét is. A tagállamoknak nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveikbe bele kell foglalniuk a szociális partnerekkel egyeztetett EASE-intézkedéseket is.

<sup>(11)</sup> HL C 125., 2017.4.21., 10. o., 3.4. pont.

3.5. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az európai munkavállalók mentális jólléte jelentősen romlott a világvárvány alatt, különösen a fiatalok és a munkahelyüket elveszítők körében<sup>(12)</sup>. Az EGSZB ezért olyan, holisztikus és közös megközelítést szorgalmaz, amely ötvözni próbálja az ambiciózus egészségügyi, biztonsági és mentális jóléti politikákat.

3.6. Az EGSZB megerősíti a munka jövőjével, a digitalizációval, az otthoni munkavégzéssel, a munkaidő-szervezéssel, az egész életen át tartó tanulóssal és képzéssel, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúllyal kapcsolatban a különböző véleményeiben<sup>(13)</sup> már kifejtett álláspontját és javaslatait. A minőségi foglalkoztatással kapcsolatos valamennyi állítás érvényes mindenkire, aki dolgozik, állampolgárságától függetlenül, ezért fontos a bevándorlás és a harmadik országbeli állampolgárok integrációja.

3.7. Tekintettel a világvárvány által előidézett változásokra, a digitalizáció ezzel párhuzamos fejlődésére és arra, hogy a foglalkoztatás minőségét számos tényező befolyásolja, ez a vélemény csak néhány, a szlovén elnökség által kiemelt szempontra összpontosít, amelyek különös figyelmet igényelnek a minőségi foglalkoztatás fejlesztése során. Ezek a következők: 1) a munkakörnyezet hozzáigazítása az idősödő népességhez, 2) képzés és egész életen át tartó tanulás, 3) az egyenlőség biztosítása, 4) a digitalizáció és a mesterséges intelligencia előnyeinek és csapdájának figyelembevétele, valamint 5) a szociális partnerek szerepe.

#### 4. A munkakörnyezet hozzáigazítása az idősödő népességhez

4.1. Európa népességének elöregedésével a legtöbb tagállamban a munkával töltött életszakasz is egyre hosszabbá válik, és a tényleges nyugdíjbavonulási életkor is emelkedik. Ez pedig megköveteli, hogy megfelelő munkakörülményeket teremtsünk az idősebbek számára. Elsősorban pszichofizikai képességeikhez való alkalmazkodásról van szó, amivel párhuzamosan biztosítani kell, hogy készségbázisuk továbbra is megfeleljen a munkaerőpiaci igényeknek. A munkahelyi egészségvédelem javítása és az idősebb munkavállalók egész életen át tartó tanulóssal való hozzájárulásának lehetővé tétele szintén elengedhetetlen az idősebb munkavállalók számára a foglalkoztatás minőségének biztosításához.

4.2. Bár a megfelelő munkakörülmények biztosítása a munkáltató elsődleges feladata, a szociális partnerek és a kormányok közötti háromoldalú együttműködés is fontos szerepet játszik e tekintetben, mivel a munkaeljárásokat és magukat a munkavállalókat jól ismerve a megfelelő szinten folytatott szociális párbeszéd és kollektív szerződések révén hozzájárulhatnak egy olyan munkakörnyezet kialakításához, amely lehetővé teszi az idősebb munkavállalók megfelelő munkavégzését.

4.3. A tagállamoknak is fontos szerepet kell játszaniuk. A szociális védelem megfelelő szintjének és a minőségi egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésnek a biztosítása, valamint a munkáltatóknak nyújtott különféle ösztönzők és támogatások révén hozzájárulhatnak egy olyan munkakörnyezet kialakításához, amely lehetővé teszi az emberek számára, hogy életkoruk előrehaladtával is biztonságosan és termelékenyen dolgozzanak.

4.4. Az EGSZB azt javasolja, hogy az európai szemeszter keretében fordítsanak nagyobb figyelmet a demográfiai vonatkozású munkaerőpiaci politikák végrehajtására. Alapvető fontosságú, hogy a szociális partnereket aktívan bevonják a munkaerőpiacon aktív idősebb emberekkel kapcsolatos stratégiákba, valamint a végrehajtásra irányuló politikákba és intézkedésekbe, ideértve az érintettek megfelelő munkaerőpiaci integrációját is.

4.5. Korszerű és innovatív módszereket kell kidolgozni a fiatalabb és idősebb generációk együttes munkavégzéséhez. A tudás és a tapasztalat megfelelő, kétirányú átadása alapvető fontosságú.

#### 5. Képzés és egész életen át tartó tanulás

5.1. Véleményeiben az EGSZB többször hangsúlyozta az egész életen át tartó tanulás és képzés fontosságát mind a munkanélküliek, mind a foglalkoztatottak vonatkozásában<sup>(14)</sup>.

<sup>(12)</sup> Élet, munka és a Covid19 (2021. áprilisi frissítés): A mentális egészség romlása és a bizalom csökkenése az EU-ban a világvárvány második évében, az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, Eurofound (2021), 4. o.

<sup>(13)</sup> HL C 129., 2018.4.11., 44. o.; HL C 197., 2018.6.8., 45. o.; HL C 237., 2018.7.6., 8. o.; HL C 367., 2018.10.10., 15. o.; HL C 440., 2018.12.6., 37. o.; HL C 232., 2020.7.14., 18. o.

<sup>(14)</sup> Lásd: HL C 374., 2021.9.16., 38. o.



5.2. Az EGSZB hangsúlyozza a munkavállalókkal szemben támasztott készségigények időben történő előrejelzésének és az e területen történő stratégiai tervezésnek a fontosságát. Ez a szociális partnerek együttműködését igényli, mindenekelőtt ágazati és vállalkozási szinten.

5.3. Különös figyelmet kell fordítani a tartósan munkanélküli személyekre és azokra, akik már hosszú ideje nincsenek jelen a munkaerőpiacon. A munkaerőpiacról való tartós távolmaradás jelentősen akadályozza a foglalkoztathatóságot, különösen a digitális változás sebessége miatt <sup>(15)</sup>. A világvárvány, melynek során egyes tevékenységeket felfüggesztettek és a munkavállalók otthon maradtak, tovább mélyítette a problémát. Ezért ezekben a helyzetekben hatékony, aktív foglalkoztatáspolitikákra van szükség.

5.4. A képzési tevékenységek során kiemelt hangsúlyt kell helyezni arra, hogy megfelelően felhívják a munkáltatók figyelmét a jövőbeli tevékenységekhez szükséges készségekre és kompetenciákra vonatkozó, időben történő tervezés fontosságára. E tekintetben az EGSZB azt ajánlja, hogy fordítsanak különös figyelmet a munkavállalók digitális képzését célzó tervekre.

5.5. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok vegyék fontolóra, hogy akár közvetlen finanszírozás, akár vállalatoknak nyújtott adókedvezmények formájában pénzügyi vagy adóösztönzőket nyújtanak ahhoz, hogy a munkáltatók aktívabb képzést biztosítsanak a munkavállalók számára.

## 6. Az egyenlőség biztosítása

6.1. Az EGSZB úgy véli, hogy a helyreállítás során és azt követően alapvető fontosságú az egyenlőség fenntartása a személyes körülmények tekintetében, valamint a diszkriminatív gyakorlatok minden formájának megelőzése. A különböző munkavégzési formák által kínált lehetőségek elismerése mellett fennáll annak a veszélye is, hogy ezek növelhetik a munkavállalók közötti egyenlőtlenséget, beleértve a nemek közötti egyenlőséget is <sup>(16)</sup>. A munkavállalók egyenlő elbánásban való részesítésének biztosítására valamennyi szóba jöhető csatorna – többek közt a jogalkotás és a kollektív szerződések – felhasználásával módot kell találni.

6.2. Az EGSZB megjegyzi, hogy a világvárvány idején nem volt garantálva az egyenlőség, mivel az elfogadott intézkedések nem terjedtek ki minden munkavállalóra és minden vállalkozásra. A kis- és középvállalkozásoktól, a bizonytalan foglalkoztatási formákban dolgozó munkavállalóktól, az önálló vállalkozóktól, a migránsoktól, a fiataloktól és a nőktől gyakran megtagadják a jövedelemkiesés miatti kárpótlást, vagy nem terjednek ki rájuk az intézkedések. Ez azt jelenti, hogy a világvárvány idején fokozódott a szegénység és a társadalmi kirekesztés. Számos vállalkozás is beszüntette működését, ami munkahelyek megszűnéséhez vezetett.

6.3. Az EGSZB megjegyzi, hogy a világvárvány alatt jelentősen romlott a nők munkaerőpiaci helyzete <sup>(17)</sup>: számos nő veszítette el munkáját, a munka és a magánélet közötti egyensúly romlott és a foglalkoztatás is bizonytalanabbá vált.

6.4. A migránsok és a munkát egyre nehezebben találó fiatalok munkaerőpiaci helyzete is romlott. Ráadásul még nagyobb mértékben szembesülnek bizonytalan foglalkoztatási formákkal, amelyek nem biztosítanak minőségi életet.

6.5. Az egyenlőtlenség leginkább a jövedelmi szintben és a foglalkoztatás stabilitásában mutatkozik meg. Az EGSZB ezért határozottan úgy véli, hogy a munkaerőpiaci politikáknak foglalkozniuk kell a bérszakadékkal, valamint olyan intézkedésekkel, amelyek előmozdítják a bérek átláthatóságát, kezelik a horizontális és vertikális munkaerőpiaci szegregációt, ösztönzik a nők teljes munkaidős munkavégzését, foglalkoznak a fizetés nélkül végzett ápolási-gondozási munka okozta korlátokkal, és célul tűzik ki az egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazás elvének érvényesülését. Intézkedéseket kell hozni a munkavállalók jogainak tiszteletben tartása érdekében is. Ösztönözni kell az olyan, atipikus tevékenységekkel kapcsolatos kollektív tárgyalásokra koncentráló szociális párbeszédet is, mint amilyen például a háztartási alkalmazottként végzett munka, az ápolási-gondozási munka vagy a platformalapú munkavégzés.

## 7. Digitalizáció és mesterséges intelligencia

7.1. A digitalizáció jelentős hatást gyakorol a munkaügyi kapcsolatokra, mivel pozitív és negatív következményekkel is járhat, ha a munkáltatók a munkafolyamatokba bevezetik azt.

<sup>(15)</sup> A munkavállalók digitális készségei és képzése tagállamonként igen eltérő, ami fokozza a munkavállalók helyzete közötti egyenlőtlenségeket. 2019-ben az uniós vállalkozásoknak átlagosan kevesebb mint 25 %-a nyújtott digitális képzést; a két végtel Románia (6 %) és Finnország (37 %) volt.

<sup>(16)</sup> HL C 220., 2021.6.9., 13. o.

<sup>(17)</sup> <https://eige.europa.eu/news/covid-19-derails-gender-equality-gains>.



7.2. A digitális megoldások emellett aggályokat vetnek fel a munkavállalók és a munkáltatók közötti szerződéses kapcsolatok vonatkozásában is. A minőségi foglalkoztatás fenntartható összetevőinek biztosítása érdekében nyomon kell követni a munkaerőpiaci fejleményeket, és a digitális megoldások fejlődését nem gátolva biztosítani kell, hogy megfelelő mechanizmusok álljanak rendelkezésre a munkavállalók alapvető jogainak védelmére. Az EU-nak, a tagállamoknak, a szociális partnereknek és más érdekelt feleknek egyaránt szerepet kell vállalniuk abban, hogy méltányos megoldásokat találjanak az emberek aggályaira. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a munka világában a fokozott digitalizáció előnyökkel járhat, ugyanakkor kihívásokat is jelenthet. Az EGSZB szerint ennek kapcsán fontos lehet az európai szociális partnerek digitalizációról szóló keretmegállapodásának gyors megkötése<sup>(18)</sup>.

7.3. Sürgősen foglalkozni kell a mesterséges intelligencia munkahelyeken történő alkalmazásával, különös tekintettel a diszkriminatív gyakorlatok megelőzésére, a munkavállalók jogellenes megfigyelésére – ideértve a kijelentkezéshez való jogot is –, valamint a munkavállalókkal szembeni egyéb hátrányos bánásmódokra. A szociális partnereket be kell vonni a mesterséges intelligenciára vonatkozó jogszabályok elfogadásának és végrehajtásának folyamatába.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

---

<sup>(18)</sup> Az európai szociális partnerek keretmegállapodása és tanulmányok/2020. 06. 22.\_megállapodás a digitalizációról – aláírásokkal.pdf.

## MELLÉKLET

A következő módosító indítványokat, amelyeknél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a vita során elutasították (eljárási szabályzat 43. cikk (2) bekezdés):

## 3. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY

## Előterjesztő:

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

## SOC/685

## A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után

## 2.9. pont

## A következőképpen módosítandó:

Szekcióvélemény	Módosítás
<p>Az EGSZB tudatában van számos olyan elemnek, tényezőnek és körülménynek, amely befolyásolja a foglalkoztatás minőségét és fenntartható biztosítását, és ebben a véleményben ezeket figyelembe is vette <sup>(1)</sup>. Olyan elemekről van szó, mint a munkavállalók bérének szintje és kiszámíthatósága, a munkavégzés formái és módszerei, a munkakörnyezet, a munkahelyi egészségvédelem és biztonság, a foglalkoztatás stabilitása, az egész életen át tartó tanulás, a munkavállalók képzése, a rendszeres és kiszámítható munkaidő, a munkavállalói jogok védelme, a munka és a magánélet közötti egyensúly, az aktív és hatékony szociális párbeszéd és hasonló.</p> <p><sup>(1)</sup> <b>HL C 125., 2017.4.21., 10. o., 3.4. pont</b></p>	<p>Az EGSZB tudatában van számos olyan elemnek, tényezőnek és körülménynek, amely befolyásolja a foglalkoztatás minőségét és fenntartható biztosítását, és ebben a véleményben ezeket figyelembe is vette <sup>(1)</sup>. Olyan elemekről van szó, mint a munkavállalók bérének szintje és kiszámíthatósága, a munkavégzés formái és módszerei (<b>ideértve a különböző munkavégzési formák iránti igényt és a szociális párbeszéd keretében tanúsított rugalmasságot</b>), a munkakörnyezet, a munkahelyi egészségvédelem és biztonság, a foglalkoztatás stabilitása, az egész életen át tartó tanulás, a munkavállalók képzése, a rendszeres és kiszámítható munkaidő, a munkavállalói jogok védelme, a munka és a magánélet közötti egyensúly, az aktív és hatékony szociális párbeszéd és hasonló.</p> <p><sup>(1)</sup> <b>HL C 125., 2017.4.21., 10. o., 3.4. pont.</b></p>

## A szavazás eredménye:

Mellette: 92

Ellene: 120

Tartózkodott: 15

#### 4. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY

##### Előterjesztő:

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

##### SOC/685

#### A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után

##### 3.3. pont

##### A következőképpen módosítandó:

Szekcióvélemény	Módosítás
<p>Az EGSZB rámutat arra, hogy a világvárvány ráirányította a figyelmet bizonyos gazdasági és üzleti modellekre, formákra és munkamódszerekre, amelyeket a járvány előtt figyelmen kívül hagytak, illetve amelyek túl kevés figyelmet kaptak. <b>Ügyelni kell arra, hogy</b> a vállalkozások és a munkavégzés e gyakoribbá váló <b>formái</b> ne befolyásolják hátrányosan a munkaerőpiacot vagy a foglalkoztatás minőségét, és ne jelentsenek tisztességtelen gyakorlatot.</p>	<p>Az EGSZB rámutat arra, hogy a világvárvány ráirányította a figyelmet bizonyos gazdasági és üzleti modellekre, formákra és munkamódszerekre, amelyeket a járvány előtt figyelmen kívül hagytak, illetve amelyek túl kevés figyelmet kaptak. <b>Bár fontos, hogy mind európai, mind nemzeti szinten megerősítsük a vállalkozói szellemet és a vállalkozásbarát politikákat és elősegítsük</b> a vállalkozások és a munkavégzés e gyakoribbá váló <b>formáinak fenntartható fejlesztését, ügyelni kell arra, hogy ezek</b> ne befolyásolják hátrányosan a munkaerőpiacot vagy a foglalkoztatás minőségét, és ne jelentsenek tisztességtelen gyakorlatot.</p>

##### A szavazás eredménye:

Mellette: 90

Ellene: 125

Tartózkodott: 16

#### 5. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY

##### Előterjesztő:

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

##### SOC/685

#### A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után

**6.2. pont****A következőképpen módosítandó:**

Szekcióvélemény	Módosítás
<p>Az EGSZB megjegyzi, hogy a világvárvány idején nem volt garantálva az egyenlőség, mivel az elfogadott intézkedések nem terjedtek ki minden munkavállalóra és minden vállalkozásra. A kis- és középvállalkozásoktól, a <b>bizonytalan</b> foglalkoztatási formákban dolgozó munkavállalóktól, az önálló vállalkozóktól, a migránsoktól, a fiataloktól és a nőktől gyakran megtagadják a jövedelemkiesés miatti kárpótlást, vagy nem terjednek ki rájuk az intézkedések. Ez azt jelenti, hogy a világvárvány idején fokozódott a szegénység és a társadalmi kirekesztés. Számos vállalkozás is beszüntette működését, ami munkahelyek megszűnéséhez vezetett.</p>	<p>Az EGSZB megjegyzi, hogy a világvárvány idején nem volt garantálva az egyenlőség, mivel az elfogadott intézkedések nem terjedtek ki minden munkavállalóra és minden vállalkozásra. A kis- és középvállalkozásoktól, a <b>kevésbé stabil és biztos</b> foglalkoztatási formákban dolgozó munkavállalóktól, az önálló vállalkozóktól, a migránsoktól, a fiataloktól és a nőktől gyakran megtagadják a jövedelemkiesés miatti kárpótlást, vagy nem terjednek ki rájuk az intézkedések. Ez azt jelenti, hogy a világvárvány idején fokozódott a szegénység és a társadalmi kirekesztés. Számos vállalkozás is beszüntette működését, ami munkahelyek megszűnéséhez vezetett.</p>

**A szavazás eredménye:**

Mellette: 88

Ellene: 138

Tartózkodott: 14

**6. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY****Előterjesztő:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

**SOC/685****A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után****6.3. pont****A következőképpen módosítandó:**

Szekcióvélemény	Módosítás
<p>Az EGSZB megjegyzi, hogy a világvárvány alatt jelentősen romlott a nők munkaerőpiaci helyzete<sup>(17)</sup>; számos nő veszítette el munkáját, a munka és a magánélet közötti egyensúly romlott és <b>a foglalkoztatás is bizonytalanabbá vált.</b></p> <p><sup>(17)</sup> <a href="https://eige.europa.eu/news/covid-19-derails-gender-equality-gains">https://eige.europa.eu/news/covid-19-derails-gender-equality-gains</a>.</p>	<p>Az EGSZB megjegyzi, hogy a világvárvány alatt jelentősen romlott a nők munkaerőpiaci helyzete<sup>(17)</sup>; számos nő veszítette el munkáját, a munka és a magánélet közötti egyensúly romlott és <b>nehezebb lett stabil és biztos munkahelyet találni.</b></p> <p><sup>(17)</sup> <a href="https://eige.europa.eu/news/covid-19-derails-gender-equality-gains">https://eige.europa.eu/news/covid-19-derails-gender-equality-gains</a>.</p>

**A szavazás eredménye:**

Mellette: 80

Ellene: 143

Tartózkodott: 10

**7. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY****Előterjesztő:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

**SOC/685****A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után****6.4. pont****A következőképpen módosítandó:**

Szekcióvélemény	Módosítás
A migránsok és a munkát egyre nehezebben találó fiatalok munkaerőpiaci helyzete is romlott. Ráadásul még nagyobb mértékben szembesülnek <b>bizonytalan foglalkoztatási formákkal, amelyek nem biztosítanak minőségi életet.</b>	A migránsok és a munkát egyre nehezebben találó fiatalok munkaerőpiaci helyzete is romlott. Ráadásul még nagyobb mértékben szembesülnek <b>azzal a kihívással, hogy stabil és biztos munkahelyet találjanak.</b>

**A szavazás eredménye:**

Mellette: 80

Ellene: 143

Tartózkodott: 10

**8. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY****Előterjesztő:**

BARRERA CHAMORRO Maria del Carmen

MEYNENT Denis

SALIS-MADINIER Franca

ZORKO Andrej

**SOC/685****A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után**



**6.5. pont****A következőképpen módosítandó:**

Szekcióvélemény	Módosítás
<p>Az egyenlőtlenség leginkább a jövedelmi szintben és a foglalkoztatás stabilitásában mutatkozik meg. Az EGSZB ezért határozottan úgy véli, hogy a munkaerőpiaci politikáknak foglalkozniuk kell a bérszakadékkal, valamint olyan intézkedésekkel, amelyek előmozdítják a bérek átláthatóságát, kezelik a horizontális és vertikális munkaerőpiaci szegregációt, ösztönzik a nők teljes munkaidős munkavégzését, foglalkoznak a fizetés nélkül végzett ápolási-gondozási munka okozta korlátokkal, és célul tűzik ki az egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazás elvének érvényesülését. Intézkedéseket kell hozni a munkavállalók jogainak tiszteletben tartása érdekében is. Ösztönözni kell az olyan, atipikus tevékenységekkel kapcsolatos kollektív tárgyalásokra koncentráló szociális párbeszédet is, mint amilyen például a háztartási alkalmazottként végzett munka, az ápolási-gondozási munka vagy a platformalapú munkavégzés.</p>	<p>Az egyenlőtlenség leginkább a jövedelmi szintben és a foglalkoztatás stabilitásában mutatkozik meg. Az EGSZB ezért határozottan úgy véli, hogy a munkaerőpiaci politikáknak foglalkozniuk kell a bérszakadékkal, valamint olyan, <b>kötelező erejű</b> intézkedésekkel, amelyek előmozdítják a bérek átláthatóságát, kezelik a horizontális és vertikális munkaerőpiaci szegregációt, ösztönzik a nők teljes munkaidős munkavégzését, foglalkoznak a fizetés nélkül végzett ápolási-gondozási munka okozta korlátokkal, és célul tűzik ki az egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazás elvének érvényesülését. Intézkedéseket kell hozni a munkavállalók jogainak tiszteletben tartása érdekében is. Ösztönözni kell az olyan, atipikus tevékenységekkel kapcsolatos kollektív tárgyalásokra koncentráló szociális párbeszédet is, mint amilyen például a háztartási alkalmazottként végzett munka, az ápolási-gondozási munka vagy a platformalapú munkavégzés.</p>

**A szavazás eredménye:**

Mellette: 102

Ellene: 113

Tartózkodott: 16

**10. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY****Előterjesztő:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

**SOC/685****A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után****7.3. pont****A következőképpen módosítandó:**

Szekcióvélemény	Módosítás
<p><b>Sürgősen</b> foglalkozni kell <b>a mesterséges intelligencia</b> munkahelyeken történő alkalmazásával, különös tekintettel a diszkriminatív gyakorlatok megelőzésére, a munkavállalók jogellenes megfigyelésére – <b>ideértve a kijelentkezéshez való jogot is</b> –, valamint a munkavállalókkal szembeni egyéb hátrányos bánásmódokra. A szociális partnereket be kell vonni a mesterséges intelligenciára vonatkozó jogszabályok elfogadásának és végrehajtásának folyamatába.</p>	<p><b>A mesterséges intelligencia átlátható és kiegyensúlyozott fejlesztése érdekében sürgősen</b> foglalkozni kell annak munkahelyeken történő alkalmazásával, különös tekintettel <b>az alaptalan aggodalmak csökkentésére, a munkavállalók autonómiájának növelésére</b>, a diszkriminatív gyakorlatok megelőzésére, a munkavállalók jogellenes megfigyelésére, valamint a munkavállalókkal szembeni egyéb hátrányos bánásmódokra. A szociális partnereket be kell vonni a mesterséges intelligenciára vonatkozó jogszabályok elfogadásának és végrehajtásának folyamatába.</p>

**A szavazás eredménye:**

Mellette: 88

Ellene: 136

Tartózkodott: 10

**11. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY****Előterjesztő:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

**SOC/685****A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után****1.1. pont****A következőképpen módosítandó:**

Szekcióvélemény	Módosítás
<p>A munkahely minősége az életminőség egyik alapvető eleme. <i>A fenntartható társadalmi fejlődés egyik előfeltételként szem előtt kell tartanunk azt az elvet, hogy a munkahely minősége meghatározó az életminőségre nézve (quality of work for quality of life).</i> Az EGSZB ezért határozottan úgy véli, hogy az uniós politikákban különös figyelmet kell fordítani <i>erre</i>, mivel <i>meg kell előzni</i> az egyenlőtlenség, a szegénység, a társadalmi kirekesztés és a tisztességtelen verseny kockázatát.</p>	<p>A munkahely minősége az életminőség egyik alapvető eleme, és azt a fenntartható fejlődés fogalmával együtt kell vizsgálni, figyelembe véve a fenntartható növekedés és foglalkoztatás tágabb összefüggéseit, különösen a zöld gazdaságra való átállást és a digitalizációt. Az EGSZB ugyanakkor elismeri a munkáltatók szerepét a készségek, a foglalkoztatás, a különféle munkavégzési formák, a biztonság, a munkavállalók jóléte és a vállalatok versenyképességének előmozdítása terén. Az EGSZB ezért határozottan úgy véli, hogy az uniós politikákban különös figyelmet kell fordítani a minőségi foglalkoztatásra mint a gazdasági növekedés és munkahelyteremtés egyik elemére, mivel az jelentős mértékben és kettős módon képes hozzájárulni a fenntartható növekedés, foglalkoztatás és termelékenység fokozásához, kezelve az egyenlőtlenség, a szegénység, a társadalmi kirekesztés és a tisztességtelen verseny kockázatát is.</p>

**A szavazás eredménye:**

Mellette: 79

Ellene: 136

Tartózkodott: 11

**12. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY****Előterjesztő:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

**SOC/685****A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után**

**1.2. pont**

Új pont illesztendő a szövegbe:

Elhelyezkedés: A meglévő pont után – azonos szinten

Szekcióvélemény	Módosítás
	<p>Az EGSZB hangsúlyozza, hogy átfogó és célirányos fellépésre van szükség annak biztosításához, hogy a tagállamok munkaerőpiacai rugalmasak, reziliensek és befogadóak legyenek, például a világjárvány miatt különös figyelmet fordítva a rugalmas munkahelyek biztosítására. Az EGSZB azonban rámutat arra, hogy a munkaerőpiaci fejleményeket támogatni kell, nem pedig túlszabályozni vagy akadályozni. Különös figyelmet kell fordítani a szubszidiaritás és az arányosság elvére az EU és a tagállamok hatáskörei, valamint a rendelkezésükre álló különböző eszközök tekintetében. Annak kapcsán, hogy szilárd gazdasági alapokat kell biztosítani a méltányos átmenetek támogatásához Európában, arra kell összpontosítani, hogy a vállalkozások számára méltányos, stabil és kiszámítható szabályozási keretet hozzanak létre, elkerülve a vállalatokat sújtó adminisztratív terheket.</p>

**A szavazás eredménye:**

Mellette: 79

Ellene: 144

Tartózkodott: 7

**15. MÓDOSÍTÓ INDÍTVÁNY****Előterjesztő:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

**SOC/685****A fenntartható és minőségi foglalkoztatás legfontosabb elemei a helyreállítás alatt és után****1.12. pont****A következőképpen módosítandó:**

Szekcióvélemény	Módosítás
<p>Az EGSZB megjegyzi, hogy a Helyreállítási és Reziliencia-építési Eszköz nem foglalkozik közvetlenül a minőségi foglalkoztatás összetevőivel, ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy <b>egészítse ki az eszköznek ezt a részét</b>. A foglalkoztatás minősége kulcsfontosságú a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által kitűzött célok eléréséhez. Nem szabad figyelmen kívül hagyni a veszélyeztetett csoportokat, <b>például a bizonytalan foglalkoztatásban lévőket és a fiatal munkavállalókat</b>, akiket a járvány a leginkább sújtott.</p>	<p>Az EGSZB megjegyzi, hogy a Helyreállítási és Reziliencia-építési Eszköz nem foglalkozik közvetlenül a minőségi foglalkoztatás összetevőivel, ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy <b>biztosítsa, hogy az eszköz végrehajtása során megfelelő módon figyelembe vegyék ezeket az elemeket</b>. A foglalkoztatás minősége kulcsfontosságú a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által kitűzött célok eléréséhez. Nem szabad figyelmen kívül hagyni a veszélyeztetett csoportokat, akiket a járvány a leginkább sújtott.</p>

**A szavazás eredménye:**

Mellette: 82

Ellene: 140

Tartózkodott: 8

---

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Egy méltányos élelmiszer-ellátási lánc felé****(feltáró vélemény)**

(2021/C 517/05)

Előadó: **Branko RAVNIK**Társelőadó: **Peter SCHMIDT**

Felkérés:	a Tanács szlovén elnökségének levele: 2021.3.19.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	211/1/6

**1. Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB üdvözli a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokról szóló uniós irányelvet, amely előrelépést jelent a lánc egészében tapasztalható egyenlőtlen erőviszonyok kezelésében. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat összetett jelenség, amely széles körű társadalmi következményekkel jár, ezért a szabályozás kulcsfontosságú szerepet játszik ebben az összefüggésben. Az EGSZB sürgeti a tagállamokat, hogy sürgősen ültessék át és hajtsák végre az irányelvet, valamint kezeljék a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kérdését.

1.2. Az európai agrár-élelmiszeripari lánc rendkívül reziliensnek bizonyult a Covid19-járvány során. A fogyasztók mindig majdnem minden élelmiszerhez hozzáférhettek. A munkavállalók, annak ellenére, hogy ki vannak téve a fertőzés kockázatának, az élelmiszer-ellátási lánc egészében hatalmas munkát végeztek.

1.3. Az első megfigyelések azonban azt mutatják, hogy figyelemre méltó magatartásbeli változások is tapasztalhatók a termelésben, az elosztásban és a fogyasztásban. Az EGSZB síkra száll az európai élelmiszerrendszerek olyan irányú átalakításának támogatásáért, hogy azok környezeti, gazdasági és társadalmi szempontból fenntarthatóbbak, reziliensebbek, méltányosabbak és inkluzívabbak legyenek, és mindenekelőtt egészséges, fenntartható módon előállított, biztonságos élelmiszereket biztosítsanak az európai fogyasztók számára. Az EGSZB megjegyzi, hogy az, hogy az élelmiszer-ellátási lánc szereplői között verseny helyett inkább együttműködés legyen, alapvető fontosságú egy ellenállóbb és fenntarthatóbb élelmiszerrendszer előmozdításához, és ezzel ahhoz, hogy a piaci szereplők méltányos részesedéshez jussanak, illetve elkerülhető legyen a vádaskodás.

1.4. Az EGSZB hangsúlyozza azt az ajánlását, hogy a gyengébb helyzetű szereplőknek, különösen a mezőgazdasági termelőknek méltányos és igazságos árat fizessenek, amely lehetővé teszi, hogy a beszállítók a beruházásokhoz, az innovációhoz és a fenntartható termeléshez szükséges megfelelő bevételre tegyenek szert<sup>(1)</sup>. Mechanizmust kell létrehozni annak nyomán követésére, hogy hogyan oszlik meg az élelmiszer-ellátási láncban a bruttó hozzáadott érték. A bizottsági adatok szerint az élelmiszer-ellátási láncban az elsődleges termelőre jutó bruttó hozzáadott érték aránya az 1995. évi 31 %-ról 2015-re 23,4 %-ra csökkent (a legfrissebb adatok szerint).

1.5. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá az irányelv minimumkövetelményeibe be nem épített, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok elleni küzdelemre vonatkozó ajánlását<sup>(2)</sup>, és utal több tagállam olyan kérdések megoldására irányuló erőfeszítéseire, mint a termelési költség alatti beszerzés, a kétkörös fordított árverések vagy – méretüktől, illetve az élelmiszerláncban elfoglalt helyzetüktől függetlenül – az élelmiszer-ellátási lánc valamennyi szereplőjének védelme. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság úgy döntött, hogy szabályozza a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat az élelmiszer-ellátási láncban. Az EGSZB ugyanakkor sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság nem támogatott egy harmonizált megközelítést az egységes piac szétzúzóerejének elkerülése érdekében. Az EGSZB szerint azonban nagyon

<sup>(1)</sup> Az EGSZB véleménye az élelmiszer-ellátási lánc javításáról (HL C 440., 2018.12.6., 165. o.).

<sup>(2)</sup> Az EGSZB véleménye a tisztességesebb agrár-élelmiszeripari ellátási lánc előmozdításáról (HL C 34., 2017.2.2., 130. o.) és az élelmiszer-ellátási lánc javításáról (HL C 440., 2018.12.6., 165. o.).



fontos, hogy a jövőbeli kiegészítő intézkedések összeegyeztethetők legyenek az egységes piaccal, és hogy megfelelő hatásvizsgálatot végezzenek róluk. Mindazonáltal üdvözli, hogy a tagállamok átültetik és végrehajtják az irányelvet, nagyobb méltányosságot biztosítva az élelmiszer-ellátási láncban, és a jövőben összehangoltabb megközelítést szorgalmaz.

1.6. Az EGSZB kéri a tagállamokat, hogy olyan jogszabályokat léptessenek életbe, amelyek az összes gazdasági szereplőt védik. A méret nem feltétlenül a piaci erő mutatója, következésképpen minden gazdasági szereplőt – legyen kicsi vagy nagy – egyaránt meg kell védeni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben.

1.7. Az EGSZB arra is ösztönzi a tagállamokat, hogy hozzanak létre olyan mechanizmusokat, amelyek lehetővé teszik számukra az átültető jogszabályok végrehajtásának nyomon követését, értékelését és érvényesítését, valamint olyan fórumok létrehozását, ahol szoros párbeszédet folytathatnak az érintett felekkel.

1.8. Jelenleg az európai (akárcsak a globális) élelmiszerrendszerek gazdasági és tárgyalási pozíciója terén tapasztalható egyenlőtlenségek lenyomják a mezőgazdasági ágazat jövedelmezőségét és a béreket, csökkentik az élelmiszeripari kis- és középvállalkozások beruházási lehetőségeit, és a helyi családi kiskereskedelem megszűnéséhez vezethetnek. Ezért bizonyítékokon alapuló korrekciós mechanizmusokra van szükség az európai élelmiszer-ellátási láncot alkotó szereplők kiegyensúlyozott fejlődésének biztosításához, valamint az élelmiszertermelés és az EU-n belüli és kívüli értékesítés gazdasági előnyeiből való tisztességes részesedés támogatásához, ezzel előmozdítva a fenntartható élelmiszer-rendszereket. Az Európai Bizottság nem vonta le a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia hatásvizsgálataiból adódó következtetéseket.

1.9. Az EGSZB hangsúlyozza annak fontosságát, hogy minden érdekelt fél megfelelő eszközökkel és információkkal rendelkezzen az irányelv előnyeinek kihasználásához. Az EGSZB következésképpen annak biztosítására kéri az Európai Bizottságot, a tagállamokat és az Európai Külügyi Szolgálatot (EKSZ), hogy az érdekelt felek ismerjék jogait és az azok érvényesítésére szolgáló eljárásokat, többek között az Unión belüli és a harmadik országokkal folytatott nemzetközi kereskedelmet illetően is.

1.10. Az EGSZB megismétli, hogy a tisztességesebb kereskedelmi gyakorlatok támogatásának a teljes ellátási láncra kiterjedő, átfogó uniós élelmiszer- és kereskedelempolitika részét kell képeznie, amely biztosítja az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak végrehajtását.

## 2. Bevezető

2.1. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok a meghatározás szerint „olyan, vállalkozások közötti gyakorlatok, amelyek eltérnek a helyes kereskedelmi magatartástól, ellentétesek a jóhiszeműséggel és tisztességgel, és amelyeket az egyik kereskedelmi partner egyoldalúan kényszerít a másikra”<sup>(3)</sup>. Az élelmiszer-ellátási lánc a gazdasági szereplők közötti igen egyenlőtlen erőviszonyok miatt különösen ki van szolgáltatva a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatoknak. Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok az ellátási lánc valamennyi szakaszában előfordulhatnak, és a lánc egyik szintjén létrejövő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok az ellátási lánc más részeire is hatással lehetnek, az érintett szereplők piaci erejétől függően<sup>(4)</sup>.

2.2. Amint azt a *tisztességesebb agrár-élelmiszeripari ellátási láncról* szóló, 2016-ban elfogadott<sup>(5)</sup>, valamint az *élelmiszer-ellátási lánc javításáról* szóló 2018. évi<sup>(6)</sup> EGSZB-velemény részletesen kifejti, a piaci erő koncentrációja a domináns pozíciókkal való visszaélésekhez vezetett, ami miatt a gyengébb szereplők még inkább sebezhetővé váltak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben. Így a gazdasági kockázatok a piacról áthárulnak az ellátási láncban felfelé elhelyezkedő szereplőkre, ami különösen negatívan hat a fogyasztókra és több más érintett félre, köztük a gazdálkodókra, a munkavállalókra és a kkv-kra. A bizottsági adatok szerint az élelmiszer-ellátási láncban az elsődleges termelőre jutó bruttó hozzáadott érték aránya az 1995. évi 31 %-ról 2015-re 23,4 %-ra csökkent (a legfrissebb adatok szerint). Az Európai Bizottság szerint az élelmiszer-ellátási láncban érdekelt valamennyi fél elismerte, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok létező problémát jelentenek, és arról számoltak be, hogy a szereplők többsége már tapasztalta tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok alkalmazását<sup>(7)</sup>.

2.3. A mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokról szóló (EU) 2019/633 európai parlamenti és tanácsi irányelvet<sup>(8)</sup> 2019. áprilisában fogadták el. Az irányelv rövid, tömör, és alapjául néhány kulcselv szolgál. A tagállamoknak 2021. május 1-jéig kellett átültetniük az irányelvet nemzeti jogukba, és azt hat hónappal később kell alkalmazniuk. Ez egy átfogóbb kormányzati menetrend része, amelynek célja a hatékonyabb és méltányosabb élelmiszer-ellátási lánc megvalósítása, és amely magában foglalja a termelők együttműködését és a piaci átláthatóságot

<sup>(3)</sup> Európai Bizottság, 2014.

<sup>(4)</sup> A mezőgazdasági piacokat vizsgáló munkacsoport, 2016.

<sup>(5)</sup> Az EGSZB véleménye a tisztességesebb élelmiszer-ellátási lánc előmozdításáról (HL C 34., 2017.2.2., 130. o.).

<sup>(6)</sup> Az EGSZB véleménye az élelmiszer-ellátási lánc javításáról (HL C 440., 2018.12.6., 165. o.).

<sup>(7)</sup> Az Európai Bizottság közleménye, 2014.

<sup>(8)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/633 irányelve (2019. április 17.) a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban a vállalkozások közötti kapcsolatokban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokról (HL L 111., 2019.4.25., 59. o.).

fokozására irányuló intézkedéseket is. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégiának<sup>(9)</sup> az is célja, hogy hozzájáruljon a mezőgazdasági termelők élelmiszer-ellátási láncban belüli helyzetének javításához.

2.4. Az EU szlovén elnöksége felkérte az EGSZB-t, hogy dolgozzon ki feltáró véleményt az irányelv célkitűzéseinek gyakorlati megvalósításáról, a tagállamoknak az élelmiszer-ellátási lánc szabályozásával kapcsolatos bevált gyakorlatairól, valamint arról, hogy milyen lépésekre van szükség annak biztosításához, hogy ez a folyamat ne akadjon meg.

### 3. Az EGSZB álláspontja a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról

3.1. 2018-as véleményében<sup>(10)</sup> az EGSZB üdvözölte az Európai Bizottságnak a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok előfordulásának csökkentésére irányuló javaslatát, mint az első szükséges lépést a gyengébb gazdasági szereplők, különösen a mezőgazdasági termelők, a munkavállalók és bizonyos egyéb szereplők védelmének biztosításához, valamint az élelmiszer-ellátási lánc szabályozásának javításához. A szabályozói megközelítés, valamint a hatékony és határozott végrehajtási mechanizmusokat tartalmazó jogi keret jelenti azt az eszközt, amellyel hatékonyan fel lehet lépni uniós szinten a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok ellen. Ezt a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiáról szóló, 2020. évi EGSZB-velemény is tartalmazta<sup>(11)</sup>.

3.2. Az EGSZB sajnálatosnak tartotta azonban, hogy az Európai Bizottság csak egy általános védelmi minimumszintet vezetett be az egész EU-ban, mivel csupán meghatározott számú tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot tiltott be. Minden visszaélészerű gyakorlatot be kell tiltani.

3.3. Ami a végrehajtást illeti, az EGSZB üdvözölte a jogalkalmazó hatóságok harmonizált uniós hálózatának létrehozására irányuló európai bizottsági javaslatot.

3.4. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kezelésén kívül az EGSZB azt ajánlotta az Európai Bizottságnak, hogy a gyengébb szereplők helyzetének erősítése érdekében olyan üzleti modelleket karoljon fel és támogasson, amelyek hozzájárulnak az élelmiszer-ellátási lánc fenntarthatóvá tételéhez, illetve kiegyensúlyozásához és hatékonyságának növeléséhez.

### 4. A tisztességtelen piaci gyakorlatokról szóló uniós irányelv átültetése és végrehajtása – az aktuális helyzet

4.1. A tagállamok jelenleg az irányelv átültetésével és végrehajtásával foglalkoznak<sup>(12)</sup>. A legtöbb mezőgazdasági termelői szervezet, szakszervezet és élelmiszer-feldolgozó úgy véli, hogy a tervezett intézkedések nem elegendőek a védelmükhöz. Mindazonáltal támogatták a tisztességtelen piaci gyakorlatokról szóló uniós irányelv végrehajtására javasolt intézkedéseket, sőt ambiciózusabb célokat szorgalmaztak, miközben egyes esetekben a kiskereskedők eltérő nézetet fejtettek ki.

4.2. 2021 novemberéig az Európai Bizottság bemutatja az irányelv átültetéséről szóló időközi jelentést, 2025-ben pedig az irányelv hatékonyságának értékelését. Ezen értékelés alapjául a tagállamok éves jelentései és az érdekelt felek körében végzett, az élelmiszer-ellátási láncban tapasztalható tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok helyzetére vonatkozó európai bizottsági felmérések eredményei fognak szolgálni<sup>(13)</sup>. Az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság a vásárlókkal is konzultáljon, és gyűjtse össze az irányelvvel kapcsolatos tapasztalataikat. Az irányelv által létrehozott együttműködési mechanizmusnak megfelelő fórumot kell biztosítani ahhoz, hogy a végrehajtó hatóságok és az Európai Bizottság a tagállamok éves jelentései alapján megvitassák az irányelv hatékonyságát. E rendszeres ülések során azonosíthatók a bevált gyakorlatok, de a hiányosságok is, és össze lehet hasonlítani a tagállamok megközelítéseit.

4.3. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság úgy döntött, hogy szabályozza a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat az élelmiszer-ellátási láncban. Az EGSZB ugyanakkor sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság nem támogatta egy harmonizált megközelítést, ami az egységes piac szétöregedtségéhez vezet. Mindazonáltal üdvözli, hogy a tagállamok átültetik és végrehajtják az irányelvet, nagyobb méltányosságot biztosítva az élelmiszer-ellátási láncban, és a jövőben összehangoltabb megközelítést szorgalmaz.

### 5. Bevált gyakorlatok az átültetési/végrehajtási folyamat során

5.1. Az EGSZB üdvözli az ambiciózus nemzeti átültető jogszabályokat (a továbbiakban: a bevált gyakorlatok), amelyek tiltják az irányelvben bizonyos feltételek mellett megengedett egyes tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat. Ilyen például a német átültető jogszabályban rögzített, arra vonatkozó tilalom, hogy az eladatlan termékeket anélkül küldjék vissza a beszállítóhoz, hogy fizetnének értük, vagy hogy a vevő tárolási költségeit áthárítsák a beszállítóra<sup>(14)</sup>.

<sup>(9)</sup> A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia.

<sup>(10)</sup> Az EGSZB véleménye az élelmiszer-ellátási lánc javításáról (HL C 440., 2018.12.6., 165. o.).

<sup>(11)</sup> Az EGSZB véleménye: A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia a méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszerért, (HL C 429., 2020.12.11., 268. o.).

<sup>(12)</sup> Tagállamok általi, nemzeti jogba való átültetés.

<sup>(13)</sup> Az Európai Bizottság honlapja.

<sup>(14)</sup> A német Bundesratban még jóváhagyásra vár, ennél fogva még nem közölték hivatalosan az Európai Bizottsággal. A jóváhagyás 2021. május 28-án várható.

5.2. Az EGSZB örvedetesnek tartja, hogy az átültető jogszabályokba olyan cikkeket kívánnak bevezetni, amelyek tiltják a termelési költség alatti beszerzést, valamennyi piaci szereplő számára. Ez tapasztalható a spanyol jogban<sup>(15)</sup>, amely amellet, hogy minden piaci szereplő számára tiltja a termelési költség alatti beszerzést, tiltja az élelmiszer-ellátási láncban belüli értékvesztést is. Az olasz jogalkotó hasonlóképpen arra kapott megbízást, hogy foglalkozzon ezzel a kérdéssel az átültető jogszabályban<sup>(16)</sup>. Németországban a Bundestag a hatálybalépéstől számított két év elteltével esedékes értékelés keretében meg fogja vizsgálni a termelési költség alatti beszerzés lehetséges betiltását.

5.3. Ez az Európai Bizottság által támogatott – például az árakkal foglalkozó piaci megfigyelőközpontokat<sup>(17)</sup> is magában foglaló – szélesebb körű kezdeményezéscsomag részét képezi, amely elengedhetetlen az ágazaton belüli átláthatóság és méltányosság támogatásához. Emellet meg kell említeni a nemzetközi kereskedelmen belüli kölcsönösség fontosságát is<sup>(18)</sup>.

5.4. Az EGSZB üdvözli a végrehajtás nyomon követéséért felelős ombudsmani poszt létrehozására vonatkozó jogi előírásokat. Spanyolországban egy független ügynökséget (AICA) hoztak létre a jogszabályok végrehajtásának nyomon követésére, valamint egy ombudsmant bíztak meg az önkéntes magatartási kódexek ösztönzésével. Németországban a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok által érintettek egy független ombudsmanhoz fordulhatnak anonim panaszokkal, beleértve a jogszabályban nem szereplő tisztességtelen gyakorlatok bejelentését is. Az ombudsman emellet vizsgálatokat kezdeményezhet és a szabálysértéseket továbbíthatja a Szövetségi Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Hivatalhoz (BLE), valamint nyomon követheti a termelési költségeket és az árak alakulását<sup>(19)</sup>.

5.5. A méret nem feltétlenül a piaci erő mutatója, következésképpen minden gazdasági szereplőt – legyen kicsi vagy nagy – egyaránt meg kell védeni a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben. Az EGSZB kéri a tagállamokat, hogy olyan jogszabályokat léptessenek életbe, amelyek az összes gazdasági szereplőt védik. Azok közül, akik nem érik el ezt az ambíciószintet, elismeri azoknak az országoknak az érdemeit, amelyek jogszabályai legalább a kulcsfontosságú ágazatok nagyobb szereplőire kiterjednek. Németországban például a 350 millió eurós küszöbértéket fenntartják a mezőgazdasági, halászati és élelmiszeripari vállalatok tekintetében, de a hús, a gyümölcs, a zöldség és a kertészeti termékek esetében a küszöbértéket 4 milliárd eurós árbevételben állapítják meg, ennek eredményeképpen a törvény több szereplő számára védelmet biztosít<sup>(20)</sup>. A belga előzetes törvény kiküszöböli a „fokozatos megközelítést”, a 350 millió eurós küszöbértéket el nem érő összes gazdasági szereplő számára védelmet kínálva a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szemben, a vevőkhöz viszonyított méretüktől függetlenül. Spanyolország különleges védelmet nyújt az elsődleges termelők számára, de méretétől és/vagy piaci helyzetétől függetlenül valamennyi gazdasági szereplőt jogszabály véd.

5.6. A kétkörös fordított árverések<sup>(21)</sup> rendkívül kedvezőtlen hatással járnak a mezőgazdasági termelőkre<sup>(22)</sup> nézve, akik a vevők és eladók közötti egyoldalú erőviszonyok miatt gyakorlatilag rá vannak kényszerítve, hogy részt vegyenek ebben a folyamatban. A kétkörös fordított árverések tilalma hozzájárulna azoknak az eseteknek az elkerüléséhez, amikor a beszállítók a termelési költségek alatt értékesítenek. Bár az irányelv átültetésének folyamata Olaszországban még nem zárult le, az EGSZB érdeklődéssel követi a kétkörös fordított árverések betiltásának lehetőségéről folytatott vitát ebben az országban, ahol a jogalkotót megbízták, hogy az átültető jogszabályban foglalkozzon ezzel a kérdéssel.

5.7. Az EGSZB bevált gyakorlatnak tekinti azt a kötelezettséget is, hogy minden műveletre írásbeli szerződést kell kötni, és ezeket a jobb átláthatóság és ellenőrzés érdekében fel kell vinni egy adatbázisba. A spanyol jogszabály tartalmaz ilyen kötelezettséget, ami nagyon jó hatással van a kereskedelmi kapcsolatokra. A szerződésnek többek között tartalmaznia kellene olyan fogalmakat, mint a minőség, az időtartam, az ár, az ármutatató, az újratárgyalás, a megújítás és a felmondási idő.

5.8. Az EGSZB üdvözli a német törvény azon záradékát, amely a törvény hatálybalépésétől számított két évre tűzi ki annak első értékelését, valamint azt a tényt, hogy a hatályos tilalmak betartásának felülvizsgálata mellett a német Bundestag bővítheti is a tiltott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok listáját<sup>(23)</sup>; tudomásul veszi továbbá a belga előzetes törvényt, amely lehetőséget biztosít arra, hogy az érdekeltekkel folytatott konzultációt követően királyi rendelet útján bármikor felvehessenek újabb tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat a listára.

<sup>(15)</sup> Az élelmiszerlánc működésének javítását szolgáló intézkedésekről szóló 2013. augusztus 2-i, 12/2013. sz. spanyol törvény (Ley 12/2013, de 2 de agosto, de medidas para mejorar el funcionamiento de la cadena alimentaria), melyet a jelenleg megtárgyalás alatt lévő, spanyol nyelven *Proyecto de Ley por el que se modifica la Ley 12/2013 de medidas para mejorar el funcionamiento de la cadena alimentaria* elnevezésű törvényjavaslattal kívánnak módosítani.

<sup>(16)</sup> Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana, 2021.4.23.

<sup>(17)</sup> Az Európai Bizottság piaci megfigyelőközpontjai. Lásd még a Francia élelmiszeripari ár- és árrés-felügyeleti program példáját.

<sup>(18)</sup> Az EGSZB véleménye: „Az EU kereskedelem-politikájának összeegyeztethetősége az európai zöld megállapodással” (HL C 429., 2020.12.11., 66. o.).

<sup>(19)</sup> A BLE honlapja.

<sup>(20)</sup> Ez a záradék csak 2025 májusáig érvényes, ezt követően a küszöb 350 millió EUR-ra csökken.

<sup>(21)</sup> A kétkörös fordított árverések a vevők által alkalmazott mechanizmusok a beszállítók rövid határidejű online árverések keretében való versenyeztetésére, arra ösztönözvén őket, hogy termékeiket a lehető legalacsonyabb áron kínálják.

<sup>(22)</sup> Oxfam esettanulmány.

<sup>(23)</sup> Az értékelés magában foglalná az élelmiszer- és mezőgazdasági termékek termelési költségek alatti beszerzésére vonatkozó esetleges tilalom vizsgálatának eredményeit is.

## 6. A feltárt hiányosságok

6.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az irányelvben említett összes tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat káros hatással lehet a lánc leggyengébb szereplőire, beleértve az úgynevezett „szürke gyakorlatokat” is. A gyengébb beszállítók úgy érezhetik, hogy kénytelenek olyan megállapodást aláírni egy erősebb vevővel, amely nem az ő érdekeiket szolgáló szerződési feltételeket tartalmaz. Bár több tagállamban megvitatták a valamennyi tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatra kiterjedő „általános tilalom” lehetőségét, uniós beavatkozás nélkül nehéznek bizonyul az ilyen ambíciószint elérése. 2018. évi véleményében ehhez hasonlóan az EGSZB is szorgalmazta a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok átfogó betiltását, valamint kérte, hogy a tagállamok számára tegyék lehetővé az eredetileg betiltott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok listájának bővítését. Még nem derült ki, hogy az áttételt jogszabályok milyen felülvizsgálati mechanizmusokat vezetnek be.

6.2. Az irányelv a beszállítóknak, a beszállítói szervezeteknek és a beszállítók nevében működő nonprofit szervezeteknek biztosítja a jogot, hogy panaszt nyújtsanak be. Az EGSZB azonban aggódik amiatt, hogy előfordulhatnak olyan események, amelyek keretében jogellenes tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra kerül sor, és valamely érintett fél (például egy munkavállaló) hozzá is jut a vonatkozó információkhoz, a bűnüldöző hatóságok mégsem tudnak fellépni az adott gyakorlattal szemben, mivel az érintett szereplő vagy szervezet nem tesz hivatalos panaszt. Mivel az érintett szereplők adott esetben még akkor is vonakodnak panaszt benyújtani, ha jogaikat nem tartják tiszteletben, az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy szorosan kövesse nyomon és értékelje, milyen mértékben lehet szükség változtatásokra az egyes szereplőktől függő legkiszolgáltatottabb felek – például a munkavállalók, a mezőgazdasági termelők és a halászok – jobb védelme érdekében. A tisztességtelen piaci gyakorlatokról szóló irányelvben nem szerepel előfeltételként írásbeli szerződés megléte, viszont feltételezi a kereskedelmi kapcsolatot. Ezért az EGSZB hangsúlyozottan javasolja, hogy a védelmet terjesszék ki azokra az esetekre is, amikor tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatra kerül sor, de nincs (írásbeli) szerződés. Az EGSZB már kérte, hogy vezessék be a kollektív keresetek benyújtásához való jogot<sup>(24)</sup>.

6.3. Az irányelv „fokozatos megközelítése” azt jelenti, hogy bizonyos helyzetekben a piaci erő tekintetében gyenge, de a forgalom szempontjából jelentős piaci szereplőt a törvény nem védi. Ez bizonytalanságot okoz a beszállítók körében, akik nincsenek tisztában üzleti partnereik éves forgalmával. Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot és az uniós tagállamokat, hogy kövessék nyomon és kezeljék ennek a „fokozatos megközelítésnek” a negatív következményeit, és mérettől függetlenül fontolják meg az összes gazdasági szereplő védelmét.

6.4. Az élelmiszerlánc szereplői közötti stabil, kiegyensúlyozott és hosszú távú üzleti kapcsolatok segíthetik a mezőgazdasági termelőket, akik a végső árak egyre kisebb és tovább csökkenő hányadát kapják meg, abban, hogy nagyobb mértékben részesüljenek a termékek hozzáadott értékéből. A regionalitás és a minőségi szempontok előtérbe helyezésével a hozzáadott érték a régióban maradhat, ami nem így van, ha a nyersanyagokat az EU-nál többnyire alacsonyabb termelési normákkal rendelkező harmadik országokból importálják. A jobb eredetmegjelölés átláthatóbbá tenné az élelmiszer-ellátási láncokat.

## 7. Az agrár-élelmiszeripari ellátási lánc Covid19 által felszínre hozott gyenge pontjai

7.1. Összességében véve az európai agrár-élelmiszeripari lánc rendkívül reziliensnek bizonyult a Covid19-válság során. A fogyasztók mindig majdnem minden élelmiszerhez hozzáférhettek. A munkavállalók, annak ellenére, hogy ki vannak téve a fertőzés kockázatának, az élelmiszer-ellátási lánc egészében hatalmas munkát végeztek. A Covid19 ugyanakkor az egész globális agrár-élelmiszeripari rendszert érinti. Szimmetrikus, de aszinkron sokkot vált ki a globális és a nemzeti élelmiszerrendszerekben, ami a következőket érinti: 1) a kínálati és a keresleti csatornákat különböző időpontokban; 2) az élelmiszerrendszer minden elemét az elsődleges termeléstől az élelmiszer-feldolgozásig, a kiskereskedelmet és a vendéglátást (szállodák, éttermek és kávézók), a nemzetközi kereskedelmet és a logisztikai rendszereket, valamint a közbelső és végső keresletet; 3) a tényezőpiacokat (munkaerő és tőke) és a közbelső termelési javakat. E hatások átviteli csatornáik közé tartozik számos makrogazdasági tényező (például árfolyamok, energiaárak, a pénzügyi piacokhoz való hozzáférés), de mindenekelőtt az összesített gazdasági tevékenység csökkenése és a munkanélküliség növekedése.

7.2. A munkavállalók egyik tagállamból a másikba való szabad mozgásának korlátozása (az Európai Bizottság iránymutatásokat adott ki az alapvető feladatokat ellátó személyekről, pl. idegymunkásokról) az élelmiszertermelés és -feldolgozás számos olyan területét érintette (pl. gyümölcs- és zöldségfélék betakarítása, valamint a hús- és tejfeldolgozás), amelyek más tagállamokból vagy harmadik országokból származó idegymunkások munkájára támaszkodnak. Ezenkívül a migráns munkavállalók gyakran rossz körülmények között élnek és dolgoznak, és esetükben nagyobb a fertőzés veszélye, ahogy azt a vágóhidakon és a húscsomagoló üzemekben tapasztalt járványok világszerte bizonyítják. Ez komoly népegészségügyi problémát és egyúttal az élelmiszer-ellátási láncban fennakadásokat okoz.

7.3. Ezenkívül az élelmiszer-szállításnak a járvány megfékezésére irányuló intézkedések és a logisztikai zavarok miatti megszakadásával a világjárvány protekcionizmushoz is vezetett, amely kihat az élelmiszerek behozatalára és kivitelére. Ugyanakkor sokan hangsúlyozták a regionálisan előállított élelmiszerek fontosságát az EU-ban, valamint a rövid ellátási láncok, illetve a helyi termelés és kereskedelem hagyományos előnyeit. A rövid ellátási láncok, valamint a helyi termelés és kereskedelem a válság idején még vonzóbbnak bizonyultak, mivel az emberek új és közvetlenebb módokat keresnek az

<sup>(24)</sup> Az EGSZB véleménye a tisztességesebb élelmiszer-ellátási lánc előmozdításáról (HL C 34., 2017.2.2., 130. o.).



élelmiszerek megvásárlására, a termelők pedig a termékeiknek új felvevőpiacokra lelnek. Az egyik legfontosabb szempont azonban annak felismerése, hogy regionális és nemzetközi szinten tisztességes és fenntartható kereskedelmet kell folytatni. A kereskedelmi korlátozások veszélyeztethetik a stabilitást, ami különösen az alacsony jövedelmű lakosságot érintené.

7.4. A lezárás miatt térdre kényszerült a vendéglátás, valamint az élelmiszeripar egy része (pl. a szálloda- és vendéglátóipar, illetve a „házon kívüli” tevékenységeket szolgáló egyéb iparágak, az ételkiszállítási szolgáltatások, a nagykereskedők és a turisztikai célpontokon működő kiskereskedők), ami messzemenő következményekkel jár. Magukon a létesítményeken kívül a tevékenységek megszakadása törést okozott az egységes élelmiszer-ellátási rendszerben is, amelyre számos mezőgazdasági termelő és mezőgazdaságitermék-beszállító támaszkodott. A friss termékek beszállítóit súlyosan érintette a válság, az általában éttermeknek értékesített kiváló minőségű borokat, sajtokat és friss húsokat az élelmiszer-áruházakban vásárolt és otthon fogyasztott szokványos termékek váltották fel (FAO, 2020; OECD, 2020). Néhány termelő erre úgy reagált, hogy közeledett a kiskereskedelemhez vagy az online piacokhoz, ahol sok esetben nagyon előnyös kompromisszumokat és megállapodásokat tudtak kötni, de sokan nem tudtak alkalmazkodni, így ügyfeleket és bevételt veszítettek. A mezőgazdasági termelőknek a jövedelemforrásaik diverzifikálásában gyakran segítséget jelentő falusi turizmust is súlyosan érintették a Covid19 kapcsán bevezetett korlátozások.

7.5. A Covid19-válság rendkívüli mértékben felgyorsította az internetre való átállást, és ez várhatóan folytatódni fog. Egy nemrégiben készült McKinsey-tanulmány<sup>(25)</sup> szerint 2020-ban az európai élelmiszerüzletek online értékesítési csatornája 55 %-kal bővült, és ez a változás várhatóan tartós lesz, mivel azoknak a fogyasztóknak az 50 %-a, akik a világválság során online csatornákat vettek igénybe, továbbra is így kíván tenni.

7.6. A Covid19 megjelenése és gyors globális elterjedése komoly sokkhatást jelent az uniós és a globális gazdaság számára. Azonnali és átfogó költségvetési, likviditási és szakpolitikai intézkedéseket hoztak a leginkább érintett ágazatok megsegítése érdekében. Az Unió a piaci intervenciók kiterjedt eszköztárával rendelkezik, és ezek közül többet aktiváltak is a Covid19-válság idején a mezőgazdasági jövedelmek támogatása érdekében. A válasz azonban korlátozott volt, mivel az EU költségvetésében a 2014–2020-as költségvetési időszak utolsó évében gyakorlatilag nem volt forrás a mezőgazdaságot érintő további vészhelyzeti intézkedések finanszírozására.

7.7. Végül az Európai Bizottság újtára indította az európai zöld megállapodást, amely a mezőgazdaságra is kihat (a „termelőtől a fogyasztóig” és a biodiverzitási stratégia), és a Next Generation EU eszköz ösztönző csomagja további 7,5 milliárd EUR-t különített el az EMVA számára. A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia hatásvizsgálatai aggasztóak az EU számára. Mindazonáltal az EGSZB kiegyensúlyozottabb politikai támogatást szorgalmaz az agrár-élelmiszeripari ágazat javára a gazdaság olyan más területeihez képest, amelyek gazdasági szerkezete sokkal ellenállóbb, és amelyek esetében a jövedelmezőségi szint sokkal magasabb.

## 8. A következő lépések

8.1. A mozgástér, amit az irányelv a tagállamok számára az irányelvet végrehajtó jogszabályok kidolgozásához biztosított, valamennyiük számára lehetővé tette, hogy testreszabott, a nemzeti viszonyaiknak megfelelő jogszabályokat vezessenek be. Ahogy azt korábban említettük, néhány tagállam az irányelv minimális harmonizációs normáinál magasabb szintű célokat tűzött ki, és olyan jogszabályokat léptetett életbe, amelyek további védelmet kínálnak az uniós és a nem uniós beszállítóknak.

8.2. Bár várható, hogy egy adott tagállam beszállítói könnyen hozzáférhetnek majd a saját nemzeti átültető jogszabályuk részleteihez (ideértve a panaszkezelési mechanizmust és az illetékes hatóságot is), ez nem biztos, hogy elmondható a más uniós tagállamokba exportáló beszállítók és az Unióbba exportáló nem uniós beszállítók esetében. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság által a *tisztességtelen piaci gyakorlatokról szóló irányelvre vonatkozó kiadvány*<sup>(26)</sup> közzétételével tett terjesztési erőfeszítéseket, de rámutat arra, hogy ez a dokumentum csak a minimális harmonizációs normákkal kapcsolatos információkat tartalmazza. Ahhoz, hogy az exportőrök megfelelő eszközökkel rendelkezzenek a nemzeti átültető jogszabályokból eredő előnyök kiaknázásához, az EGSZB annak biztosítására kéri az Európai Bizottságot, hogy az egyes jogszabályokhoz kapcsolódó legfontosabb információk minden esetben könnyen hozzáférhető legyenek az exportőrök számára.

8.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy minden érdekelt fél érdeke, hogy az irányelvet valamennyi olyan üzleti kapcsolatra alkalmazni lehessen, amelyben legalább a vevő vagy az eladó uniós vállalat, még ha a beszállító nem uniós szereplő is. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot és az EKSZ-t, hogy használják ki az EU harmadik országbeli küldöttségei jelentette terjesztési lehetőségeket arra, hogy tájékoztatást nyújtsanak az Unión kívüli beszállítóknak. Ezeknek az információknak túl kell mutatniuk az irányelv általános iránymutatásain, és gyakorlati információkat kell tartalmazniuk az egyes tagállamok sajátosságaira és végrehajtó hatóságaira vonatkozóan.

<sup>(25)</sup> <https://www.mckinsey.com/industries/retail/our-insights/disruption-and-uncertainty-the-state-of-european-grocery-retail-2021>.

<sup>(26)</sup> Az Európai Bizottság kiadványa.



8.4. Az EGSZB üdvözi, hogy az agrár-élelmiszeripari ellátási láncot az európai helyreállításhoz szükséges stratégiai ökoszisztémának tekintik, és a fenntarthatóbb élelmiszerrendszerekre való minél inkluzívabb átállás megkönnyítése érdekében az ellátási láncon belüli további együttműködést és az érdekelt felekkel folytatott párbeszédet szorgalmaz. Ezzel kapcsolatban az EGSZB felhívja a figyelmet az élelmiszer-ellátási lánc mentén indított olyan kezdeményezések fontosságára, sokféleségére és nagyságrendjére, amelyek a fenntartható és helyi termelés ösztönzésébe való beruházás révén támogatják a fenntarthatóságra való átállást.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

---

## III

(Előkészítő jogi aktusok)

## EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG 563. PLENÁRIS ÜLÉSE – INTERACTIO,  
2021.9.22–2021.9.23.

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A jogalkotás minőségének javítása: közös erővel a jobb jogszabályokért**

(COM(2021) 219 final)

(2021/C 517/06)

Előadó: **Heiko WILLEMS**

Felkérés:	az Európai Bizottság levele: 2021.7.1.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.2.,
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	231/0/4

### 1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli, hogy a minőségi jogalkotás továbbra is az új Európai Bizottság egyik prioritása. Arra kéri az Európai Bizottságot és az uniós jogalkotókat, hogy minden szempontból, következetesen mélyítsék el és mozgítsák elő az EU minőségi jogalkotási rendszerét, és munkájuk során módszeresen alkalmazzák a minőségi jogalkotás eszközeit és iránymutatásait.

1.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a minőségi jogalkotás a jó kormányzás és a jogalkotás alapvető eleme. Segíthet olyan átlátható, elszámoltatható és részvételen alapuló szakpolitikai döntéshozatali folyamatok biztosításában, amelyek tényeken alapuló, függetlenül ellenőrzött, egyszerű, egyértelmű, következetes, hatékony, fenntartható, a célnak megfelelő, arányos, időtálló és könnyen végrehajtható szabályokat eredményeznek. Ez elengedhetetlen előfeltétele az EU és az uniós intézmények demokratikus legitimitása és az azokba vetett általános bizalom biztosításának.

1.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a minőségi jogalkotás eszközeinek szakpolitikai szempontból semlegesnek kell maradniuk, és egyértelműen el kell különülniük a szakpolitikai döntéshozataltól, amelyet az erre kijelölt, legitím politikai testületekre kell bízni. Az uniós jogszabályok gazdasági, környezetvédelmi és társadalmi vonatkozásait mindig azonos súllyal kell figyelembe venni, ugyanakkor hatásuk értékeléséhez a mennyiségi és minőségi elemzésre egyaránt támaszkodni kell.

1.4. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a Covid19-világjárvány az 1945 utáni Európában példa nélküli egészségügyi, társadalmi és gazdasági válságot idézett elő. Ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a gyors és teljes helyreállítás támogatása érdekében fordítson különös figyelmet arra, hogy javasolt intézkedései a jelenlegi rendkívüli körülmények között több oldalról is hatnak ezekre a területekre.

## 2. Általános megjegyzések

2.1. Az EGSZB megállapítja, hogy a közlemény jelentős késedelemmel került benyújtásra. Sürgeti az Európai Bizottságot, hogy pótolja az elmaradást, az alábbi megjegyzések figyelembevételével pontosítsa javaslatait, és a lehető leggyorsabban hajtsa végre a javasolt intézkedéseket.

2.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a minőségi jogalkotás elősegítheti a polgárok, a munkavállalók, a vállalkozások és a közigazgatás számára a lehető legjobb szabályozási keretek kialakítását. Hangsúlyozza, hogy az EUMSZ 3. cikkében foglaltak szerint a minőségi jogalkotásnak minden területen hozzá kell járulnia az egységes piac kiteljesítéséhez, javítania kell annak működését, meg kell erősítenie rezilienciáját és versenyképességét, lehetővé kell tennie a kutatást és az innovációt, ösztönöznie kell a fenntartható növekedést és a magas színvonalú munkahelyek teremtését, támogatnia kell a zöld és a digitális átállást, valamint meg kell erősítenie annak szociális dimenzióját és a szociális piacgazdaságot.

2.3. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy minden szolgálatán belül – többek között minden szinten a személyzet rendszeres képzésével – továbbra is népszerűsítse a minőségi jogalkotás elveit és eszközeit annak biztosítása érdekében, hogy ismerjék és alkalmazzák ezeket az elveket és eszközöket.

2.4. Korábbi véleményeire<sup>(1)</sup> utalva az EGSZB emlékeztet arra, hogy a minőségi jogalkotás „nem a jogszabályok mennyiségéről és nem is arról szól, hogy egyes szakpolitikai területeken csökkentenénk a szabályozottságot, vagy egyes területeket hátrébb sorolnánk a fontossági sorrendben, vagy megkérdőjeleznénk fontos uniós értékeket: a szociális és a környezetvédelmet, valamint az alapvető jogokat”<sup>(2)</sup>. Hangsúlyozza továbbá, hogy a minőségi jogalkotás nem teheti túlzottan bürokratikusá az EU szakpolitikai döntéshozatalát, illetve a szakpolitikai döntéseket sem helyettesítheti technikai eljárásokkal.

## 3. Részletes megjegyzések

3.1. Az EGSZB a szervezett civil társadalom intézményi szószólója az EU-ban, és az uniós jogalkotók, illetve a civil társadalmi szervezetek és a szociális partnerek közötti közvetítőként szolgál. Az EGSZB a minőségi jogalkotást érintő valamennyi kérdésben jelentős tapasztalatra és szakértelemre tett szert. Az alábbiakban ismerteti a közleményben érintett konkrét szempontokra, valamint az olyan egyéb, a közleményben nem említett szempontokra vonatkozó értékelését, amelyeket szükségesnek tart hangsúlyozni.

### 3.2. Szubszidiaritás és arányosság

3.2.1. Az EGSZB emlékeztet a szubszidiaritás és az arányosság elvével kapcsolatban a korábbi véleményeiben megfogalmazott ajánlásaira<sup>(3)</sup>. Megismétli, hogy az Unió csak akkor léphet fel, ha ezek az elvek maradéktalanul érvényesülnek, és ha a közös fellépés mindenki számára értéket teremt. Ennek biztosítása érdekében az EGSZB ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy teljeskörűen hajtsa végre a szubszidiaritással, az arányossággal és a „kevesebbet hatékonyabban” megközelítéssel foglalkozó munkacsoport javaslatait<sup>(4)</sup>.

### 3.3. Bizonyítékok gyűjtése és nyilvános konzultációk

3.3.1. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottságnak a bizonyítékgyűjtés egyszerűsítésére és megkönnyítésére vonatkozó bejelentését. Üdvözlöi továbbá azt a célt, hogy jobban bevonják az érdekelt feleket és a tudományos közösséget a szakpolitikai döntéshozatalba, és megkönnyítsék a nyilvánosság hozzáférését a javaslatokat alátámasztó bizonyítékokhoz.

3.3.2. Ami az érdekelt felekkel folytatott konzultációt illeti, az EGSZB utal saját véleményére<sup>(5)</sup> és a REFIT-platform<sup>(6)</sup> véleményére, amelynek a kidolgozásában közreműködött. Hangsúlyozza, hogy a nyilvános konzultációk a bizonyítékgyűjtés lényeges részét képezik, és azokat soha nem szabad formálisan, előre meghatározott eredmények alapján végezni. Az Európai Bizottságnak mindig törekednie kell arra, hogy konzultáljon a javasolt intézkedések által leginkább érintett felekkel, és biztosítsa a reprezentativitást. Ezenkívül a nyilvános konzultációk – különösen a szociális és foglalkoztatási kérdések (szociális párbeszéd) kapcsán – nem érinthetik az EGSZB Szerződésben rögzített konzultatív szerepét, valamint a szociális partnerek Szerződésben előírt autonómiáját és előjogait.

<sup>(1)</sup> HL C 13., 2016.1.15., 192. o. és HL C 262., 2018.7.25., 22. o.

<sup>(2)</sup> COM(2015) 215 final.

<sup>(3)</sup> HL C 487., 2016.12.28., 51. o.; és HL C 262., 2018.7.25., 22. o.

<sup>(4)</sup> C(2017) 7810.

<sup>(5)</sup> HL C 383., 2015.11.17., 57. o.

<sup>(6)</sup> A REFIT-platform véleménye az érdekelt felekkel folytatott konzultációs mechanizmusokkal kapcsolatban a Német Kereskedelmi és Iparkamara által beküldött XXII.4.a. sz., illetve egy polgár által beküldött XXII.4.b. sz. beadványáról. Az elfogadás dátuma: 2017.6.7.

3.3.3. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy a konzultációk megtervezése és végrehajtása során szorosan tartsa magát a minőségi jogalkotási eszköztár VII. fejezetében szereplő, az érdekelt felekkel folytatott konzultációkra vonatkozó iránymutatásokhoz <sup>(7)</sup>. Különösen hangsúlyozza, hogy a kérdőíveknek mindig egyértelműeknek, egyszerűeknek és felhasználóbarátaknak kell lenniük, szerkeszthető formátumban kell rendelkezésre állniuk, lehetővé kell tenniük a szabad szövegű válaszadást és a megjegyzéseket, lehetővé kell tenniük további dokumentumok feltöltését, és mellőzniük kell a befolyásoló kérdések alkalmazását.

3.3.4. Az EGSZB emlékezteti az Európai Bizottságot arra, hogy mivel az EGSZB képviseleti szerepet tölt be, alkalmas arra, hogy segítsen azonosítani a javasolt szakpolitikai intézkedések által leginkább érintett feleket. Kéri az Európai Bizottságot, hogy a konzultációs stratégiák kidolgozása és az érintett célcsoportok azonosítása során szorosabb konzultációt folytasson az EGSZB-vel.

3.3.5. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság jobb tájékoztatást kíván nyújtani az érdekelt feleknek az észrevételeik felhasználásáról. A nyilvánosság szakpolitikai döntéshozatal iránti töretlen bizalmának és az abban való folyamatos részvételének biztosításához elengedhetetlen a megfelelő visszajelzés arról, hogy az észrevételek hogyan járultak hozzá a döntéshozatalhoz.

3.3.6. Az EGSZB felhívja az Európai Bizottságot azon régóta hangoztatott kérésének teljesítésére, hogy fejtsse ki annak gyakorlati részleteit, hogy miként súlyozza a nyilvános konzultációk során kapott észrevételeket azok reprezentativitása alapján. A dezinformáció, a tömeges (pl. a közösségi médián keresztül zajló) kampányok és a botok használatának korában az ilyen súlyozás egyre fontosabbá válik.

#### 3.4. Hatásvizsgálatok

3.4.1. Az EGSZB emlékeztet az európai hatásvizsgálati ökoszisztéma javításának módjáról szóló véleményére <sup>(8)</sup>.

3.4.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottságnak alapesetben minden jogalkotási javaslatot teljes körű hatásvizsgálattal kell alátámasztania. Ha az Európai Bizottság ezt nem teszi meg, részletesen meg kell indokolnia döntését, és rendelkezésre kell bocsátania a javaslatot megalapozó és/vagy alátámasztó valamennyi információt és adatot.

3.4.3. Az EGSZB arra kéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy tegyenek eleget a jogalkotás minőségének javításáról szóló intézményközi megállapodásban <sup>(9)</sup> vállalt kötelezettségeiknek, és végezzék el saját hatásvizsgálataikat a jogalkotási folyamat során eszközölt érdemi módosításokkal kapcsolatban, ideértve a háromoldalú tárgyalások során végzett változtatásokat is. Javasolja, hogy az Európai Bizottság és a jogalkotók a Szabályozói Ellenőrzési Testülettel közösen dolgozzanak ki közös kritériumrendszert az „érdemi” fogalmának meghatározásához és annak jobb megállapításához, hogy a módosítások mikor igényelnek további hatásvizsgálatot.

3.4.4. Az EGSZB emlékeztet arra a felkérésére <sup>(10)</sup>, hogy az Európai Bizottság hozzon létre intelligens értékelési mátrixot, amely lehetővé tenné az érdemi módosítások hatásainak társjogalkotók általi dinamikus modellezését azáltal, hogy objektív képet ad bizonyos paraméterek és egyúttal a minőségi adatok hatásáról. E tekintetben az EGSZB egy intelligens modellezéssel kapcsolatos kísérleti projekt létrehozását szorgalmazza.

3.4.5. Az EGSZB aggodalommal veszi tudomásul a Szabályozói Ellenőrzési Testület 2020. évi éves jelentésében <sup>(11)</sup> foglalt, az Európai Bizottság hatásvizsgálatainak minőségével kapcsolatos megállapításokat. E jelentésben a Testület kifejtette, hogy „2020-ban a testület jóval kevesebb pozitív véleményt (a vélemények 12 %-a) és több negatív véleményt (a vélemények 46 %-a) adott ki”. A jelentés szerint továbbá „az első beadványok átlagos minőségi pontszáma is észrevehetően alacsonyabb volt a korábbi évekhez képest. [...] Sok esetben a minőségromlás oka az volt, hogy az új Európai Bizottság prioritásainak teljesítéséhez kapcsolódó ambiciózus politikai határidőkre tekintettel nem állt rendelkezésre elegendő idő a hatásvizsgálatok elvégzéséhez”. Az EGSZB ezért reális határidők megállapítására kéri az Európai Bizottságot annak érdekében, hogy a szolgálatai mindig teljeskörű hatásvizsgálatokat végezhesse.

3.4.6. Az EGSZB aggodalommal veszi tudomásul a Szabályozói Ellenőrzési Testület jelentésének azzal kapcsolatos megállapítását, hogy az Európai Bizottság jelentésében miként jelennek meg a különböző lehetőségek, aminek kapcsán a Szabályozói Ellenőrzési Testület a következő megállapítást tette: „A lehetőségek köre sok esetben nem volt teljes. A lehetőségek általában csak az előnyben részesített (szakpolitikai) választásra összpontosítottak, mellőzve a főbb érdekképviseleti csoportok által támogatott alternatívákat. Más hatásvizsgálatokból azért maradtak ki kulcsfontosságú választási lehetőségek, mert a szervezeti egységek úgy ítélték meg, hogy először is szakpolitikai iránymutatásra van szükségük.” Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a hatásvizsgálatok célja az, hogy bizonyítékokat és elemzéseket mutassanak be a szakpolitikai döntések meghozatalához, és nem az, hogy megindokolják az Európai Bizottság által előnyben részesített választást. Arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tartózkodjon az elfogult jelentések készítésétől.

<sup>(7)</sup> Minőségi jogalkotási eszköztár,| Európai Bizottság (europa.eu).

<sup>(8)</sup> HL C 434., 2017.12.15., 11. o.

<sup>(9)</sup> HL L 123., 2016.5.12., 1. o. ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016Q0512\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016Q0512(01)&from=HU)).

<sup>(10)</sup> HL C 14., 2020.1.15., 72. o.

<sup>(11)</sup> [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/rsb\\_report\\_2020\\_en\\_0.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/rsb_report_2020_en_0.pdf).

3.4.7. Az EGSZB üdvözlí, hogy az Európai Bizottság „általánosan érvényesíteni kívánja az ENSZ fenntartható fejlődési céljait” – ami összhangban van az EGSZB korábbi kérésével <sup>(12)</sup> –, és a hatásvizsgálatokat úgy kívánja átalakítani, hogy azok jobban támogassák a „kettős átállást”. Ezenfelül az EGSZB arra is rámutat, hogy a hatásvizsgálatoknak továbbra is tényszerűeknek kell lenniük, bizonyítékokon kell alapulniuk és szakpolitikai szempontból semlegeseknek kell lenniük, továbbá a hatásvizsgálati folyamat nem irányulhat a politikailag előnyben részesített eredmény igazolására, illetve nem helyettesítheti az illetékes szervek szakpolitikai döntéshozatalát. A lényeges hatásokat nem szabad a politikai preferenciák szerint rangsorolni, hanem azokat mindig egyenlő súllyal kell vizsgálni. Az EGSZB a minőségi jogalkotási eszköztár felülvizsgálata során továbbra is kiemelt figyelemmel kíséri majd az általános érvényesítés gyakorlati megvalósítását, amit szükség esetén véleménykiegészítésben fog megvizsgálni.

3.4.8. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy módszeresen alkalmazni kell a „gondolkozz először kicsiben” elvet, valamint a „kkv-tesztet” átfogóan kell alkalmazni a hatásvizsgálatokban. Emlékezteti az Európai Bizottságot az európai kisvállalkozói intézkedéscsomagban meghatározott tíz elvre, amelyek iránymutatást nyújtanak a kkv-kkal kapcsolatos szakpolitikai döntéshozatal során. Hangsúlyozza, hogy a kkv-k és különösen a mikrovállalkozások esetében az uniós jogszabályoknak hatékonyaknak és könnyen alkalmazhatóaknak kell lenniük. Üdvözlí a közleményben foglalt bejelentést, miszerint a hatásvizsgálati tanácskozások során konzultálni fognak az uniós kkv-követel, és arra kéri a kkv-követet, hogy továbbra is folytasson strukturált párbeszédet és együttműködést a kkv-k érdekeivel foglalkozó nemzeti szervezetekkel. Végezetül az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy korlátozza a kkv-kra, köztük a mikrovállalkozásokra nehezedő terheket, és annak meghatározása érdekében, hogy valamennyi kkv érintett-e vagy csak a mikrovállalkozások, módszeresebben, eseti alapú értékelésre támaszkodva mérje fel, milyen lehetőségek vannak a minőségi jogalkotás eszköztárának 22. eszközében szereplő egyszerűbb rendszerek alkalmazására a jogszabályok, illetve a megállapított normák és előírások által meghatározott célkitűzések elérésének veszélyeztetése nélkül.

3.4.9. Az EGSZB emlékeztet korábbi véleményére <sup>(13)</sup>, amelyben kijelenti, hogy a hatásvizsgálatokat a felhatalmazáson alapuló és a végrehajtási jogi aktusok esetében is szisztematikusan el lehet és el kell végezni. Emlékezteti az Európai Bizottságot arra, hogy „az a tény, hogy a felhatalmazáson alapuló és a végrehajtási jogi aktusok alapjául szolgáló jogalkotási szöveg vonatkozásában hatásvizsgálatot végeztek, nem indokolja, hogy a származtatott jogszabályok tekintetében ne végezzenek hatásvizsgálatot. Minden egyes jogi aktust önállóan kell értékelni [...]”

3.4.10. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság azon bejelentését, hogy stratégiai előrejelzést alkalmaz az EU szakpolitikai döntéshozatalában, és utal az e kérdésben megfogalmazott véleményére <sup>(14)</sup>. Az EGSZB a tagállami álláspontok széles körének képviselőjeként, valamint az európai stratégiai és politikai elemzési rendszer (ESPAS) megfigyelő tagjaként kész arra, hogy fontos észrevételekkel és információkkal szolgáljon az előrejelzési folyamathoz.

### 3.5. A Szabályozói Ellenőrzési Testület

3.5.1. Az EGSZB nagy örömmel fogadja a Szabályozói Ellenőrzési Testületnek a szabályozói felügyelet biztosítása érdekében végzett munkáját. Annak érdekében, hogy a testület maradéktalanul teljesíteni tudja megbízatását, az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy biztosítson elegendő erőforrást és kapacitást a testület számára.

3.5.2. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a testület formálisan nem független. Hét tagjából négy az Európai Bizottság tagja. A jobb egyensúly érdekében az EGSZB a testület további egy külső taggal való bővítését javasolja.

### 3.6. A terhek csökkentése és az „egy be, egy ki” megközelítés

3.6.1. Az EGSZB tudomásul veszi az Európai Bizottság arra irányuló szándékát, hogy korlátozza az új rendeletekből eredő szabályozási költségeket és terheket, és csökkentse a jelenleg a polgárokra, a vállalkozásokra és a közigazgatásra háruló indokolatlan költségeket és terheket. Az EGSZB emellett megismétli, hogy olyan minőségi megközelítést szorgalmaz, amely a mennyiségi elemzéssel azonos súllyal esik latba, és amely figyelembe veszi az adott jogszabály várható előnyeit is <sup>(15)</sup>. Az EGSZB véleményében <sup>(16)</sup> kijelentette, hogy „a szabályozással járó költségeknek arányban kell állniuk a belőlük fakadó előnyökkel”. Ezért hangsúlyozza, hogy az arányosság elve továbbra is kiemelkedő fontosságú az új jogszabályok bevezetésekor. Az Európai Bizottságnak továbbá minden esetben értékelnie kell a fellépés elmaradásának költségeit, például az egységes piac elmélyítésével, valamint a társadalmi és környezeti kihívásokkal összefüggésben.

3.6.2. Ezenkívül az EGSZB hangsúlyozza, hogy a terhek csökkentése nem vezethet az egységes piac deharmonizációjához, sem pedig deregulációs nyomáshoz. A terhek csökkentése nem áthatja alá a szakpolitikai célkitűzéseket, nem gyengítheti az EU szigorú gazdasági, szociális és környezetvédelmi normáit, és nem akadályozhatja meg olyan új kezdeményezések elfogadását, amelyek egyértelmű hozzáadott értékkel bírnak. Csökkenteni kell azonban a terheket, ha bebizonyosodik, hogy azok nem szükségesek a szakpolitikai célkitűzés eléréséhez.

<sup>(12)</sup> HL C 14., 2020.1.15., 72. o.

<sup>(13)</sup> HL C 262., 2018.7.25., 22. o.

<sup>(14)</sup> HL C 220., 2021.6.9., 67. o.

<sup>(15)</sup> HL C 434., 2017.12.15., 11. o.

<sup>(16)</sup> HL C 487., 2016.12.28., 51. o.



3.6.3. Az „egy be, egy ki” megközelítés kapcsán – amely szerint minden új terhet létrehozó jogalkotási javaslattal egyidejűleg fel kell számolni ugyanazon a szakpolitikai területen egy, az egyénekre és a vállalkozásokra nehezedő hasonló mértékű, meglévő uniós szintű terhet –, az EGSZB aggodalommal állapítja meg, hogy az Európai Bizottság bejelentéseivel ellentétben a közlemény nem tartalmazza a megközelítés részletes működési és módszertani ismertetését. Ez megnehezíti az EGSZB számára, hogy megvizsgálja az „egy be, egy ki” elv alkalmazásához kapcsolódó lehetséges előnyöket és kihívásokat. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy haladéktalanul bocssássa rendelkezésre ezeket a részleteket, és fenntartja magának a jogot, hogy a közzétételt követően további értékelést készítsen az „egy be, egy ki” elv módszertanáról.

3.6.4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy bár az „egy be, egy ki” elv a minőségi jogalkotás eszköze lehet, nem tekinthető „önálló” tehercsökkentési eszköznek, hanem a meglévő uniós minőségi jogalkotási eszközöket – köztük a hatásvizsgálatokat, a nyilvános konzultációkat, az értékeléseket és a szabályozói ellenőrzést – kiegészítő és azokkal szinergikus hatású eszközként kell szolgálnia. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság arra vonatkozó ígétét, hogy az „egy be, egy ki” elvet nem mechanikusan és nem előzetes számszerűsített célok mentén fogják alkalmazni, hanem olyan eseti értékelés alapján, amely konkrétan meghatározza, hogy mit lehet egyszerűsíteni, észszerűsíteni vagy megszüntetni, szem előtt tartva ugyanakkor az adott jogszabály előnyeit is. Az EGSZB továbbra is kiemelten figyelni fogja, hogy az Európai Bizottság valóban ennek az ígétetnek megfelelően jár-e el. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá a tagságával működő jövőállósági platform szerepét abban, hogy az Európai Bizottságnak tanácsot adjon az uniós jogszabályok egyszerűsítésével és a szükségtelen terhek csökkentésével kapcsolatban, ugyanakkor biztosítsa, hogy az Unió szakpolitikai az új kihívások, köztük a társadalmi, környezeti, geopolitikai, technológiai és digitális fejlemények fényében is előrettekintők és relevánsak legyenek.

3.6.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az „egy be, egy ki” elv végrehajtását olyan közös intézményi erőfeszítésnek kell tekinteni, amely a teljes jogalkotási ciklus során valamennyi uniós intézmény szoros együttműködését igényli. E vélemény 3.4.3. pontjával összhangban az EGSZB annak biztosítására kéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy az uniós jogszabályok a lehető legköltséghatékonyabb módon teljesítsék célkitűzéseiket. Ez egyrészt szoros együttműködést tesz szükségessé a jogalkotók és az Európai Bizottság között a politikai folyamat valamennyi szakaszában, másrészt elengedhetetlen, hogy a tagállamok megosszák az Európai Bizottsággal az uniós jogszabályok végrehajtásából eredő költségekkel és előnyökkel kapcsolatos információkat.

3.6.6. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság azon szándékát, hogy minden hatásvizsgálat keretében becslést készítsen a javasolt beavatkozással járó adminisztratív és alkalmazkodási költségekről. Megjegyzi azonban, hogy az „egy be, egy ki” elv eszköze csak az adminisztratív költségeket ellensúlyozza, az alkalmazkodási költségek ellensúlyozására pedig más eszközök, például a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, a kohéziós politika és a mezőgazdasági alapok, valamint a méltányos átállást támogató mechanizmus szolgálnak. Mivel az alkalmazkodási költségek jelentős terhet róhatnak a vállalkozásokra, különösen a kkv-kra és a mikrovállalkozásokra, az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a költségbecslés mellett tegyen konkrét javaslatokat olyan intézkedésekre, amelyek a vállalkozásokat az új szabályozási keretekhez való alkalmazkodásban és az azoknak való megfelelésben támogatják, továbbá amelyek fenntartják a munkavállalók foglalkoztatásának stabilitását és biztosítják a képzésüket és átképzésüket.

3.6.7. Az EGSZB szóvá teszi az Európai Bizottság arra irányuló szándékát, hogy a 27 nemzeti jogszabály egyetlen harmonizált kerettel történő felváltását automatikusan „ki” oldali elemnek tekintse. Ez olyan mechanikus megközelítésről árulkodik, amelyről az Európai Bizottság a saját állítása szerint tartózkodik. A harmonizáció nem eredményez feltétlenül hatékonyságnövekedést; hatásait eseti alapon kell értékelni. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy minden esetben egyedi költség-haszon elemzés alapján határozza meg a „ki” oldali elemeket.

3.6.8. Az „egy be, egy ki” elv rugalmassági intézkedéseit illetően az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tisztázza azokat a kritériumokat, amelyek alapján a mentességekről, valamint a „kereskedés” tekintetében a „kivételes körülményekről” határoz.

3.6.9. Az EGSZB megjegyzi, hogy az „egy be, egy ki” megközelítést csak az Európai Bizottság 2022. évi munkaprogramjában szereplő kezdeményezésekre fogják alkalmazni, kizárva ezáltal az Európai Bizottság megbízatásának első felében előterjesztett fontos szakpolitikai kezdeményezéseket. Az Európai Bizottság ezért nem tesz eleget Ursula von der Leyennek, az Európai Bizottság elnökének a munkamódszereiben<sup>(17)</sup>, valamint a biztosokhoz intézett megbízóleveleiben megfogalmazott azon ígétetnek, hogy a biztosi testület minden, új terhet jelentő jogalkotási javaslat esetén az „egy be, egy ki” elvet alkalmazza.

3.6.10. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy az „egy be, egy ki” elv végrehajtásához kapcsolódóan hozzon létre megfelelő jelentéstételi keretet annak biztosítása érdekében, hogy a következő években megfelelő értékelést lehessen végezni.

### 3.7. A Jövőállósági platform

3.7.1. Az EGSZB üdvözlöi a jövőállósági platform (a továbbiakban: a platform) létrehozását. Emlékeztet arra, hogy a platform feladata az utólagos értékelés, nem pedig új jogszabályok javasolása. Az EGSZB aktívan részt fog venni a platform munkájában.

<sup>(17)</sup> P(2019) 2.

3.7.2. Az EGSZB rámutat, hogy az „Ossza meg velünk véleményét: Egyszerűsítsünk!” weboldalon keresztül benyújtott beadványoknak továbbra is be kell épülniük a platform éves munkaprogramjába, még akkor is, ha nem szerepelnek az Európai Bizottság munkaprogramjának II. mellékletében. Ezenkívül a platformnak továbbra is képesnek kell lennie arra, hogy tanácsot adjon az Európai Bizottságnak a minőségi jogalkotás horizontális munkafolyamataival kapcsolatban.

3.7.3. Az EGSZB javasolja, hogy a platformhoz beadványt benyújtó személy vagy szervezet kapjon indokolással ellátott utólagos visszajelzést az Európai Bizottságtól az ügy további kezelésének módjáról.

### 3.8. Utólagos ellenőrzés és értékelések

3.8.1. Az EGSZB határozottan támogatja az „értékeléssel indítás” elvét, és arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy biztosítsa annak szisztematikus alkalmazását.

3.8.2. Az EGSZB elégedett az Európai Bizottsággal az utólagos értékelési munka terén kialakított sikeres együttműködéssel, amelynek során az EGSZB közreműködése hasznosnak bizonyult azáltal, hogy a szervezett civil társadalomtól kapott észrevételekkel hozzájárult az európai bizottsági értékelésekhez. Az EGSZB ezen együttműködés folyamatos megerősítését szorgalmazza. Szorgalmazza továbbá, hogy az EGSZB értékeléseit a tervezett közös bizonyíték-nyilvántartás, azaz a Közös Jogalkotási Portál is tartalmazza.

3.8.3. A végrehajtott uniós jogszabályok nyomán követésével kapcsolatban az EGSZB figyelmeztet arra, hogy a szükséges információk és adatok összegyűjtését célzó nyomonkövetési és jelentési kötelezettségeknek mindig arányosaknak kell lenniük, és nem terhelhetik indokolatlanul a polgárokat, a vállalkozásokat vagy a közigazgatást.

3.8.4. Az EGSZB aggodalommal veszi tudomásul a Szabályozói Ellenőrzési Testület által az Európai Bizottság értékeléseiről készített jelentés megállapításait. A jelentés szerint „az értékelés következtetési nem tükrözték megfelelően a megállapításokat. A testület rendszeresen aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a következtetések a bizonyítékok szelektív értelmezéséről árulkodnak, vagy nem elég egyértelműek az összegyűjtött bizonyítékok hiányosságaival kapcsolatban. Ez alapvető hiányosság, mivel megakadályozza, hogy az értékelés tanulási folyamatként ellássa fő funkcióját.” Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy elfogulatlanul számoljon be az uniós jogszabályok teljesítményéről.

3.8.5. Az EGSZB aggodalommal állapítja meg, hogy a Szabályozói Ellenőrzési Testület elutasító véleménye esetén az Európai Bizottság szolgálatai nem kötelesek ismételt benyújtani az értékelő jelentéseket. Javasolja, hogy a hatásvizsgálatoknál is alkalmazzák ugyanezt a rendszert az értékelésekre, és kötelezzék az Európai Bizottság szolgálatait, hogy elutasító első vélemény esetén a jelentések felülvizsgálatát követően hivatalosan szerezzék be a testület támogató véleményét.

### 3.9. Végrehajtás és jogalkalmazás

3.9.1. Az EGSZB utal a végrehajtással és jogalkalmazással kapcsolatban a véleményében megfogalmazott ajánlásaira <sup>(18)</sup>.

3.9.2. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottságnak az egységes piaci szabályok végrehajtásának és érvényesítésének javítására vonatkozó hosszú távú cselekvési tervét <sup>(19)</sup>, és arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy a javasolt intézkedéseket gyorsan hajtsa végre.

3.9.3. Az EGSZB megismétli, hogy a polgárokra és a vállalkozásokra nehezedő legtöbb szabályozási teher továbbra is nemzeti szinten jelentkezik az uniós jog nemzeti hatóságok általi átültetésének eljárása és módszere miatt, továbbá amiatt, hogy a jogszabályt a nemzeti hatóságok nem megfelelően alkalmazzák. Ha a nemzeti jogalkotók – mérlegelési mozgásterükkel élve – úgy döntenek, hogy nemzeti szinten további követelményeket vezetnek be, ezt átlátható módon kell megtenniük, értesíteniük kell az Európai Bizottságot és a többi nemzeti hatóságot, és a jogalkotás minőségének javításáról szóló intézményközi megállapodásban vállalt kötelezettségeiknek megfelelően meg kell indokolniuk eljárásukat. A tagállamoknak azt is szem előtt kell tartaniuk, hogy kiegészítéseik milyen hatással lehetnek az egységes piac integritására és megfelelő működésére, és lehetőség szerint kerülniük kell az olyan intézkedéseket, amelyek jelentős torzulást és széttagoltságot okozhatnak.

3.9.4. Az EGSZB ezenkívül azt ajánlja – miként azt a véleményeiben <sup>(20)</sup> is kifejtette –, hogy az irányelvek helyett elsősorban a rendeletek kapjanak prioritást, annak elkerülése érdekében, hogy az Unión belül következtelen szabályozási keretek jöjjenek létre, valamint az egységes piaci integráció támogatása érdekében. Az EGSZB azonban megjegyzi, hogy a polgárok, a fogyasztók, a munkavállalók és a környezet védelmének jelenlegi szintjét nem szabad csökkenteni.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

<sup>(18)</sup> HL C 262., 2018.7.25., 22. o.

<sup>(19)</sup> <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0094&from=EN>.

<sup>(20)</sup> HL C 18., 2011.1.19., 95. o.

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a 2013/34/EU irányelvnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és az 537/2014/EU rendeletnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról**

(COM(2021) 189 final – 2021/104 (COD))

(2021/C 517/07)

Előadó: **Marinel Dănuț MURESAN**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2021.6.22. Európai Parlament, 2021.6.23.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 50. és 114. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.2.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	226/0/7

## 1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelvjavaslatot, és úgy véli, hogy a magas színvonalú fenntarthatósági jelentéstétel kulcsfontosságú eleme lesz az európai zöld megállapodás végrehajtásának, ideértve az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag ambiciózus céljait is.

1.2. A fő előny, hogy a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásnak a bizonyos feltételeknek megfelelő valamennyi nagyvállalatra, valamint a tőzsdén jegyzett kkv-kra történő kiterjesztése támogatni fogja az európai gazdaságnak a Párizsi Megállapodással összhangban történő átalakítását, akárcsak az EFRAG arra vonatkozó megbízása, hogy koherens uniós nem pénzügyi beszámolási standardokat dolgozzon ki.

1.3. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság a fenntartható növekedés finanszírozásáról szóló cselekvési tervet követően arra összpontosít, hogy ösztönözze a jó minőségű fenntarthatósági adatok vállalatok és pénzügyi intézmények általi közzétételét. A köz- és a magánszektorok egymással karöltve kell munkálkodnia e cél elérésén, és ebből a szempontból döntő szerepet játszik a fenntartható finanszírozás és a vállalati beszámolás jogszabályi kerete.

1.4. Az EGSZB arra kívánja biztatni a társjogalkotókat, hogy értékeljék a kkv-knak az irányelv hatálya alá való fokozatos és önkéntes bevonásával járó működési és igazgatási költségeket, és mérleljenek olyan további lehetséges támogató intézkedéseket, amelyek segíthetik az esetleges igazgatási és működési terhek ellensúlyozását a gazdaság e kritikus jelentőségű szegmense számára.

1.5. Az EGSZB határozottan üdvözli, hogy az Európai Bizottság tisztázza a „kettős lényegesség” elvét, és tartja magát ezen elvhez, valamint örömmel fogadja a javaslat (3) bekezdésében erre vonatkozóan adott leírást.

1.6. Az EGSZB támogatja, hogy az Európai Pénzügyi Beszámolási Tanácsadó Csoport (EFRAG) megbízást kapott arra, hogy adjon szakmai tanácsot az európai nem pénzügyi beszámolási standard kidolgozásával kapcsolatban. E standardalkotási folyamatba az összes érdekelt felet be kell vonni, akinek lényeges érdeke fűződik a fenntarthatósági beszámolók elkészítéséhez és használatához: az érintett pénzügyi és nem pénzügyi vállalati érdekelt felek, a szociális partnerek és a civil társadalom számára minden szakaszban egyértelmű szerepet kell garantálni.

1.7. Az EGSZB ösztönözni kívánja az Európai Bizottságot, az európai felügyeleti hatóságokat és a társjogalkotókat, hogy biztosítsák a fenntarthatósági beszámolási keret különböző alkotóelemeinek – köztük a pénzügyi intézményekre vonatkozó elemek – tartalmi és időrendi szempontból való gondos összehangolását.

1.8. Az EGSZB arra is ösztönzi az Európai Bizottságot és az EFRAG-ot, hogy fontolják meg, hogy a fenntarthatósági kockázatokra és hatásokra vonatkozó specifikus, országonkénti jelentéstételi követelmények az alkalmazási körbe tartozó valamennyi szervezet esetében hogyan ösztönözhetik a részletesebb és lényegesebb adatok közzétételét.

1.9. Végezetül az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg, miként lehetne előmozdítani a pénzügyi jártasságot és a fenntarthatósággal kapcsolatos tájékozottságot. Noha e javaslat biztosítani fogja, hogy a vállalatok és pénzügyi intézmények pontos adatokkal tudjanak szolgálni a végfelhasználók, a jövőbeli kedvezményezettek és más végső befektetők számára, kiegészítő erőfeszítésre is szükség van annak érdekében, hogy képessé tegyék őket arra, hogy megtakarításaikat kellő magabiztossággal a fenntartható befektetések felé irányítsák. Az EGSZB ezért üdvözli a fenntartható gazdaságra való áttérés finanszírozási stratégiája<sup>(1)</sup> részeként e tekintetben tett kötelezettségvállalásokat.

## 2. Az európai bizottsági javaslat

2.1. A számviteli irányelvet módosító, a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelvet (2014/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv<sup>(2)</sup>, NFRD) 2014-ben fogadták el. Az NFRD hatálya alá tartozó vállalatoknak először 2018-ban (a 2017-es pénzügyi évre vonatkozóan) kellett az irányelv rendelkezéseinek megfelelően beszámolniuk.

2.2. Az Európai Bizottság az NFRD-vel összhangban 2017-ben nem kötelező erejű iránymutatást tett közzé a beszámolókhöz a vállalatok számára<sup>(3)</sup>. 2019-ben további iránymutatást tett közzé az éghajlattal kapcsolatos információkról szóló jelentéstételre vonatkozóan<sup>(4)</sup>. Ezek az iránymutatások nem javították kellőképpen a vállalatok által az NFRD alapján közzétett információk minőségét.

2.3. Az Európai Bizottság elkötelezte magát amellett, hogy az európai zöld megállapodásban és a 2020. évi munkaprogramjában javaslatot tesz a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv felülvizsgálatára<sup>(5)</sup>.

2.4. Az Európai Bizottság 2018 márciusában kiadta a fenntartható növekedés finanszírozásáról szóló cselekvési tervet<sup>(6)</sup>, amelyben megerősítette, hogy a befektetési döntések alátámasztásához szükséges, vállalatok által szolgáltatandó nem pénzügyi információk mindenképpen további szabványosításra szorulnak. A cselekvési tervet követően az Európai Bizottság három jogalkotási javaslatot adott ki, amelyek részletesebben meghatározták a vállalatoktól e célból kért adatokat: taxonómiai rendelet<sup>(7)</sup>, a fenntartható finanszírozással kapcsolatos közzétételekről szóló rendelet<sup>(8)</sup> és a karbonszegénységi referenciamutatókról szóló rendelet<sup>(9)</sup>.

2.5. A fenntartható finanszírozásról szóló, 2018. májusi saját kezdeményezésű jelentésében az Európai Parlament a beszámolási követelmények továbbfejlesztését kérte a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv keretében<sup>(10)</sup>. A fenntartható vállalatirányításról szóló, 2020. decemberi állásfoglalásában üdvözölte az Európai Bizottság elkötelezettségét a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv felülvizsgálata mellett, kérte a nem pénzügyi információk közzétételéről szóló irányelv hatályának további vállalati kategóriákra történő kiterjesztését, és üdvözölte az Európai Bizottság uniós nem pénzügyi beszámolási standardok kidolgozására irányuló kötelezettségvállalását<sup>(11)</sup>. Az Európai Parlament emellett úgy vélte, hogy a vállalatok által az NFRD alapján közzétett nem pénzügyi információkat kötelező könyvvizsgálatnak kell alávetni.

2.6. Az NFRD, a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntartható finanszírozással kapcsolatos közzétételekről szóló rendelettel (SFDR) és a taxonómiai rendelettel együtt az EU fenntartható finanszírozási stratégiáját alátámasztó fenntarthatósági beszámolási követelmények központi elemét képezi.

<sup>(1)</sup> COM(2021) 390 final.

<sup>(2)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 2014/95/EU irányelve (2014. október 22.) a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról (HL L 330., 2014.11.15., 1. o.).

<sup>(3)</sup> Az Európai Bizottság C(2017) 4234 final közleménye (HL C 215., 2017.7.5., 1. o.).

<sup>(4)</sup> Az Európai Bizottság C(2019) 4490 final közleménye (HL C 209., 2019.6.20., 1. o.).

<sup>(5)</sup> A Bizottság közleménye az európai zöld megállapodásról (COM(2019) 640 final), A Bizottság 2020. évi kiigazított munkaprogramja (COM(2020) 440 final).

<sup>(6)</sup> COM(2018) 97 final.

<sup>(7)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról (HL L 198., 2020.6.22., 13. o.).

<sup>(8)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2088 rendelete (2019. november 27.) a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről (HL L 317., 2019.12.9., 1. o.).

<sup>(9)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/2089 rendelete (2019. november 27.) az (EU) 2016/1011 rendeletnek az uniós éghajlatváltozási referenciamutatók, a Párizsi Megállapodáshoz igazodó uniós referenciamutatók és a referenciamutatókra vonatkozó, fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételek tekintetében történő módosításáról (HL L 317., 2019.12.9., 17. o.).

<sup>(10)</sup> Az Európai Parlament 2018. május 29-i állásfoglalása a fenntartható finanszírozásról (2018/2007(INI)) (HL C 76., 2020.3.9., 23. o.).

<sup>(11)</sup> Az Európai Parlament 2020. december 17-i állásfoglalása a fenntartható vállalatirányításról (2020/2137(INI)) (HL C 445., 2021.10.29., 94. o.).



2.7. E javaslat célja ezért, hogy javítsa a fenntarthatósággal kapcsolatos beszámolást annak érdekében, hogy jobban kiaknázza a belső piacon rejlő lehetőségeket, és ezáltal hozzájáruljon a teljes mértékben fenntartható és inkluzív gazdasági és pénzügyi rendszerre való átálláshoz, összhangban az európai zöld megállapodással – és ezen belül az „Irány az 55!” intézkedéscsomaggal –, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljaival.

### 3. Általános megjegyzések

3.1. Európa jelenleg lálal ki egy egészségügyi vészhelyzetből, amely rávilágított egy olyan reziliens pénzügyi és gazdasági rendszer szükségességére, amely védelmet nyújthat a jövőben a váratlan válságokkal szemben. Az Európai Központi Bank szerint a világijárvány „felrázott minket a tekintetben, hogy ha nem akarjuk, hogy az éghajlatváltozás tartós károkat okozzon a világ gazdaságban, akkor alapvető strukturális változtatásokat kell végrehajtanunk gazdaságunkban, az energia-előállítás és -fogyasztás módjában is rendszerszintű változásokat indítva el”<sup>(12)</sup>. Az EKB ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a sürgős fellépés elmulasztása magát az emberi életet is veszélyezteti, különös tekintettel a legszegényebbre és a legkiszolgáltatottabbakra. A jó minőségű nem pénzügyi vállalati beszámolás alapvető annak biztosításához, hogy e probléma mindkét vetületét kellően kezelni lehessen.

3.2. Ezzel párhuzamosan a tőkepiaci unió terén elért haladás biztosítani fogja, hogy az európai ipar – amelynek gerincét az európai GDP több mint felét előállító kkv-k alkotják<sup>(13)</sup> – tovább virágozzon, színvonalas munkahelyeket teremtsen, és az Európai Unió hosszú távú versenyképességéhez vezessen. E haladás feltétele, hogy tőkéhez jussanak azok a vállalatok, amelyek a Párizsi Megállapodás céljainak való megfelelés érdekében az átálláson dolgoznak, és amelyek támogatni fogják az európai zöld megállapodás céljait; emellett annak biztosítása is feltétel, hogy a pénzügyi és a fenntarthatósággal kapcsolatos oktatás Európa kötelezettségvállalásainak szerves részévé váljon.

3.3. A „kettős lényegesség” megközelítését követő, jó minőségű, összehasonlítható, releváns vállalati adatok rendelkezésre állása fontos előfeltétel ahhoz, hogy a pénzügyi ágazat képes legyen értékelni a nem pénzügyi és pénzügyi ügyfelek és partnerek fenntarthatósági profilját, és így támogatni tudja ügyfeleit a Párizsi Megállapodás céljainak az elérésében. Az EGSZB ösztönzi a társjogalkotókat, hogy gondoskodjanak arról, hogy e javaslat megfeleljen e kulcsfontosságú célkitűzésnek, amely a Covid19-világijárványból való fenntartható kilábalás alapját fogja képezni, és biztosítani fogja az egységes piac hosszú távú versenyképességét és növekedését.

3.4. Az Európai Pénzügyi Beszámolási Tanácsadó Csoport kapta azt a feladatot, hogy kidolgozza azokat a technikai standardokat (a továbbiakban: standardok), amelyek a jogszabályi szöveget át fogják ültetni a gyakorlatba. Az EFRAG-nak az ebben a témában készült végső jelentését<sup>(14)</sup> követően az EGSZB arra szeretné ösztönözni a fenntartható finanszírozással foglalkozó uniós platformot és a fenntartható finanszírozással foglalkozó nemzetközi platformot, hogy folytassanak szoros konzultációt az EFRAG-gal a standardok megfelelő szintű részletezettségének felméréséről, biztosítva, hogy a beszámolót készítő gazdálkodó egységek lényeges és összehasonlítható adatokat szolgáltatassanak. A fenntarthatósági beszámolás területén végbemenő nemzetközi fejlemények gyors ütemére tekintettel, ideértve a GRI, az SASB és a TCFD keret vállalatok és pénzügyi intézmények általi széles körű használatát, az EGSZB azt javasolja, hogy a standardokhoz e keretek főbb rendelkezései szolgáljanak alapul. Ahogy azt az EFRAG is körvonalazta, az e tekintetben folyó nemzetközi együttműködés mindazonáltal az uniós szabályozási keret hatóköre és fejlesztésének gyorsasága szempontjából nem hátráltathatja az EU arra irányuló törekvését, hogy a fenntarthatóság terén globális vezetővé váljon. Ha az EFRAG struktúráján belül biztosítják az érdekelt felek alkotta kulcsfontosságú csoportok, köztük a szociális partnerek kiegyensúlyozott képviseletét, az szavatolni fogja, hogy ez a folyamat a lehető legstabilabban menjen végbe.

3.5. Az összehasonlítható, jó minőségű adatok szolgáltatását illetően kritikus jelentősége lesz annak, hogy a 27 tagú EU valamennyi joghatóságában koherens gyakorlatokat vezessenek be a fenntarthatósági beszámolás területén. Az EGSZB arra kívánja biztatni a társjogalkotókat, hogy gondoskodjanak arról, hogy a tárgyalások olyan eredményre vezessenek, amely kellőképpen rugalmas ahhoz, hogy az irányelv rendelkezései az átültetési folyamat során ne módosuljanak túlzott mértékben, tekintve, hogy nem rendelet elfogadására került sor. Ez az elem rendkívül fontos lenne annak biztosításához, hogy a 27 tagú EU-ban mindenütt biztosított legyen a beszámolási követelmények egységessége, megelőzné a piac széttagoltságát, és valamennyi joghatóságban egyformán ösztönöznék a tőke akadálytalan áramlását. Jóllehet az EGSZB teljes mértékben arra számít, hogy a küszöbön álló standardokat a 27 tagú EU-ban mindenütt következetesen fogják alkalmazni, hangsúlyozni kell, hogy fontos garantálni azt, hogy mind a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelv átültetése, mind a standardalkotás jó minőségű, összehasonlítható és lényeges fenntarthatósági információk közzétételéhez vezessen a 27 tagú EU egészében. A civil társadalom által elvégzett korábbi empirikus munka kimutatta, hogy jelentős regionális különbségek állnak fenn, amelyek alááshatják ezt a célt<sup>(15)</sup>.

<sup>(12)</sup> <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2020/html/ecb.sp200717~1556b0f988.en.html>.

<sup>(13)</sup> [https://ec.europa.eu/growth/smes\\_hu](https://ec.europa.eu/growth/smes_hu).

<sup>(14)</sup> [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business\\_economy\\_euro/banking\\_and\\_finance/documents/210308-report-efrag-sustainability-reporting-standard-setting\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/210308-report-efrag-sustainability-reporting-standard-setting_en.pdf)

<sup>(15)</sup> [https://www.allianceforcorporatetransparency.org/assets/Research\\_Report\\_EUKI\\_2020.pdf](https://www.allianceforcorporatetransparency.org/assets/Research_Report_EUKI_2020.pdf), 51. o.



## 4. Részletes megjegyzések

### 4.1. Hatály

4.1.1. Az EGSZB üdvözli, hogy az irányelv hatályát (a multilaterális kereskedési rendszerekben [MTF] és a kkv-tőkefinanszírozási piacokon jegyzett kkv-k kivételével) a tőzsdén jegyzett kkv-kra is kiterjesztették, és üdvözli a tőzsdén nem jegyzett kkv-k általi önkéntes beszámolásra vonatkozó rendelkezéseket, valamint a tőzsdén jegyzett kkv-kra vonatkozó hároméves átmeneti időszakot és egyszerűsített standardot is. A megfelelő adatok megszerzésével és beszámolóik elkészítésével kapcsolatban a kkv-kra nehezedő – a Covid19-világjárvány hatásai által tovább súlyosbított – jelentős igazgatási és működési terhekre tekintettel az EGSZB e tekintetben támogatja a javaslat jelenlegi hatályát. Ez a kiegyensúlyozott megközelítés lehetővé teszi, hogy a kkv-k egy kiszámítható pályát követve eleget tegyenek a fenntarthatósági információk kapcsán befektetők és érdekelt felek tágabb körében megnövekedett elvárásoknak, ugyanakkor pedig kellő rugalmasságot és időt hagy arra, hogy e követelményeket fokozatosan és önkéntesen teljesítsék.

4.1.2. Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság mielőbb készítsen külön hatásvizsgálatot és költség-haszon elemzést, amely kifejezetten a fokozatos bevezetési időszak és az egyszerűsített beszámolási standard jegyzett és nem jegyzett kkv-kra gyakorolt hatásaival foglalkozik. Ezen elemzés lényeges elemét kell képezniük konkrét empirikus bizonyítékoknak és ajánlásoknak az irányelv hatályának a nagy kockázatú ágazatokban működő, tőzsdén jegyzett és ott nem jegyzett kkv-kra való, észszerű időn belüli kiterjesztéséről. Amennyiben szükséges, az Európai Bizottságnak további támogató intézkedéseket is mérlegelnie kell, hogy segítse a kkv-kat a hamarosan alkalmazandóvá váló beszámolási követelmények teljesítésében.

### 4.2. Az értékláncok mentén felmerülő kockázatok és hatások közzététele

4.2.1. Az EGSZB üdvözli a javasolt irányelv megközelítését, amelynek értelmében beszámolási követelményeket fogalmaz meg a hatálya alá tartozó szervezetek értékláncára vonatkozóan. A modern értékláncok összetettségére tekintettel az EGSZB olyan világosabb és részletesebb kritériumok megfogalmazását ajánlja, amelyek alapján eldönthető, hogy mikor kell alkalmazni a teljes értékláncre vonatkozó beszámolási megközelítést, összhangban a javasolt irányelv (29) preambulumbekzdésében foglalt rendelkezéssel, amely szerint e beszámolást „adott esetben” kell teljesíteni. Mivel az értékláncokban folytatott tevékenységek jelentős környezeti, társadalmi és irányítási kockázatok és hatások forrásai, az EGSZB hangsúlyozni kívánja, hogy e további meghatározások nem csorbíthatják azt a követelményt, amely szerint a beszámolást olyan módon kell megvalósítani, hogy az előmozdítsa az értékláncokban végzett tevékenységek hatásainak teljes átláthatóságát.

### 4.3. A beszámolási követelmények összhangjának biztosítása időzíti és tartalmi szempontból

4.3.1. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a javaslat sikere a beszámolási követelmények sorrendjének gondos megállapításától, valamint a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelv és más jogszabályi keretek beszámolási követelményeinek összehangolásától függ. Mivel a javaslat az irányelv hatálya alá tartozó azon szervezetek szükségleteit érinti, amelyek a nem pénzügyi információknak felhasználói és készítői is egyben, különösen fontos lesz annak biztosítása, hogy elegendő idő maradjon az érintett adatok összegyűjtésére, értékelésre és közzétételére. E koordinációnak biztosítania kell, hogy első körben az irányelv hatálya alá tartozó pénzügyi szervezetek nem pénzügyi ügyfeleinek kelljen közzétenniük a szükséges adatokat, hogy ezt követően a pénzügyi szervezetek értékelni tudják ezeket az adatokat, és el tudják készíteni saját beszámolóikat.

4.3.2. Az Európai Bizottságnak és a társjogalkotóknak értékelniük kell e sorrendiséggel kapcsolatos követelményeket, különösen, mivel ezek az irányelv hatálya alá tartozó azon szervezetekre vannak befolyással, amelyek a tőkekövetelményekről szóló rendelet<sup>(16)</sup>, a taxonómiai rendelet 8. cikke, a pénzügyi szolgáltatási ágazatban a fenntarthatósággal kapcsolatos közzétételekről szóló rendelet (SFDR) felhatalmazáson alapuló jogi aktusai<sup>(17)</sup>, valamint a szociális taxonómia és más taxonómiák kidolgozásával kapcsolatos soron következő standardok szerinti fenntarthatósági beszámolás hatálya alá fognak tartozni. Az e követelményeknek való megfelelés a vizsgált javaslat alapján nyújtott jó minőségű adatok rendelkezésre állásától fog függni. A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló irányelv szerinti közzétételek keretében előírt információknak hasonló kört kell lefedniük, mint az e kapcsolódó követelmények alapján közzéteendő adatoknak, beleértve a taxonómiai rendelet felhatalmazáson alapuló jogi aktusaiban foglalt követelményeket, amelyeket a javasolt irányelvben és adott esetben az EFRAG standardok kidolgozására irányuló munkája során tovább lehet pontosítani.

### 4.4. Bizonyosság

4.4.1. Az EGSZB elismeri annak jelentőségét, hogy biztosított legyen a javasolt irányelv alapján közzétett nem pénzügyi adatok jó minősége és ellenőrizhetősége. E tekintetben kritikus fontosságú a bizonyosság szerepe, és az EGSZB üdvözli azt a javaslatban megfogalmazott ajánlást, miszerint az irányelv hatálya alá tartozó szervezetek nem pénzügyi adatainak ellenőrzéséhez alkalmazzanak korlátozott bizonyosságot.

<sup>(16)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 575/2013/EU rendelete (2013. június 26.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 176., 2013.6.27., 1. o.).

<sup>(17)</sup> C(2021) 2800 final.

4.4.2. A fenntarthatósági információk megalapozott bizonyosságára vonatkozó, közösen elfogadott keret hiánya és a nem pénzügyi adatok bizonyos formáinak kiforratlansága miatt ajánlatos, hogy a bizonyossági követelmények a korlátozott bizonyossághoz szükséges értékelés szintjén maradjanak.

#### 4.5. Emberi jogok

4.5.1. Az EGSZB üdvözi az olyan fenntarthatósági témák részletesebb azonosítását, amelyek vonatkozásában adatokat kell közzétenni, beleértve a veszélyeztetett közösségekre és munkavállalókra gyakorolt hatásokkal kapcsolatos témákat. A fenntartható vállalatirányításról szóló javaslat kiadásával kapcsolatban tervezett lépéseket illetően az EGSZB úgy véli, hogy e javaslat jó lehetőséget kínál a közösségeket befolyásoló üzleti tevékenységekből származó pénzügyi kockázatok értékelésére szolgáló gyakorlati keret kialakítására, ugyanakkor pedig előmozdítja az üzleti tevékenységek ugyanezen közösségekre gyakorolt hatásainak alapos megismerését. A beszámolási és átvilágítási követelmények további meghatározása során gondoskodni kell a szociális partnerek igényeinek kiegyensúlyozásáról, mégpedig a hivatalos konzultációhoz való jog biztosítása révén.

4.5.2. Az EGSZB arra kívánja biztatni a társjogalkotókat, hogy mérlegeljék az e folyamat során figyelembe veendő és megkérdőjelezendő érdekelt felek világosabb meghatározását, és biztosítsák a követelményeknek a fenntartható vállalatirányításról szóló küszöbön álló javaslat rendelkezéseivel való teljeskörű összehangolását. Azt a folyamatot, amelyet a vállalatoknak végig kell vinniük ahhoz, hogy megfeleljenek az érdekelt felekkel való konzultációra vonatkozó követelményeknek, egyrészt azzal kell hangsúlyozni, hogy kizárólag a legjelentősebb érdekelt feleket azonosítják, másrészt pedig biztosítani kell, hogy ezek a folyamatok megfelelően megtervezett, egyszerű folyamatok legyenek, és ne terheljék indokolatlanul összetett feladatokkal a javasolt irányelv kiterjesztett hatálya alá tartozó vállalatokat.

#### 4.6. Az átállás megtervezése

4.6.1. Az EGSZB egyetért azzal, hogy az átállást lebonyolító vállalatoknak finanszírozást kell magukhoz vonzaniuk. Ezért kritikus jelentőségű az, hogy a javaslat hangsúlyt helyez arra, hogy be kell számolni az üzleti modelleknek és stratégiáknak a fenntartható gazdaságra való átállással és a globális felmelegedés 1,5 °C-ra való korlátozásával való összeegyeztethetőségéről. A Nemzetközi Energia Ügynökségnek a nulla nettó kibocsátás 2050-ig való eléréséről szóló jelentésére<sup>(18)</sup> tekintettel a megalapozott, jó minőségű adatoknak a javasolt irányelv e követelményének való megfelelés érdekében történő biztosítása döntő fontosságú előfeltétele lesz annak, hogy a vállalatok hiteles átállási tervekkel rendelkezzenek, és a bankok és tőkepiacok segíthessék őket a céljaik elérésében. Az EGSZB támogatná, ha az ezen összehangolást megalapozó követelményeket arányos módon, nagyobb részletességgel határoznák meg. E követelményeknek további információkat kell magukban foglalniuk a vállalatok által elfogadott átállási forgatókönyvekre, valamint az igazságos átmenet célkitűzéseivel való összeegyeztethetőségüket meghatározó elemekre vonatkozóan.

#### 4.7. Az uniós nem pénzügyi beszámolási standardok kidolgozása

4.7.1. Az EGSZB megismétli, hogy támogatja, hogy az EFRAG megbízatást kapott arra, hogy szakmai tanácsadást nyújtson az uniós nem pénzügyi beszámolási standardok kidolgozása tekintetében. Az EGSZB fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy e megbízatáshoz „szabályszerű eljárás, közfelügyelet és átláthatóság” szükséges, beleértve a standardok kidolgozása során az érdekelt felek széles körével folytatott konzultációt, és hangsúlyozni kívánja, hogy a szakmai tanács kidolgozása során fontos biztosítani a szakszervezetek, a szociális partnerek tágabb köre, a kkv-k és más, a standardok kidolgozását illetően lényeges érdekekkel rendelkező érdekelt felek – köztük a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok és a civil társadalmi szervezetek – bevonását és a velük való konzultációt. E tekintetben az EGSZB támogatja az EFRAG által annak érdekében tett erőfeszítéseket, hogy szabályszerű eljárásának kialakításával kapcsolatban kikérje az érdekelt felek véleményét<sup>(19)</sup>, és olyan eredményre számít, amely biztosítani fogja az összes fent említett érdekelt fél bevonását.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

<sup>(18)</sup> <https://www.iea.org/reports/net-zero-by-2050>.

<sup>(19)</sup> [https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2fsites%2fwebpublishing%2fSiteAssets%2fEFRAG%2520Due%2520Process%2520Procedures\\_V04.pdf](https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2fsites%2fwebpublishing%2fSiteAssets%2fEFRAG%2520Due%2520Process%2520Procedures_V04.pdf)

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A mesterséges intelligenciával kapcsolatos európai megközelítés előmozdítása**

(COM(2021) 205 final)

(2021/C 517/08)

Előadó: **Marie-Françoise GONDARD-ARGENTI**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.7.1.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.2.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	235/0/7

### 1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság üdvözli a mesterséges intelligenciáról (MI-ről) szóló összehangolt terv felülvizsgálatát, amely az Európai Bizottság és a tagállamok közös munkájának az eredménye. A végrehajtás felgyorsítását szorgalmazza az összes érintett szereplő mozgósítása révén.

1.2. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság inkluzív és fenntartható mesterséges intelligenciára vonatkozó stratégiájának holisztikus megközelítését, amely a kiválóság és a bizalom ökoszisztémájának megteremtésén alapul. A tervre és rendeletre irányuló javaslatok – amelyek mindegyike külön vélemény tárgyát képezi – a két pillére annak a projektnek, amely lehetővé teszi, hogy Európa globális szereplővé váljon a mesterséges intelligencia terén.

1.3. Annak érdekében, hogy megkülönböztetés nélkül minden európai polgár számára elérhetőek legyenek a várt gazdasági, társadalmi, környezeti és közegészségügyi előnyök, a tervnek új lendületet kell adnia az oktatásnak azáltal, hogy integrálja az etikai és környezetvédelmi kérdéseket, az egész életen át tartó tanulást és kompetenciafejlesztést, valamint az innovációs kihívásokat, illetve a munkavállalók és a vállalkozások – köztük a legkisebbek – támogatását is.

1.4. A munka világában a siker kulcsa a bizalom. A mesterséges intelligencia nem jelent kivételt e szabály alól. Az EGSZB indokoltan tartja, hogy az új terv az egész folyamat során kulcsfontosságú szerepet biztosítson a szociális párbeszéd és a szociális partnerek számára. Bár a készségek kérdése alapvető fontosságú, a gondolkodásnak ki kell terjednie a munka világának automatizálásával kapcsolatos valamennyi kérdésre.

1.5. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság az általa létrehozni kívánt szakpolitikai kereten belül határozottan ösztönözze a tagállamokat arra, hogy erősítsék meg a mesterséges intelligenciával kapcsolatos kérdésekről és eszközökről folytatott szociális és civil párbeszédet.

1.6. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a bizalom azon múlik, hogy minden munkavállalónak, fogyasztónak és állampolgárnak joga van az algoritmikus folyamatok megmagyarázhatóságához, amennyiben azok hatással vannak az életükre vagy a környezetükre. Az új összehangolt tervnek magában kell foglalnia ezt az átláthatóságra és megmagyarázhatóságra vonatkozó követelményt, amely elválaszthatatlan a polgárok azon jogától, hogy a kizárólag algoritmussal hozott döntéseket megkérdőjelezzék.

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU hiteles globális vezető szerepet tölthet be a mesterséges intelligencia terén, feltéve, hogy az uniós intézmények, a tagállamok és a szervezett civil társadalom – a szociális partnerek, a fogyasztók és a polgárok – szilárdan együttműködnek egymással, egyértelműen meghatározva mindegyikük felelősségét. Az európai intézmények között, az európai intézmények és a tagállamok között, valamint az utóbbiak között megvalósuló koordináció maximalizálni fogja az általános hatást, miközben biztosítja a beruházási politikák és programok gyors és következetes végrehajtását.

1.8. Az MI lényegéből fakadóan globális, ugyanakkor alkalmazásának szintjére kényes: annak közvetlen függvénye. Az összehangolt terv, amely kulcsszereplővé emeli a tagállamokat az MI globális színpadán, az európai MI-stratégia sarokköve.

1.9. Az EGSZB üdvözli, hogy a felülvizsgált összehangolt terv konkrét intézkedéseket javasol a nemzeti stratégiák végrehajtásának ösztönzésére és a szinergiák gyarapítására. Értelmet azonban csak akkor nyer igazán, ha szorosan összefonódik az európai adatstratégiával – az európai adattér és adatvédelem létrehozásával – és a kiberbiztonsági stratégiával.

1.10. A kötelező koordináció hiányának pótlása érdekében az EGSZB olyan mechanizmus létrehozását kéri, amely az összes érdekelt fél által összeállított teljesítménymutatók felhasználásával folyamatosan figyelemmel kíséri az elért haladást.

1.11. Az EGSZB arra bátorítja a tagállamokat, hogy használják fel a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt – akárcsak az egyéb pénzügyi eszközöket, mint a Horizont Európát, a Digitális Európa programot és az InvestEU-t – az MI fejlesztésének és elterjesztésének támogatására, különösen a kisvállalkozások körében. Az EBB egyik friss jelentése rávilágít a tennivalókra <sup>(1)</sup>.

## 2. Általános megjegyzések

2.1. Az Európai Bizottság azt szeretné, ha az EU lenne az emberközpontú, befogadó, biztonságos, fenntartható és megbízható MI motorja a világban. Az egészségügyi válság tanulságait levonva szeretné felgyorsítani a beruházásokat, fokozni a jelenlegi intézkedéseket és feszesen összehangolni őket a szinergiák és a dinamizmus elősegítésére <sup>(2)</sup>. Az EGSZB támogatja e megközelítés sürgős és határozott alkalmazását az Unió belső és nemzetközi kiválóságának megerősítése érdekében.

2.2. Az EGSZB tudomásul veszi a 2018-as első összehangolt terv óta elért eredményeket. Az aktualizált terv világosan felvázolja az elsődleges célokat: beruházni az infrastruktúrába és az adatmegosztásba, az innováció és a készségek mozgósításával ösztönözni a kiválóságot, és a teljes értékláncban biztosítani a megbízhatóságot és az átláthatóságot. Biztatónak tekinthető, hogy 2019-ben hétmilliárd euro összegű beruházásra került sor (+ 30 %).

2.3. Az összehangolt terv tiszteletben tartja az alapvető és a szociális jogokat, valamint az algoritmusok általi megkülönböztetésmentességet. Ez a vélemény nem választható el a kapcsolódó rendeletjavaslatra vonatkozó véleménytől, mely javaslat etikai szempontokat tárgyal és harmonizált szabályokat állapít meg <sup>(3)</sup>.

2.4. Az EGSZB úgy véli, hogy az etikai keret, valamint egy összehangolt tervvel rendelkező elismert és közös szabvány meghatározó és strukturáló katalizátora az európai mesterséges intelligencia iránti elkötelezettségének, miközben globális szinten versenyelőnyt és előnyt biztosít.

2.5. Ez a bizalom a polgárok részéről elválaszthatatlanul összekapcsolódik az algoritmusok megmagyarázhatóságához fűződő joggal és az életüket érintő bármely döntés vitatásának lehetőségével. Az MI és alkalmazásai fejlesztőinek, valamint a felhasználóknak ébereknek kell lenniük, rendszeres auditokkal és tesztekkel. A döntésnek az ember kezében kell maradnia.

2.6. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki a különböző nemzeti stratégiákból fakadó széttagoltság veszélye miatt. Arra kéri a tagállamokat, hogy az EU érdekében fejlesszék együttműködésüket, különösen a kiberbiztonság területén, amely kormányzati feladat, ugyanakkor a terv gerincét képezi.

2.7. Az EGSZB támogatja a gazdasági, társadalmi és környezeti szempontból fenntartható és felelősségteljes mesterséges intelligenciát.

## 3. Részletes megjegyzések

3.1. Az Európai Bizottság teljesen jogos szándékai értelmében együtt kíván működni a tagállamokkal, a magánszektorral és a szervezett civil társadalommal azért, hogy:

- felgyorsítsák az MI-be történő beruházást a gyors és reziliens gazdasági és társadalmi helyreállítás érdekében, amely fejlett digitális megoldásokra épít,
- időben valósítsák meg a tervezett struktúrákat és programokat, hogy ezáltal élvezni lehessen a technológiák előállításának és bevezetésének úttörői számára fenntartott előnyöket,
- a szakpolitikák kohéziójának optimalizálásával kerüljék el a szétforgácsolódást, és adjanak közös választ e világszintű kihívásra.

3.2. Az EGSZB egyetért azzal, hogy az Európai Bizottság 2021 és 2027 között minimum évi egymilliárd eurót igénybe kíván venni a Digitális Európa és a Horizont Európa programból: a várt tőkeáttételi hatás évi húszmilliárd euróig terjedő köz- és magánberuházást fog vonzani az MI-be ugyanebben az időszakban. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz fokozni fogja ezt a tőkeáttételi hatást.

<sup>(1)</sup> Artificial intelligence, blockchain and the future of Europe [Mesterséges intelligencia, blokklánc és Európa jövője].

<sup>(2)</sup> HL C 240., 2019.7.16., 51. o.

<sup>(3)</sup> Az EGSZB véleménye az MI-rendeletéről (lásd e Hivatalos Lap 61. oldalát).

### 3.3. Kedvező feltételek megteremtése – adatok és infrastruktúrák

3.3.1. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy fokozottan és összehangoltan működjenek együtt az MI irányításában: nemzeti stratégiák alkalmazása; a tudás, a szakértelem és a bevált gyakorlatok megosztása az MI fejlesztésének és elterjesztésének felgyorsítására, valamint az MI világszintű kihívásainak megválaszolására.

3.3.2. Az MI fejlesztésének előfeltétele az adatok felhasználhatósága, hozzáférhetősége és szabad mozgása, amit kiegészít az adatokra, az adatok védelmére és a kiberbiztonságra vonatkozó stratégia. Az EGSZB emlékeztet rá, hogy a személyes adatok akadálymentes forgalma a szoros összehangolástól és a GDPR maradéktalan tiszteletben tartásától függ. Akárcsak az adatok biztonsága és átláthatósága, az előírások is előnyt jelenthetnek a világméretű versenyben <sup>(4)</sup>. Az EGSZB egyetért az európai adattér és az ágazatspecifikus terek fejlesztésével.

3.3.3. Eltekintve néhány olyan MI-rendszertől, amelyek nem támaszkodnak adatokra, a mesterséges intelligencia teljesítménye közvetlenül a rendelkezésre álló adatok mennyiségétől, relevanciájától és minőségétől függ. Az EGSZB ezért létfontosságúnak tartja a potenciál optimalizálását, amely megkönnyítené az adatok rugalmas, átjárható és biztonságos cseréjét. Az EGSZB egyetért az olyan kulcságazatok kijelölésével, mint az ipari termelés, a zöld megállapodás, a mobilitás, az egészségügy, a pénzügy vagy az energiaügy, hogy pontosan követni lehessen a fejleményeket és fel lehessen mérni az elért eredményeket.

3.3.4. Az EGSZB támogatja:

- az Európában elérhető számítási teljesítmény jelentős növelését, hogy az adatokat valós időben lehessen feldolgozni és felhasználni, valamint azt is, hogy a szükséges processzorokat az EU-ban tervezzék meg és gyártsák le egy fenntartható fejlődési program keretében,
- a közérdekű adatok fogalmát, amely azt jelenti, hogy az állami hatóságok hozzáférhetővé tesznek adatokat akár saját céljaira, akár az alapvetőnek tartott adatok megosztásának elősegítésére <sup>(5)</sup>, hozzáadva ehhez az azon érdekelt felektől származó adatokat is, akik az EU területén működnek ugyan, de nem vesznek részt annak iparpolitikájában.

3.3.5. Az EGSZB a tagállamok nagyobb kötelezettségvállalására számít a kutatás és az innováció terén, hogy továbbfejleszthessék a közjóhoz szükséges struktúrákat, infrastruktúrákat és eszközöket, valamint hogy hozzájárulhassanak az EU szuverenitásához az MI terén.

### 3.4. A kiválóság támogatása a laboratóriumtól a piacig – innováció és partnerségek

3.4.1. Az EGSZB támogatja azt az átfogó megközelítést, hogy tegyék az EU-t a kiválóság térségévé az alapvető kutatástól és innovációtól kezdve egészen a forgalombahozatalig. Az EGSZB létfontosságúnak tartja az együttműködés felgyorsítását az EU és a tagállamok között, hogy az emberközpontú és bizalmon alapuló európai jövőképpel összhangban kedvező feltételeket lehessen teremteni az innováció, az MI kereskedelmi kilátásai, valamint a tehetségfejlesztés és a készségfejlesztés számára. Az EGSZB örömmel nyugtázza, hogy a horizontális együttműködés struktúrái támogatják e célkitűzéseket.

3.4.2. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság célkitűzéseit: a kísérletezés támogatása, a regionális digitális innovációs központok megerősítése az országos és regionális kezdeményezésekkel együttműködve, valamint tapasztalatcsere. Az innovációs központok és az igényalapú platformok – a célzott anyagi támogatás mellett – megkönnyítik az MI iránti elköteleződést is a mikrovállalkozások és a kkv-k számára. Az EGSZB fontosnak tartja az induló és a növekvő innovatív vállalkozások, valamint a hagyományos kkv-k támogatását az MI-fejlesztés terén.

3.4.3. Az EGSZB ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a kiválósági központok politikája nem mehet a „szokásos” kutatólaboratóriumok rendszeres és tartós finanszírozásának rovására, azon félelem miatt, hogy ez késleltetheti a forradalmi technológiák megjelenését.

3.4.4. Az EGSZB célzott támogatóhálózatok kifejlesztésével szeretné előmozdítani a szervezeteknek és az mkkv-knak szánt felzárkóztatási programokat. Kívánatos volna a tőkéletesítés céljából megerősíteni és kiértékelni, milyen gyakorlati hatással vannak az mkkv-kra azok a kezdeményezések, amelyek az MI-hez való hozzáférésüket hivatottak támogatni (tesztelési és kísérleti létesítmények (TEF), digitális innovációs központok (DIH) és igényalapú MI-platformok).

3.4.5. Az EGSZB által megrendelt egyik friss tanulmány szerint megkerülhetetlen a „szintlépés”, akár az elvárt készségekhez és a szükséges anyagi forrásokhoz való hozzáférésről legyen szó, vagy az adathalmazokhoz az algoritmusok esetében, akár egy olyan piac megcélzásáról, amelynek kiépítettsége biztosítja a költséges infrastruktúrák gyors amortizációját. A politikai döntéshozóknak ezért elsőbbséget kell adniuk az mkkv-knak, és megfelelő szakpolitikákat kell javasolniuk. A világlárvány okozta gazdasági károk tükrében égető szükség van az induló és a növekvő innovatív vállalkozások, valamint a hagyományos kkv-k támogatására az MI fejlesztése terén.

<sup>(4)</sup> Zaki Laïdi: La norme sans la force: l'énigme de la puissance européenne [Erőtlen előírások: az európai hatalom rejtélye], 2005.

<sup>(5)</sup> Az európai adatkormányzásról szóló rendelet.



3.4.6. Az EGSZB egyetért a tesztkörnyezetek létrehozásával, ahol az új ötletek valóságközeli körülmények között kísérletezhető ki, és ösztönözhető a mozgékonyág. Az EGSZB szorgalmazza az eredmények hatékonyabb megosztását és határok nélküli kölcsönös elismerését.

3.4.7. A kutatási kiválóság tükrözi a laboratóriumokban meglévő tehetségeket és készségeket, de a felhasználók MI iránti bizalmát is. Ezért az EGSZB azt szeretné, ha a felsőoktatási programok világszínvonalú tehetségeket képeznének az innováció és a kereskedelmi fejlesztés terén. Arra kéri az EU-t, hogy biztosítsa a feltételeket e tehetségek megtartásához és a külföldi készségek bevonásához. Az EGSZB stabil és megbízható világkereskedelmi környezetet szeretne, amelyben a vállalatok és a munkavállalók jobban elköteleződhetnek az MI mellett a kutatás és az innováció érdekében.

3.4.8. Az MI-megoldásokat végrehajtó civil szervezeteket érdemes támogatni és bevenni az MI-re szánt alapok és források kedvezményezettjeinek körébe. Különösen vonatkozik ez a szociális szolgáltatásokra, tiszteletben tartva a magánélethez való jogot, valamint az adatkezelési és -tárolási szabályokat, a biometrikus adatokra vonatkozóan is.

### 3.5. Annak elérése, hogy az MI a polgárok számára is működjön – készségek és bizalom

3.5.1. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak a kiválósági ökoszisztéma és a bizalmi ökoszisztéma létrehozására épülő stratégiáját. Ezt a megközelítést írja le a 2019-ben elfogadott fehér könyv<sup>(6)</sup>. Az oktatás és a képzés biztosítja azokat a lehetőségeket, amelyekkel fokozható a kiválóság és növelhető az MI iránti bizalom, ezért az oktatási és képzési rendszereknek kell gondoskodniuk egy sor szükséglet kielégítéséről, kezdve az alapismeretektől és az általános megértéstől egészen a specifikus szakértelem és a magas szintű készségek megszerzéséig<sup>(7)</sup>.

3.5.2. Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság elfogadta az új digitális oktatási cselekvési tervet a 2020–2027 közötti időszakra. Ez lehetővé fogja tenni egyrészt az MI mibenlétének és működésének jobb megértését az elemi iskolától kezdve az egyetemig, másrészt pedig a készségek felrészítését.

3.5.3. Az EGSZB örülne, ha a tagállamok kidolgoznának az MI vonatkozásában egy olyan képzési kínálatot, amely kiter a kapcsolódó etikai és környezetvédelmi kérdésekre is, és a bevált gyakorlatok cseréjére buzdít, ezzel is előmozdítva a sokszínűséget az MI felhasználása, fejlesztése és elérhető képzések terén. Az MI felfutása és mindenki számára előnyös használata multidiszciplináris megközelítést és átjárási lehetőségeket követel meg.

3.5.4. Az EGSZB úgy véli, hogy a szociális partnerek fontos szereplők a készségek fejlesztésére és a munkahelyek változására való felkészülésben. A szociális párbeszéd elengedhetetlen a feladataik automatizálása által érintett munkavállalók támogatásához.

3.5.5. Az EGSZB hangsúlyozza a kormányok, az oktatási intézmények, a szociális partnerek és az érintett civil szervezetek közötti együttműködés fontosságát az új oktatási és továbbképzési programok kidolgozásában és alkalmazásában, amelyeket elsősorban a munkanélkülieknek szánunk. Szükség van a vállalkozóknak és a munkavállalóknak szóló, az mkkv-kra és a kkv-kra szabott képzésekre.

3.5.6. Az EGSZB sajnálatosnak tartja, hogy a terv nem veti fel a közös vita lehetőségét arra vonatkozóan, hogy milyen lesz a világ és a munka jövője az automatizálás nyomán. Ahhoz, hogy meg lehessen nyerni a munkavállalók bizalmát az MI-alkalmazások iránt, megerősített szociális párbeszédre van szükség, amely nélkülözhetetlen a munkavállalókat érintő MI-rendszerek bevezetéséhez, főleg a menedzsment vagy a humán erőforrás terén. A munkahelyek esetleges megszűnésére, az egyenlőtlenségek növekedésére és a termelő ágazatok átszerveződésére tekintettel biztosítani kell a tagállamok közötti teljeskörű koordinációt a vállalatok, a régiók, a szociális partnerek és közvetítő szervek szoros együttműködésével, hogy biztosítani lehessen:

- előremutató, tartós és intézményesített kapacitások fejlesztését az automatizálás terén,
- a szakmák és a készségek átállásához szükséges proaktív és innovatív eszközök kidolgozását,
- a kiegészítő jellegre való odafigyelést nemcsak azért, hogy „MI-t fejlesszenek” az egyes szakmákban, hanem hogy a kulturális és gyakorlatbeli változásokat is észleljék, és meghatározzák az egyéni szerepvállalásnak kedvező „bevált kiegészítő jelleg” szabványait.

3.5.7. Mivel a digitális társadalom sarokköve a bizalom, az EGSZB különösen nagyra értékeli az Európai Bizottság megközelítését az összes olyan területen, amely az MI iránti általános bizalom szintjének növeléséhez biztosítani tudja az általános érdeklődést, különösen a polgárok, a fogyasztók, valamint a munkavállalók és a vállalatok érdeklődését, beleértve a szociális gazdaság vállalatait is: ilyen területek az alapvető jogok védelme, a kiberbiztonság, az adatvédelem, a szellemi tulajdon, az erőforrások fenntartható és hatékony felhasználása, valamint nem utolsósorban az innovációval kapcsolatos szabályozási kérdések. Fontos lenne felmérni az MI visszaélészerű használatából származó esetleges veszélyeket, és megfelelő megoldásokat javasolni. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság által felvetett intézkedéseket: a biztonság

<sup>(6)</sup> HL C 364., 2020.10.28., 87. o.

<sup>(7)</sup> HL C 14., 2020.1.15., 46. o.



mege erősítése minden területen, valamint a keretszabályozás hozzáigazítása az MI kihívásaihoz. Emlékeztet ezzel kapcsolatban a szervezett civil társadalom úttörő szerepére például az arcfelismeréssel járó kockázatok felbecsülésében.

3.5.8. Az EGSZB teljes mértékben támogatja azt a célkitűzést, hogy ösztönözzék a világszinten érvényes szabványok kidolgozását az MI terén, valamint építsenek ki partnerségeket és közös kezdeményezéseket a nem uniós országokkal, hogy ezzel világszerte előmozdítsák a fenntartható és megbízható MI európai jövőképét.

### 3.6. Stratégiai vezető szerep kialakítása a nagy hatású ágazatokban

3.6.1. Az EGSZB nagyra értékeli az Európai Bizottság realista megközelítését, miszerint azokra az ágazatokra összpontosítja a tevékenységét, ahol az MI terén vezető szerepre van szükség: éghajlat és környezetvédelem, egészségügy, robotika és automatizálás, közszolgáltatások, közbiztonság, ideértve a terrorizmus elleni küzdelmet és a migrációs politikát, intelligens mobilitás, mezőgazdaság és kapcsolódó ágazatok.

3.6.2. Az EGSZB a digitális átállást a széntelenítés és a környezetgazdálkodás kulcsfontosságú eszközeként tartja, ugyanakkor szükségesnek látja, hogy korlátozzák az MI-alapú megoldások éghajlatra, környezetre és energiafogyasztásra gyakorolt esetleges káros hatását. A szállítási és energiagazdálkodási rendszerek, valamint az ipari és mezőgazdasági folyamatok esetében az MI használata növeli az energiahatékonyságot, a körforgásos gazdaságot és a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodást; vagyis a termelékenység és a gazdasági hatékonyság egyik tényezője. Ezenfelül az MI eszközöket kínálja az éghajlati és környezeti jelenségek jobb megértéséhez és ellenőrzés alatt tartásához.

3.6.3. Az EGSZB felhívja az MI által nyújtott lehetőségek kiaknázására a betegségek eredetének kutatásában, az új molekulák, orvostechonikai felszerelések és fejlett kezelések kifejlesztésében vagy a vizsgálat, a diagnózis és a kezelés területein, például a rák elleni küzdelemben. A magánélet és a személyes adatok maradéktalan tiszteletben tartásának szellemében előirányzott európai egészségügyi adattér hatalmas lépés az MI lehetőségeinek teljes kiaknázása felé. A pácienseket, időseket vagy fogyatékosokkal élőket napi szinten segítő robotok jól mutatják, milyen áldásos lehet a kiválóság a robottechnológia területén, ha az nem annyira a technológiai bravúrra, hanem inkább az emberek és robotok közötti interfész irányítására törekszik.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály) megállapításáról és egyes uniós jogalkotási aktusok módosításáról**

(COM(2021) 206 final – 2021/106 (COD))

(2021/C 517/09)

Előadó: **Catelijne MULLER**

Felkérés:	Európai Parlament, 2021.6.7. Tanács, 2021.6.15.
Jogalap	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.2.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021. szeptember 22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	225/03/06

## 1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) üdvözli, hogy az Európai Bizottság mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló javaslata nemcsak a mesterséges intelligenciával kapcsolatos kockázatokkal foglalkozik, hanem jelentősen emeli a mesterséges intelligencia minősége, teljesítménye és megbízhatósága tekintetében az EU által elfogadható mércét is. Az EGSZB különösen örvendetesnek tartja, hogy a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály az egészséget, a biztonságot és az alapvető jogokat helyezi a középpontba, és globális léptékű.

1.2. Az EGSZB javítandó területként értékeli a tiltott MI-gyakorlatok alkalmazási körét, meghatározását és egyértelműségét, a „kockázati piramissal” kapcsolatban hozott besorolási döntések következményeit, a magas kockázatú mesterséges intelligenciára vonatkozó követelmények kockázatcsökkentő hatását, a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály végrehajthatóságát, valamint a meglévő szabályozáshoz és az elmúlt időszak egyéb szabályozási javaslataihoz való viszonyát.

1.3. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a mesterséges intelligencia soha nem működött törvények nélküli világban. Kiterjedt hatálya, valamint uniós rendeletként való elsőbbsége miatt a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály feszültséget teremthet a meglévő nemzeti és uniós jogszabályokkal és a kapcsolódó szabályozási javaslatokkal. Az EGSZB a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály, illetve a meglévő és jövőbeli jogszabályok közötti kapcsolatok megfelelő tükrözése és tisztázása érdekében javasolja a (41) preambulumbekzdés módosítását.

1.4. Az EGSZB ajánlja a mesterséges intelligencia fogalm meghatározásának tisztázását, ennek érdekében pedig az I. melléklet törlését, a 3. cikk kismértékű módosítását, valamint a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály hatályának a „korábbi MI-rendszerekre”, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségben a nagy méretű IT-rendszerek (lásd a IX. melléklet szerinti felsorolást) mesterséges intelligenciát tartalmazó elemeire történő kiterjesztését.

1.5. Az EGSZB a káros manipuláció tilalmának megtestesítéseként ajánlja a „szubliminális technikákra” és a „sebezhetőség kihasználására” vonatkozó tilalmak tisztázását, valamint e tilalmak feltételeinek az „alapvető jogok, a demokrácia és a jogállamiság sérelmével” való kiegészítését.

1.6. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-ban nincs helye annak, hogy az uniós polgárok megbízhatóságát közösségi magatartásuk vagy személyiségjegyeik alapján pontozással értékeljék, függetlenül attól, hogy az értékelést milyen szereplő végzi. Az EGSZB ajánlja az erre vonatkozó tilalom hatályának kiterjesztését a magánszervezetek és a félig állami hatóságok által végzett közösségi pontozásra is.

1.7. Az EGSZB szorgalmazza annak tilalmát, hogy a mesterséges intelligenciát nyilvános és magán helyeken történő, automatizált biometrikus felismerésre használják, kivéve, ha ez specifikus körülmények között hitelesítési célokat szolgál, illetve hogy a mesterséges intelligenciát emberi magatartásjegyek nyilvános és magán helyeken történő, automatizált felismerése céljából használják, kivéve egyes nagyon speciális eseteket, például ha bizonyos egészségügyi célokról van szó, amikor fontos lehet a betegek érzelmeinek felismerése.

1.8. A magas kockázatú MI „listás” megközelítése azzal a veszéllyel jár, hogy olyan MI-rendszerek és használati módok válnak normává és jutnak általános érvényre, amelyeket még mindig erős kritika ér. Az EGSZB figyelmeztet arra, hogy a közepes és a magas kockázatú MI-re vonatkozó követelmények betartása nem feltétlenül csökkenti minden magas kockázatú MI esetében az egészséget, a biztonságot és az alapvető jogokat veszélyeztető kockázatokat. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály rendelkezzen erről a helyzetről. Helyénvaló lenne legalább a megbízható mesterséges intelligenciára vonatkozó etikai iránymutatásnak i. az emberi cselekvőképességgel, ii. a magánélet védelmével, iii. a sokféleséggel, megkülönböztetésmentességgel és méltányossággal, iv. a magyarázhatósággal és v. a környezeti és társadalmi jóléttel kapcsolatos követelményeit szerepeltetni.

1.9. A mesterséges intelligencia régóta hangoztatott „emberi vezérlés” megközelítésével összhangban az EGSZB nyomatékosan ajánlja, hogy a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály rendelkezzen arról, hogy bizonyos döntések továbbra is kizárólagos emberi hatáskörben maradjanak, különösen azokon a területeken, ahol ezek a döntések morális elemet tartalmaznak, illetve jogi vagy társadalmi következményekkel járnak, mint például az igazságszolgáltatás, a bűnüldözés, a szociális szolgáltatások, az egészségügyi ellátás, a lakhatás, a pénzügyi szolgáltatások, a munkaügyi kapcsolatok és az oktatás területén.

1.10. Az EGSZB azt ajánlja, hogy minden magas kockázatú MI esetében legyen kötelező a független megfelelésgértékelés.

1.11. Az EGSZB panasztételi és jogorvoslati mechanizmus bevezetését javasolja azon szervezetek és polgárok számára, akik kárt szenvedtek a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály hatálya alá tartozó MI-rendszer, -gyakorlat vagy -használat miatt.

## **2. A mesterséges intelligenciával kapcsolatos szabályozási javaslat – A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály**

2.1. Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályra irányuló javaslata nemcsak a mesterséges intelligenciával kapcsolatos kockázatokkal foglalkozik, hanem jelentősen emeli a mesterséges intelligencia minősége, teljesítménye és megbízhatósága tekintetében az EU által elfogadható mércét is.

## **3. Átfogó megjegyzések – A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály**

### *Cél és hatály*

3.1. Az EGSZB egyaránt üdvözli a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály célját és hatályát. Az EGSZB különösen üdvözli azt a tényt, hogy az Európai Bizottság az egészséget, a biztonságot és az alapvető jogokat helyezi a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály középpontjába. Az EGSZB üdvözli továbbá a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály külső hatását, amely biztosítja, hogy az EU-n kívül kifejlesztett MI esetében is azonos jogi normák legyenek érvényben, ha az MI az EU-ban kerül bevezetésre, vagy ott fejti ki hatását.

### *Az MI meghatározása*

3.2. Az MI fogalom meghatározása (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály 3. cikke (1) bekezdésének az I. melléklettel együttes értelmezése) vitát váltott ki az MI-kutatók körében annak kapcsán, hogy az I. mellékletben több olyan példa is szerepel, amely az MI-kutatók szerint nem minősül MI-nek, ugyanakkor hiányzik több fontos MI-technika. Az EGSZB nem lát hozzáadott értéket az I. mellékletben, és javasolja annak teljes törlését a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályból. Az EGSZB továbbá ajánlja a 3. cikk (1) bekezdése szerinti fogalom meghatározás következők szerinti módosítását:

„mesterségesintelligencia-rendszer» (MI-rendszer): olyan szoftver, amely automatizált módon, ember által meghatározott célkitűzések adott csoportja tekintetében olyan kimeneteket, például tartalmat, előrejelzéseket, ajánlásokat vagy döntéseket képes generálni, amelyek befolyásolják azt a környezetet, amellyel kölcsönhatásba lép.”

### *Egészség, biztonság és alapvető jogok – a kockázati piramis*

3.3. A számos általános MI-gyakorlat és területspecifikus MI-használati eset kategorizálására használt, fokozatosan növekvő „kockázati piramis” (alacsony/közepes kockázat – magas kockázat – elfogadhatatlan kockázat) elismeri, hogy nem minden MI jelent kockázatot, és nem minden kockázat azonos mértékű, illetve igényel azonos kockázatcsökkentési intézkedéseket.

3.4. A választott megközelítés két fontos kérdést vet fel. Egyrészt azt, hogy a kockázatcsökkentő intézkedések (a magas kockázatú és az alacsony/közepes kockázatú MI esetében) valóban megfelelően csökkentik-e az egészséget, a biztonságot és az alapvető jogokat veszélyeztető kockázatokat. Másrészt pedig azt, hogy készek vagyunk-e lehetővé tenni a mesterséges intelligencia számára, hogy nagymértékben helyettesítse az emberi döntéshozatalt olyan kritikus folyamatokban is, mint a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás.

3.5. Az első kérdést illetően az EGSZB figyelmeztet arra, hogy a közepes és a magas kockázatú MI-re vonatkozó követelmények betartása nem feltétlenül csökkenti minden esetben az egészséget, a biztonságot és az alapvető jogokat veszélyeztető kockázatokat. Ezzel a 4. szakasz foglalkozik részletesebben.

3.6. A második kérdést illetően a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályból éppen az a felfogás hiányzik, hogy az MI ígérete az emberi döntéshozatal és az emberi intelligencia fokozásában rejlik, nem pedig annak helyettesítésében. A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály arra a feltételezésre épül, hogy amint a közepes és a magas kockázatú MI követelményei teljesülnek, az MI nagyrészt helyettesítheti az emberi döntéshozatalt.

3.7. Az EGSZB nyomatékosan ajánlja, hogy a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály rendelkezzen arról, hogy bizonyos döntések továbbra is kizárólagos emberi hatáskörben maradjanak, különösen azokon a területeken, ahol ezek a döntések morális elemet tartalmaznak, illetve jogi vagy társadalmi következményekkel járnak, mint például az igazságszolgáltatás, a bűnüldözés, a szociális szolgáltatások, az egészségügyi ellátás, a lakhatás, a pénzügyi szolgáltatások, a munkaügyi kapcsolatok és az oktatás területén.

3.8. A mesterségesintelligencia-rendszerek nem egy jog nélküli világban működnek. Már ma is számos, a mesterségesintelligencia-rendszerekre vonatkozó vagy azokat érintő európai, nemzeti és nemzetközi szintű, jogilag kötelező erejű szabály létezik. Ilyen jogforrás például az elsődleges uniós jog (az Európai Unió szerződési és Alapjogi Chartája), a másodlagos uniós jog (például az általános adatvédelmi rendelet, a termékfelelősségről szóló irányelv, a nem személyes adatok szabad áramlásáról szóló rendelet, a megkülönböztetés elleni irányelvek, a fogyasztóvédelmi jog, valamint a munkahelyi biztonságról és egészségvédelemről szóló irányelvek), az ENSZ emberi jogi egyezményei és az Európa Tanács egyezményei (például az emberi jogok európai egyezménye), valamint számos uniós tagállami jogszabály. A horizontálisan alkalmazandó szabályok mellett különböző területspecifikus szabályok is léteznek, amelyek csak bizonyos MI-alkalmazásokra vonatkoznak (például az orvostechonikai eszközökről szóló rendelet az egészségügyi ágazatban). Az EGSZB azt ajánlja, hogy a (41) preambulumbekendést úgy módosítsák, hogy mindezt megfelelően tükrözze.

#### 4. Részletes megjegyzések és ajánlások – a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály

##### *Tiltott MI-gyakorlatok*

4.1. Az EGSZB egyetért azzal, hogy az 5. cikk szerinti MI-gyakorlatok nem járnak társadalmi haszonnal, azokat tiltani kell. Úgy találja azonban, hogy helyenként a megfogalmazás nem egyértelmű, ami megnehezítheti egyes tilalmak értelmezését, így azok könnyen megkerülhetővé válhatnak.

4.2. A **szubliminális technikák** bizonyítottan nemcsak fizikai vagy pszichológiai ártalmakhoz vezethetnek (ezek a vonatkozó tilalom alkalmazásának jelenlegi feltételei), hanem alkalmazási környezetüktől függően egyéb káros személyi, társadalmi vagy demokratikus hatásokkal – például a szavazási magatartás megváltozásával – is járhatnak. Ráadásul gyakran nem is maga a szubliminális technika alapul mesterséges intelligencián, hanem az a döntés, hogy az adott technika kit célozzon meg.

4.3. Annak jobb megragadása érdekében, hogy a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály mit tiltson az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontjában azon a címen, hogy az embereket káros magatartásra veszik rá, az EGSZB a következőképp javasolja módosítani a bekezdés szövegét: „olyan MI-rendszerek (...), amelyek elterjesztése, célja vagy használata lényegesen torzítja egy személy magatartását oly módon, amely sérti vagy sértheti e személynek vagy más személynek, illetve személyek egy csoportjának alapvető jogait, beleértve testi vagy lelki egészségüket és biztonságukat, vagy a demokráciát és a jogállamiságot”.

4.4. Az EGSZB ajánlja az 5. cikk (1) bekezdésének b) pontjában a **sebezhetőség kihasználására** vonatkozóan előírt tilalom módosítását úgy, hogy az kiterjedjen az alapvető jogok sérelmére, beleértve a testi és lelki ártalmakat is.

4.5. Az EGSZB üdvözlö a „**közösségi pontozás**”-nak az 5. cikk (1) bekezdésének c) pontjában szereplő tilalmát. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a társadalmi értékelés tilalma ne csak a hatóságokra, hanem a magánszervezetekre és a félig állami hatóságokra is vonatkozzon. Az EU-ban nincs helye annak, hogy az uniós polgárok megbízhatóságát közösségi magatartásuk vagy személyiségjegyeik alapján pontozással értékeljék, függetlenül attól, hogy az értékelést milyen szereplő végzi. Ellenkező esetben az EU utat nyitna a közösségi pontozás alkalmazásának több területen, például a munkahelyen. Az i. és ii. alpontban foglalt feltételeket pontosítani kell annak érdekében, hogy egyértelmű határvonalat lehessen húzni az értékelés egy bizonyos célra még elfogadható formájának, illetve a „közösségi pontozásnak” tekinthető esetek között, vagyis annál a pontnál, amikortól az értékeléshez felhasznált információ már nem tekinthető relevánsnak vagy az értékelés céljához észszerűen kapcsolódónak.

4.6. A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály tiltaná a **valós idejű távoli biometrikus azonosítást** (például arcfelismerés ilyen célú alkalmazását) a bűnüldözés számára, más célú felhasználását pedig „magas kockázatúnak” minősítené. Ez a „nem valós idejű” és a „megközelítőleg valós idejű” biometrikus azonosítást továbbra is megengedi. Lehetővé teszi továbbá az olyan biometrikus azonosítást is, amelynek célja nem egy adott személy azonosítása, hanem viselkedésének a biometrikus jellemzői (mikro-arcifejezések, járás, testhőmérséklet, pulzusszám stb.) alapján történő értékelése. A „bűnüldözési célokra” való korlátozás lehetővé teszi a biometrikus azonosítást, valamint a biometria minden egyéb olyan formáját, amely nem az egyén azonosítására irányul, beleértve a bármely egyéb célból történő, bármely más szereplő által végzett „érzelemfelismerés” valamennyi említett formáját, történjen az bármilyen köz- vagy magánterületen, például munkahelyeken, üzletekben, stadionokban, színházakban stb.

4.7. A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály az „érzelemfelismerést” általában alacsony kockázatúnak, egyes felhasználói területek esetében magas kockázatúnak minősíti. Az ilyen típusú biometrikus azonosítást „érzelmi arcfelismerésnek” és néha „viselkedésfelismerésnek” is nevezik. Az ilyen gyakorlatok minden típusa rendkívül tolaakodó, tudományos szempontból megalapozatlan, emellett az Alapjogi Chartában rögzített több alapjogra, így az emberi méltósághoz való jogra, a személy sérthetetlenségéhez (ezen belül az érzelmi sérthetetlenséghez) való jogra, valamint a magánélethez való jogra nézve is jelentős kockázattal jár.

4.8. Az európai adatvédelmi biztos és az Európai Adatvédelmi Testület arra vonatkozó 2021. június 21-i felhívásával összhangban, hogy tiltsák be a mesterséges intelligenciának az emberi tulajdonságok nyilvános helyeken történő automatikus felismerésére szolgáló, valamint egyes más, potenciálisan tisztességtelen megkülönböztetéshez vezető felhasználásait, az EGSZB a következőket kéri:

- tiltsák be a mesterséges intelligencia automatizált biometrikus felismerésre (például az arc, a járás, a hang és egyéb biometrikus jegyek felismerésére) történő felhasználását nyilvános és magán helyeken, kivéve, ha ez specifikus körülmények között hitelesítési célokat szolgál (amilyen például a biztonsági szempontból érzékeny helyekre való beléptetés),
- tiltsák be a mesterséges intelligencia emberi magatartásjegyek automatizált felismerésére szolgáló felhasználását nyilvános és magán helyeken,
- tiltsák be, hogy biometrikus adatokat felhasználó MI-rendszerek segítségével egyéneket csoportosítsanak etnikai hovatartozás, nem, politikai vagy szexuális irányultság, illetve egyéb olyan szempontok szerint, amelyek alapján a Charta 21. cikke értelmében tilos a megkülönböztetés,
- tiltsák be a mesterséges intelligencia természetes személyek érzelmeire, magatartására, szándékára vagy jellemvonásaira vonatkozó következtetés céljából történő használatát, kivéve az igen speciális eseteket, például egyes egészségügyi célokat, amikor fontos a betegek érzelmeinek felismerése.

#### *Magas kockázatú mesterséges intelligencia*

4.9. Annak eldöntése során, hogy az egészségre, a biztonságra vagy az alapvető jogokra kockázatot jelentő MI-gyakorlat vagy -használat szigorú feltételek mellett mégis engedélyezhető legyen-e, az Európai Bizottság két elemet vizsgált meg: i. az adott MI-gyakorlat vagy -használat társadalmi előnyökkel járhat-e, és ii. az egészség, a biztonság és az alapvető jogok sérelmének a felhasználásból eredő kockázata meghatározott követelmények teljesítése esetén csökkenthető-e.

4.10. Az EGSZB üdvözli e követelményeknek a megbízható mesterséges intelligenciára vonatkozó etikai iránymutatás elemeihez való igazítását. Öt, a megbízható mesterséges intelligenciára vonatkozó etikai iránymutatásban foglalt fontos követelmény azonban nem szerepel kiemelten a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály magas kockázatú mesterséges intelligenciára vonatkozó követelményei között, nevezetesen: i. az emberi cselekvőképesség, ii. a magánélet védelme, iii. a sokféleség, a megkülönböztetésmentesség és a méltányosság, iv. a magyarázhatóság és v. a környezeti és társadalmi jólét. Az EGSZB ezt elmulasztott lehetőségnek tartja, mivel az MI jelentette kockázatok közül sok a magánélet védelmét, a torzítást, a kirekesztést, az MI által hozott döntések eredményeinek megmagyarázhatatlanságát, valamint az emberi cselekvőképesség és a környezet veszélyeztetését érinti, a felsoroltak mindegyikéhez pedig alapvető jogaink fűződnek.

4.11. Az EGSZB javasolja a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály III. címének 2. fejezetében foglaltak kiegészítését az említett követelményekkel annak érdekében, hogy a jogszabály hatékonyabban védhesse egészségünket, biztonságunkat és alapvető jogainkat az – akár a hatóságok, akár magánszervek által használt – MI káros hatásaitól.

4.12. Az EGSZB üdvözli a **mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály és az uniós harmonizációs jogszabályok „összefonódó rendszerét”**. Javasolja a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály hatályának, valamint a magas kockázatú mesterséges intelligenciára vonatkozó követelményeknek a kiterjesztését az „MI biztonsági elemeken” túl, illetve arra a helyzetre is, amikor maga az MI-rendszer a II. mellékletben felsorolt, uniós harmonizációs jogszabályok hatálya alá tartozó termék. Ennek az az oka, hogy az MI nem csak akkor jelenthet kockázatot, ha ilyen termékek biztonsági elemeként használják, hanem azért is, mert maga az MI-rendszer nem mindig termék. Példaként említhető az orvosi diagnosztikai vagy prognosztikai eszköz részeként használt MI, vagy a kazánt szabályozó, mesterséges intelligencián alapuló termosztát.



4.13. Az EGSZB azonban figyelmeztet arra, hogy a magas kockázatú MI **III. melléklet** szerinti „listás” megközelítése jó néhány olyan MI-gyakorlat **legitimálásához, normalizálásához és általános érvényesítéséhez** vezethet, amelyeket még mindig erős kritika ér, és amelyek társadalmi előnyei megkérdőjelezhetők, vagy nem léteznek.

4.14. Ezenfelül az egészséget, a biztonságot és az alapvető jogokat fenyegető kockázatokat nem lehet minden esetben csökkenteni a magas kockázatú MI-re vonatkozó öt követelmény betartásával, különösen akkor nem, ha az MI olyan alapvető jogokat érinthet, amelyekről általában kevesebb szó esik, mint amilyen – a teljesség igénye nélkül – az emberi méltósághoz, az ártatlanság védelméhez, a tisztességes és igazságos munkafeltételekhez való jog, az egyesülés és a gyülekezés szabadsága vagy a sztrájkjog.

4.15. Az EGSZB határozottan ajánlja a III. melléklet 2. pontjának kiegészítését a **távközlési és az internetes infrastruktúra** irányításával és működtetésével. Az EGSZB ajánlja továbbá e pont hatályának kiterjesztését az MI biztonsági elemekre.

4.16. **Az oktatáshoz való hozzáférés meghatározására és a diákok értékelésére szolgáló MI-rendszerek** számos veszélyt jelentenek a diákok egészségére, biztonságára és alapvető jogaira nézve. Például az elvileg az online vizsgák során előforduló „gyanús magatartás” és „csalásra utaló jelek” mindenféle biometrikus és magatartáskövető módszer használatával történő megjelölése céljából alkalmazott online fegyelmi eszközök kétségtelenül tolatkodók, emellett tudományosan megalapozatlanok.

4.17. Az **MI-rendszerek munkavállalók ellenőrzésére, nyomon követésére és értékelésére történő használata** komoly aggályokat vet fel a munkavállalók tisztességes és igazságos munkafeltételekhez, tájékoztatáshoz és konzultációhoz, valamint indokolt elbocsátáshoz való alapvető jogait illetően. Ezeknek az MI-rendszereknek a magas kockázatú rendszerek listájára való felvétele a munkaviszony jogos vagy jogellenes megszüntetése, az egészséges és biztonságos munkafeltételek és a munkavállalók tájékoztatása terén valószínűleg a vonatkozó nemzeti munkaügyi jogszabályokba, illetve kollektív munkaügyi megállapodásokba ütközik. Az EGSZB kéri, hogy garantálják a munkavállalók és a szociális partnerek teljeskörű bevonását és tájékoztatását a mesterséges intelligencia munkahelyi használatáról, valamint annak fejlesztéséről, beszerzéséről és bevezetéséről szóló döntéshozatali folyamatban.

4.18. Az **„emberi felügyelet”** követelménye különösen releváns a munkaügyi kapcsolatokban, mivel a felügyeletet egy munkavállaló vagy a munkavállalók csoportja látja el. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy e munkavállalóknak képzést kell kapniuk a feladatellátás megfelelő módjáról. Továbbá, mivel e munkavállalók számára lehetővé kell tenni, hogy figyelmen kívül hagyják a MI-rendszer eredményeit, vagy akár a rendszer teljes mellőzéséről döntenek, olyan intézkedéseket szükséges bevezetni, amelyekkel biztosítható, hogy a munkavállalók ilyen döntésük esetén se tartsanak a negatív következményektől (például a lefokozástól vagy az elbocsátástól).

4.19. **Az MI-rendszerek használata a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok igénybevétele terén** szélesebb körű, mint az alapvető magánszolgáltatásokhoz való hozzáféréssel és azok igénybevételével kapcsolatban, amennyiben ez utóbbiak esetében csak az MI alapú pontozásos hitel(képességi) vizsgálat minősül magas kockázatúnak. Az EGSZB ajánlja a III. melléklet 5. pont b) alpontja hatályának kiterjesztését az olyan MI-rendszerekre, amelyek célja az alapvető magánszolgáltatásokra való **jogosultság** értékelése.

4.20. **A bűnüldöző hatóságok által, valamint a migráció, a menekültügy és a határellenőrzés irányítása során egyéni (büntetőjogi vagy biztonsági) kockázatértékelések elvégzésére** használt MI az ártatlanság védelméhez és a védelemhez való jogot, valamint a menedékjogot veszélyezteti, amelyeket az Alapjogi Charta rögzít. Az MI-rendszerek általában csupán olyan összefüggéseket keresnek, amelyek más „esetekben” talált jellemzőkön alapulnak. Ezekben az esetekben a gyanú nem a valamely személy által elkövetett bűncselekmény vagy vétség tényleges gyanúján alapul, hanem pusztán olyan jellemzőkön, amelyek az adott személy és az elítélt bűnözők tekintetében közősek (például cím, jövedelem, állampolgárság, hiteltartozás, munkaviszony, viselkedés, ismerősök és családtagok viselkedése stb.).

4.21. **A mesterséges intelligencia használata az igazságszolgáltatásban és a demokratikus folyamatokban** különösen érzékeny kérdés, ezért a jelenleginél árnyaltabb és alaposabb megközelítést igényel. Ha egy igazságügyi hatóság mindössze olyan rendszerre támaszkodik, amely segítséget nyújt számára a tények és a jogszabályok vizsgálatában és értelmezésében, és a jog konkrét tényállásra történő alkalmazásában, akkor elsikkad az a tény, hogy az ítékezés sokkal több, mint a múltbeli adatok mintáinak feltárása (a jelenlegi MI-rendszerek lényegében nem tesznek mást). A szöveg emellett feltételezi, hogy az ilyen típusú MI csak segíteni fogja az igazságszolgáltatást, és alkalmazása nem terjed ki a teljesen automatizált bírósági döntéshozatalra. Az EGSZB sajnálatát fejezi ki továbbá amiatt, hogy nem esik szó az MI-rendszerekről, illetve azok felhasználásáról a demokratikus folyamatok, például a választások területén.

4.22. Az EGSZB ajánlja egy olyan helyzeteket szabályozó rendelkezés beillesztését (például a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály 16. cikke g) pontjának módosításával), amikor az előzetes megfelelésértékelés során bebizonyosodik, hogy a hat követelmény teljesülésével nem csökkennek megfelelő mértékben az egészséget, a biztonságot és az emberi jogokat veszélyeztető kockázatok.

#### *Irányítás és végrehajthatóság*

4.23. Az EGSZB üdvözli a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabállyal létrehozott irányítási struktúrát. Javasolja, hogy a Mesterséges Intelligenciával Foglalkozó Testület rendszeresen folytasson **kötelező eszmecserét a szélesebb társadalommal**, többek között a szociális partnerekkel és a nem kormányzati szervezetekkel.



4.24. Az EGSZB határozottan ajánlja a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály hatályának kiterjesztését a „**korábbi MI-rendszerekre**”, azaz a már használatban lévő vagy a jogszabály hatálybalépése előtt kiépített rendszerekre is annak érdekében, hogy a tiltott, magas és közepes kockázatú MI-k gyorsított kiépítésével ne legyenek megkerülhetők a megfelelőségi követelmények. Az EGSZB azt is nyomatékosan javasolja, hogy a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség IX. mellékletben felsorolt nagyméretű IT-rendszereinek részét képező mesterséges intelligenciát ne zárják ki a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály hatálya alól.

4.25. A követelmények és az elszámoltathatósági tevékenységek összetettsége, valamint az önértékelés azzal a kockázattal jár, hogy a folyamatot olyan ellenőrző listákká egyszerűsítik, amelyeken elegendő az „igen” vagy „nem” válasz megjelölése a követelmények teljesítéséhez. Az EGSZB azt ajánlja, hogy **minden magas kockázatú MI esetében legyen kötelező a független értékelés.**

4.26. Az EGSZB ajánlja megfelelő (pénzügyi) támogató intézkedések, továbbá egyszerű és hozzáférhető eszközök bevezetését a mikro- és kisvállalkozások, valamint a civil társadalmi szervezetek számára, amelyek segítségével azok megismerhetik a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály célját és értelmét, és képesek lesznek teljesíteni annak követelményeit. Ezeknek az intézkedéseknek a digitális innovációs központok támogatásán túlmutatva meg kell könnyíteniük a hozzáférést a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabállyal, az abban előírt követelményekkel és kötelezettségekkel és különösen ezek indokaival kapcsolatos magas szintű szakértői véleményekhez.

4.27. Az EGSZB **panasztételi és jogorvoslati mechanizmus** bevezetését javasolja azon **szervezetek és polgárok számára**, akik kárt szenvedtek a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály hatálya alá tartozó MI-rendszer, -gyakorlat vagy -használat miatt.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a gépipari termékekről**

(COM(2021) 202 final – 2021/0105 (COD))

(2021/C 517/10)

Előadó: **Martin BÖHME**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2021.6.9. Európai Parlament, 2021.6.7.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 114. és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.2.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	226/0/7

**1. Következtetések és ajánlások**

1.1 A gépipari termékek ágazata az Európai Unió egyik központi gazdasági ágazata. A gépek kapacitása és alkalmazási területei az új műszaki és mérnöki lehetőségeknek köszönhetően rohamosan nőnek. Már régóta itt az ideje, hogy nagyobb figyelmet kapjanak az olyan digitális technológiák, mint a mesterséges intelligencia, a dolgok internete és a robotika. Ennek megfelelően a gépekre vonatkozó egészségvédelmi és biztonsági előírásokat is ki kell igazítani. Ennek fényében a javasolt rendelet a belső piac szempontjából is nagy jelentőséggel bír. Az EGSZB „A gépekről szóló irányelv felülvizsgálata” című tájékoztató jelentésében <sup>(1)</sup> 2020-ban már átfogóan foglalkozott a gépekről szóló 2006/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvvel <sup>(2)</sup>.

1.2 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy ugyan feltétlenül szabályozni kell a gépekre vonatkozó uniós szintű szabványokat, jogilag kötelező érvényű előírásokat kell bevezetni és gondoskodni kell a következetes végrehajtásról, de az uniós vállalkozásokat, a gépek gyártóit és üzemeltetőit sem szabad szem elől téveszteni. Ez nemcsak a nagyvállalatokra, hanem különösen a kis- és középvállalkozásokra is vonatkozik. A gépgyártás nemzetközi üzleti tevékenység, ezért a termékekkel kapcsolatos uniós szabályozásnak képesnek kell lennie előmozdítani a minőséget, a biztonságot és a versenyképességet, valamint támogatnia kell a vállalatokat az innovatív megközelítések kidolgozásában. A szabályozás nem akadályozhatja őket ebben.

1.3 Az EGSZB üdvözli, hogy a rendeletjavaslat középpontjában továbbra is a gépipari termékek kezelői, azaz a munkavállalók állnak, mivel az ő biztonságuk és egészségük védelme változatlanul kiemelt prioritást élvez. Ezen túlmenően a gépekről szóló irányelv rendeletté való normatív átalakítása a tagállamokban való egységesebb értelmezés előnyével jár. Ezáltal a jövőben még könnyebb lesz azonosítani és orvosolni a biztonsági hiányosságokat, ami különösen a gépeket kezelő személyek javát szolgálja.

1.4 Az EGSZB a következő ajánlásokat teszi az Európai Bizottságnak:

1.4.1 A gépekről szóló új rendelethez vezető átmeneti rendelkezéseket pontosítani kell annak érdekében, hogy valamennyi érdekelt fél számára jogbiztonságot teremtsenek.

1.4.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a mellékleteket szerkezeti és tartalmi szempontból hozzá kell igazítani a rendeletjavaslathoz. A számozási struktúra, a géptípusok besorolása és a hasonló témájú uniós szabályozásokkal való átfedések még kérdéseket vetnek fel.

<sup>(1)</sup> Tájékoztató jelentés: „A gépekről szóló irányelv felülvizsgálata”.

<sup>(2)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 2006/42/EK irányelve (2006. május 17.) a gépekről és a 95/16/EK irányelv módosításáról (HL L 157., 2006.6.9., 24. o.).

1.4.3 Az EGSZB szerint egyértelműnek kell lennie, hogy a gépeknek a forgalomba hozatalukkor és teljes élettartamuk alatt biztonságosaknak kell lenniük.

1.4.4 Az egyre összetettebb gépek elengedhetelenné teszik a felhasználók speciális képzését, hogy a munkavállalók ne legyenek kitéve szükségtelen veszélyeknek<sup>(3)</sup>. Ezenkívül olyan struktúrákra van szükség, amelyek balesetek esetén lehetővé teszik a felelősség egyértelmű megállapítását. Az új gépek beszerzésére és telepítésére irányuló eljárásokba a munkavállalók képviselőit is be kellene vonni.

1.4.5 A mesterséges intelligencia alkalmazásához olyan, egyedileg kialakítandó biztonsági keretre van szükség, amelyben az adott rendszer működtethető.

1.4.6 A bejelentő szervezeteknek a gépipari termékekre vonatkozó megfelelőségértékelések elkészítésébe való kötelező bevonása továbbra is megfizethető kell, hogy legyen a vállalkozások számára.

1.4.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a gépipari termékekre vonatkozó jogszabályokat – az érintett érdekelt felekkel mindenkor egyeztetve – folyamatosan nyomon kell követni, hogy reagálni lehessen a technológiai innovációkra, valamint a gyártók előtt álló, illetve a munkavállalók testi és lelki egészségének védelmével kapcsolatos kihívásokra.

## 2. A vélemény és a tárgyalat jogalkotási javaslat háttere

2.1 2018-ban a gépgyártási ágazat 700 milliárd eurós forgalmat bonyolított, 670 milliárd euró értékű termelést ért el, és 230 milliárd eurós hozzáadott értéket teremtett. Az EU teljes gép- és berendezéskivitele 517 milliárd eurót tett ki, aminek mintegy 50 %-át az uniós tagállamokba (Unión belüli kereskedelem), a többit pedig az Unió kívüli országokba exportálták (harmadik országokkal folytatott kereskedelem)<sup>(4)</sup>.

2.2 A gépipari termékekről szóló új rendeletre irányuló európai bizottsági javaslat a mesterséges intelligenciával kapcsolatos átfogóbb csomag részét képezi. A gépekre vonatkozó konkrét javaslat a gépekről szóló irányelv felülvizsgálatára vonatkozik. A felülvizsgálat célja egyrészt a digitális átállás előmozdítása, másrészt a belső piac megerősítése. A gépekről szóló irányelv a termékbiztonsági jogszabályok közé tartozik. Célja a munkavállalók, a fogyasztók és más veszélyeztetett személyek magas szintű védelmének biztosítása azáltal, hogy maga a gép biztonsága kerül a középpontba. Kötelezi a gépgyártókat, hogy már a gépek tervezési és gyártási szakaszában vegyék figyelembe a biztonsági szempontokat („beépített biztonság”).

2.3 A javaslat hat konkrét célkitűzést tartalmaz:

1. a kialakulóban lévő digitális technológiákhoz kapcsolódó új kockázatok korlátozása,
2. a hatály és a fogalom meghatározások egységes értelmezésének biztosítása és a hagyományos technológiák biztonságának javítása,
3. a nagy kockázatú gépek és a kapcsolódó megfelelőségi eljárások újraértékelése,
4. a papíralapú dokumentációs követelmények csökkentése,
5. az új jogszabályi keret egyéb rendelkezéseivel való összhang biztosítása, és
6. a nemzeti jogba való átültetésből eredő esetleges értelmezési eltérések csökkentése.

2.4 Az Európai Bizottság egy hatásvizsgálat keretében felmérte, mi a teendő a gépekről szóló irányelvvel, amelynek gyökerei 2006-ig, azaz 15 évre nyúlnak vissza, alapját pedig egy 1989. évi szabályozás képezi. A műszaki és mérnöki tudomány fejlődésének sebességét tekintve ez nagyon hosszú idő. Ennek fényében a felülvizsgálat mellett döntöttek azzal a céllal, hogy a gyártókra nehezedő terhek minimalizálásával növeljék a versenyképességet, és emellett egyértelműbb, illetve további követelmények bevezetésével fokozzák a biztonságot. Azt is tudomásul vették, hogy az előírásoknak való megfelelés többletköltségekkel fog járni.

2.5 Az irányelv rendeletté történő normatív átalakításának célja, hogy elkerüljék az eltérő tagállami végrehajtást. Az Európai Bizottság így kívánja növelni és általában biztosítani a jogi aktus egységes értelmezését és végrehajtását.

<sup>(3)</sup> Lásd még: HL C 240., 2019.7.16., 51. o.

<sup>(4)</sup> Forrás: [https://ec.europa.eu/growth/sectors/mechanical-engineering/machinery\\_hu](https://ec.europa.eu/growth/sectors/mechanical-engineering/machinery_hu).

### 3. Általános megjegyzések

3.1 Sok más irányelvvel ellentétben a gépekről szóló, eddig hatályos irányelvet még nem igazították hozzá az úgynevezett új jogalkotási kerethez. E tekintetben az EGSZB üdvözli, hogy a szabályozást most aktualizálják és hozzáigazítják az uniós szabályozás megváltozott keretfeltételeihez. Fontosnak tartja az alkalmazási kör tisztázását – különösen a kifeszültségi irányelvtől, a nyomástartó berendezésekről szóló irányelvtől és más irányelvektől való világos elhatárolást –, valamint az olyan fogalom meghatározások pontosítását, mint pl. a „részben kész gép”.

3.2 Az EGSZB a felülvizsgálatra irányuló javaslatot olyan beavatkozásnak tekinti, amely számos uniós vállalkozás, munkavállaló és más érintett csoport számára fontos területet érint. A javasolt szabályok központi jogalapot képeznek minden olyan vállalat számára, amely gépeket tervez, épít vagy üzemeltet. A gépeket kezelő munkavállalók biztonsága nagymértékben az előírások tagállamokon belüli következetes végrehajtásától és ellenőrzésétől függ.

3.3 Az EU-ban az egyenlőség elve értelmében a gépekre vonatkozó egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek minden tagállamban azonosnak kell lenniük, és a tagállamokban egyformán kötelezően vonatkozniuk kell minden gyártóra, forgalmazóra és üzemeltetőre. Az EGSZB számára egyértelmű, hogy amennyiben teljesülnek ezek a követelmények, a termékek valamennyi tagállam között szabadon forgalmazhatók.

3.4 Az EGSZB üdvözli, hogy a rendeletjavaslat megtartja az eddig hatályos irányelv központi célját: a gépeket illetően a biztonságra, az egészségvédelemre és az áruk szabad mozgására vonatkozó alapvető európai szintű szabályok megállapítását. A fő cél továbbra is egyrészt a biztonság, másrészt a kereskedelem akadályainak felszámolása – de most már a gépgyártási ágazat jelenlegi és jövőbeli műszaki és mérnöki innovációinak figyelembevétele mellett.

3.5 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy átlátható, megfelelő és érthető átmeneti rendelkezésekre van szükség a gépekről szóló irányelvről az új, gépekről szóló rendeletre való áttérés során. A javaslat 50. cikkét pontosítani kell. Nem világos, hogy mely szabályok vonatkoznak a 30 hónapos átmeneti időszak alatt gyártott vagy forgalomba hozott gépekre, és hogyan lehet megkülönböztetni ezeket a gépeket az átmeneti időszak előtti termékektől. A gyártóknak és az importőröknek megfelelő átfutási időre van szükségük. Ésszerű megoldás lenne például annak előírása, hogy a tagállamok az új rendelet hatálybalépésétől számított 42 hónapig nem akadályozhatják a 2006/42/EK irányelvvel összhangban, az irányelv hatályon kívül helyezésének időpontja előtt gyártott gépek forgalomba hozatalát.

3.6 A gépipari termékek kapcsán most benyújtott javaslat tovább bővíti azon rendkívül eltérő géptípusok körét, amelyekkel egy ilyen rendeletnek foglalkoznia kell. Az EGSZB véleménye szerint ez logikus abból a szempontból, hogy átfogó és érthető szabályrendszer jöjjön létre. A gépek gyártói és exportőrei, sőt még a vásárlói számára is különösen fontos, hogy a mesterséges intelligencián alapuló rendszerek gépekbe történő beépítését biztonságos módon szabályozzák. Ennek a holisztikus szabályozási megközelítésnek köszönhető, hogy a vállalatoknak elég minden esetben csak egy megfeleléséértékelést végezniük.

3.7 Az EGSZB úgy véli, hogy a mellékleteket szerkezeti és tartalmi szempontból hozzá kell igazítani a rendelettervezethez. Semmi sem indokolja, hogy megváltozzon a rendeletjavaslat kapcsolódó mellékleteinek számozása (a IV. melléklet most I. melléklet stb.). Csak ott kellene változtatni, ahol erre egyértelműen szükség van. Emellett – az esetlegesen magas kockázatokra való tekintettel – a II. mellékletben szereplő bizonyos biztonsági berendezéseket, például a borulás hatása elleni védőszerkezetet (ROPS), a leeső tárgyak ellen védő szerkezetet (FOPS) és a biztonsági funkciókat biztosító szoftvert ésszerű felvenni az I. mellékletben szereplő, nagy kockázatú gépipari termékek jegyzékébe. El kell kerülni továbbá a gépekre vonatkozó egyéb hatályos uniós jogszabályokkal való ellentmondásos átfedéseket, mint például a kifeszültségi irányelv esetében. A megfeleléséértékelési eljárásokat csak egyszer kell elvégezni. Ez például az e javaslat III. mellékletében felsorolt, a kockázatokhoz kapcsolódó egyes egészségvédelmi és biztonsági követelmények esetében lenne releváns (pl. a rádióberendezésekről szóló 2014/53/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv<sup>(5)</sup> vagy a nyomástartó berendezésekről szóló 2014/68/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv<sup>(6)</sup> kapcsán). Ebben az esetben csak az e rendeletjavaslatban előírt, a forgalomba hozatalra vagy az üzembe helyezésre vonatkozó megfeleléséértékelési eljárásokat kellene alkalmazni.

<sup>(5)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 2014/53/EU irányelve (2014. április 16.) a rádióberendezések forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról és az 1999/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 153., 2014.5.22., 62. o.).

<sup>(6)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 2014/68/EU irányelve (2014. május 15.) a nyomástartó berendezések forgalmazására vonatkozó tagállami jogszabályok harmonizációjáról (HL L 189., 2014.6.27., 164. o.).

3.8 Az EGSZB lényeges szempontnak tartja a munkavállalók biztonságának és egészségének védelmét. A gépek gyártói és tervezői felelnek a gép alapvető biztonságáért. Ha nem garantálható a biztonság, a gépet nem szabad üzembe helyezni. A gépeket napi szinten kezelő embereket nem szabad ily módon elkerülhető veszélyeknek kiténni. Ez konkrétan azt jelenti, hogy a gépeknek a forgalomba hozatalukkor és teljes élettartamuk alatt biztonságosaknak kell lenniük. A biztonsági előírások betartását rendszeresen ellenőrizni kell. Biztosítani kell a gépek biztonságos kezelhetőségét, és minden biztonsági és védőberendezést úgy kell megtervezni, hogy azokat ne lehessen könnyen megkerülni vagy kikapcsolni. Ezenkívül minden olyan fennmaradó kockázatra, amelyet a tervezés során nem lehet kiküszöbölni, egyértelműen fel kell hívni a felhasználók vagy a kezelők figyelmét a címkézés és a műszaki dokumentáció, különösen a használati utasítás révén. Az EGSZB azt tanácsolja az Európai Bizottságnak, hogy a rendeletjavaslatba foglaljon bele egy ajánlást a munkavállalók képviselőivel, valamint a munkahelyi biztonsági tisztviselőkkel való szükséges konzultációról. Ezenkívül egyértelműen meg kell határozni a természetes vagy jogi személyek baleset esetén fennálló felelősségét, különös tekintettel a mesterséges intelligencia használatára.

3.9 Az EGSZB felhívja a figyelmet „A mesterséges intelligenciáról szóló összehangolt terv” című 2019-es véleményének<sup>(7)</sup> üzeneteire. E véleményben már megállapította, hogy a gépek kezelése során az embereket fenyegető kockázatok csökkentése érdekében a munkavállalókat egyénileg ki kell képezni a mesterséges intelligencia és a robotok használatára, hogy biztonságosan tudjanak velük dolgozni, és vészhelyzetben le tudják őket állítani („vérszék elv”). Ez különösen igaz abban az esetben, amikor az emberek és a gépek rendkívül szoros együttműködésben dolgoznak. A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) e célból a gyártóknak, a forgalmazóknak és a felhasználóknak szóló, robotokra vonatkozó szabványt fogadott el. Ez a szabvány a munkahelyi kockázatok csökkentése érdekében iránymutatásokkal szolgál a munkaterületek kialakítását és megszervezését illetően.

3.10 Az EGSZB előnyben részesíti a digitális használati utasítást. Az ügyfél kérésére a gyártó papíralapon is rendelkezésre bocsáthatja a használati utasítást. Az iparágtól azonban úgy értesültünk, hogy az ügyfelek sok esetben már most is digitális használati utasítást kérnek.

3.11 A gépek mindennapi használata azt mutatja, hogy a felhasználási célok és az azokhoz kapcsolódó kockázatok sokfélesége aligha teszi lehetővé az olyan általánosabb és feltételezhetően egyszerűbb szabályozást, mint az éles fémek pusztító „tiltása”, mivel ezek olykor a gép működésének részét képezik. Számos géptípus, például a présgépek vagy a lézervágó berendezések esetében a gépkezelőkre leselkedő veszélyek elválaszthatatlanul összekapcsolódnak a gép kívánt funkciójával. A gyártók felelőssége, hogy a megfelelő védintézkedések révén a lehető legnagyobb mértékben csökkentsék a sérülések kockázatát.

3.12 Az EGSZB helyénvalónak tartja, hogy a benyújtott rendeletjavaslat immár a fejlettebb és ezáltal az emberi kezelőktől kevésbé függő gépekre is kiterjed. A következő években várhatóan erőteljesen növekedni fog ezeknek a technológiáknak a részaránya a gépek teljes európai piacán. Különösen azon gépek tekintetében van szükség egységes szabványokra, amelyek képesek önállóan tanulni, fokozatosan egyre önállóbbá válni, ennél fogva pedig új műveleteket és műveleti lépéseket is végrehajtani. Hiszen szinte magától értetődik, hogy az olyan digitális technológiák, mint a mesterséges intelligencia, a dolgok internete és a robotika, új kihívásokat hoznak magukkal a termékbiztonság szempontjából. Kiváltképp a mesterséges intelligencia alkalmazásához elengedhetetlen egy olyan, egyedileg kialakítandó biztonsági keret, amelyben az adott rendszer működtethető.

3.13 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a gépkezelők (testi és lelki) egészségének védelme mellett a környezetvédelmi szempontoknak és az éghajlati hatásoknak ugyancsak jelentős befolyással kell bírniuk annak meghatározásakor, hogy egy gép biztonságos-e. A gép gyártását és üzemeltetését, valamint a fenntarthatóság kérdését együtt kell vizsgálni, valamint az emberekre és a környezetre gyakorolt hatás szempontjából értékelni kell. Egy olyan gép, amely tartósan károsítja az éghajlatot, aligha tekinthető biztonságosnak. A benyújtott javaslat figyelembe veszi a környezeti hatásokat. E tekintetben különösen azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy mi történik, ha a gépipari termékeket utólag fizikai beavatkozás útján vagy digitálisan módosítják, és ezt a gyártó esetleg nem látta előre. Ennek folytán előfordulhat, hogy az alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelmények már nem teljesülnek, és az alapul szolgáló megfelelőségértékelések érvényüket veszítik. Ha általánosságban tekintjük a gépek gyártásának és üzemeltetésének összefüggését a környezet- és éghajlatvédelemmel, koherens kapcsolatra van szükség a többi (pl. a termékek fenntarthatóságára vonatkozó) uniós jogszabállyal.

3.14 Az európai bizottsági javaslat előírja, hogy a vizsgálati kötelezettség alá tartozó, nagy kockázatú gépek esetében a jövőben – még harmonizált szabványok alkalmazása esetén is – megszűnik az a lehetőség, hogy a megfelelőségértékelési eljárást a gyártó teljes mértékben házon belül végezze el. A szóban forgó gépek közül azonban sokat kis sorozatban vagy egyedi darabként gyártanak, ezért ezekben az esetekben a gyakorlatban nincs értelme külső ellenőrző szervezetet bevonni. Az EGSZB ezért azt tanácsolja, hogy indokolt egyedi esetekben maradjon meg a jelenlegi szabályozás. Például akkor is, ha a mesterséges intelligencia aránya csak olyan statikus szoftverre vonatkozik, amely önmagában nem képes továbbfejlődni

(7) HL C 240., 2019.7.16., 51. o.

vagy döntéseket hozni. Felmerül továbbá a kérdés, hogy a bejelentő szervezetnek a megfelelőségértékelés elkészítésébe való kötelező bevonása nem jár-e jelentős költségekkel, amelyek nem utolsósorban a kis- és középvállalkozásokra rónak súlyos terheket. Ez különösen igaz akkor, ha a gépnek csak egy kis részét látták el mesterséges intelligenciával, de ennek következtében a gépet teljes egészében tesztelni kell és nagy kockázatú gépként kell bejelenteni. Különösen az egyedi darabok esetében, amikor nem lehet megfelelő vizsgálati szabványokat alkalmazni, merül fel a külső bejelentő szervezet hatékonyságának kérdése.

3.15 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság megfelelő harmonizált szabványok hiányában saját műszaki előírásokat dolgozhat ki. Ebbe minden érdekelt felet előzetesen be kell vonni.

3.16 Az egységes vizsgálati és bejelentési eljárásokkal összefüggésben az EGSZB azt javasolja, hogy vezessenek be egy európai tanúsítványt a vállalatok számára a megbízható mesterségesintelligencia-rendszerek megbízhatóságának igazolására <sup>(8)</sup>.

3.17 A javaslat értelmében a gépipari termékeket csak akkor szabad forgalomba hozni vagy üzembe helyezni, ha azokat szabályszerűen telepítik, karbantartják és rendeltetésszerűen használják. Ezenkívül a III. mellékletben meghatározott alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek is eleget kell tenni (7. cikk). A részben kész gépeket azonban nem kell üzembe helyezni, ezért mentesíteni kellene őket az üzembe helyezésre vonatkozó rendelkezések alól. Külön rendelkezni lehetne például arról, hogy a részben kész gépek csak akkor hozhatók forgalomba, ha eleget tesznek a III. mellékletben meghatározott alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek, amelyek kapcsán a gyártó a beépítési nyilatkozatban megfelelőségi nyilatkozatot tett.

3.18 Az EGSZB úgy véli, hogy a gépekről szóló rendelet lehető legkövetkezetesebb végrehajtása érdekében az Európai Bizottságnak és az összes érdekelt félnek folyamatosan nyomon kell követnie a folyamatot. Ehhez a Belső Piaci, Ipar-, Vállalkozás- és Kkv-politikai Főigazgatóság, a Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága, valamint a Tartalmak, Technológiák és Kommunikációs Hálózatok Főigazgatósága között összehangolt egyeztetési folyamatokra van szükség. Emellett például a folyamatos egyeztetéshez létre kellene hozni a gépgyártási ágazat közigazgatási együttműködési csoportjaiból (ADCO) és a munkahelyi egészségvédelemmel és biztonsággal foglalkozó Vezető Munkaügyi Felügyeleti Tisztviselők Bizottságából (SLIC) álló testületet, amelyet az Európai Bizottság finanszírozhatna.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

---

<sup>(8)</sup> Lásd még: HL C 240., 2019.7.16., 51. o.



**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának Uniós taxonómia, a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás, a fenntarthatósági preferenciák és a vagyonkezelői kötelezettségek: a finanszírozási forrásoknak az európai zöld megállapodás felé történő irányítása**

(COM(2021) 188 final)

(2021/C 517/11)

Előadó: **Stefan BACK**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.5.31.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.8.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	191/1/10

## 1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözli a fenntartható finanszírozási csomagot, és kiemeli, hogy a felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet<sup>(1)</sup> (a továbbiakban: felhatalmazáson alapuló rendelet) kulcsszerepet játszhat egy világos, koherens és átfogó keret megteremtésében, amelynek célja, hogy kiemlje a bezártsági hatást nélkülöző zöldebb gazdaság ambiciózus fejlődését, olyan technikai kritériumok segítségével, amelyek meghatározzák azokat a zöld beruházásokat, amelyek közvetlenül hozzájárulnak Európa éghajlat-politikai célkitűzéseéhez, és amelyekkel az érintett üzleti ágazatok és a pénzügyi ágazat gyakorlatait össze lehet hangolni.

1.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy sürgősen hatékony intézkedésekre van szükség az éghajlatváltozás kezelése és a kibocsátások csökkentése érdekében, az uniós klímarendelemben foglaltaknak megfelelően és az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC) hatodik jelentését<sup>(2)</sup> figyelembe véve. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy hatékony, könnyen alkalmazható, innovatív és produktív eszközöket alkalmazzanak a gyors és könnyen érthető eredmények elérése érdekében. A felhatalmazáson alapuló rendelet értékelését ennek szellemében kell elvégezni.

1.3. Az EGSZB elismeri, hogy a felhatalmazáson alapuló rendelet kulcsszerepet tölt be abban, hogy egyértelmű kritériumok révén átláthatóságot teremtsen a fenntartható befektetésekkel kapcsolatban, hogy segítse azokat, akik az ilyen projektekbe kívánnak befektetni, és így megelőzze a „zöldrefestést”, és felhívja a figyelmet a fenntartható projektekre, valamint odavonzza a befektetéseket. Ily módon tisztességes és átlátható egyenlő versenyfeltételeket teremthet az uniós zöld finanszírozáshoz.

1.4. A felhatalmazáson alapuló rendeletben megszabott azon technikai kritériumok egyértelmű és pontos meghatározása, amelyek megfelelnek az alacsony szén-dioxid-kibocsátású európai gazdaság célkitűzésének, ezért a zöldrefestés veszélyét elkerülő, észszerű, reális és elfogadható kötelezettségvállalás alapvető előfeltétele. Ennek a kötelezettségvállalásnak a biztosítása jelentős kihívás, mivel a felhatalmazáson alapuló rendelet központi szerepet tölt be a taxonómia hitelességének garantálásában, ami létfontosságú ennek az alapvetően önkéntes rendszernek a sikeréhez.

1.5. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy a felhatalmazáson alapuló rendeletben „fenntarthatóként” meghatározott gazdasági tevékenységeknek és projekteknek vonzaniuk kell a reálgazdasági befektetőket. Feltételezi továbbá, hogy a befektetők azt várják egy fenntartható projekttől, hogy realista, megvalósítható, megfelelően nyereséges és kiszámítható legyen a piaci szereplők számára; más szóval, hogy vonzó legyen, anélkül, hogy előidézne a zöldrefestés veszélyét.

<sup>(1)</sup> A Bizottság (EU) 2020/852 felhatalmazáson alapuló rendelete az (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz lényegesen hozzájáruló és az egyéb környezeti célkitűzéseket jelentősen nem sértő gazdasági tevékenységekkel szemben támasztott követelmények meghatározásához szükséges technikai vizsgálati kritériumok megállapítása érdekében történő kiegészítéséről (C(2021) 2800 final).

<sup>(2)</sup> Climate Change 2021 – The Physical Science Basis, 2021.

1.6. Általában véve az éghajlatváltozás mérséklését célzó intézkedésekkel kapcsolatos ambiciózus célok vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos hosszú távú előrejelzésekre irányuló széles körű tájékoztatási követelmények túl bonyolult és költséges kihívást jelenthetnek, különösen a piacgazdaságban működő kkv-k számára. Ez felveti azt a kérdést is, hogy az átállási megoldások szélesebb körben történő elismerése környezetbarát megoldást kínálhat-e a zökkenőmentes átálláshoz. Elengedhetetlen azonban, hogy a bezártsági hatásokat megelőzzék.

1.7. Az EGSZB tudomásul veszi a reálgazdasági szereplők aggályait a felhatalmazáson alapuló rendeletnek a finanszírozási lehetőségekre és költségekre gyakorolt negatív hatásaival kapcsolatban. Az EGSZB ezért hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a felügyeleti hatóságok megfelelő nyomon követést végezzenek a pénzügyi piacokra gyakorolt torzító hatások megelőzése érdekében, különös tekintettel a taxonómiai kritériumok hatályának oly módon történő kiterjesztésére, hogy az például magában foglalja a nem pénzügyi információk közzétételét és a javasolt uniós zöldkötvénystandardot.

1.8. Az EGSZB arra is rámutat, hogy a felhatalmazáson alapuló rendeletben előírt taxonómiai kritériumok végrehajtása túl magas költségekkel járhat. Az EGSZB éppen ezért hangsúlyozza, hogy e költségkockázat csökkentése érdekében zöld biztosítást kell kidolgozni a kkv-k számára.

1.9. A felhatalmazáson alapuló rendelet olyan környezetvédelmi normákat szab meg, amelyek gyakran ambiciózusabbak, mint az EU ágazati jogszabályaiban foglaltak. Figyelembe véve a fent említett egyértelműség és vonzóság iránti igényt, ez zavaró helyzetet teremthet – többek között finanszírozási problémákat – az olyan szereplők számára, amelyek megfelelnek az EU ágazati jogszabályaiban megszabott legmagasabb környezetvédelmi normáknak. Az EGSZB egyetért azzal, hogy ambiciózus célt kell kitűzni, de gyakorlati okokból és a félreértések elkerülése érdekében javasolná, hogy a taxonómiára az 1. szintű uniós jogszabályokban megszabott legszigorúbb környezetvédelmi normákat alkalmazzák. Ráadásul úgy tűnik, hogy a (2. szintű jogszabálynak számító) felhatalmazáson alapuló rendelet tartalmaz néhány következetlen, nem világos és nem teljesen értékelt rendelkezést. Ez – a fent, különösen az 1.4–1.8. pontban tett kijelentésekkel együtt – kétségeket támaszt az EGSZB-ben azzal kapcsolatban, hogy a felhatalmazáson alapuló rendelet jelenlegi formájában – elismerésre méltó célkitűzése ellenére – megfelel-e a célnak. Az EGSZB határozottan ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy tegyen javaslatokat az uniós környezetvédelmi jogszabályok előírásainak szigorítására.

1.10. Az EGSZB üdvözlőné a taxonómiai rendszernek a fent vázolt vonalak mentén történő javítására irányuló kezdeményezéseket, hogy tágítsák a taxonómia hatókörét és fejlesztése által támogassák az EU éghajlat-politikai célkitűzéseit, az EU környezetvédelmi jogszabályainak a hatékony megvalósításával, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen további kezdeményezéseket ebben az irányban. Az EGSZB megjegyzi, hogy az éghajlatot és a környezetet károsító tevékenységek uniós taxonómiájának fontos kérdése továbbra is nyitott. Ezzel sürgősen foglalkozni kell.

## 2. Háttér

2.1. Az Európai Bizottság 2021. április 21-én kiadott egy fenntartható finanszírozási csomagot (a továbbiakban: a csomag), amely a következőkből áll:

- *Az Uniós taxonómia, a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás, a fenntarthatósági preferenciák és a vagyongazdálkodási kötelezettségek: a finanszírozási forrásoknak az európai zöld megállapodás felé történő irányítása* című közlemény <sup>(3)</sup>,
- A fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról és az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról szóló (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendelet <sup>(4)</sup> (a továbbiakban: taxonómiai rendelet) 10. és 11. cikkében meghatározott hat környezetvédelmi célkitűzés közül kettőt kiegészítő, felhatalmazáson alapuló rendelet olyan technikai vizsgálati kritériumokkal, amelyek meghatározzák azokat a feltételeket, amelyek alapján egy adott gazdasági tevékenység lényegesen hozzájárul az éghajlatváltozás mérsékléséhez (10. cikk), és lényegesen hozzájárul az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz (11. cikk), valamint kritériumokat állapít meg annak meghatározására, hogy egy adott gazdasági tevékenység jelentős mértékben sérti-e a környezeti célkitűzéseket (17. cikk). A felhatalmazáson alapuló rendeletet hivatalosan 2021. június 4-én fogadták el,
- A fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolásról szóló új irányelvjavaslat,
- A pénzügyi eszközök piacairól szóló irányelv (MiFiD II) és a biztosítási értékesítésről szóló irányelv (IDD) szerinti, módosított felhatalmazáson alapuló jogi aktusok. Ezek a fenntarthatóság fogalmát az ügyfeleknek a befektetési döntéseket megelőzően nyújtandó tájékoztatás részeként vezetik be,

<sup>(3)</sup> COM(2021) 188 final.

<sup>(4)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról (HL L 198., 2020.6.22., 13. o.).

— A vagyonekezelői kötelezettségekkel kapcsolatos, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok és az eszközkezeléssel, biztosítással, viszontbiztosítással és befektetéssel kapcsolatos, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok további módosításai annak céljából, hogy a befektetések értéke magába foglalja a fenntarthatósági kockázatokat.

### 3. Általános megjegyzések

3.1. A közlemény szerint a csomag célja, hogy olyan eszközként szolgáljon, amely bátorítja a fenntartható projektekbe irányuló magánbefektetéseket, és az európai gazdaság Covid19-válságot követő helyreállításának támogatására szánt forrásokon túl rendelkezésre bocsátja a zöld megállapodásban meghatározott klímasemlegességi célkitűzés eléréséhez szükséges nagy mértékű pénzügyi erőforrásokat.

3.2. A közlemény kiemeli, hogy a felhatalmazáson alapuló rendeletnek fontos szerepe van abban, hogy megszabja az olyan zöld gazdasági tevékenységeket meghatározó kritériumokat, amelyek lényegesen hozzájárulnak a zöld megállapodás célkitűzéseéhez.

3.3. Az EGSZB üdvözli a csomagot, és aláhúzza, hogy a felhatalmazáson alapuló rendelet kulcsszerepet játszhat egy világos, koherens és átfogó keret megteremtésében, amely lehetővé teszi a bezártsági hatás nélküli zöldebb gazdaság ambiciózus fejlődését, olyan egyértelmű és átlátható technikai kritériumok segítségével, amelyek meghatározzák azokat a zöld beruházásokat, amelyek közvetlenül hozzájárulnak Európa éghajlat-politikai célkitűzéseéhez, és amelyekkel az érintett üzleti ágazatok és a pénzügyi ágazat gyakorlatait össze lehet hangolni.

3.4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy sürgősen hatékony intézkedésekre van szükség az éghajlatváltozás kezelése és a kibocsátások csökkentése érdekében, az uniós klímarendeletben foglaltaknak megfelelően és az IPCC hatodik jelentését<sup>(5)</sup> figyelembe véve. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy hatékony, könnyen alkalmazható, innovatív és produktív eszközöket alkalmazzanak a gyors és könnyen érthető eredmények elérése érdekében. A felhatalmazáson alapuló rendelet értékelését ennek szellemében kell elvégezni.

3.5. A felhatalmazáson alapuló rendeletben megszabott azon technikai kritériumok egyértelmű és pontos meghatározása, amelyek megfelelnek az alacsony szén-dioxid-kibocsátású európai gazdaság célkitűzésének, ezért a zöldrefestés veszélyét elkerülő, egyszerű, reális és elfogadható kötelezettségvállalás alapvető előfeltétele. Ennek a kötelezettségvállalásnak a biztosítása jelentős kihívás, mivel a felhatalmazáson alapuló rendelet központi szerepet tölt be a taxonómia hitelességének garantálásában, ami létfontosságú ennek az alapvetően önkéntes rendszernek a sikeréhez.

3.6. Az EGSZB mégis üdvözli a felhatalmazáson alapuló rendeletben megmutatkozó törekvést, hogy egyöntetű uniós normát szabjanak meg azoknak a tevékenységeknek meghatározására, amelyek lényegesen hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez vagy az ahhoz való alkalmazkodáshoz. A technikai kritériumoknak világos keretet kell teremteniük a zöld beruházások számára ahhoz, hogy egyenlő versenyfeltételek érvényesüljenek a pénzügyi piacokon, és el lehessen kerülni a „zöldrefestő” projekteket. A nézetek eltérnek az átállási lehetőségek hatókörét és hasznosságát illetően. Az EGSZB úgy véli, hogy a zökkenőmentes átálláshoz vezető út kialakítása érdekében a technikai kritériumoknak szélesebb körű lehetőségeket kell biztosítaniuk az átmeneti megoldások elismerésére. Feltétlenül meg kell előzni a bezártsági hatásokat.

3.7. AZ EGSZB tudomásul veszi a közlemény azon megállapítását, hogy a felhatalmazáson alapuló rendeletet olyan élő dokumentumnak kell tekinteni, amely idővel hatókörét és szintjét tekintve is alakulni fog.

3.8. Az EGSZB ezért elismeri, hogy a felhatalmazáson alapuló rendeletnek fontos szerepe van abban, hogy átláthatóságot teremtsen azon tevékenységeket illetően, amelyek eleget tesznek a megszabott kritériumoknak és vonzóak a fenntartható projektekbe befektetni kívánó befektetők számára. Ez így alapul szolgál ahhoz, hogy egy gazdasági tevékenységet a környezet szempontjából fenntarthatóként határozzanak meg, valamint ahhoz, hogy a taxonómiai rendeletben az átláthatósággal és a közzététellel kapcsolatban megszabott kötelező rendelkezéseket alkalmazzák. Jelentős szerepet tölthet be a fenntartható projektek közismertebbé és a befektetők számára vonzóvá tétele, valamint a „zöldrefestés” megelőzése terén.

3.9. A felhatalmazáson alapuló rendelet az átláthatóság egyik eszközeként szerepel leírva, és egy önkéntes rendszer része abban az értelemben, hogy a piaci résztvevőknek nem kötelessége, hogy elérjék a megszabott normákat, és a befektetőknek sem kötelessége, hogy az ilyen normákat teljesítő gazdasági tevékenységekbe vagy projektekbe fektessenek be.

3.10. Ezért, ahogyan már erre rámutattunk, a felhatalmazáson alapuló rendelet szerint fenntarthatónak minősülő gazdasági tevékenységeknek és projekteknek egyértelműen vonzóknak kell lenniük a befektetők számára a reálgazdaságban. Eszzerű az a feltételezés, hogy a befektetők olyan fenntartható zöld projektekbe fognak befektetni, amelyek reálisak, nyereségesek és kiszámíthatók. A nyereségesre vonatkozó elvárások változóak lehetnek, és gyakran alacsonyabb mértékűek lesznek az olyan helyzetekben, amelyekben a finanszírozás szövetkezetben vagy helyi vagy regionális tulajdonú bankokkal történik, vagy 5-6 %-os lehet az általában elvárt 11-15 % helyett. A nagyobb mértékű nyereségeség általában nagyobb tőkeáramlást fog odavonzani, míg a szövetkezetek vagy a regionális bankok választása jellemzően a kisebb méretű projekteket fogja érinteni.

<sup>(5)</sup> Climate Change 2021 – The Physical Science Basis, 2021.

3.11. Kulcsfontosságú, hogy a felhatalmazáson alapuló rendeletben arra vonatkozóan megszabott kritériumok, hogy egy gazdasági tevékenység vagy egy projekt környezetvédelmi szempontból fenntarthatónak minősüljön, észszerű költséggel elérhetőnek, nyereségesnek és észszerű módon kiszámíthatónak, más szóval gazdaságilag vonzóknak tűnjenek. Ebben az összefüggésben azonban fontos szem előtt tartani, hogy különösen a kkv-knak gyakran szükségük lehet támogatásra a zöld átállás kezeléséhez. Mégis a taxonómiát mint olyat technikai kritériumokra kell korlátozni.

3.12. Ha a taxonómia nem teljesíti a két előző bekezdésben megszabott kritériumokat, akkor az egész projekt kilátásai kétségbe vonhatók. Egy önkéntes rendszernek vonzóknak kell lennie ahhoz, hogy megvalósítsa az általa elérni kívánt átalakulást.

3.13. A fent felvázolt központi elemek alapján a felhatalmazáson alapuló rendelet számos rendelkezése kétesnek tűnik. Általában véve az éghajlatváltozás mérséklését célzó intézkedésekkel kapcsolatos ambiciózus célok vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos hosszú távú előrejelzésekre irányuló széles körű tájékoztatási követelmények néhány igen nagy szereplő kivételével túlságosan nehezen teljesíthetőnek, túl bonyolultnak, költségesnek vagy egy piacgazdaságban nem kellőképpen nyereségesnek tűnhetnek, és nem sok figyelmet szentelnek a – főleg a kkv-kat érintő – gyakorlati hatásokra. Ez azt jelentené, hogy nem valósulna meg a nyilvánvalóan elérni kívánt széles körű alkalmazás, mégis pénzügyi nehézségeket okozna azon vállalatok számára, amelyek az alkalmazandó uniós környezetvédelmi jogszabályoknak megfelelnek, a felhatalmazáson alapuló rendeletnek viszont nem. Az EGSZB éppen ezért hangsúlyozza, hogy e költségkockázat csökkentése érdekében zöld biztosítást kell kidolgozni a kkv-k számára. Ennek néhány példáját bemutatjuk az alábbiakban, a „Részletes megjegyzések” fejezetben.

3.14. A reálgazdaság szereplői aggodalmuknak adtak hangot azzal kapcsolatban, hogy a felhatalmazáson alapuló rendeletben meghatározott technikai kritériumok nehézségeket okozhatnak a rendeletnek nem megfelelő tevékenységek finanszírozása terén. Az EGSZB egyetért azzal, hogy fennállhat ilyen kockázat, figyelembe véve, hogy a taxonómia alkalmazási köre kibővül, hogy alapként szolgáljon a taxonómiáról szóló rendelet 8. cikke szerinti nem pénzügyi információk közzétételéhez, valamint a javasolt uniós zöldkötvénystandardhoz <sup>(6)</sup>.

3.15. Az EGSZB ezért hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a felügyeleti hatóságok nyomon kövessék a felhatalmazáson alapuló rendelet alkalmazását a taxonómiai kritériumokat nem teljesítő vállalkozások hitelképességeire és hitelköltségeire gyakorolt diszkriminatív hatások elkerülése érdekében. Ezeknek a szereplőknek továbbra is méltányos elbánásban kell részesülniük a szükséges pénzügyi eszközök megszerzése során.

3.16. Ebben az összefüggésben az EGSZB a német pénzügyminisztérium tudományos tanácsának szakértői jelentésére hivatkozik, amely rámutat arra, hogy a reálgazdaságban a tőkeáramlások felhasználásának pénzügyi szabályozás révén történő irányítása nagyon nehéz feladat, és messzeható, részletes és teljeskörű jogalkotást igényel, és hogy egy ilyen taxonómia a nagyfokú összetettség és a túlzott bürokratikus költségek kockázatát hordozza magában <sup>(7)</sup>.

3.17. Ami ezt a véleményt illeti, a csomag egyedüli kötelező elemei a taxonómiai rendelet 4–7. cikkében és a pénzügyi eszközök piacairól, a biztosítási értékesítésről és különböző vagyonkezelői kötelezettségekről szóló, módosított felhatalmazáson alapuló jogi aktusokban meghatározott, átláthatóságra vonatkozó rendelkezések, amelyek célja a fenntartható befektetésekben rejlő lehetőségek és kockázatok tudatosítása és annak biztosítása, hogy az ügyfelek és a jövőbeli ügyfelek erről kellő tájékoztatást kapjanak.

3.18. A pénzügyi piacról szóló, felhatalmazáson alapuló jogi aktusok összességében véve a célnak megfelelőnek tűnnek, ezért megfelelő eszközül szolgálnak a fenntartható befektetésekkel kapcsolatos figyelemfelkeltésre és ezáltal arra, hogy megnyissák az utat az ilyen befektetések számára nagyon szükséges erőforrások becsatornázása előtt.

3.19. A felhatalmazáson alapuló rendelet olyan környezetvédelmi normákat szab meg, amelyek gyakran ambiciózusabbak, mint az EU ágazati jogszabályaiban foglaltak. Figyelembe véve a 3.6. pontban említett egyértelműség iránti igényt, ez a kettős mérce zavaró helyzetet – többek között finanszírozási problémákat – teremthet az olyan szereplők számára, amelyek megfelelnek az EU ágazati jogszabályaiban megszabott legmagasabb környezetvédelmi normáknak. Ezért az EGSZB egyetért azzal, hogy ambiciózus célt kell kitűzni, de gyakorlati okokból és a félreértések elkerülése érdekében javasolná, hogy alkalmazzák az 1. szintű uniós jogszabályokban megszabott legszigorúbb környezeti normákat a taxonómia céljára is, hogy hatékonyan teljesíthesse arra irányuló kötelezettségét, hogy biztosítsa a pénzügyi termékek átláthatóságát, és megelőzze a zöldrefestést. Ezek az okok a fenti 3.6. és 3.13–3.16. pontokban kifejtettekkel együtt

<sup>(6)</sup> Az európai zöldkötvényekről szóló rendeletre irányuló európai bizottsági javaslat (COM(2021) 391 final – 2021/0191 (COD)).

<sup>(7)</sup> *Grüne Finanzierung und Grüne Staatsanleihen – Geeignete Instrumente für eine wirksame Umweltpolitik?* [Zöld finanszírozás és zöld államkötvények – Megfelelő eszközök egy hatékony környezetpolitikához?] – A Német Szövetségi Pénzügyminisztérium tudományos tanácsának szakvéleménye, 2021/02.



késégeket támasztanak EGSZB-ben azzal kapcsolatban, hogy a felhatalmazáson alapuló rendelet (2. szintű jogi aktus) jelenlegi formájában – elismerésre méltó célkitűzése ellenére – megfelel-e a célnak<sup>(8)</sup>. Az EGSZB határozottan ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy tegyen javaslatokat az uniós környezetvédelmi jogszabályok előírásainak szigorítására.

3.20. Közismert, hogy a zöld pénzügyi termékek vonzóak a pénzügyi piacok számára. Ezért az EGSZB nagyra értékeli, hogy a taxonómia alapvető szándéka az, hogy átláthatóságot teremtsen, megelőzze a zöldrefestést, és a figyelmet a zöld pénzügyi termékekre irányítsa, ugyanakkor figyelmeztet a pénzügyi piacokra gyakorolt veszélyes buborékhatások kockázatára.

3.21. Az EGSZB üdvözlőné a taxonómia-rendszernek a feljebb vázolt vonalak mentén történő javítására irányuló kezdeményezéseket, hogy támogassák a taxonómia hatókörét és fejlesztése által jelentősen támogassák az EU éghajlat-politikai célkitűzéseit, az EU környezetvédelmi jogszabályainak hatékony megvalósításával, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy tegyen további kezdeményezéseket ebben az irányban.

3.22. Az EGSZB megjegyzi, hogy az éghajlatot és a környezetet károsító tevékenységek uniós taxonómiájának fontos kérdése továbbra is nyitott. Ezzel sürgősen foglalkozni kell.

#### 4. Részletes megjegyzések

##### A felhatalmazáson alapuló rendelet

4.1. Az EGSZB hangsúlyozza a megújuló energia kulcsfontosságú szerepét a fenntarthatóságra való átállásban, és felhívja a figyelmet arra, hogy szükség szerint megfelelő átállási megoldásokat kell biztosítani, többek között a logisztikai értékláncok megfelelő működésének biztosítása érdekében, szem előtt tartva ugyanakkor, hogy feltétlenül el kell kerülni a bezártsági hatásokat.

4.2. A felhatalmazáson alapuló rendelet 1. mellékletének 6.3. pontja szerint a zéró közvetlen kipufogógáz-kibocsátás kritériumát teljesítő buszok csak akkor minősülnek fenntarthatónak, ha a városi vagy elővárosi forgalomban közlekednek, míg a buszok egyéb üzemeltetése 2025. december 31-ig csak úgynevezett átállási tevékenységnek minősül, ha a buszok megfelelnek a legmagasabb EURO szabványnak (EURO VI). Ha nem, akkor a zéró közvetlen kipufogógáz-kibocsátás kritériuma alkalmazandó, de a szövegből mégis úgy tűnik, hogy átállási tevékenységnek ez csak akkor minősülhet, ha a taxonómiai rendelet 19. cikkének megfelelően legalább háromévente újraértékelik. A tiszta üzemű gépjárművekről szóló irányelvben előírt szabványokra láthatólag nem történik hivatkozás. Tekintettel a 2025. december 31-ét követő helyzet bizonytalanságára, ki merne akkor befektetni egy autóbusz-társaságba? Furcsának tűnik, és könnyen zavart teremthet, hogy az uniós jogszabályokban szereplő legmagasabb környezetvédelmi szabvány – az EURO VI – követelményeit átállási tevékenységnek sorolják be.

4.2.1. A közúti áruszállítási szolgáltatásokon belül (6.6. szakasz) a nehéz tehergépjárművek (N2 és N3 kategória) akkor minősülnek fenntarthatónak, ha az (EU) 2019/1242 európai parlamenti és tanácsi rendelet<sup>(9)</sup> 3. cikkének 11. pontja szerinti kibocsátásmentes nehézgépjárművek, és kibocsátásuk 1 g CO<sub>2</sub>/km alatt marad, vagy a 7,5 tonnánál nagyobb súlyú gépjárművek esetében, „amennyiben technológiai és gazdasági szempontból nem megvalósítható” a zéró kibocsátás elérése, ha átállási tevékenységként teljesítik a 3. cikk 12. pontja szerinti alacsony kibocsátásra vonatkozó előírásokat. A maximum 3,5 tonna (N1) maximális össztömegű könnyű haszongépjárművekre zéró kipufogógáz-kibocsátás érvényes. Az összes többi közúti áruszállítási szolgáltatás átállási tevékenység.

4.2.2. A nehézgépjárművek elbírálása pragmatikus megközelítést mutat, és ennek gyakrabban kellett volna előfordulnia a felhatalmazáson alapuló rendeletben. A 6.6. pontban a könnyű haszongépjárművek (N1) zéró kipufogógáz-kibocsátásra vonatkozó követelménye láthatólag nem áll összhangban a motorkerékpárok, személygépkocsik és könnyű haszongépjárművek által végzett szállításról szóló 6.5. ponttal, ahol nem egyértelmű okokból elnézőbb rendelkezések érvényesek.

4.2.3. Összességében véve a különböző tevékenységeket végző közúti gépjárművek különböző elbírálása következetlennek és zavarosnak tűnik, és nincs magyarázat az eltérő kontextusokban alkalmazott teljesen eltérő megközelítésre.

<sup>(8)</sup> *Sustainable finance – Eine kritische Würdigung der deutschen und europäischen Vorhaben* [Fenntartható finanszírozás – A német és európai tervek kritikai értékelése] – Münchener és Felső-Bajorországi Ipari és Kereskedelmi Kamara, a Münchener Egyetem Leibniz Gazdaságkutató Intézete, 2020.

<sup>(9)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1242 rendelete (2019. június 20.) az új nehézgépjárművek szén-dioxid-kibocsátási előírásainak meghatározásáról, valamint az 595/2009/EK és az (EU) 2018/956 európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 96/53/EK tanácsi irányelv módosításáról (HL L 198., 2019.7.25., 202. o.).



4.3. Az 1. melléklet 6. szakaszában (Szállítás) többször visszatérő egyik rendelkezés kizárja a fosszilis tüzelőanyagok szállítására szánt gépjárműveket vagy hajókat; mivel az ilyen tüzelőanyagokhoz való hozzáférést nem kell elősegíteni. Ugyanakkor a (35) preambulumbekkezdés szerint e kritérium „használhatóságát” értékelhetik. Kétesnek tűnik egy olyan követelmény bevezetése, amelynek hasznosságát illetően kételyek vannak. Ez a követelmény továbbá nem világos. Gyakran előfordul, hogy egy gépjármű fosszilis és alternatív tüzelőanyagokat is szállít. Nem világos, hogy ez a követelmény a gépjárművek vagy hajók konstrukciójára vagy használatára utal, tehát se az értelmezés, se a hatás nem világos.

4.4. Az 1. melléklet 1.1., 1.2. és 1.3. pontjában az éghajlati szempontú haszonelemzésekről szóló rendelkezések további példákat kínálnak. Ilyen elemzést például az erdőtelepítési, az erdő-helyreállítási, illetve erdőgazdálkodási terveken felül is kell végezni, és ez már a 13 hektáros kis erdőgazdaságokra is érvényes. A követelmények eléggé összetettnek tűnnek, és az ENSZ Elemezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete által rendelkezésre bocsátott online eszközökre való utalás valószínűleg sovány vigaszt nyújt a kisgazdálkodók számára, és rámutat a kisebb vállalkozások hátrányos helyzetére, amelyet a felhatalmazáson alapuló rendelet felülről építkező megközelítése teremtett.

4.5. Igaz, hogy az erdők, beleértve a karbonelnyelők megőrzése az EU környezetvédelmi politikájának egyik alapvető eleme, de az adminisztratív kötelezettségeknek arányban kell állniuk a célcsoportok erőforrásaival. Az Erdőgazdálkodási Tanács (Forest Stewardship Council) által alkalmazott elvek az erdőhasznosításra és -gazdálkodásra vonatkozó egyértelmű és észszerű elvek példái<sup>(10)</sup>.

4.6. Az éghajlathoz való alkalmazkodás tekintetében utalni lehet a 2. melléklet erdőgazdálkodásról szóló 1.3. pontjában és a városi és elővárosi közlekedésről és a közúti személyszállításról szóló 6.3. pontban szereplő rendelkezésekre, amelyek a jelentős beruházások 10–30 éves időtartamra szóló éghajlati szempontú hatáselemzéséről rendelkeznek.

4.7. A közleményben szereplő kijelentés, mely szerint a taxonómia nem fogadja el a környezeti teljesítmény jelenlegi szintjét javító, de a lényeges hozzájárulás szintjét el nem érő tevékenységeket, ellentétben a taxonómiai rendelet 10. cikkének (2) bekezdésével. Ezért – amint azt már javasoltuk – több teret kell biztosítani az átállási megoldásoknak.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

---

<sup>(10)</sup> [www.fsc.org](http://www.fsc.org).

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021– 2025)**

(COM(2021) 171 final)

(2021/C 517/12)

Előadó: **Carlos Manuel TRINDADE**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.5.31.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	215/1/4

### 1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az emberkereskedelem mindenekelőtt súlyosan sérti az emberi jogokat. Olyan alapvető jogokat sért, mint a szabadság, a méltóság és az egyenlőség, amelyeket számos eszköz, többek között az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, az emberi jogok európai egyezménye, az Európai Unió Alapjogi Chartája vagy az Európai Unió működéséről szóló szerződés rögzít.

1.2 Hangsúlyozza, hogy az emberkereskedelem alapvető okai az áldozatok kiszolgáltatottságában keresendők, ami a szegénységből, a nemek közötti egyenlőtlenségekből és a nőkkel és gyermekekkel szembeni erőszakból, a konfliktusokból és a konfliktust követő időszakokból, a társadalmi integráció hiányából, a lehetőségek hiányából és a munkanélküliségből, az oktatáshoz való hozzáférés hiányából, valamint a gyermekmunka alkalmazásából ered,

1.3 Az emberkereskedők kihasználják ezt a kiszolgáltatottságot arra, hogy összetett és rendkívül jövedelmező bűnözői üzleti modellt alakítsanak ki, amely még napjainkban is alacsony kockázattal és magas jövedelmezőséggel jár.

1.4 A világvárvány súlyosbította az emberek gazdasági és társadalmi kiszolgáltatottságát, valamint akadályozta az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést és hátráltatta a bűncselekmények szankcionálását. Ezzel párhuzamosan egy új üzleti modell alakult ki az áldozatok toborzására és kizsákmányolására az interneten keresztül.

1.5 Az EGSZB általánosságban támogatja az Európai Bizottság által előterjesztett, a 2021–2025-ös időszakra szóló és az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiát (a továbbiakban: a stratégia), ugyanakkor fenntartja az ebben a véleményben megfogalmazott észrevételek, javaslatok és ajánlások érvényességét.

1.6 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottságnak azzal a kijelentésével, amely szerint a tagállamokban összehangolt módon javítani kell az ezzel a jelenséggel kapcsolatosan gyűjtött adatok minőségét<sup>(1)</sup>. Az emberkereskedelem elleni küzdelem, illetve főként a megfelelő válaszlépések hatékonyabb kidolgozása érdekében alapos, széles körű és időszerű ismeretekre van szükség a jelenséget, és különösen az emberkereskedelemmel foglalkozó hálózatok valamennyi szereplőjét (áldozatok, emberkereskedők és felhasználók) és működési módját illetően. Ha nem így járnak el, az azt jelenti, hogy alábecsülik és rosszul mérik fel az emberkereskedelem tényleges mértékét.

1.7 Az EGSZB megjegyzi, hogy az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló intézkedések mindeddig nem voltak kellően eredményesek, így egy átfogóbb stratégia keretében további intézkedések révén fokozni kell a fellépést<sup>(2)</sup>.

<sup>(1)</sup> COM(2021) 171 final, 10. és 14. o.

<sup>(2)</sup> COM(2021) 171 final, a 4. oldalon található 20., valamint a 11. oldalon található 39. és 41. lábjegyzet.

1.8 Az EGSZB támogatja azt a lehetőséget, hogy – végrehajtásának értékelése alapján – felülvizsgálják az emberkereskedelem elleni irányelvet. Megjegyzi ugyanakkor, hogy bár az emberkereskedelem elleni küzdelemben szükség van a szankcionálási eszközök javítására, ez önmagában nem elegendő.

1.9 Fontosnak tartja és támogatja azt a szándékot, hogy az emberkereskedelemben és az emberek kizsákmányolásában részt vevő hálózatokat bűnelkövetővé és az emberkereskedelem áldozatává vált személyek kizsákmányolásával nyújtott szolgáltatások igénybevételét büncselekménnyé nyilvánító uniós minimumszabályokat alakítsanak ki. Alapvető fontosságú lesz, hogy ez kiterjedjen az emberek kereskedelmét és kizsákmányolását magában foglaló teljes beszerzési és alvállalkozói lánc büntethetőségére is.

1.10 Az EGSZB szerint a hatékonyság növelése érdekében az emberkereskedelem elleni küzdelemnek átfogóbb elemzésen kell alapulnia, amely figyelembe veszi az emberkereskedelem terjedését lehetővé tevő környezet szociális dimenzióját. A stratégia kialakítása során ezt csupán alkalmanként tartották szem előtt.

1.11 Az EGSZB megjegyzi<sup>(3)</sup> továbbá, hogy összefüggés van az alacsony jövedelmű országokban folytatott emberkereskedelem bővülése és a gyermekkereskedelem között, amelynek keretében „[a gyermekek többségét] gyermekmunkára kényszerítik”. Ez a helyzet a családok megélhetési gondjaihoz kapcsolódik.

1.12 Az EGSZB úgy véli, hogy az áldozatok súlyos szenvedésének ahhoz kell vezetnie, hogy a helyzet kapcsán valamennyi szakaszban humanista megközelítést alkalmazzanak. A stratégia elsődleges megoldása nem korlátozódhat a származási országba való visszatelepítésre vagy az önkéntes visszatérésre való ösztönzésre; ez ugyanis alábecsülné azokat a körülményeket, amelyek az érintetteket ott várják és amelyek még kiszolgáltatottabbá tehetik őket az emberkereskedőkkel szemben. A stratégiába be kell építeni a fogadó ország társadalmába történő beilleszkedés jogát is.

1.13 Az EGSZB megjegyzi, hogy nincs olyan intézkedés, amely az áldozatok jogainak elismerésére és érvényesítésére, vagy pedig – különösen az őket kizsákmányolókat által alkalmazott büntetések valamennyi formájával szembeni – azonnali (például orvosi és jogi) segítség, támogatás és védelem biztosítására irányulna. Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy építse be ezt a javaslatot a stratégiába.

1.14 Az EGSZB megjegyzi, hogy a stratégia elismeri, hogy az áldozatok jelentős nehézségekbe ütköznek az életük újjáépítése során, és kevés esély van munkaerőpiaci integrációjukra. Ugyanakkor nincs tervben intézkedés ennek a helyzetnek a megváltoztatására<sup>(4)</sup>. A helyzet orvoslása érdekében az EGSZB azt javasolja, hogy az áldozatok számára biztosítsák a fogadó társadalomba való, megfelelő és gyors integrációs folyamat révén történő beilleszkedés jogát.

1.15 Az uniós jog csak akkor teszi lehetővé tartózkodási engedély kiadását az áldozat számára, ha együttműködik az emberkereskedőkkel szembeni nyomozás és büntetőeljárás során. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy ez a helyzet rendkívül káros lehet az áldozatok számára, hiszen fizikai és mentális egészségük szem előtt tartása nélkül arra kényszeríti őket, hogy újból átéljék az elszenvedett tapasztalatokat és traumákat. Az EGSZB azt javasolja, hogy az ilyen helyzeteket egyedileg, az áldozat körülményeire és pszichológiai profiljára tekintettel vizsgálják meg, hiszen az áldozatoknak többek között erőteljes pszichológiai támogatásra van szükségük annak érdekében, hogy képesek legyenek újból átélni az elszenvedett traumát és beszámolni arról.

1.16 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság kiáll amellett, hogy mellőzni kell az áldozatok büntetését olyan büncselekmények miatt, amelyek elkövetésére kényszerítették őket, valamint amellett, hogy az áldozatok védelmét szem előtt tartva újra kell gondolni az emberkereskedelem áldozatainak tartózkodási engedélyéről szóló 2004. évi tanácsi irányelvet.

1.17 Az EGSZB azt javasolja ennek kapcsán, hogy az emberkereskedelem áldozatául esett valamennyi személyt – tekintettel az általuk átélt szenvedés súlyosságára – közpénzekből megfelelően kártalanítsák. Munkaerő-kizsákmányolás esetén az érintett személyek jogosultak továbbá többek között a munkájukért járó díjazásra, olyan esetekben pedig, amikor az „ellátási láncok” kibogozhatatlanok, a közvetlen kedvezményezett, azaz a végső munkáltatót vagy adott esetben a szolgáltatás igénybevevőjét kell felelősségre vonni.

1.18 Az EGSZB úgy véli, hogy a bevándorlásra vonatkozó európai jogszabályok nem veszik figyelembe a kevésbé képzett és szegényebb gazdasági bevándorlók helyzetét, akik a jobb élet- és munkakörülmények reményében érkeznek Európába (pedig a képzettebb vagy gazdasági erőforrásokkal jobban ellátott bevándorlók esetében már figyelembe veszik ezt). Ez a hiányosság hozzájárult ahhoz, hogy a gazdasági migránsok részt vegyenek az emberkereskedelemmel foglalkozó hálózatokban: hiányoznak ugyanis a legális bevándorlást lehetővé tevő mechanizmusok. Az EGSZB azt ajánlja az európai intézményeknek, hogy alkossanak európai jogszabályt e helyzet orvoslására.

<sup>(3)</sup> COM(2021) 171 final, 6. fejezet (Nemzetközi dimenzió).

<sup>(4)</sup> COM(2021) 171 final, 18. o.

1.19 Az EGSZB szerint a stratégia nemzetközi dimenzióval<sup>(5)</sup> történő kiegészítése hatékonyabbá teszi az emberkereskedelem elleni küzdelmet. Megjegyzi azonban, hogy kevés hangsúlyt fektetnek arra, hogy a származási országokban biztosítottak-e a tisztességes és elégséges gazdasági és társadalmi feltételek<sup>(6)</sup> a lakosság számára. Ez ugyanis fontos előfeltétele annak, hogy meg lehessen nehezíteni vagy előzni azt, hogy az emberkereskedők áldozatokat toborozzanak. Az EGSZB azt javasolja, hogy az említett strukturális feltételek megteremtésének fő eszközeként használják ki a fejlesztési együttműködési dimenziót és az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak elérését, és ezeket építsék bele a stratégiába is.

1.20 Az EGSZB megjegyzi, hogy a gazdasági tevékenység keretében és munkaerő-kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem összefüggésében a stratégia semmiképpen sem utal arra, hogy az ilyen munkaerőt alkalmazó vállalkozások tisztességtelen versenyt folytatnak más, a jogszabályoknak megfelelően működő vállalatokkal szemben. Ez a szociális dömping nem egyeztethető össze a vállalati társadalmi felelősségvállalással, és a rendőrségi és a jogi megközelítésen túlmenően, a szociális párbeszéd keretében is foglalkozni kell vele.

1.21 Az EGSZB megjegyzi, hogy azokban a gazdasági ágazatokban, amelyekre jellemzőbb az informális jelleg, és ahol széles körben hiányzik a szociális párbeszéd, a kollektív tárgyalás és a kollektív szerződés, jellemzően nagyobb mértékben folyomódnak ilyen munkaerő használatához. Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy a munkaerő-kizsákmányolás elleni küzdelem fokozása érdekében a stratégiába építse bele, hogy a szociális partnereket hatásköreikkel összhangban és autonómiájuk tiszteletben tartása mellett aktívan be kell vonni az emberkereskedelem elleni küzdelembe. Ebből következik, hogy a stratégiában a célt szolgáló alapvető eszközökként elő kell mozdítani a szociális párbeszédet és a kollektív szerződést.

1.22 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság a közeljövőben egy kezdeményezést szentel a fenntartható vállalatirányításnak, többek között biztosítva, hogy a közbeszerzés ösztönözze az átláthatóságot és azt társadalmi felelősségvállalás jellemezze<sup>(7)</sup>. Az EGSZB megjegyzi, hogy nemzeti szinten már számos kollektív szerződés jött létre azzal a céllal, hogy megelőzzék a munkahelyi visszaéléseket és emberkereskedelmet, és kártérítést biztosítsanak az áldozatoknak<sup>(8)</sup>. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a stratégiába építsék be a bevált gyakorlatoknak ezeket a példáit, amelyeket a tagállamokban népszerűsíteni kell és az átláthatóság biztosításának konkrét módjaiként át kell venni.

1.23 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság vállalja a (hatályos jogszabályokat be nem tartó) munkáltatókkal szembeni szankciókról szóló irányelv szigorítását, ami lehetővé fogja tenni, hogy súlyosabb szankciókat alkalmazzanak a munkáltatókkal szemben<sup>(9)</sup>.

1.24 Az EGSZB megállapítja, hogy a stratégiában nem történik utalás a civil társadalmi szervezetek és a szociális partnerek, különösen a szakszervezetek jelentős részvételére. Megfelelően tudatosítani és értékelni kell az ilyen szervezetek által már évek óta betöltött szerepet és ellátott feladatokat, amelyeket különösen a szexuális és a munkaerő-kizsákmányolás, valamint a gyermekek kizsákmányolása céljából folytatott emberkereskedelem terén teljesítenek, feltárva és bejelentve az ilyen helyzeteket, fellépve azok ellen, valamint aktív támogatást nyújtva az áldozatok számára. Az EGSZB azt javasolja, hogy ezt a szerepvállalást említsék meg a stratégiában, és hogy ezeket a szervezeteket részesítsék megfelelő, akár pénzügyi támogatásban.

1.25 Az EGSZB megjegyzi továbbá, hogy a stratégiában nem kerül megemlítésre a civil társadalmi szervezetek, a közösségi szolidaritási hálózatok és a szociális partnerek által az áldozatok védelmét, fogadását és integrálását célzó fontos támogató fellépés, valamint az, hogy e tevékenységek elvégzéséhez pénzügyi támogatásra van szükség. Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy építse be ezt a dimenziót is a stratégiába.

1.26 Az EGSZB támogatja azt a megközelítést, amely szerint ebbe a küzdelembe az Europol és az Eurojust mellett az Európai Munkaügyi Hatóságot is be kell vonni, szoros együttműködésben a nemzeti hatóságokkal, különösen a munkaügyi felügyelőségekkel, továbbá meg kell erősíteni annak hatásköreit, és el kell látni – különösen digitális és fizikai – eszközökkel. Az EGSZB ezért azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy a stratégiában ajánlja a tagállamoknak, hogy biztosítsák a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 81. sz. egyezményében meghatározott arányokat<sup>(10)</sup>.

## 2. Háttér

2.1 Látjuk, halljuk és olvassuk, és nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az emberkereskedelem óriási szenvedést jelent az áldozatok számára, sérti a méltóságukat, megfosztja őket a szabadságuktól, romba dönti az életüket. Az EGSZB és valamennyi tagja, valamint az Európai Unió valamennyi polgára tökéletesen tisztában van azzal, hogy mennyire szörnyű jelenség az emberkereskedelem és milyen káros következményekkel jár az áldozatok számára, akikkel szolidaritást vállal. Támogat továbbá minden olyan fellépést, ami az emberkereskedelem elleni küzdelmet és az emberkereskedelem felszámolását célozza.

<sup>(5)</sup> COM(2021) 171 final, 6. fejezet (Nemzetközi dimenzió).

<sup>(6)</sup> COM(2021) 171 final, 18. o.

<sup>(7)</sup> COM(2021) 171 final, 9. o.

<sup>(8)</sup> Lásd az ILO 2021-es jelentését, amelynek címe: „Access to protection and remedy for victims of human trafficking for the purpose of labour exploitation in Belgium and the Netherlands” [A munkaerő-kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem áldozatainak védelemhez és jogorvoslatához való hozzáférése Belgiumban és Hollandiában].

<sup>(9)</sup> COM(2021) 171 final, 8. és 9. o.

<sup>(10)</sup> A munkaügyi ellenőrzésekről szóló 81. sz. ILO-egyezmény szerint minden 10 000 munkavállalóra egy munkaügyi felügyelőt kell biztosítani.

2.2 Az ezzel a jelenséggel kapcsolatos ismereteket tanulmányok és jelentések mélyítették el, hozzájárulva a reagálási stratégiák tökéletesítéséhez. Ennek ellenére azonban az emberkereskedelem éves szinten több ezer ember, éspedig különösen nők és gyermekek számára jelent veszélyt. Tudjuk például, hogy:

- i. 2017 és 2018 között az Európai Unióban több mint 14 000 regisztrált áldozat volt, a tényleges szám azonban a regisztrálás nehézségei miatt ennél valószínűleg jóval magasabb;
- ii. az emberkereskedelem áldozatainak közel fele uniós állampolgár, a többiek pedig afrikai, nyugat-balkáni és ázsiai harmadik országokból származnak <sup>(11)</sup>;
- iii. az EU-ban az áldozatok többsége nő és lány, akiket az emberkereskedők szexuális kizsákmányolás céljából kerítették a hálójukba;
- iv. a munkaerő-kizsákmányolás az áldozatok 15 %-át érinti, ám az áldozatok többsége észrevétlen marad;
- v. a munkaerő-kizsákmányolási célú emberkereskedelemben elsősorban az alábbi ágazatok érintettek: mezőgazdaság/erdőgazdálkodás, építőipar, vendéglátóipar, takarítás, háztartási munka, feldolgozóipari ágazatok (textilipar, ruhaipar, élelmiszergyártás <sup>(12)</sup>);
- vi. az emberkereskedők többsége uniós polgár;
- vii. ez a bűncselekmény jelentős nyereséget termel az emberkereskedők számára: becslések szerint 2015-ben 29,4 milliárd euró volt a teljes nyereség, amiből mintegy 14 milliárd euró származott szexuális kizsákmányolásból <sup>(13)</sup>. Ez az összeg ráadásul nem tartalmazza a munkaerő-kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem bevételét <sup>(14)</sup>;
- viii. az emberkereskedelem gazdasági költsége 2020-ban elérte a 2,7 milliárd eurót;
- ix. az emberkereskedők a társadalmi egyenlőtlenségeket, valamint az emberek gazdasági és társadalmi kiszolgáltatottságát használják ki;
- x. az emberkereskedelem áldozatainak közel egynegyede gyermek, akik szexuális kizsákmányolás céljából válnak emberkereskedelem áldozatává <sup>(15)</sup>;
- xi. az emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolása a következő formákat öltheti: szexuális kizsákmányolás, kényszermunka, kényszerbűnözés, koldulásra kényszerítés, gyermekkereskedelem <sup>(16)</sup>.

2.3 A **2021–2025-ös időszakra szóló, az emberkereskedelem elleni küzdelemre irányuló uniós stratégia** <sup>(17)</sup> háttérben egyrészt az áll, hogy az EU egyre inkább tudatában van annak, hogy az emberkereskedelem elleni küzdelem elvárás vele szemben az emberi méltóság és az emberi jogok védelme iránti elkötelezettsége miatt, másrészt pedig az, hogy az emberkereskedelem egyre jelentősebb méreteket ölt.

2.4 Az EU 2002 óta folyamatosan szigorúbb megközelítést alkalmaz, és a stratégiára irányuló javaslat is ezt az irányt követi <sup>(18)</sup>.

2.5 A 2011. április 5-i 2011/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv <sup>(19)</sup> elfogadása számottevő előrelépést jelentett az emberkereskedelem elleni küzdelem terén, és a dokumentum jogosan kapta „az emberkereskedelem elleni irányelv” nevet. Az emberkereskedelem fogalma egyre több és változatosabb jelenségeket foglal magában.

<sup>(11)</sup> COM(2021) 171 final, 2. és 19. o.

<sup>(12)</sup> COM(2021) 171 final, 7. o.

<sup>(13)</sup> COM(2021) 171 final, 7. o.

<sup>(14)</sup> COM(2021) 171 final, 8. o.

<sup>(15)</sup> COM(2021) 171 final, 14. o.

<sup>(16)</sup> COM(2021) 171 final, 12. o.

<sup>(17)</sup> COM(2021) 171 final.

<sup>(18)</sup> Itt az alábbi dokumentumokra gondolunk: A Tanács 2002/629/IB kerethatározata (2002. július 19.) az emberkereskedelem elleni küzdelemről (HL L 203., 2002.8.1., 1. o.); az Európai Unió terve az emberkereskedelem elleni küzdelemre és annak megelőzésére vonatkozó legjobb gyakorlatokról, normákról és eljárásokról (2005); az Európa Tanács egyezménye az emberkereskedelem elleni fellépésről (2008. 02. 01.); A Stockholmi Program – A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa (2010).

<sup>(19)</sup> Az Európai Parlament és a Tanács 2011/36/EU irányelve (2011. április 5.) az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról (HL L 101., 2011.4.15., 1. o.).



2.6 Az irányelv tágabban értelmezi az emberkereskedelmet, és annak definíciójába belefoglalja az emberkereskedelem áldozatává vált személyek kizsákmányolásának új formáit is. Az EGSZB külön felhívja a figyelmet az irányelvnek az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűncselekményekről szóló 2. cikkére, amely meghatározza az emberkereskedelem elleni küzdelem fő irányvonalait. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy egy sor véleményt dolgozott ki az emberkereskedelem témájában.

2.7 Ezek következtetései a kidolgozásuk idején általában segítették az említett fenyegetés elleni küzdelmet. Az Európai Bizottság most ebben a kontextusban tesz javaslatot a vizsgált stratégiára, amelyet hat fejezetre oszt (20).

2.8 Az egyes fejezetekben ismerteti kötelezettségvállalásait (26 db), és felkéri a tagállamokat, hogy saját hatáskörükben is tegyenek intézkedéseket (16 db). Így a stratégia összesen 42 kezdeményezést és intézkedést irányoz elő.

### 3. Általános megjegyzések

#### 3.1 Az adatok szükségességéről (a valóság ismerete)

3.1.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az Európai Bizottság elismeri, hogy a megtett kezdeményezések ellenére és különösen a bűnszervezetek működési modelljének köszönhetően az EU-ban továbbra is terjed az emberkereskedelem és nő az áldozatok száma, ami rendkívül magas emberi, társadalmi és gazdasági költségekkel jár.

3.1.2 Az EGSZB rámutat arra, hogy az azonosított és feltételezett áldozatok száma tükrözi a helyzet súlyosságát, de további információkra van szükség ezzel kapcsolatosan. Kiemeli továbbá, hogy még mindig nehézségekbe ütközik az adatgyűjtés, különösen a Covid19-világjárvány hatása miatt, ami az állami és a magánszektorban dolgozó emberi erőforrások munkáját akadályozó szigorú korlátozások miatt megnehezíti a hozzáférést bizonyos adatokhoz.

#### 3.2 Az emberkereskedelem elleni küzdelemről

3.2.1 Az EGSZB rámutat arra, hogy a stratégia az emberkereskedelem mint bűncselekmény elleni küzdelem büntetőjogi és biztonsági vonatkozásaira összpontosít, és ezeket helyezi a középpontba, miközben a jelenség különböző dimenzióit tárgyalja.

3.2.2 Az EGSZB megjegyzi, hogy a stratégia értékeli a jogalkotás szerepét ebben az összefüggésben, kiemelve az emberkereskedelem elleni irányelvet, de elismeri, hogy annak átültetése – annak ellenére, hogy az Európai Bizottság nyomom követi annak végrehajtását – egyenetlen, valamint főként, hogy az EU-ban továbbra is jellemző az elkövetők büntetlensége, az elítélt emberkereskedők száma pedig még mindig alacsony (21).

#### 3.3 Az emberkereskedelem elleni küzdelem szociális dimenziójáról

3.3.1 Az EGSZB megjegyzi, hogy – amint azt a közlemény (22) is elismeri – „[a] roma közösségekből származó fiatal nők és kiskorúak számos társadalmi-gazdasági tényező – például a többdimenziós szegénység (...) – miatt különösen ki vannak téve a kizsákmányolásnak és az emberkereskedelemnek.”

3.3.2 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a többdimenziós szegénységet sajátos jellemzőkkel ötvöző személyek (fogyatékosággal élők, LMBTI-személyek stb.), szintén különösen ki vannak szolgáltatva a kizsákmányolásának és az emberkereskedelemnek.

3.3.3 Az EGSZB megjegyzi (23) továbbá, hogy összefüggés van az alacsony jövedelmű országokban folytatott emberkereskedelem bővülése és a gyermekkereskedelem között, amelynek keretében „[a] gyermekek többségét] gyermekmunkára kényszerítik”. Ez a helyzet a családok megélhetési gondjaihoz kapcsolódik.

3.3.4 Az EGSZB tudomásul veszi és nagyon pozitívnak tartja, hogy az Európai Munkaügyi Hatóság, a tagállamok munkaügyi felügyelőiségei, a szociális partnerek, számos civil társadalmi szervezet, sok médiaorgánum és közösségi média folyamatosan bejelenti a visszaéléseket és küzd az emberkereskedelem ellen. Ennek érdekében többek között megosztják és terjesztik az információkat, beszámolnak az esetekről és fellépnek azok ellen, valamint különféle megoldásokat keresnek az áldozatok védelmére és az emberkereskedők szankcionálására. Az EGSZB azt javasolja az Európai Bizottságnak, hogy építse be a stratégiába ezeket a fellépéseket, és népszerűsítse azokat a bevált gyakorlatok átveendő példáiként.

(20) Az emberkereskedelem elleni küzdelem (HL C 51., 2011.2.17., 50. o.), A gyermekek szexuális visszaélésekkel szembeni védelmét szolgáló megelőző intézkedések (HL C 24., 2012.1.28., 154. o.), Az emberkereskedelem felszámolása (HL C 44., 2013.2.15., 115. o.), Európai biztonsági stratégia (HL C 177., 2016.5.18., 51. o.).

(21) COM(2021) 171 final, 11. o.

(22) COM(2021) 171 final, 5. fejezet (Az áldozatok, különösen a nők és a gyermekek védelme, támogatása és helyzetük megerősítése).

(23) COM(2021) 171 final, 6. fejezet (Nemzetközi dimenzió).

3.3.5 Az EGSZB emlékeztet arra, hogy egyes esetekben bűnelkövetőknek minősítettek számos olyan civil társadalmi szervezetet, amely rendkívül értékes tevékenységet folytatott a jelenség elleni küzdelem és az áldozatok támogatása különböző területein (tengeri mentés, az áldozatok fogadása, integrációjuk támogatása stb.). Az EGSZB elutasítja ezt a megközelítést, és arra kéri az Európai Bizottságot, hogy vegye figyelembe a stratégiában ezeket az eseteket.

#### 3.4 Az áldozatok jogairól

3.4.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az áldozatok helyzetét a stratégia nem következetesen humanista módon tárgyalja.

3.4.2 Az EGSZB szerint az áldozatok jogai érvényesítésének központi kérdésnek kell lennie, és olyan megközelítést kell alkalmazni, amely minden esetben az áldozatok emberi méltóságának és emberi jogainak megerősítésére összpontosít.

3.4.3 Az EGSZB egyetért azzal, hogy azok az áldozatok, akik nem uniós polgárok, még rosszabb helyzetben vannak. Emlékeztet arra, hogy bizonyos esetekben az áldozatokat – akár uniós polgárok, akár harmadik országok állampolgárai – megkörnyékezik az emberkereskedők, és az áldozatok újra ki lehetnek téve az emberkereskedelem veszélyének.

#### 3.5 A stratégia átfogó jellegéről és végrehajtásáról

3.5.1 Az EGSZB tisztában van azzal, hogy – amint az Európai Bizottság is kijelenti – „az emberkereskedők (...) **vegyes migrációs áramlatokon** keresztül, többféle útvonalon is szállítanak áldozatokat az EU-ba” bűnszervezetek révén <sup>(24)</sup>. Az erre a helyzetre adott válasz azonban nem korlátozódhat az embercsempész-hálózat elleni küzdelemre, hanem szélesebb körűnek kell lennie.

3.5.2 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az emberkereskedelem elleni stratégia ezért nem választható el sem az új migrációs és menekültügyi paktumtól, sem a 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó, az integrációról és a befogadásról szóló cselekvési tervtől <sup>(25)</sup>. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési tervet mint az EU szociális stratégiájának átfogó keretét is figyelembe kell venni. Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy gondoskodjon a többi uniós szociálpolitikával való tökéletes összhangról, amely szinergiákat teremt és fokozza azok hatékonyságát.

3.5.3 Az EGSZB támogatja a tíz uniós ügynökség által aláírt, az emberkereskedelem elleni együttműködésről szóló együttes kötelezettségvállalási nyilatkozatot. Javasolja, hogy számoljanak be évente az elvégzett munkáról.

3.5.4 Az EGSZB üdvözlöi, hogy figyelembe veszik a nemi dimenziót, és örömmel látja a gyermekekre irányuló emberkereskedelem elleni küzdelem fokozását célzó számos javaslatot.

## 4. Részletes megjegyzések

### 4.1 A 2. fejezetről

4.1.1 Az EGSZB úgy véli, hogy minden szakaszban hatékony módon biztosítani kell az áldozatok védelmét, különös tekintettel a nőkre és a gyermekekre. Ennek érdekében a folyamat valamennyi szakaszába be kell vonni az ezen a téren tevékenykedő civil társadalmi szervezeteket és a szociális partnereket <sup>(26)</sup>. Az EGSZB üdvözlöi és támogatja az Európai Bizottság azon álláspontját, hogy az emberkereskedelem elleni irányelv végrehajtását minden tagállamban biztosítani kell.

4.1.2 Az irányelv felülvizsgálatát az észlelt korlátoknak és az emberkereskedelem alakulásának az alapos értékelésére kell alapozni, különösen olyankor, amikor a toborzás és az áldozatok kizsákmányolása az interneten keresztül történik. Az EGSZB szerint a stratégia elsődleges szempontjának annak kell lennie, hogy az áldozatok számára biztosítani kell annak lehetőségét, hogy ha akarják, ismét teljes mértékben élhessenek emberi jogaikkal.

4.1.3 Ennek keretében mindenekelőtt garantálni kell számukra a védelemhez való hozzáférést és az átélt szenvedésért történő kártérítést. Ezenkívül biztosítani kell annak lehetőségét is, hogy jogszerű munkához juthassanak abban az országban, ahol tartózkodnak ahelyett, hogy hazatelepítenék vagy más módon visszaküldenék őket származási országukba. Az áldozatok beilleszkedésének kérdésével foglalkozni kell mind akkor, ha úgy döntenek, hogy a tartózkodási helyük szerinti országban maradnak, mind pedig akkor, ha szabad akaratukból visszatérnek a származási országukba. Az EGSZB megismétli, hogy az áldozatok számára biztosítani kell a fogadó társadalomba való, megfelelő és gyors integrációs folyamat révén történő beilleszkedés jogát.

<sup>(24)</sup> COM(2021) 171 final, 6. fejezet (Nemzetközi dimenzió).

<sup>(25)</sup> COM(2021) 171 final, 18. o.

<sup>(26)</sup> COM(2021) 171 final, 2. fejezet.

4.1.4 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság vállalja, hogy megfelelő finanszírozást biztosít az EU-n belüli és kívüli emberkereskedelem elleni küzdelemhez <sup>(27)</sup>.

#### 4.2 A 3. fejezetről

4.2.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak azt a tagállamokhoz intézett kérését, hogy fontolják meg az emberkereskedelem áldozatainak kizsákmányolásával nyújtott szolgáltatások ennek ismeretében történő igénybevételeének bűncselekményre nyilvánítását <sup>(28)</sup>.

4.2.2 Az EGSZB javasolja, hogy népszerűsítsék a szociális partnerek bevonását a nemzeti és határokon átnyúló felügyeleti, valamint az emberkereskedelem és a munkaerő-kizsákmányolás elleni küzdelmet célzó műveletekbe, összehangolva ezeket a fellépéseket a tagállami munkaügyi felügyelőségekkel és az Európai Munkaügyi Hatósággal. Az EGSZB megjegyzi, hogy nemzeti szinten már számos kollektív szerződés jött létre azzal a céllal, hogy megelőzzék a munkahelyi visszaéléseket és emberkereskedelmet, és kártérítést biztosítsanak az áldozatoknak <sup>(29)</sup>. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a stratégiába építsék be a bevált gyakorlatoknak ezeket a példáit, amelyeket a tagállamokban népszerűsíteni kell és át kell venni.

4.2.3 Az EGSZB figyelmeztet arra, hogy elemezni kell azt is, hogy milyen hatással van az emberkereskedelemre az új munkavégzési formák tömeges elterjedése, illetve a munkaerő-kizsákmányolás milyen új formái jelennek meg emiatt. A stratégia helyesen utal a digitális hálózatok használatára, de úgy tűnik, hogy inkább összpontosít a szexuális kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelemre, mint a munkaerő-kizsákmányolási célúra, amely különösen a digitális platformok használatával történik. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a stratégia alkalmazzon átfogó megközelítést ennek kapcsán.

4.2.4 Az EGSZB helyesli az Európai Bizottság elkötelezettségét annak biztosítása mellett, hogy a kényszermunka ne jelenjen meg az uniós vállalatok értékláncában, és hogy az uniós vállalatok ellátási láncai mentesek legyenek a gyermekmunkától <sup>(30)</sup>.

#### 4.3 A 4. fejezetről

4.3.1 Az EGSZB üdvözli, hogy megállapításra kerül az a tény, hogy a szervezett bűnözés igyekszik beszivárogni a legális gazdasági tevékenységekbe, és hogy ez társadalmi kockázatokkal jár. Emiatt küzdeni kell ellene, és ennek érdekében többek között szisztematikusan kell alkalmazni pénzügyi nyomozásokat a bűnüldözési nyomozások során, valamint szilárd keretet kell kialakítani és végrehajtani a bűncselekményekből származó vagyoni eszközök azonosításához, lefoglalásához és elkobzásához <sup>(31)</sup>.

4.3.2 Az EGSZB egyetért azzal, hogy meg kell erősíteni az emberkereskedelem elleni küzdelmet szolgáló kapacitásokat, és ennek érdekében szisztematikus képzésben kell részesíteni a bűnüldöző és igazságügyi szakembereket, szem előtt tartva, hogy a képzésnek mindig figyelembe kell vennie az áldozatok szempontjait és szükségleteit <sup>(32)</sup>. Az EGSZB külön felhívja a figyelmet arra, hogy bővíteni kell az ezen a területen működő szolgáltatók emberi erőforrásait.

4.3.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az az üzleti modell, amely szerint a toborzás és az áldozatok kizsákmányolása is az interneten keresztül történik, szükségessé teszi, hogy a platformok megfeleljenek a rájuk vonatkozóan már meglévő jogi kötelezettségeknek. Ezenkívül párbeszédet kell folytatni az internetes és technológiai vállalatokkal annak érdekében, hogy csökkenjen az online platformoknak az áldozatok toborzására és kizsákmányolására való használata <sup>(33)</sup>. Az EGSZB szerint a Digitális Média Európai Megfigyelőközpontja <sup>(34)</sup> hasznos eszköz lehet az emberkereskedelem illegális online toborzási csatornáinak nyomon követésére.

4.3.4 Az EGSZB szerint mindenképpen biztosítani kell azt, hogy az internetszolgáltatók és a kapcsolódó vállalatok támogassák az emberkereskedelem elleni küzdelmet azáltal, hogy azonosítják és eltávolítják az áldozatok kizsákmányolásához és bántalmazásához kapcsolódó anyagokat.

4.3.5 Az EGSZB külön felhívja a figyelmet arra, hogy az emberkereskedelem bűnözői modelljének felszámolására és az áldozatok kizsákmányolásának megfékezésére irányuló küzdelem sikere nagymértékben függ a társadalom egészének aktív részvételétől és a polgárok, illetve különösen a helyi önkormányzatok, az oktatási rendszer és az egészségügy, a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek fellépésétől, valamint a média és a közösségi hálózatok által terjesztett üzenetektől. Az emberkereskedelem elleni küzdelem a társadalom közös felelőssége. Az EGSZB azt javasolja, hogy a

<sup>(27)</sup> COM(2021) 171 final, 6. o.

<sup>(28)</sup> COM(2021) 171 final, 7. o.

<sup>(29)</sup> Lásd az ILO 2021-es jelentését, amelynek címe: „Access to protection and remedy for victims of human trafficking for the purpose of labour exploitation in Belgium and the Netherlands” [A munkaerő-kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem áldozatainak védelemhez és jogorvoslathoz való hozzáférése Belgiumban és Hollandiában].

<sup>(30)</sup> COM(2021) 171 final, 9. o.

<sup>(31)</sup> COM(2021) 171 final, 11. o.

<sup>(32)</sup> COM(2021) 171 final, 12. o.

<sup>(33)</sup> COM(2021) 171 final, 13. o.

<sup>(34)</sup> Lásd az Európai Bizottság Tartalmak, Technológiák és Kommunikációs Hálózatok Főigazgatóságát.

stratégia vizsgáljon meg külön ezeknek az intézményi és társadalmi szereplőknek szóló tájékoztatói és képzési programokat, hiszen a stratégia eredményessége közvetlenül összefügg részvételükkel és hatékonyságukkal.

#### 4.4 Az 5. fejezetről

4.4.1 Az EGSZB úgy véli, hogy elő kell mozdítani hatékonyabb rendszerek kialakítását az emberkereskedelem áldozatainak kezelésére annak érdekében, hogy a civil társadalmi szervezetek, a szociális partnerek és a nemzetközi nem kormányzati szervezetek szakmai támogatása mellett, többek között a bevált gyakorlatok megosztását is figyelembe véve összehangolt válaszlépések révén biztosítsák védelmüket és jogaikat az egyes tagállamok szintjén <sup>(35)</sup>.

4.4.2 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság álláspontját, amely szerint mellőzni kell az áldozatok büntetését olyan bűncselekmények miatt, amelyek elkövetésére kényszerítették őket, valamint amellett, hogy az áldozatok védelmét szem előtt tartva újra kell gondolni az emberkereskedelem áldozatainak tartózkodási engedélyéről szóló 2004. évi tanácsi irányelvet.

4.4.3 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt a tervét, hogy fokozza az együttműködést egy európai áldozatkezelési mechanizmus kialakítása érdekében.

4.4.4 A gyermekeket illetően az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy teljes életpályájukra tekintettel kell lenni, hiszen a gyermekkorban átélt trauma a serdülőkorra és a felnőttkorra is kihat majd. Az EGSZB úgy véli, hogy az áldozatsegítő stratégiának ki kell terjednie az ilyen gyermekek fejlődésének nyomon követésére is.

#### 4.5 Az 6. fejezetről

4.5.1 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a nemzetközi szinten az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak elérése kulcsfontosságú pillér ahhoz, hogy a származási országokban olyan gazdasági, társadalmi, emberi jogi és politikai feltételek jöjjenek létre, amelyek lehetővé teszik a polgárok számára, hogy békében és biztonságban éljenek méltóságteljes életet. Ennek egyik legfontosabb eszköze az EU és a tagállamok által a fenntartható fejlődés érdekében folytatott együttműködés, amit az EGSZB kiemel és támogat, továbbá javasolja kihasználását és a stratégiába történő beépítését.

4.5.2 Az EGSZB támogatja azokat az erőfeszítéseket, amelyeket az Európai Bizottság az ENSZ és az Európa Tanács különböző ügynökségeivel közösen tesz az emberkereskedelem elleni küzdelem terén, de rámutat arra, hogy az ILO jelentős és hasznos múltbéli tapasztalatokkal rendelkezik az emberkereskedelem elleni küzdelem kapcsán <sup>(36)</sup>. A Nemzetközi Migrációs Szervezetnek is számottevő tapasztalata és bevált gyakorlata van, amit fontos lenne figyelembe venni. Az EGSZB azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy egészítse ki ezekkel az ügynökségekkel a stratégia megvalósítását célzó intézményközi kapcsolatait.

4.5.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a vegyes migrációs áramlatokat, amelyek révén a bevándorlók érkezése az emberkereskedelemmel párhuzamosan zajlik, nem elegendő a csempészhalózatok elleni küzdelem szempontjából, az új migrációs paktumra való hivatkozással vizsgálni <sup>(37)</sup>.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

<sup>(35)</sup> Ebben az összefüggésben bevált gyakorlat a Portugáliában bevezetett új rendszer, „A (feltehetően) emberkereskedelem áldozatává vált gyermekek nemzeti átminősítési rendszere”.

<sup>(36)</sup> A kényszermunkáról szóló 29/1930. sz. egyezmény, a kényszermunka felszámolásáról szóló 105/1957. sz. egyezmény, valamint a kényszermunkáról és a kényszermunka felszámolásáról szóló egyezményhez csatolt 2014-es ILO-jegyzőkönyv.

<sup>(37)</sup> COM(2021) 171 final, 20. o.

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az önkéntes visszatérésre és a visszailleszkedésre vonatkozó uniós stratégia**

(COM(2021) 120 final)

(2021/C 517/13)

Előadó: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.5.31.
Jogalap	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	219/1/4

## 1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az önkéntes visszatérésre és a fenntartható visszailleszkedésre vonatkozó stratégia célja, hogy olyan közös megközelítést alakítson ki a tagállamok által támogatott, önkéntes visszatérésre és a visszailleszkedésre vonatkozó programok tervezésére, továbbfejlesztésére és végrehajtására vonatkozóan, amely közös célkitűzéseket határoz meg, és koherenciát mozdít elő a nemzeti programok, valamint a tagállamok és az Európai Unió között. A stratégia célja továbbá, hogy közös eszközöket hozzon létre és vezessen be, valamint javítsa a tagállamok közötti együttműködést ezeken a területeken.

1.2. Az önkéntes visszatérésre és a visszailleszkedésre irányuló eszközök és megközelítések sokfélesége ez idáig olyan különféle kezdeményezések, programok és projektek összevisszaságát eredményezte, amelyek gyakran nem rendelkeznek közös hivatkozási keretekkel. Ez az értékelésüket és a hatékony végrehajtásukat is egyaránt megnehezíti. E stratégia célja, hogy előrelépést érjen el e keretek harmonizációját illetően, és elősegítse az európai országok együttműködését a támogatott önkéntes visszatérési és visszailleszkedési programok kidolgozása terén.

1.3. Az EGSZB üdvözli a stratégiát mint olyan irányítási eszközt, amely a tagállamok koordinációjának és közös célkitűzéseinek javítására törekszik a migrációkezelés terén. Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon érvelésével, miszerint előrelépést kell tenni az eszközök felülvizsgálata és harmonizációja, az adatgyűjtés és az érintettek számára nyújtott tanácsadási mechanizmusok terén annak érdekében, hogy – egyéb kihívások mellett – megszüntethető legyen a megközelítések széttagoltsága, csökkenthető legyenek a visszatérési költségek, illetve növekedjenek az e programokra szánt pénzügyi juttatások.

1.4. Az EGSZB azonban – mint már korábban is – sajnálatának ad hangot amiatt, hogy a szabályos belépési útvonalakkal kapcsolatos előrelépést célzó intézkedéseket – amelyek az Európai Unióban tartózkodó külföldi lakosság legnagyobb részét érintik – később és korlátozottabb módon dolgozzák ki, mint az irreguláris migrációval kapcsolatos problémák megoldására irányuló javaslatokat. A mobilitást átfogó módon kell megközelíteni ahhoz, hogy a határellenőrzésen és a visszaküldésen túlmutató alternatívákat lehessen nyújtani.

1.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a visszatérési intézkedések többnyire a származási országok részvételének hiánya és a jogellenesen tartózkodó személyek vonakodása miatt nem működnek megfelelően. E tekintetben, noha üdvözli az Európai Bizottság erőfeszítéseit, egyes előterjesztett javaslatok esetében – ideértve például a szponzorált visszatérést – erős kétségei vannak a hatékonyságot illetően.



1.6. Az EGSZB-t a Frontex jövőbeli szerepe is aggasztja, különösen az európai ügynökség általi jogsértésekkel kapcsolatos, folyamatban lévő kivizsgálásokról szóló európai parlamenti jelentés közzététele kapcsán<sup>(1)</sup>. Az EGSZB alapvető fontosságúnak tartja olyan gyors és hatékony mechanizmusok létrehozásának megkövetelését, amelyek a Frontex tevékenységeinek hatékony nyomon követésére és ellenőrzésére (elszámoltathatóság), valamint annak biztosítására hivatottak, hogy a Frontex az emberi jogokat tiszteletben tartva végezze tevékenységét.

1.7. Az EGSZB támogatja az érdekelt felek közötti koordináció javítását és a tagállamok közötti szolidaritás erősítésére, továbbá a harmadik országokkal folytatott együttműködés fokozására irányuló, javító intézkedéseket. A visszatérés terén nyújtott tanácsadás és iránymutatás javítására irányuló erőfeszítések, valamint a civil társadalomnak a visszatérést és különösen a fenntartható visszailleszkedést célzó intézkedésekbe való bevonása iránt is támogatását fejezi ki. Üdvözli továbbá azokat az erőfeszítéseket, amelyek a források rendelkezésre állásának és az adatgyűjtésnek a javítására irányulnak, valamint a legjobb gyakorlatok cseréjét ezeken a területeken.

1.8. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki a fent említett, a külső határokról való önkéntes visszatérések felgyorsítására irányuló célkitűzés miatt, mivel ennek kapcsán hiányoznak a garanciák. Különösen aggasztónak tartja, hogy az önkéntes visszatérést eufemizmusként használhatják a kiutasításokra vagy az olyan célországoknak nyújtott pénzügyi kompenzációkra, amelyek anélkül fogadják be a visszatérőket, hogy kellő figyelmet fordítanak a kívánságaikra vagy – ami még aggasztóbb – a jogaikra. Az EGSZB felhívja továbbá a figyelmet, hogy ellentmondásos dolog ösztönzőket kínálni olyan programok révén, amelyek irregulárisan tartózkodó személyekre irányulnak, mivel ez eltántoríthatja a származási országokat attól, hogy az ilyen áramlások csökkentésére törekedjenek.

1.9. E tekintetben az EGSZB továbbra is úgy véli, hogy az EU bevándorlási és menekültügyi politikájának stratégiai gyengesége, hogy – a határon, illetve az önkéntes visszatérések és a kitoloncolások esetében egyaránt – szinte kizárólag az irreguláris tartózkodások elleni küzdelemre összpontosít. Ennélfogva ismételten sürgeti az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja felül referenciakeretét, és folytasson hatékony munkát arra irányulóan, hogy a bevándorlási és menekültügyi politika átfogó megközelítéssel segítse elő a rendezett, szabályos és biztonságos mobilitást.

## 2. Háttér

2.1. Az önkéntes visszatérés elősegítése – a 2018-ban elfogadott visszatérési irányelv óta, valamint az új migrációs és menekültügyi paktumban foglaltak szerint – az Európai Unió migrációs politikájának stratégiai célkitűzése.

2.2. Az önkéntes visszatérés alatt azt az eszközt értjük, amely lehetővé teszi az EU területén irregulárisan tartózkodó migránsok származási országukba való visszatérését. Ez az eszköz lehetővé teszi, hogy a migránsok önkéntes alapon dönthessenek, megkönnyíti a visszafogadást a származási országban, és a befogadó társadalomba is jobb visszailleszkedést tesz lehetővé, mint a kitoloncolási eljárások. A 2019-ben visszaküldésre kötelezett 491 195 jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár közül 142 320 tért vissza ténylegesen valamely harmadik országba.

2.3. A stratégia célja, hogy olyan közös megközelítést alakítson ki a tagállamok által támogatott, önkéntes visszatérésre és a visszailleszkedésre vonatkozó programok tervezésére, továbbfejlesztésére és végrehajtására vonatkozóan, amely közös célkitűzéseket határoz meg, és koherenciát mozdít elő a nemzeti programok, valamint a tagállamok és az Európai Unió között. Az is a stratégia célja továbbá, hogy közös eszközöket dolgozzon ki és vezessen be, valamint javítsa a tagállamok közötti együttműködést.

2.4. A visszatérési és visszailleszkedési támogatás célja, hogy segítse az irregulárisan tartózkodó migránsokat abban, hogy önként visszatérjenek és önálló életet kezdjenek származási országukban, és ezáltal csökkentse az újbóli irreguláris bevándorlás kockázatát. A visszatéréshez nyújtott támogatás például indulás előtti tanácsadást, pszichoszociális támogatást és az utazás megszervezéséhez, illetve sürgős orvosi ellátást igénylő szükségletekkel kapcsolatosan biztosított segítségnyújtást is magában foglalhat és/vagy a visszatérés megkönnyítéséhez és a megérkezés utáni élet stabilizálásához nyújtott pénzügyi támogatást is tartalmazhat. A visszailleszkedési támogatás célja, hogy segítse az érintett személyt a társadalomba való sikeres visszailleszkedésében, és a megérkezést követő azonnali segítségnyújtást és tanácsadást, a visszatérő számára jövedelemtermelő tevékenységek keresésére vagy elindítására irányuló támogatást, valamint a helyi közösségekkel folytatott tevékenységeket foglalhat magában.

2.5. Az EU – közvetlenül vagy a tagállamok programjain keresztül – jelentős számú, az önkéntes visszatéréshez és visszailleszkedéshez kapcsolódó intézkedést finanszíroz. A Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap 2014 és 2018 között közel 60 támogatott önkéntes visszatérési és visszailleszkedési programot finanszírozott, továbbá az Európai Fejlesztési Alap és más eszközök, mint pl. a fejlesztési együttműködési finanszírozási eszköz és az Előcsatlakozási

<sup>(1)</sup> Lásd az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság (LIBE) 2021. július 14-i jelentését: *Report on the fact-finding investigation on Frontex concerning alleged fundamental rights violations*: [https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/238156/14072021%20Final%20Report%20FSWG\\_en.pdf](https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/238156/14072021%20Final%20Report%20FSWG_en.pdf).

Támogatási Eszköz (IPA) révén is sor került hasonló kezdeményezések finanszírozására. Másrészt számos tagállamnak saját támogatott önkéntes visszatérési és visszailleszkedési programja van.

2.6. Az eszközök sokfélesége összevisszaságot eredményezett a különféle kezdeményezések, programok és projektek között, amelyek gyakran nem rendelkeznek közös hivatkozási keretekkel, ami az értékelésüket és hatékony végrehajtásukat egyaránt megnehezíti. E stratégia célja, hogy előrelépést érjen el e keretek harmonizációját illetően, és elősegítse az európai országok együttműködését a támogatott önkéntes visszatérési és visszailleszkedési programok kidolgozása terén.

2.7. Az Európai Bizottság által előterjesztett stratégia a következő célkitűzéseket határozza meg: 1) az önkéntes visszatérés elfogadottságának fokozása a migránsok körében, valamint az önkéntesen visszatérők arányának növelése a visszatérések teljes számához viszonyítva; 2) a szponzoráláshoz való hozzájárulás révén további lehetőségek teremtése a tagállamok közötti együttműködésre és szolidaritásra; 3) az egyéni és közösségi segítségnyújtás hatékonyságának javítása, a hiányosságok mérséklésével és az erőfeszítések megkettőződésének kerülésével, valamint a más donorokkal és harmadik országokkal való szinergiák növelése, többek között a kiszolgáltatott migránsok jobb védelme révén; 4) fenntartható visszatérési és visszailleszkedési intézkedések kialakítása az egyéni szükségletek figyelembevétele és az azoknak való megfelelés érdekében; 5) a visszatérések fenntarthatóságának elősegítése és az újbóli irreguláris bevándorlás csökkentése, többek között a befogadó közösségek támogatása révén; 6) a visszailleszkedési intézkedések fenntarthatóságának fokozása egyéni és közösségi szinten, fokozva azok hozzájárulását a harmadik országok fejlesztési terveihez, többek között azok más finanszírozott, nemzeti vagy közösségi szintű fejlesztési tevékenységekkel való összekapcsolása révén; 7) a harmadik országok kapacitásainak és felelősségvállalásának növelése a visszatérési, visszafogadási és visszailleszkedési folyamatok tekintetében; 8) a fenti célkitűzések összekapcsolása egy a migránsok jogain alapuló és a migránsokat a középpontba állító megközelítésben.

2.8. Az önkéntes visszatérés valódi lehetőségeket kínál a visszatérők számára, valamint figyelembe veszi szükségleteiket, elvárásaikat és kilátásaikat a visszatérést követően. Ezenkívül – a harmadik országokkal folytatott együttműködés keretében – a visszatérési országokat is bevonhatja. A visszailleszkedés kulcsfontosságú a visszatérési programok hatékonysága és hitelessége szempontjából, mivel olyan eszközök kialakítását feltételezi, amelyek segítenek leküzdeni azokat a társadalmi-gazdasági és pszichoszociális nehézségeket, amelyekkel a migránsok a közösségükbe való visszatérésük során szembesülnek, valamint fenntarthatóbbá tehetik visszatérésüket. A visszailleszkedést a nemzeti és helyi hatóságok, a fogadó helyi közösségek és a civil társadalom bevonásával kell megtervezni, hogy kézzelfogható jövőbeli kilátásokat lehessen nyújtani a visszatérők és helyi közösségük számára.

2.9. Az érdekelt feleknek a végrehajtás során történő támogatása érdekében a stratégia a fenti célok elérésére irányuló konkrét működési módozatokra, valamint – az információs hiányosságok megszüntetésére és az adatkezelés megkönnyítésére szolgáló informatikai megoldásoktól kezdve a projektirányításra, a fejlesztési programozásra és a kapacitásépítésre vonatkozó, célzott útmutatásig terjedő – eszközkészletre tesz javaslatot.

2.10. A stratégia egy olyan nyílt részvételi folyamat eredménye, amelyben különböző kulcsfontosságú szereplők, így a támogatott önkéntes visszatérési és visszailleszkedési programokért felelős nemzeti hatóságok, visszatérési projekteken részt vevő szervezetek, szolgáltatási hálózatok stb. vettek részt.

### **3. Az önkéntes visszatérésre és a visszailleszkedésre vonatkozó stratégia ismertetésével kapcsolatos észrevételek**

3.1. Az EGSZB üdvözlözi az európai visszatérési és visszailleszkedési stratégiát mint olyan irányítási eszközt, amely a tagállamok koordinációjának és közös célkitűzéseinek javítására törekszik a migrációkezelés terén.

3.2. Az EGSZB úgy véli, hogy egy olyan eszköz felülvizsgálata során, mint az önkéntes visszatérés és visszailleszkedés eszköze, szükség van olyan javításokra, mint amilyeneket az Európai Bizottság vázol a közleményében. A megközelítések széttagoltságának kerülése, a visszatérés költségeinek csökkentése, az információgyűjtés javítása, a visszatérőknek nyújtott tanácsadási rendszer javítása, az érintett felek közötti koordináció javítása, az önkéntes visszatérési és visszailleszkedési projektek fenntarthatóságának támogatása, valamint e programok pénzügyi támogatásának javítása mind olyan kérdés, amelyet az EGSZB szükségesnek tart ezen eszközök hatékonyságának javítása érdekében. Alapvető fontosságúnak tartja továbbá az adatgyűjtés javítását és a bevált gyakorlatok beazonosítását a tanulságok megosztása érdekében.

3.3. Az EGSZB azonban – mint már korábban is (SOC/649 vélemény<sup>(2)</sup>) – sajnálatának ad hangot amiatt, hogy a szabályos belépési útvonalakkal kapcsolatos előrelépést célzó intézkedéseket – amelyek az Európai Unióban tartózkodó külföldi lakosság legnagyobb részét érintik – később és korlátozottabb módon dolgozzák ki, mint az irreguláris migrációval kapcsolatos problémák megoldására irányuló javaslatokat. Emlékeztet arra, hogy a mobilitást átfogó módon kell megközelíteni ahhoz, hogy a határellenőrzésen és a visszaküldésen túlmutató alternatívákat lehessen nyújtani.

<sup>(2)</sup> HL C 123., 2021.4.9., 15. o.

3.4. Az EGSZB tisztában van azzal, hogy a legtöbb tagállam nehézségekkel küzd a hatékony visszaküldés biztosítása terén, és arról is tudomása van, hogy az Európai Bizottság hajlandó lépéseket tenni egy közös és hatékony európai visszaküldési rendszerre irányulóan. Az EGSZB ettől függetlenül emlékeztet, hogy a visszatérési intézkedések többnyire a származási országok részvételének hiánya és a jogellenesen tartózkodó személyek vonakodása miatt nem működnek megfelelően. A kitoloncolás elkerülése céljából végrehajtott önkéntes visszatérés nem tekinthető saját akaratukból történő cselekvésként.

3.5. Az EGSZB ismételten kételyeinek ad hangot a szponzorált visszatérést illetően, mivel nem világos, milyen ösztönzők állnak a tagállamok rendelkezésére ahhoz, hogy részt vegyenek ebben a mechanizmusban, amely még mindig az önkéntes szolidaritáson alapul.

3.6. Az EGSZB elismeri azokat az erőfeszítéseket, amelyeket az Európai Bizottság a visszatérés területén tett, mind a nemzeti programok nyomon követése, mind az EU által finanszírozott kezdeményezések terén. Kiemelendő e tekintetben az Európai Visszatérési és Reintegrációs Hálózat, amely megkönnyíti az illetékes hatóságok közötti együttműködést a migráció területén. Az Európai Bizottság tervei szerint 2022-től a Frontex veszi át a hálózat tevékenységét, amit az EGSZB – különösen az ügynökség általi jogsértésekkel foglalkozó európai parlamenti munkacsoport jelentését tekintve – meglehetősen aggályosnak tart. Az EGSZB szerint ezek a tervek olyan rugalmas és hatékony mechanizmusok létrehozását követelik meg, amelyek a Frontex tevékenységeinek hatékony nyomon követésére és ellenőrzésére (elszámoltathatóság), valamint annak biztosítására hivatottak, hogy a Frontex az emberi jogokat tiszteletben tartva végezze tevékenységét<sup>(3)</sup>. Ezt a pontot feltétlenül hangsúlyozni kell, mivel az emberi jogok védelme minden uniós intézkedés, így a migrációs politika, valamint a visszatérési és visszailleszkedési eljárások során is kulcsfontosságú, és lehetővé kell tenni a Frontex szerepének valós időben történő ellenőrzését (és szükség esetén kiigazítását).

3.7. A visszatérési és visszailleszkedési programok jelentős számú szereplőt, szolgáltatót, képzést, információmegosztást és erőforrást mozgósítanak mind az indulási, mind az érkezési országokban. Ez a dinamizmus az európai területen irregulárisan tartózkodók jelenlétén alapul, és aggasztó arra gondolni, hogy olyan, éppen az irregulárisan tartózkodók szükségességű jelenlétéből élő üzleti tevékenységek létrejöttéhez vezethet, amelyek pedig megint csak ösztönzik ezeket a bevándorlási folyamatokat, az (önkéntes vagy kényszerített) visszatérés elvárása mellett.

#### 4. A stratégia megközelítésével kapcsolatos kiegészítő megjegyzések

4.1. Az EGSZB továbbra is úgy véli, hogy az EU bevándorlási és menekültügyi politikájának stratégiai gyengesége, hogy – a határon, illetve az önkéntes visszatérések vagy kitoloncolások esetében egyaránt – szinte kizárólag az irreguláris tartózkodások elleni küzdelemre összpontosít. Az irreguláris tartózkodások megelőzése érdekében olyan jogszerű, rugalmas, biztonságos és hatékony belépési mechanizmusok létrehozására van szükség, amelyek egyúttal az irreguláris tartózkodáson alapuló gazdasági kizsákmányolás lehetőségét is megakadályozzák.

4.2. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki a fent említett, a külső határokról való önkéntes visszatérések felgyorsítására irányuló célkitűzés miatt, mivel ennek kapcsán hiányoznak a garanciák. Ha az önkéntes visszatérési folyamatot olyan (az adott személy részéről meghozott) érett döntésként értelmezzük, amely a visszailleszkedésre irányuló lépéseket is magában foglal (amelyekben mindkét ország közigazgatási szervei részt vesznek), akkor ennek a határon történő választása érthetetlen. Úgy értelmezhető ugyanakkor, hogy az önkéntes visszatérést eufemizmusként használják a kiutasításokra vagy az olyan célszágoknak nyújtott pénzügyi kompenzációkra, amelyek anélkül fogadják be a visszatérőket, hogy kellő figyelmet fordítanak a kívánásaikra vagy – ami még aggasztóbb – a jogaikra.

4.3. Az összes érdekelt fél közötti hatékony koordináció. Az EGSZB csak támogatni tudja a közpolitikában részt vevő felek közötti koordináció javítását. Aggályosnak tartja ugyanakkor, hogy bővül azon szereplők és érdekelt hálózatok, amelyek az önkéntes visszatérésre üzleti lehetőségként tekintenek, és nem foglalkoznak megfelelően a visszatérők szükségleteivel.

4.4. A szolidaritás és az együttműködés fokozása. A visszatérési és visszailleszkedési intézkedéseket a tagállamok közötti együttműködés és szolidaritás jegyében kell végrehajtani. A cél, hogy a pénzügyi hozzájáruláson túl – a tudással, elköteleződéssel és a tanulságok átadásával nyújtott támogatás révén – a koordinációs eszközök is erősebbé váljanak. Emellett minden fellépésnek azon harmadik országok tiszteletben tartásán és a velük való együttműködésen kell alapulnia, ahol ezekre a kezdeményezésekre sor kerül, és ennek kapcsán nemcsak az intézményi részvételt, hanem a civil társadalom együttműködését és hozzájárulását is elő kell segíteni.

<sup>(3)</sup> Lásd az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság (LIBE) 2021. július 14-i jelentésében szereplő ezzel kapcsolatos ajánlásokat: *Report on the fact-finding investigation on Frontex concerning alleged fundamental rights violations*: [https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/238156/14072021%20Final%20Report%20FSWG\\_en.pdf](https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/238156/14072021%20Final%20Report%20FSWG_en.pdf).

4.5. A migránsok harmadik országokból való és harmadik országok közötti önkéntes visszatérésének és visszailleszkedésének támogatása. Az EGSZB szerint a migrációkezelés szempontjából kulcsfontosságú a harmadik országokkal való együttműködés. Az irreguláris tartózkodások visszaszorításához nem tűnik a legszerencsésebb módszernek, ha az együttműködést olyan eszközök köré összpontosítjuk, amelyek az irreguláris tartózkodásokhoz kötik a források rendelkezésre állását.

4.6. Hatékony visszatérési tanácsadás és átirányítás. Kulcsfontosságú, hogy az egész folyamat során javuljon a migránsoknak nyújtott tájékoztatás, hiszen a személyek jogai még a kiutasítási folyamat során is elidegeníthetetlenek, és garantálni kell azokat. Éppen ezért, valamint mivel az önkéntes visszatérési programokban nagy számú szereplőnek kell részt vennie (a származási és célországban, a diaszpórában stb.) ahhoz, hogy azok sikeresek legyenek, nem hozhatók létre ilyen programok gyorsított eszközként, és úgy, hogy nem kapcsolódnak egyértelműen a visszailleszkedést célzó projektekhez.

4.7. A támogatás színvonalának biztosítása. Az EGSZB ismét csak egyet tud érteni azzal, hogy fontos az önkéntes visszatéréshez támogatást nyújtani, olyan széles körű szolgáltatásokat és juttatásokat tartalmazóan, amelyek a tanácsadástól és az egészségügyi és pszichológiai támogatástól a pénzügyi, jogi és az utazásokhoz történő logisztikai segítségnyújtásig terjednek. Ismételt kiemelendő ezért, hogy a támogatott önkéntes visszatérési és visszailleszkedési programok nem értelmezhetők tömegesen és általánosan alkalmazható eszközként: a családok önkéntes visszatérése például különleges figyelmet igényel a kiskorúak számára, ami eltér más visszatérési helyzetektől. A Frontex egyes ilyen szolgáltatások nyújtása és értékelése terén betöltött szerepe jelenleg aggodalomra ad okot.

4.8. A visszailleszkedési támogatás fenntarthatóságának és a partnerországok felelősségvállalásának előmozdítása. Ez a pont nemcsak a visszatérők jövője, hanem az újbóli irreguláris bevándorlás megelőzésére irányuló cél szempontjából kulcsfontosságú. Az EGSZB ismételt felhívja továbbá a figyelmet, hogy ellentmondásos dolog ösztönzőket kínálni olyan programok révén, amelyek irregulárisan tartózkodó személyekre irányulnak, mivel ez eltántoríthatja a származási országokat attól, hogy az ilyen áramlások csökkentésére törekedjenek. Nem beszélve arról, hogy az európai migrációs politika hitelességének és koherenciájának alapvető meggyengítéséhez vezethet az, ha teljes mértékben a harmadik országok akaratától függő helyzetre alapozzuk egy olyan politika hatékonyságát, mint az önkéntes visszatérés.

4.9. Az önkéntes visszatérés és a visszailleszkedés finanszírozása. Egyértelmű, hogy az EU több szempontból is kulcsszerepet játszik a támogatott önkéntes visszatérési és visszailleszkedési programok finanszírozásában. Elengedhetetlen, hogy a harmadik országokkal folytatott együttműködés minden tekintetben azon alapuljon, hogy e harmadik országok tiszteletben tartják a nemzetközi közjogot, valamint az emberi jogok és az alapvető egyéni szabadságok védelmében. A harmadik országokkal folytatott együttműködés minden olyan területét, amelyen az emberi jogokhoz kapcsolódó kérdésekről van szó, az Európai Parlamentnek üdvözlőnie kell. Ha a visszatérés terén folytatott együttműködést előfeltételként írják elő az EU külső fellépéseihez és szomszédsági politikájához, az valójában inkább ösztönzi az irreguláris tartózkodást, mintsem visszaszorítaná azt.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021– 2025)**

(COM(2021) 170 final)

(2021/C 517/14)

Előadó: **Rafał Bogusław JANKOWSKI**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.5.31.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.7.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	226/0/4

### 1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB üdvözlí a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021-2025) szóló európai bizottsági javaslatot. A stratégia meghatározza a következő öt évben megvalósítandó prioritásokat, intézkedéseket és célokat. Ez annál is inkább fontos, mivel a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése óta ez az első olyan stratégia, amely a szervezett bűnözésre vonatkozik, és konkrét közép- és hosszú távú feladatokat határoz meg az alapvető jogok teljeskörű tiszteletben tartása mellett.

1.2. Az EGSZB megjegyzi, hogy a stratégia főként a határon átnyúló együttműködést támogató, már meglévő eszközök megerősítésén alapul, gondolva itt a nemzetközi együttműködésre, a kiemelt jelentőségű bűncselekmények elleni küzdelemre, a bűnözés finanszírozása és a gazdaságba való – többek között vesztegetéssel történő – beszivárgási módszerek elleni fellépésre, valamint az új technológiák bűnözők általi használata elleni küzdelemre.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak és a tagállamoknak képesnek kell lenniük arra, hogy előrejelezzék a bűnszervezetek tevékenységeit, és így egy lépéssel előttük járjanak, a nyomon követésre, a bűnözők veszélyeztetett környezetekbe történt beszivárgására, az adatgyűjtésre és -elemzésre, valamint a megelőző lépésekre összpontosítva. Ezzel összefüggésben kiemelt hangsúlyt kell helyezni a nemzetközi együttműködés modern, átfogó formáinak kialakítására, az alkalmazott rendszerek és adatbázisok működőképességének növelésére, a civil társadalmi szervezetekkel való együttműködésre, valamint az új technológiai eszközökbe való beruházásra.

1.4. Az EGSZB üdvözlí azt az elképzelést, hogy az uniós EMPACT (Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyegtettség Ellen) szakpolitikai ciklus részeként továbbfejlesszék a tevékenységeket. Az EGSZB teljes mértékben indokoltnak tartja e kezdeményezés finanszírozásának bejelentett növelését, valamint a harmadik országgal e tekintetben folytatott együttműködés fejlesztésének támogatását.

1.5. Az EGSZB meg van győződve arról, hogy különös figyelmet kell fordítani a következőkre is:

- arra a segítségre és támogatásra, amelyet az Europol és az EMCCDA (a Kábítószer és Kábítószerfüggőség Európai Megfigyelőközpontja) nyújt a kábítószer-bűnözés kockázatelemzéséhez,
- a meglévő rendszerek – például a SIS, a prümi keret, az utasnyilvántartási adatállomány (PNR) és az előzetes utasinformációk (API) – működésének fejlesztésére és javítására,
- a szervezett bűnözői csoportok elleni hatékony küzdelmet szolgáló együttműködési hálózatok és nemzetközi fellépés – például a közös nyomozócsoportok platformja és az úgynevezett „nagy jelentőségű célpontok” platformja – fejlesztésének és javításának fontosságára.



1.6. Az EGSZB határozottan támogatja, hogy a tagállamok további finanszírozásban részesüljenek a fejlett kibermegoldások terén, hogy e-információkat szerezhessenek be, e-bizonyítékokat gyűjthessenek, illetve specifikus műszaki berendezéseket és szoftvereket bocsáthassanak rendelkezésre, amelyeket aktívan fel lehet használni a határokon átnyúló műveletekben és nyomozásokban.

1.7. Az EGSZB elismeri, hogy a szervezett bűnözés elleni küzdelemben rendkívül fontos, hogy megerősítsük a vagyonvisszaszerzési és a pénzmosás elleni intézkedéseket, illetve előmozdítsuk az olyan pénzügyi nyomozásokat, amelyek célja a szervezett bűnözésből származó nyereség felszámolása, valamint a legális gazdaságba és társadalomba való beszivárgás megakadályozása<sup>(1)</sup>.

1.8. Az EGSZB megjegyzi, hogy a szervezett bűnözés jelentős hatást gyakorolhat a helyi közösségekre, az állami és önkormányzati szolgáltatásokra, a kiszolgáltatott csoportok védelmére, a helyi üzleti tevékenységek – különösen a kkv-k – környezetére, valamint a klímasemlegességgel kapcsolatos tevékenységekre. Az EGSZB azt ajánlja, hogy növeljék a következők szerepét a tágabb értelemben vett szervezett bűnözés elleni küzdelemben, különös tekintettel a megelőzésre: nem kormányzati szervezetek, civil társadalmi szervezetek, tudományos körök, ifjúsági szervezetek, társadalmi ellenőrző intézmények és visszaélést bejelentő személyek.

1.9. Az EGSZB arra biztatja a tagállamokat, hogy állítsanak össze a szervezett bűnözés jelenségével foglalkozó nyilvános kampányokat, hogy a polgárok kellően tájékozódni tudjanak arról, hogyan működnek a szervezett bűnözői csoportok és miként lehet elkerülni őket. Az európai bűnmegelőzési hálózattal folytatott együttműködés kiválóan kiegészíti az ilyen típusú intézkedéseket. A tagállamoknak mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy létrehozzanak egy jól érthető, biztonságos és anonimizált rendszert olyan incidensek és jelenségek bejelentéséhez, amelyeknek közük lehet a szervezett bűnözéshez.

1.10. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a szervezett bűnözés elleni küzdelem egyik legfontosabb aspektusa az, hogy a bűnüldöző hatóságokat és az igazságszolgáltatást fel kell készíteni a digitális korra, biztosítva többek között a digitális hírszerzéshez és bizonyítékokhoz való hozzáférést.

1.11. A civil társadalom információhoz való jobb hozzáférése érdekében az EGSZB egy olyan mechanizmus létrehozását javasolja, amely az Európai Bizottság által szolgáltatott információk alapján (félidőben és a stratégia lejártakor) felülvizsgálja a szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégia (2021–2025) végrehajtását.

1.12. Az EGSZB megjegyzi, hogy a szervezett bűnözői csoportok megjelenésének hatékony megelőzése és az ellenük való hatékony küzdelem, valamint az Európai Unió polgárai számára igen fontos biztonság és védelem garantálása érdekében a bűnüldöző hatóságoknak az alapvető jogok teljeskörű tiszteletben tartása mellett hozzá kell férniük a szükséges információkhoz. Az adatok kezelése során nem merülhetnek fel adatvédelmi és alapjogi aggályok. A személyes adatok kezelése már nagyon szigorúan szabályozott terület, a naprakész és harmonizált jogszabályok pedig lehetővé tennék az adatvédelemmel kapcsolatos kérdések hatékonyabb vizsgálatát.

1.13. Az EGSZB üdvözli és támogatja a harmadik országokkal való együttműködés fejlesztésére irányuló kezdeményezést, különösen az alábbiakat:

- az Eurojust és a harmadik országok közötti együttműködési megállapodásokra irányuló tárgyalások megkezdése,
- az Europol és a harmadik országok közötti együttműködésről szóló tárgyalások felgyorsítása,
- az Európai Külügyi Szolgálattal közösen a harmadik országokkal és nemzetközi szervezetekkel folytatott nemzetközi együttműködés erősítése.

## 2. Az európai bizottsági javaslat

2.1. A szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló uniós stratégiáról (2021–2025) szóló európai bizottsági javaslat célja a szervezett bűnözés összetett és széles körű problémájának átfogó kezelése. A stratégia meghatározza a következő öt évben megvalósítandó prioritásokat, intézkedéseket és célokat. Ez annál is inkább fontos, mivel a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése óta ez az első olyan stratégia, amely a szervezett bűnözésre vonatkozik, és konkrét közép- és hosszú távú feladatokat határoz meg az alapvető jogok teljeskörű tiszteletben tartása mellett.

2.2. Az Európai Bizottság felhívja a figyelmet arra, hogy a szervezett bűnözés EU-szerte kulcsfontosságú fenyegetést jelent az emberek biztonságára nézve. Az EU területén egyre több szervezett bűnözői csoport működik, amelyek hatalmas nyereséget termelnek, és ezt saját tevékenységeik bővítésére, valamint a legális gazdaságba való beszivárgásra használják.

<sup>(1)</sup> HL C 429., 2020.12.11., 6. o.

2.3. Az Európai Bizottság által meghatározott prioritások rámutatnak, hogy meg kell erősíteni az uniós szintű fellépést, amellyel támogatni lehet a tagállamokat a szervezett bűnözés elleni küzdelemben. Ehhez az alábbiakra van szükség:

- a bűnüldözési és igazságügyi együttműködés előmozdítása,
- a szervezett bűnözési struktúrák felszámolása és a kiemelt jelentőségű bűncselekmények elleni küzdelem,
- a szervezett bűnözés során keletkezett nyereség felszámolása, valamint a legális gazdaságba és társadalomba való beszívargás megakadályozása,
- a bűnüldözés és az igazságszolgáltatás felkészítése a digitális korra.

2.4. Fontos az operatív, nem operatív és képzéssel kapcsolatos együttműködés azonosítását és fokozását lehetővé tévő valamennyi kezdeményezés, hasonlóan azokhoz a (különböző, változatos) kezdeményezésekhez, amelyek rámutatnak arra, hogy a jelenlegi helyzetben – és tekintettel a szervezett és súlyos bűnözés különböző fenyegetéseire – nincs más módszer és lehetőség, mint az együttműködés, a közös munka, a bevált gyakorlatok nemzetközi partnerekkel való cseréje, a meglévő rendszerek működésének javítása és az új technológiák fejlesztésébe való beruházás.

### 3. Általános és részletes megjegyzések

3.1. A súlyos és szervezett nemzetközi bűnözés az egyik legnagyobb globális fenyegetés a modern társadalmak fejlődésére nézve. A szervezett bűnözői csoportok rendkívül mobilisak, és a legtöbb esetben nemzetközi szinten működnek, ezért az egyes országok külön-külön nem tudnak hatékonyan küzdeni ellenük. A szervezett bűnözés határon átnyúló jellege miatt szoros együttműködésre van szükség a szolgálatok, az intézmények és külföldi partnereik között az Európai Unió, valamint a nemzetközi ügynökségek keretében. Az EGSZB ezért időszerűnek és nagyon fontosnak tartja az Európai Bizottság stratégiáját.

3.2. A napjainkban jellemző fenyegetésekből nemcsak az következik, hogy új együttműködési területeket kell kialakítani, amelyek összefogják a biztonság területén dolgozó, illetve a bűnmegelőzési és bűnüldözési mechanizmusok megerősítésével foglalkozó különböző szereplők kompetenciáit, hanem más eszközöket és technológiákat is alkalmazni kell. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy egyrészt szoros együttműködésre van szükség az uniós intézmények és a tagállamok között ezen a területen, másrészt koordinációra és az Europol által nyújtott operatív támogatás igénybevitelének lehetőségére is szükség van.

3.3. Az EGSZB szerint elengedhetetlen, hogy – operatív munkacsoportok (operational task force, OTF), nemzetközi projektek és regionális kezdeményezések segítségével – továbbfejlesszük a szervezett bűnözői csoportok és a legnagyobb fenyegetést jelentő, magas kategóriájú célpontok elleni küzdelemre vonatkozó cselekvési tervet. Mind az úgynevezett nagy értékű célpontokra, mind pedig az operatív munkacsoportokra úgy kell tekinteni, hogy ezek az uniós tagállamok gyakorlati és tényleges támogatásának mintapéldái.

3.4. A kibertérben napjainkban megfigyelhető bűnözői tevékenység során kizárólag fejlett technológiák kerülnek alkalmazásra olyan hagyományos bűncselekmények elkövetéséhez, mint a lőfegyverekkel és lőszerrel, a robbanóanyagok előállításához használt anyagokkal, a kábítószerrel és a szintetikus kábítószerrel való tiltott kereskedelem. Az ilyen típusú bűncselekmények hatékony felderítésének legnagyobb akadálya kétségtelenül az, hogy a bűncselekményekhez anonimizáló eszközöket használnak. Az elkövetők által használt különböző alkalmazásokon és online üzenetküldő eszközökön keresztül folytatott titkosított kommunikáció komoly problémát jelent a felderítési folyamatban.

3.5. Az egyik legnagyobb hiányosság az, hogy a bűnüldöző hatóságok nem férnek hozzá a szervezett bűnözői csoportok által használt titkosított kommunikációhoz. Az információkhoz való hozzáférés hiánya miatt ugyanis lehetetlen kellő időben intézkedni. Ezért az EGSZB úgy véli, hogy rendkívül praktikus és szükséges az Europol új, az Európai Bizottság által elindított visszafejtési eszköze, amely elősegíti majd ezeknek a kihívásoknak a kezelését. Az új technológiák gyors fejlődése miatt azonban további munkára van szükség ezen a területen.

3.6. A kiberbűnözés elleni küzdelem másik síkja a darknet, azaz az internet Tor hálózaton keresztül elérhető területe, amely hatékonyan biztosítja az anonimitást a kódolt virtuális piacon (dark market) tevékenykedő bűnözők számára. Olyan alvilági kereskedelmi szolgáltatásokról van szó, ahol fegyverrel, kábítószerrel, lopott hitelkártya-adatokkal, rosszindulatú szoftverekkel kereskednek, vagy akár bérgyilkosokat kínálnak. A tranzakciók kifizetése virtuális fizetőeszközökkel (pl. bitcoin) történik, amelyek lehetővé teszik a kibertérben elkövetett bűncselekményekből származó pénzeszközök anonim átutalását, így felhasználhatók a bűncselekményekből származó pénz mosására is. A bűnüldöző hatóságok nem rendelkeznek megfelelő jogi eszközökkel ahhoz, hogy megköveteljék a szolgáltatóktól olyan titkosítási kulcsok rendelkezésre bocsátását, amelyek lehetővé teszik a kommunikációs tartalmakhoz való hozzáférést, a folyamatban lévő eljárásokhoz szükséges adatok szabad átvitelét, illetve a felhasználói adatok vagy a telefonhívásokkal és üzenetküldéssel kapcsolatos IP-események regisztrálását.

3.7. Az EGSZB sürgeti az uniós intézményeket, hogy fejlesszék tovább a jogi keretet annak érdekében, hogy ezzel is támogassák és erősítsék a tagállamok szakosodott intézményeinek az e fenyegetésekkel szembeni hatékony küzdelemhez szükséges kapacitását. Az EGSZB rendkívül ambíciózusnak tartja azt a bejelentést, hogy a Közös Kutatóközpont segítségével megfigyelési eszközt fejlesztenek ki a darkneten megjelenő jogellenes tevékenységekkel kapcsolatos információgyűjtéshez. Egy ilyen eszköz kifejlesztése ugyanakkor mérföldkő lehet a kibertérben elkövetett szervezett bűnözés elleni küzdelemben.

3.8. A bűnüldözési gyakorlatok és tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy egyre nagyobb a kockázata annak, hogy kriptovaluták kerülnek felhasználásra a bűncselekményekhez, különösen az informatikai hálózatok segítségével végrehajtott pénzmosáshoz és csaláshoz, a „ransomware” jellegű támadások révén végrehajtott zsarolással összefüggő elszámolásokban. Ugyanilyen fontos és kiszámítható fenyegetést jelent, hogy a bűnözők a kriptovaluták használatával elkerülhetik annak kockázatát, hogy a bűnüldöző hatóságok lefoglalják a jogtalanul megszerzett javakat. Az EGSZB további lépéseket javasol az ilyen típusú eszközöket használó pénzügyi tranzakciók nyomom követésére és ellenőrzésére vonatkozó szabályozás kidolgozása terén.

3.9. Az EGSZB úgy véli, hogy határozottan üdvözlendő lenne, ha a tagállamok a műszaki területen is támogatást kapnának. A fejlett infrastruktúra rendelkezésre állása hatékonyabbá teszi az intézkedéseket, és jelentősen csökkenti az egyes intézmények pénzügyi terheit (fokozva a nemzeti szinten elköltött források hatékonyságát). A tagállamok számára ugyanis kihívást jelent a kiberbűnözés elleni hatékony küzdelmet szolgáló berendezések hardverének és szoftverének naprakészé tétele, ami – tekintettel a gyorsan változó és fejlődő piacra – jelentős pénzügyi terhet ró az egyes intézményekre. Az EGSZB ezért azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok jobban mérjék fel az intézmények szükségleteit, és biztosítsanak elegendő forrást annak érdekében, hogy azok hatásosan tudjanak fellépni ezekkel a fenyegetésekkel szemben.

3.10. Az EGSZB támogatja és nagyon fontosnak tartja, hogy az Európai Bizottság jogszabályjavaslat előterjesztését tervezi a gyermekek szexuális bántalmazással szembeni jobb védelme érdekében. Ebben többek között előírják az érintett online szolgáltatók számára az egyértelműen gyermekek szexuális bántalmazását ábrázoló anyagok felderítését, és kötelezővé teszik az ilyen anyagok bejelentését a hatóságok felé<sup>(?)</sup>.

3.11. A hamisítás elleni uniós eszköztár – amely meghatározza a bűnüldöző hatóságok, a jogosultak és a közvetítők együttes fellépésére, együttműködésére és adatmegosztására vonatkozó alapelveket – új jelentőséget nyer, különösen az orvosi és egészségügyi termékeknek a Covid19-járványhoz kötődő hamisításával összefüggésben. A szervezett bűnözés ugyanis részt vett hamisított védőeszközök, tesztkészletek és gyógyszerek gyártásában és szállításában. Mivel az EGSZB az együttműködést és az adatcserét kulcsfontosságú elemnek tekinti, támogatja ennek az eszköznek a továbbfejlesztését.

3.12. Az EGSZB az európai civil társadalom hangjaként úgy véli, hogy a környezetvédelmi és a kulturális javakkal kapcsolatos tevékenységek megfelelő támogatást igényelnek, gondolva itt a szakértők kapacitásépítésére és a strukturált együttműködésre is.

3.13. Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a tagállamok előmozdítsák a pénzmosásellenes operatív hálózat (a pénzmosás elleni küzdelemmel foglalkozó bűnüldöző szervek informális nemzetközi hálózata) és a Camdeni vagyonvisszaszerzési ügynökségközi hálózat (CARIN, a vagyoni eszközök felkutatásával, befagyasztásával, lefoglalásával és elkobzásával foglalkozó bírósági és bűnüldöző szakemberek informális hálózata) által kínált lehetőségek alkalmazását.

3.14. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy alakítsanak ki egy, a kiberbűnözés elleni képzést szolgáló rendszert és különösen ajánlatosnak tartja a tanúsítási/akkreditációs rendszer létrehozását a digitális nyomozásban jártas szakértők számára, mivel ez a kiberbűnözés elleni küzdelem egyik nagyon gyakorlati oldalát jelenti.

3.15. A súlyos és szervezett bűnözés az egyik legnagyobb globális fenyegetés a modern társadalmak fejlődésére nézve. A szervezett bűnözés elleni küzdelem soha nem jelentett akkora kihívást, mint napjainkban. A bűnözők módszerei egyre kifinomultabbak, szakszerűbbek, egyre jobban leplezhetőek és elrejtethők különféle egyéb tevékenységekkel. Ennek fényében az EGSZB egyetért azzal, hogy fontos az operatív, nem operatív és képzéssel kapcsolatos együttműködés azonosítását és

(?) HL C 374., 2021.9.16., 58. o.

fokozását lehetővé tévő valamennyi kezdeményezés, hasonlóan azokhoz, amelyek rámutatnak arra, hogy a jelenlegi geopolitikai helyzetben – és tekintettel a szervezett és súlyos bűnözés különböző fenyegetéseire – nincs más módszer és lehetőség, mint az együttműködés, a közös munka és a bevált gyakorlatok cseréje a nemzetközi szinten.

3.16. A bűncselekmények finanszírozása elleni küzdelem, valamint a vagyonvisszaszerzés és -elkobzás rendkívül fontos a bűncselekmények feltárásához, ahogy a bűnözői struktúrák felszámolása, a hallgatás törvényének megtörése és az újabb bűnözői tevékenységek megállításának is létfontosságú. Megakadályozza a legális gazdaságba és társadalomba való beszivárgást is. Az erre vonatkozó jogi keret hatékonyabbá tételének és a bűnüldöző hatóságok által alkalmazott taktikák fejlődésének dacára azonban az illegálisan szerzett vagyonnak csupán 1 %-át kobozzák el. Az EGSZB úgy véli, hogy a darkneten folytatott kábítószer-kereskedelem elleni küzdelemben a kihívást elsősorban a gyorsan változó piac (a piacok nagyon rövid „élete”) és a kriptovaluta-kifizetések azonosítására szolgáló összetett rendszer jelenti. Gyenge pontot jelent, hogy a bűnüldöző szervek tagjai nem rendelkeznek széles körű ismeretekkel a kiberbűnözésről, többek között az online/darknetes kábítószer-bűnözésről, ez azonban az Európai Bizottság javaslatainak végrehajtásával megszüntethető.

3.17. Az EGSZB javasolja, hogy vegyenek fontolóra olyan intézkedéseket, amelyek a nagyközönség figyelmének felkeltése révén törekednek a bűncselekmények megelőzésére. Gondolhatunk itt olyan nyilvános kampányokra, amelyek felhívják a polgárok figyelmét az új fenyegetésekre, a szervezett bűnözés területeire és működésük módjára, mivel a társadalmak és a polgárok gyakran nem ismerik fel a bűncselekményt a szervezett bűnözői csoportok tevékenységeiben.

Egy olyan rendszer létrehozása, amelynek segítségével az uniós polgárok könnyen tájékozhatni tudják a bűnüldöző hatóságokat (a bejelentések anonimizálása), ha esetleges bűncselekményre utaló jeleket fedeznek fel, jelentős hatással lehet mind a biztonságérzetre, mind pedig a szervezett bűnözés elleni küzdelem hatékonyságára.

3.18. A bűnüldöző hatóságok és a rendőri szolgálatok világszerte általában csak a bűncselekmény elkövetése után reagálnak, és az esetek többségében nem tudják megakadályozni a bűnözői tevékenységet. Az EGSZB úgy véli, hogy az ideális megközelítés a bűncselekmények elhárítása és megelőzése lenne, de mindenkinek tisztában kell lennie azzal, hogy rendkívül nehéz egy lépéssel a bűnözői csoportok előtt járni. A bűnözők könnyedén alkalmazkazzák az új technológiákat, nem korlátozza őket semmilyen költségvetés, jogszabály vagy politikai korrektség, és fontosabb számukra a haszon, mint az emberi élet. A bűnözők rendkívül gyorsan alkalmazkodnak az új körülményekhez, új munkamódszereket dolgoznak ki, és olyan területekre is belépnek, amelyeken korábban nem voltak aktívak. Jó példa erre a Covid19-világjárvány.

3.19. Az EMPACT keretében minden évben operatív cselekvési terv készül, amely választ ad a legújabb európai és globális szintű bűnözési trendekre. Fontos megjegyezni, hogy a cselekvési terv azokat a problémákat tükrözi, amelyek az Európai Unió országában és az együttműködő harmadik országokban, például Izlandon, Norvégiában és Svájcban jelentkeznek. Munkájuk nemcsak a probléma korai azonosítását teszi lehetővé, hanem a megfelelő munkamódszer kidolgozását is. A szervezett bűnözés elleni küzdelmet célzó operatív tevékenységek pénzügyi támogatására is szükség van.

3.20. Az EGSZB szeretné hangsúlyozni a szervezett bűnözés leküzdését szolgáló új eszközök, vagyis az alábbiak fontosságát: a) a Schengeni Információs Rendszer (SIS), a prűmi keret, az utasnyilvántartási adatállomány (PNR) és az előzetes utasinformáció (API); b) a közös nyomozócsoportoknak a kommunikáció és az információcsere javítását célzó platformja és – ugyanezen célból – az Eurojust harmadik országokkal folytatott együttműködésének erősítése; valamint c) az úgynevezett „nagy értékű célpontok” rendszere, melyben operatív munkacsoportok, nemzetközi projektek és regionális kezdeményezések felhasználásával együttműködési hálózatokat és nemzetközi fellépéseket alakítanak ki a szervezett bűnözői csoportok elleni hatékony küzdelem érdekében.

3.21. Sokak szerint a nemzetközi együttműködés gyengeségének vagy hiányának hátterében a tagállamonként eltérő jogszabályok és gyakorlatok állnak. Ezért határozottan üdvözlendő az uniós rendőrségi együttműködési kódex létrehozására irányuló kezdeményezés. Ezzel összefüggésben kétségkívül hasznos lesz az a külső tanulmány, amelynek elkészítésére az Európai Bizottság már megbízást adott a szervezett bűnözésről szóló, 2008. évi tanácsi kerethatározat értékelése céljából.

3.22. A szervezett bűnözés leküzdésére irányuló adminisztratív megközelítéssel együtt fontos szerepet játszik a helyi dimenzió támogatásában az a módszer, amelynek keretében a helyi önkormányzatok – a bűnüldöző szervekkel és a civil társadalommal együttműködve és adminisztratív eszközöket alkalmazva – megakadályozzák, hogy a szervezett bűnözés beszivárogjon a jogszerűen működő vállalkozásokba és a közgazdasági infrastruktúrába.

3.23. A szervezett bűnözés elleni küzdelem problémája, amelyet az Európai Bizottság 2021–2025-ös stratégiája átfogóan tárgyal, az, hogy egy folyamatosan változó bűnügyi jelenségről van szó, amely különböző formákban jelenik meg életünk, valamint a politikai és társadalmi szféra minden területén. A szervezett bűnözői csoportok a digitális korszak legújabb vívmányait használják fel, és a régebbi időkhöz hasonlóan most is a szegénységre és a legalantasabb ösztönökre

építenek, elérve, hogy az elkeseredett emberek rájuk legyenek utalva, és megfélemlítés révén bűncselekmények elkövetésére kényszerítik őket. Az EGSZB tudatában van annak, hogy ehhez az EU és a tagállamok együttes fellépésére, valamint annak megértésére van szükség, hogy mindig egy lépéssel a bűnszervezetek előtt kell járni, azonosítva a politikai és közigazgatási határoktól függetlenül működő bűnözői csoportokban megjelenő új tendenciákat.

3.24. Az EGSZB a közelmúltban véleményeiben és egy tájékoztató jelentésében is foglalkozott a terrorizmus elleni küzdelemmel, amely összefügg a szervezett bűnözés leküzdésével. Az EGSZB a civil társadalom nevében továbbra is nyomon követi a szervezett bűnözői csoportok elleni következő lépéseket, és meglelégedéssel veszi tudomásul az Európai Bizottságnak a Tanácshoz és az Európai Parlamenthez intézett azon javaslatait, hogy ebbe a közös törekvésbe a harmadik országokkal e témában folytatott tárgyalások során kapcsolják be az Európai Külügyi Szolgálatot, az Eurojustot és az Europol-t is <sup>(3)</sup>.

3.25. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a polgárok, az európai gazdaság és a helyi közösségek hatékony védelme, valamint a jogállamiság és az alapvető jogok védelme érdekében a szervezett bűnözés elleni küzdelem mechanizmusán belül konzultálni kell a civil társadalmi szervezetekkel, a független ellenőrző intézményekkel és a visszaélést bejelentő személyekkel, és teljeskörű védelmet kell biztosítani számukra.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

---

<sup>(3)</sup> SOC/673 Az Europol mandátumának megerősítése (HL C 341., 2021.8.24., 66. o.), SOC/675 A terrorizmus elleni küzdelemről szóló irányelv értékelése, SOC/676 Az EU terrorizmus elleni programja (HL C 341., 2021.8.24., 71. o.).



**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Javaslat tanácsi határozatra a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról**

(COM(2021) 282 final), [2021/0137 (COD)]

(2021/C 517/15)

Előadó: **Marina Elvira CALDERONE**

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2021.6.11.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 148. cikkének (2) bekezdése
Illetékes szekció:	„Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.7.
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	2021.9.23.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	185/1/16

**1. Következtetések és ajánlások**

1.1. Az EGSZB üdvözlöi a tagállamok foglalkoztatáspolitikájára vonatkozó iránymutatásokról szóló tanácsi határozatra irányuló javaslatot. A jelzések hasznos referenciának tűnnek ahhoz, hogy iránymutatást nyújtsanak a foglalkoztatáspolitikákhoz, hogy azok képesek legyenek támogatni a járvány okozta válsághelyzetből való fokozatos és kívánatos kilépést, és hogy a gazdasági támogatás különböző formáit a foglalkoztatás szempontjából kedvező eredmény felé irányítsák. Ezek az irányelvek is érvényes hivatkozást jelentenek annak érdekében, hogy az ellenálló képességre és helyreállításra irányuló beavatkozások megalapozzák a minőségi munkahelyek létrehozását egy környezeti és társadalmi szempontból fenntartható gazdaságban. A hatékony foglalkoztatáspolitikák összehangolása alapvető referencia a tagállamok közötti kohézió szintjének javításához, valamint a társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek feltételeinek csökkentéséhez.

1.2. A foglalkoztatási iránymutatásoknak figyelembe kell venniük a Covid19-világjárvány munkaerőpiacra gyakorolt hatását, a szociális jogok európai pillérének cselekvési tervét és a portói szociális csúcstalálkozó eredményeit, amelyekben ambiciózus társadalmi célokat jelöltek meg a foglalkoztatásban, a szegénység elleni és a készségekhez való hozzáférésért folytatott harcban. Szükség lesz továbbá a segélyezési eszközök, mint amilyen a SURE program és a Next Generation EU, foglalkoztatásra gyakorolt hatásának nyomon követésére, amelyek a „közösségi” kötvénykibocsátásokon – a kölcsönös adósság egyik, a munkaügyi politikát támogatni hivatott formáján – alapulnak. A helyreállításra és az ellenálló képességre vonatkozó nemzeti tervek garantálják továbbá – a célkitűzésekre vonatkozó különleges feltételrendszer mellett – a tagállamok munkaerő-politikájához szükséges források rendelkezésre állását, a cselekvési területeket és a közkiadások módját, az aktív munkaerő-politikákra irányuló különleges figyelmet.

1.3. Az európai politikákat a munkaerőpiac megerősítésével, a vállalkozások termelékenységének és versenyképességének, valamint az Európai Unió szociális piacgazdaságának támogatásával, és az ideiglenes munkavédelmi intézkedésekről a minőségi munka létrehozására irányuló átmenetet szolgáló strukturális beavatkozások megerősítésével össze kell hangolni a foglalkoztatásra vonatkozó irányelvek céljaival. Ezekben a folyamatokban értékelni kell a szociális párbeszédet, a kollektív tárgyalásokat, valamint a szociális partnerek és a civil társadalom képviselőinek döntéseiben való részvételt.

1.4. Ami a munkaerő-kereslet fellendítéséről szóló 5. iránymutatást illeti, az EGSZB úgy véli, hogy a kereslet helyreállításának folyamatát olyan intézkedéseknek kell kísérniük, amelyek magának a keresletnek a javítását célozzák, és amelyek elősegítik a munkaerőpiacra való belépést, elősegítve a vállalkozások gazdasági és társadalmi fenntarthatóságát, a munkavállalók professzionalizálódását és a munkakörülmények minősítését. Ez a termelési rendszerek átalakítására irányuló lehetőségek teljes kiaknázásával, a környezeti fenntarthatóságot célzó digitális technológiák és eszközök elfogadásával, valamint az egész életen át tartó folyamatos tanulás népszerűsítése révén lehetséges. A gazdaságpolitikai intézkedéseket gondosan össze kell hangolni a munkaerő-kereslet fellendítésére irányuló politikákkal.

1.5. A munkaerő-kínálat növelése és a foglalkoztatáshoz, a készségekhez és a kompetenciákhoz való hozzáférés javítása érdekében megfogalmazott 6. iránymutatás kapcsán az EGSZB megjegyzi, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek (PNRR) és a strukturális alapok részéről a befektetési intézkedések hatékony koordinációjának megtervezésére való képesség az egyes tagállamokban alapvető fontosságú a munkaerőképzés és a munkaerőpiac számára. A jelenlegi válság még nyilvánvalóbbá tette, hogy el kell ismerni és biztosítani kell az egész életen át tartó tanuláshoz való jogot és a minőségi oktatáshoz és képzéshez, valamint a készségek fejlesztéséhez való tényleges hozzáférést, és csökkenteni kell a szakmai továbbképzésekben jelenleg tapasztalható különbözőségeket mind a termelési kategóriák, mind a tagállamok között; a

szociális pillérré vonatkozó cselekvési tervben meghatározott, a képzéshez való hozzáférés célja olyan célkitűzés, amely mérni fogja, hogy a tagállamok mennyire képesek olyan új eszközök kiépítésére, amelyek csökkentik a hozzáférés egyenlőtlenségeit, és reagálnak a munkaerőpiacnak a szükséges új készségekkel kapcsolatos szükségleteire.

1.6. Ami a munkaerőpiacok működésének és a szociális párbeszéd hatékonyságának javításáról szóló 7. iránymutatást illeti, az EGSZB támogatja egy, a munkaerő-kereslet és -kínálat összehangolását szolgáló európai digitális platform létrehozását, amely a tagállamok és a munkaügyi szolgálatok számára közös mércét képez az aktív politikák és az európai mobilitás előmozdítása érdekében. A népszerűsítés alapját minden széles körben elterjedt megelőzési kultúrával rendelkező tagállamban a biztonságra és kockázatmegelőzésre vonatkozó határozott intézkedések elfogadásának kell képeznie, amely alapvető eleme a „munkakultúra” terjesztésének és megosztásának, amely kiaknázza az egyes emberekben rejlő lehetőségeket, elősegíti a jólétet, és megszünteti a munkahelyi veszélyhelyzeteket és a munkahely elvesztésének kockázatát. A szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások az európai gazdaságok fenntarthatóságának és ellenálló képességének fontos pillérei, de bizonyos tagállamokban továbbra is szükség van nemzeti szintű szabályozási és intézményi keretre az ipari kapcsolatok rendszereinek megkönnyítése és támogatása érdekében.

1.7. A munkavállalókra vonatkozó foglalkoztatáspolitikák megerősítésével együtt az EGSZB fontosnak tartja azt is, hogy ösztönözzék a tagállamokban a vállalkozóvá válást, az önfoglalkoztatást és a szakmai munkát támogató intézkedések meghozatalát, különösen a fiatalokat érintően.

1.8. A 8. iránymutatás célja „az esélyegyenlőség előmozdítása mindenki számára, a társadalmi befogadás elősegítése és a szegénység elleni küzdelem”. Az EGSZB osztja ezt a nézetet, mivel elengedhetetlennek tűnik olyan foglalkoztatáspolitikai stratégia meghatározása, amely képes egyenlő feltételeket biztosítani a munkaerőpiacra történő bejutáshoz és a foglalkoztatási kapcsolatok terén is. A jólét, a munkaerőpiac, a gazdaság működése, valamint az egyenlőtlenség és a szegénység elleni küzdelem kapcsolata alapvető iránymutatás és útmutatás a foglalkoztatáspolitikák számára, amelyek képesek meghatározni a kapcsolatot a gazdasági növekedés és a társadalmi fejlődés között. Az EGSZB emlékeztet továbbá a hatékony, a befogadást célzó politikák meghatározásának fontosságára, amelyeket kulcsfontosságú beruházásoknak kell tekinteni a gazdasági és termelési rendszerek növekedése és minősítése szempontjából. Döntő fontosságú továbbá olyan mechanizmusok bevezetése, amelyek – más koherens szegénységellenes stratégiákkal együtt – az alacsony jövedelmű munkavállalók esetében elkerülik az „új szegénység” kockázatát.

## 2. Háttér

### 2.1. Bevezetés

2.1.1. A foglalkoztatási iránymutatást 2019-ben fogadták el, de 2020-ban a Covid19-válság miatt beleillesztettek egyes elemeket: a zöld és digitális átmenetet, valamint a fenntartható fejlődési célokat. Az EGSZB már bemutatott egy véleményt (SOC 646 <sup>(1)</sup>) az elemzésről és az értékelésről, amelyet megismétlünk, de ebbe a véleménybe egyes észrevételeket még be kell építeni, figyelembe véve a járvány okozta válságnak az európai polgárok élet- és munkakörülményeire gyakorolt hatását és a tagállamok és az európai intézmények beavatkozási prioritásai átalakításának szükségességét.

2.1.2. A bizottsági javaslat előírja, hogy az (EU) 2020/1512 tanácsi határozathoz <sup>(2)</sup> mellékelt foglalkoztatási útmutatások 2021-re teljesüljenek, és a tagállamok számára referenciaként szolgáljanak a foglalkoztatási politikák és a nemzeti reformprogramok meghatározásában. Ma úgy tűnik, hogy az elsődleges cél az, hogy garantálják az ellenálló képességet, valamint a gazdasági és termelési fellendülést támogató intézkedések pozitív társadalmi hatását.

2.2. Az útmutatások a következők:

- 5. iránymutatás: A munkaerő-kereslet fellendítése,
- 6. iránymutatás: A munkakínálat növelése, valamint a munkavállalás, a készségek és a kompetenciák javítása,
- 7. iránymutatás: A munkaerőpiacok működésének és a szociális párbeszéd hatékonyságának a javítása,
- 8. iránymutatás: A mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség előmozdítása, a társadalmi befogadás elősegítése és a szegénység elleni küzdelem.

<sup>(1)</sup> HL C 232., 2020.7.14., 18. o.

<sup>(2)</sup> A Tanács (EU) 2020/1512 határozata (2020. október 13.) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról (HL L 344., 2020.10.19., 22. o.).

2.3. A javaslat hangsúlyozza, hogy az EU és a tagállamok feladata:

2.3.1. A társadalmi kirekesztés és a megkülönböztetés elleni küzdelem és az igazságosság és a szociális védelem, valamint a nemek közötti egyenlőség, a nemzedékek közötti szolidaritás és a gyermekek jogainak védelme: a tavaly májusi portói szociális csúcstalálkozón a tagállamok elkötelezték magukat olyan ambiciózus társadalmi célok végrehajtása mellett, amelyek célja a nemzeti politikák meghatározása és új európai eszközök kialakítása a zöld és digitális átmenet támogatására, valamint az EU szociális piacgazdaságának versenyképességét erősítő gazdasági és társadalmi konvergencia elősegítésére.

2.3.2. Annak biztosítása, hogy a gazdasági és foglalkoztatási politikákat összehangolják az éghajlat-semlegesség elérése érdekében az EU-ban, az európai átmenet támogatása a fenntartható digitális és zöld gazdaság felé, a készségek fejlesztése, a versenyképesség javítása, a megfelelő munkakörülmények biztosítása, az innováció ösztönzése, a társadalmi igazságosság és esélyegyenlőség elősegítése, valamint a regionális különbözőségek és egyenlőtlenségek kezelése. A szakpolitikák megosztása, illetve olyan hatékony és homogén foglalkoztatási stratégiák végrehajtása, amelyek képesek fenntartható fejlődést elősegíteni környezeti és társadalmi szinten, valamint új munkahelyeket és jobb feltételeket teremtenek a foglalkoztatáshoz, döntő fontosságú a vészhelyzetek kezeléséből a helyreállítási szakaszba történő áttérésben.

2.3.3. Együttműködés olyan strukturális tényezők kezelésére, mint az éghajlatváltozás és a környezeti kihívások, a globalizáció, a digitalizáció, a mesterséges intelligencia, a távmunka, a platformgazdaság és a demográfiai változások, szükség esetén a meglévő rendszerek kiigazítása.

2.3.4. A szükséges intézkedések és politikák elfogadása a fenntartható gazdasági növekedés, a minőségi foglalkoztatás és a termelékenység megerősítése érdekében, de a társadalmi és területi kohézió növelésével, a gazdaságok felfelé irányuló konvergenciájának és ellenálló képességének ösztönzésével, valamint a tagállamok költségvetéssel kapcsolatos felelősségének előmozdításával.

2.3.5. Annak biztosítása, hogy a munkaerő-piaci reformok, beleértve a nemzeti bérmegállapítási mechanizmusokat, tiszteletben tartsák a szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások nemzeti gyakorlatait a tisztességes bérek, valamint a tisztességes életszínvonal és a munka színvonalának biztosítása érdekében.

2.3.6. Annak biztosítása, hogy hatékony politikákkal és eszközökkel enyhítsék a Covid19 okozta válság gazdasági, társadalmi és foglalkoztatási hatásait.

2.4. A tagállamoknak és az Uniónak azon kell fáradoznia, hogy összehangolt (a gazdasági változásokra reagálni képes) stratégiát dolgozzon ki a foglalkoztatásra és különösen a minősített, szakképzett és a folyamatban lévő átalakulásokhoz illeszkedő szakértelemmel rendelkező munkaerő (valamint a jövőorientált munkaerőpiacok) előmozdítására. A tagállamoknak közös érdeknek kell tekinteniük a foglalkoztatás előmozdítását, és össze kell hangolniuk az ezzel kapcsolatos intézkedéseiket a Tanács ülésén. Az EUMSZ 148. cikke előírja, hogy a Tanács fogadjon el foglalkoztatási irányelveket, amelyek meghatározzák a tagállamok politikái összehangolásának hatókörét és irányát, és alapul szolgálnak az európai szemeszter szerinti országspecifikus ajánlásokhoz.

2.5. Fontosnak tűnik aláhúzni, hogy a kockázati tényezők jelenléte – amint azt a Covid19-világjárvány gazdasági és társadalmi rendszerekre gyakorolt hatása is bizonyítja – olyan támogatási és ezen belül pénzügyi eszközöket tesz szükségessé, amelyek lehetővé teszik közös kezdeményezések megosztását a tagállamok között, ezzel ellensúlyozva a válságoknak az európai polgárok munka- és életkörülményeire gyakorolt.

2.6. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság által az elmúlt hónapokban hozott döntések, amelyek a helyreállításra és az ellenálló képességre vonatkozó nemzeti tervek jóváhagyásához vezettek, elfogadhatók, és a tisztességes és fenntartható fejlődési modell támogatásának irányába mutatnak. Ugyanígy el kell kerülni, hogy a világjárvány okozta válságból való kilábalás következtében a társadalmi kirekesztés nagyobb kockázatának, és a területi egyensúlytalanság felgyorsulásának feltételei alakuljanak ki, hiszen az utóbbi az elmúlt években az európai régiók között is romlott, amint az 2013 óta kitűnik az Európai Bizottság regionális versenyképességi indexéből is, amely a területek közötti versenyképességet méri.

2.7. Az inkluzív gazdasági és fejlesztési modell felépítése megköveteli, hogy a termelékenység, a digitalizáció és a logisztika infrastruktúrájának megerősítését célzó politikákat és beruházásokat kombináljunk a területi kohéziót, a humán tőke támogatását, a munkaerő képzését, valamint a munkaerőpiacot és a szociális és személyes szolgáltatásokat támogató eszközök megerősítését célzó beavatkozásokkal. Egy, a lehetőségekhez való hozzáférés túlzott különbségeit és egyenlőtlenségeit magában foglaló Európa gyengébb, és az EGSZB úgy véli, hogy a kohézióknak továbbra is referenciapillérnek kell maradnia a növekedést célzó politikákban is.

2.8. A járvány okozta válság tovább súlyosbította az európai munkaerőpiacon jelenlévő strukturális problémákat, és olyan nehézségekre hívta fel a figyelmet, amelyek olyan átfogó politikát igényelnek, amely képes kezelni mind a legkiszolgáltatottabb csoportok helyzetét, mind pedig a munkaerőpiac egyes ágazataiban jelenlévő nehézségeket. A tagállamok előtt álló átmenet erősen összehangolt és közös politikákat, cselekvéseket és intézkedéseket, valamint a szociális párbeszéd folyamatos támogatását igényli.

2.9. Minden munkavállaló számára hozzáférést kell biztosítani a szociális védelemhez, a távmunkában és a munkavégzés új formáiban is, ideértve a platformalapú munkavégzést is, megerősítve a jóléti rendszereket. Ösztönözni kell a leggyengébb kategóriákba tartozók és a nők munkaerőpiaci részvételének teljeskörű fejlesztését, hogy elkerüljük a megkülönböztetés minden formáját és megszüntessük a nemek közötti bérszakadékat.

### 3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB – a foglalkoztatási iránymutatásokról szóló korábbi véleményekben említettekre is hivatkozva – az alábbiakat hangsúlyozza:

3.1.1. A megkülönböztetés elleni küzdelem témája egybeesik a munka minőségének javítása iránti elkötelezettséggel, és ez az erőfeszítés magában foglalja a tagállamok közötti stratégiák megosztását, amelyek célja a termelékenység és a versenyképesség összekapcsolása a humán tőke előmozdítására, valamint a munkavállalók legjobb munkakörülményeinek biztosítására képes rendszerekkel.

3.1.2. A válsághelyzetek rendszerint felnagyítják a társadalmi kockázati tényezőket, különösképpen az egyenlőtlenségeket, ezért a beruházásokat és a gazdasági fellendülés támogatásának formáit össze kell kötni a szociális és munkahelyi infrastruktúrák szilárd befektetési rendszerével, amely megfelelő politikákkal és intézkedésekkel képes javítani a szociális védelem színvonalát a tagállamokban.

3.1.3. Az európai gazdasági és szociális rendszerek továbbfejlesztése során erőteljes és közös fellépést kell biztosítani a tagállamok közötti – a munkavállalóknak nyújtott védelem, garanciák és biztonság csökkenésén alapuló – szociális dömping jelenségének megelőzése érdekében, miközben elő kell segíteni a tisztességes versenyt, amely az innovációra tekint, és a munkaerő fejlesztésén, valamint a termelés és a szolgáltatások fenntarthatóságán alapul. Olyan aktív munkaerő-piaci politikákra van szükség, mint például a kiszolgáltatott csoportok ideiglenes felvételére irányuló ösztönzők, továbbképzési és átképzési lehetőségek nyújtása és a vállalkozók támogatása, nem utolsósorban a szociális gazdaság szereplői számára.

3.1.4. Az innováció érdekében döntő fontosságú az új generációktól érkező lendület, akik számára – a munkavállalók tagállamok közötti mobilitásának fokozásával – garantálni kell a minőségi és stabil munkahelyekhez való hozzáférést. Az EGSZB egyetért a portói nyilatkozat tartalmával, amely kimondja, hogy „a fiatalok a dinamizmus, a tehetség és a kreativitás nélkülözhetetlen forrását jelentik Európa számára”. Az önfoglalkoztatás, az értelmiségi és a szakmai munka még ezért is fontos az új üzleti tevékenységek és induló innovatív vállalkozások céljából.

3.1.5. A növekedés társadalmi színvonala garantálásának szükségessége a nem termelő munkára, különösen a személyeknek nyújtott szolgáltatásokra, a szövetkezeti szervezetek gazdasági és társadalmi tevékenységének területére és formáira irányuló megújult figyelmet igényel, olyan összefüggésben, amely a társadalmi kapcsolatokat alapvető elemnek tekinti a fejlődéshez és a növekedéshez.

3.1.6. Ebben az összefüggésben elengedhetetlennek tűnik, hogy az irányelvek a szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuljanak, amely referenciaként szolgál a gazdasági és társadalmi válság leküzdésére irányuló intézkedések a társadalomra gyakorolt megfelelő és pozitív hatásának biztosítására az egészségügyi vészhelyzet okozta nagyobb kirekesztési kockázat összefüggésében<sup>(3)</sup>. A cselekvési tervben lefektetett három új célkitűzés a foglalkoztatási rátáról, a képzéshez és a készségek megújításához való hozzáférésről, valamint a szegénység elleni küzdeletről, gyermekkortól kezdve, előírja a tagállamoknak, hogy szükség van olyan politikák és eszközök kijelölésére az európai szemeszter keretében, amelyek meghatározzák a megjelölt célok elérésének szakaszait. Ezenkívül az EGSZB már hangsúlyozta, hogy új társadalmi mutatókat kell meghatározni a tagállamok által elért eredmények mérésére.

3.1.7. A szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek aktív és strukturált bevonása elengedhetetlen a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek (PNRR) végrehajtásához és a cselekvési terv célkitűzéseinek eléréséhez. Az EGSZB megerősíti, hogy hivatalos konzultációs eljárásokat kell létrehozni, amelyek megkönnyítik a nemzeti kormányokkal és intézményekkel folytatott valódi eszmecsere, és megszüntetik a civil társadalom hatékony konzultációi és részvétele előtt álló akadályokat; emellett eszközöket kell meghatározni a kollektív tárgyalások és a szerződéses lefedettség erősítésére.

3.1.8. Teljesen világos, hogy a szociális, gazdasági és munkaügyi politikák közötti kapcsolatot képzési rendszerek és folyamatos tanulás alkotja, és hogy a készségek ezen központi és transzverzális jellege az aktív politikák hatékonysága szempontjából is meghatározó, és az útmutatások alapját kell, hogy képezze.

<sup>(3)</sup> HL C 374., 2021.9.16., 38. o.

3.1.9. A képzési rendszerek minőségi fejlődését kiemelt célként kell megjelölni, nemcsak a digitális és környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos transzverzális készségek előmozdításában, hanem a humán készségek és a munkavállalók közötti együttműködési képesség megerősítésében is.

3.1.10. A vészhelyzet nyomán a válságok kezelésére és a munkanélküliség kockázatának csökkentésére irányuló különleges támogatási formák – köztük a SURE program is – aktiválódtak. Az 5. iránymutatás fényében, illetve a helyreállítási folyamat során fontosnak tűnik, hogy az Európai Bizottság gondoskodjon a válság elleni küzdelemhez szükséges finanszírozási és támogatási eszközök, valamint a munkanélküliek munkába való visszatérését szolgáló eszközök és politikák fenntartásáról.

3.1.11. Ezeknek a beavatkozásoknak lehetővé kell tenniük a pénzügyi támogatást olyan intézkedésekhez, mint a munkaidő-csökkentési programok, jövedelemkompenzációs mechanizmusok és a munkanélküliség megelőzését célzó egyéb intézkedések, mindaddig, amíg nem lálalunk ki a Covid19 okozta jelenlegi válságból.

3.1.12. Ebből a szempontból 2021-ben döntőnek tűnik a 2020 óta elindított, aktív munkaerőpiaci politikákkal kísért, a nagyobb foglalkoztatási nehézségeket enyhítését célzó politikák szolidaritási eszközök alkalmazásával történő folytatása.

3.1.13. Ezért döntőnek tűnik a hitelhez való hozzáférés, valamint az innovatív és termelékeny beruházások támogatása, és általában az innovációnak és a gazdasági kezdeményezések ösztönzésének kedvező területi, adóügyi és infrastrukturális feltételek megteremtése, különösen a kkv-k, a szociális gazdaság vállalatai, illetve az önálló és szakmai munkát végző vállalkozók számára, amelyek hatással lehetnek a foglalkoztatásra.

#### 4. Részletes megjegyzések

4.1. Az EGSZB hangsúlyozza a SOC/646. sz. véleményben megfogalmazottakat, de szándékában áll kiemelni néhány szempontot, figyelembe véve a járvány hatását, amely rámutatott a hiányosságokra, és a kiemelt cselekvési és intézkedési területekre is. Az EGSZB alapvető fontosságúnak tartja, hogy az egyensúlyhiány növekedésének jelenségével szemben, amely több mint egy évtizede tart, és amelyet a válság Covid19 következményeiből adódó fázisa súlyosbít, be kell avatkozni a gazdasági növekedés és társadalmi fejlődés összehangolására alkalmas hatékony politikákkal a versenyképességet támogató intézkedések révén, valamint a munkarendszerek és a foglalkoztatáspolitikák minőségének kihasználása érdekében. Ebben az értelemben a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekhez (PNRR) kapcsolódó beruházásokat a tagállamokban végre kell hajtani és a 2021-re megjelölt irányelvek célkitűzéseinek megfelelően ellenőrizni kell, különös tekintettel a munkaerő-kínálat és -kereslet megerősítésére, valamint az esélyegyenlőség feltételeinek előmozdítására, a munkaerőpiac működésére és a befogadásra. Cselekedni kell a szoros és koherens koordináció érdekében a vészhelyzet kezelésére meghatározott politikák, a SURE programon keresztül elindított támogatási formák, a helyreállítási terv révén a helyreállításhoz indított beavatkozások és beruházások, valamint a 2021- 2027 közötti strukturális alapok programozásával meghatározott és finanszírozott intézkedések révén.

4.2. A 2021-ben remélt gazdasági fellendülés, amelyet különösen a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekhez (PNRR) kapcsolódó beruházási projektek tesznek lehetővé, a foglalkoztatás széles körű fellendüléséhez vezethet, ha a tagállamok célzott beavatkozása kíséri a szociális és munkaügyi területeken, amelyek reagálnak a bekövetkező változások kihívásaira.

4.3. Ebben a forgatókönyvben fontosnak tűnik megerősíteni a szociális jogok európai pillére és a fenntartható fejlődési menetrend célkitűzéseit. Ezek olyan döntések, amelyeknek az Európai Bizottságot és a tagállamokat olyan halaszthatatlan elhatározásokra kell ösztönözniük, és amelyeket a járvány hulláma még nyilvánvalóbbá és szükségesebbé tett a támogatandó fejlesztési modell tekintetében. Különösen a gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatósági menetrendben megfogalmazott célok, valamint az emberi jólét központi kérdései kiemelkedően fontos utat jeleznek, és inspirálnak néhány alapvető döntést, amelyekről a helyreállítási terv és az európai strukturális alapok fő irányelvei is beszámoltak.

4.4. Az EGSZB egyetért azzal, hogy – az 5. iránymutatással összhangban – növelni kell a munkaerő iránti keresletet és – a tagállami törvényeket és gyakorlatokat követve – megfelelő és méltányos minimálbért kell biztosítani minden európai munkavállaló számára, kiterjesztve a szociális védelmet és a jóléti rendszerekhez való hozzáférést minden munkavállalóra, beleértve a foglalkoztatás új formáit is. A válságkezelésről a helyreállításra való áttéréshez a hangsúlyt a fenntartható jóléti intézkedésekre és a munkaerő alkalmazásának ösztönzésére kell helyezni, különösen a kkv-k számára. Ebben a tekintetben ösztönözni kell az átképzési beavatkozásokat a járvány miatti részmunkaidős munkavégzéssel összefüggésben is. Támogatni kell a szociális párbeszédet, és a szociális partnereket – az autonómiájuk tiszteletben tartása mellett – az egészséges ipari kapcsolatok keretében be kell vonni a folyamatba. A munkaerőre nehezedő adóterhek csökkenése nem vezethet a szociális lefedettség csökkenéséhez, ami negatív hatással lenne a jóléti rendszerekre és azok fenntarthatóságára; az EGSZB úgy véli, hogy meg kell erősíteni az adócsalás és adókikerülés elleni küzdelmet.



4.5. A 6. iránymutatás tekintetében, amely a munkaerő-kínálat növelése és a foglalkoztatáshoz, a készségekhez és a kompetenciákhoz való hozzáférés javítása érdekében avatkozik be, az EGSZB megjegyzi, hogy az egyes tagállamok beruházási intézkedései közötti hatékony koordináció megtervezésének képessége alapvető fontosságú a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben és a strukturális alapokban meghatározott képzés és a munkaerőpiac szempontjából. A szociális és védelmi intézkedések tervezett összehangolását 2022. december 31-ig végre kell hajtani – többek között az ESZA+, valamint a SURE program és más eszközök által – annak érdekében, hogy a foglalkoztatás beindítását célzó hatékony nemzeti rendszerek létrehozásával – amelyek lehetővé teszik az integrációt, az átképzést és a munkavállalók áthelyezését – ösztönözzék a munkavégzést. Hatékony felvételi ösztönzőket és átképzési intézkedéseket kell mérlegelni a munkahelyteremtés támogatása érdekében a fellendülés során.

4.6. A világválság a távmunka terjedésével még nyilvánvalóbbá tette, hogy olyan szabályokat és eszközöket kell meghatározni, amelyek a munkaszervezés, a vállalati jóllét és a digitális technológiák használata közötti kapcsolatot erősítik. Az EGSZB ismételten hangsúlyozza annak fontosságát, hogy teljes mértékben kihasználjuk a távmunkában rejlő lehetőségeket a munkakörülmények és a szakmai és magánélet közötti egyensúly javításának eszközeként, ügyelve arra, hogy ne váljon a megkülönböztetés lehetséges forrásává és nyűggé<sup>(4)</sup>.

4.7. A jelenlegi válság még nyilvánvalóbbá tette, hogy el kell ismerni és biztosítani kell az egész életen át tartó tanuláshoz való jogot és a minőségi oktatáshoz és képzéshez, valamint a készségek fejlesztéséhez való tényleges hozzáférést, és csökkenteni kell a szakmai továbbképzésekben jelenleg tapasztalható különbözőségeket mind a termelési kategóriák, mind a tagállamok között; a szociális pillérre vonatkozó cselekvési tervben meghatározott, a képzéshez való hozzáférés célja olyan célkitűzés, amely mérni fogja, hogy a tagállamok mennyire képesek olyan új eszközök kiépítésére, amelyek csökkentik a hozzáférés egyenlőtlenségeit, és reagálnak a munkaerőpiacnak a szükséges új készségekkel kapcsolatos szükségleteire.

4.8. Az EGSZB a 7. iránymutatáshoz, amely a munkaerőpiacok működésének és a szociális párbeszéd hatékonyságának javítása érdekében avatkozik be, megjegyzi, hogy a munkavállalók mobilitásának és foglalkoztathatóságának támogatásával kapcsolatos célkitűzéseket az Európai Unió digitális platformjának létrehozásával lehet elérni a munkaerő-kereslet és -kínálat összehangolása révén, amely a tagállamok és a munkaügyi szolgálatok számára közös mércét képez az aktív politikák és az európai mobilitás előmozdítása érdekében.

4.9. A szociális párbeszéd és a kollektív tárgyalások az európai gazdaságok fenntarthatóságának és ellenálló képességének fontos pillérei, de bizonyos tagállamokban továbbra is szükség van nemzeti szintű szabályozási és intézményi keretre<sup>(5)</sup> az ipari kapcsolatok rendszereinek megkönnyítése és támogatása érdekében; a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek (PNRR) végrehajtása megmutatja majd a tagállamok valódi hajlandóságát arra, hogy bevonják a civil társadalmat a nemzeti fejlesztési döntésekbe és beavatkozásokba.

4.10. Ami a 8. iránymutatást illeti, amelynek célja az esélyegyenlőség előmozdítása mindenki számára, a társadalmi befogadás ösztönzése és a szegénység elleni küzdelem, az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy ebben a szakaszban fontos a befogadást célzó hatékony politikák meghatározása, amelyek alapvető befektetéseknek tekinthetők a gazdasági és termelési rendszerek növekedéséhez. Az EGSZB továbbá megerősíti a foglalkoztatás beindításának szerepét, mint a befogadás és a szegénység elleni küzdelem eszközt, elkerülve pusztán a segélyezési intézkedések alkalmazását, valamint elősegítve a befogadást a foglalkoztathatóság és a munkaerőpiaci beilleszkedés révén. Döntő fontosságú e tekintetben olyan mechanizmusok bevezetése, amelyek – koherens szegénységellenes politikákkal együtt – az alacsony jövedelmű munkavállalók esetében elkerülik az „új szegénység” kockázatát.

4.11. Végezetül megalkotják az esélyegyenlőségi stratégia közös normáinak a nemek közötti egyenlőség politikájával, a fogyatékkal élők és a bizonytalan körülmények között élő emberek integrálásával, valamint az aktív időskort és a készségek generációkon átnyúló átadását elősegítő társadalmi promóciós rendszerek létrehozásával kapcsolatos meghatározó elemeit.

4.12. A világválság világossá tette, hogy mennyire fontos befektetni a munkahelyi egészség és biztonság biztosítása érdekében, és milyen sürgősen meg kell erősíteni a tagállami munkaügyi felügyeleti szerveket a munkavállalók védelmének biztosítása érdekében. Számos európai ország jegyzőkönyvet írt alá a szociális partnerekkel a vírus munkahelyi terjedésének leküzdése érdekében, ezzel is szemléltetve a felelősségvállalást és a reakcióképességet a vészhelyzetekben.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

<sup>(4)</sup> HL C 220., 2021.6.9., 13. o., illetve HL C 220., 2021.6.9., 1. o.

<sup>(5)</sup> HL C 10., 2021.1.11., 14. o.

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Stratégiai iránymutatások a fenntarthatóbb és versenyképesebb uniós akvakultúra érdekében a 2021 és 2030 közötti időszakra**

(COM (2021) 236 final)

(2021/C 517/16)

Előadó: **Anastasis YIAPANIS**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.5.31.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22., szerda
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	233/2/6

## 1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság által az ágazat növekedése és fenntarthatóbbá tétele érdekében tett erőfeszítéseket és kezdeményezéseket. Mindezek ellenére az uniós akvakultúra-ágazat nem használja ki teljes növekedési potenciálját. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy az Európában fogyasztott akvakultúra-termékek 65 %-a importból származik <sup>(1)</sup>.

1.2. A fogyasztói döntésekben egyre markánsabban tetten érhető a táplálkozástudatosabb életmód, melyben kiemelt helyen állnak a hal- és akvakultúra-termékek. Ez komoly növekedési lehetőséget jelent az ágazat számára, de egyben felelősséget is az uniós élelmiszerbiztonság jövőjének biztosítása terén. A biztonságos, egészséges és fenntartható élelmiszerek uniós biztosításának kell az egyik legfontosabb prioritást képeznie.

1.3. Az ágazat termelési kapacitásának és nyereségességének növelése érdekében összehangolt erőfeszítésekre van szükség az Európai Bizottság és a tagállamok részéről. Az adminisztratív eljárások azonnali egyszerűsítését magas szintű környezetvédelmi előírásokkal kell kiegészíteni, az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megőrzése, valamint a vízminőség javítása érdekében. Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy egyablakos akvakultúra-engedélyezési rendszert hozzanak létre valamennyi tagállamban.

1.4. Az EGSZB úgy véli, hogy meg kell találni a megfelelő egyensúlyt a Föld biológiai sokféleségének megőrzése és a szükséges élelmiszerigény kielégítése között, figyelembe véve a társadalmi hatásokat, az egészséges életmódot és a környezetvédelmet. A nyílt tengeri és a szárazföldi vizeket meg kell őrizni és védeni kell, ugyanakkor elő kell mozdítani a fenntartható akvakultúra-tevékenységeket, amelyek biztosítják az uniós lakosság számára szükséges élelmiszereket.

1.5. A rendelkezésre álló terület nagysága fontos akadályt jelent az ágazat fejlődésében. Az EGSZB úgy véli, hogy az akvakultúra-létesítményeket tovább kell fejleszteni, különösen a tengerparti és vidéki uniós területeken, olyan helyeken, amelyek nem alkalmasak más gazdasági tevékenységekre. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy valósítsanak meg összehangolt területrendezési projekteket, ideértve a tengeri medencéket érintő tervezést, az elhagyott akvakultúra-létesítmények helyreállítását és a nagy adathalmazok elemzését végző rendszereket.

1.6. Az EGSZB úgy véli, hogy hozzáadott értéket teremtene az Unió számára, ha a szociális partnereket és az érintett civil társadalmi szervezeteket bevonják az ágazat jövőbeli fejlesztési stratégiájának kidolgozásába. Ezek a szervezetek magas szintű szakértelmet és kiváló kommunikációs lehetőségeket tudnak biztosítani.

<sup>(1)</sup> [https://www.eumofa.eu/documents/20178/415635/EN\\_The+EU+fish+market\\_2020.pdf](https://www.eumofa.eu/documents/20178/415635/EN_The+EU+fish+market_2020.pdf).

1.7. Az EGSZB úgy véli, hogy az értékláncok érdekelt felei között etikus kapcsolatnak kell lennie. A kkv-kat és az induló innovatív vállalkozásokat teljes mértékben támogatni kell, hogy növekedhessenek, színvonalas munkahelyeket biztosítsanak és új, fenntartható gazdasági modelleket hozzanak létre, a köz-magán partnerségeket pedig olyan finanszírozási eszközökkel kell támogatni, amelyek fedezik a hosszú távú kötelezettségvállalásokat.

1.8. Az oktatási és szakképzési programok segíthetnek az ágazat magasan képzett munkaerő iránti igényeinek kielégítésében. Az akvakultúra-ágazat erre irányuló pályázati felhívásai az Európai Szociális Alap segítségével finanszírozhatók.

1.9. A címkézési követelmények nagyon fontos szerepet játszanak abban, hogy a fogyasztókat tájékoztassák az akvakultúra-termékek minőségéről. Az európai polgárokat megbízható információkkal kell ellátni, különösen azokkal a termékekkel kapcsolatban, amelyek olyan országokból származnak, ahol nincs, vagy elégtelen a jogszabályi keret. A nyomkövethetőségi követelményeket a belső piacon forgalmazott valamennyi termék esetében egészen a tenyésztőig vissza kell követni. A végső cél a 100 %-ban egyenlő versenyfeltételek biztosítása az egységes piacon.

1.10. A megfelelő környezeti és éghajlati teljesítmény elérésére tett ágazati erőfeszítésekről és az elért eredményekről szóló kommunikáció kiemelkedően fontos a társadalmi elfogadottság biztosítása és a fogyasztóknak a megtett erőfeszítésekről való tájékoztatása érdekében. Azonnali hulladékgazdálkodási rendszerekre van szükség ebben az ágazatban, amely számos lehetőséggel rendelkezik a környezeti lábnyomának csökkentése terén. Az ágazat további jelentős potenciállal rendelkezik a körforgásos jellegre és a megújuló vízi erőforrásokra való átállásban, miközben törekszik az energiafogyasztás és a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére.

1.11. Gyors és nagyszabású köz- és magánberuházásokra van szükség, különösen a kutatási és fejlesztési tevékenységek terén. Az Európai Bizottságnak a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek hálózatain keresztül népszerűsítenie kell a rendelkezésre álló uniós forrásokat és partnerségi lehetőséget, azzal a végső céllal, hogy az összes termelőt, különösen a kkv-kat elérje.

1.12. Az EGSZB nagyra értékeli és támogatja azt a javaslatot, hogy hozzanak létre egy uniós akvakultúra-támogatási mechanizmust saját online platformmal, és úgy véli, hogy európai szinten sürgősen szükség van egy olyan akvakultúra-ágazati növekedési stratégiára, amely növelné az ágazat potenciálját.

## 2. Háttér-információk

2.1. Az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) szerint a világ népessége több mint kétmilliárddal növekedhet a mai szintről, és 2050-re elérheti a 9,15 milliárdot. A jövedelmek még gyorsabban fognak növekedni. A FAO úgy véli, hogy a globális mezőgazdasági termelés 2050-ben 60 százalékkal lesz magasabb, mint 2005-ben, hogy kielégítse a megnövekedett keresletet<sup>(2)</sup>. Az akvakultúra-ágazat képes a növekedésre, valamint arra, hogy e kereslet nagy részét kielégítse, és valamely mértékben csökkentse a mezőgazdasági ágazatra nehezedő nyomást.

2.2. Az akvakultúra-termelést az ázsiai országok uralják, óriási mértékben, az elmúlt két évtizedben nagyjából 89 %-os részesedéssel<sup>(3)</sup>. Az Unióban az akvakultúra-termelés a hagyományos tartályban és halastavakban történő tenyésztéstől a nyílt tengeri ketrecek és tartályok vagy vízviszaforgatásos rendszerek használatáig terjed. Az ágazatban több mint 12 000 vállalkozás keretében több mint 74 000 embert foglalkoztatnak közvetlenül<sup>(4)</sup>.

2.3. Az EU a halászati és akvakultúra-termékek második legnagyobb kereskedője a világon, csak Kína előzi meg. Nettó importőrként az EU kereskedelmi mérlegének hiánya 2019-ben 21 milliárd EUR volt. Az uniós akvakultúra-termelés a legfrissebb adatok szerint a teljes globális termelésnek mindössze 1,15 %-át teszi ki<sup>(5)</sup>. Az Eurobarométer 2017-es tanulmánya<sup>(6)</sup> szerint az uniós polgárok túlnyomó többsége havonta legalább egyszer fogyaszt tengeri élelmiszereket, és az idősebbek a gyakoribb halfogyasztók.

2.4. Az Európai Bizottság „Stratégiai iránymutatás az uniós akvakultúra fenntartható fejlesztéséhez” című közleménye<sup>(7)</sup> igen átfogóan elemzi az akvakultúra-ágazat jelenlegi helyzetét, és számos hatékony cselekvési lehetőséget mutat be arra, hogy az ágazat hogyan válhatna fenntarthatóbbá és versenyképesebbé. Az EU egyértelműen elkötelezett az európai zöld megállapodás és „a termelőtől a fogyasztóig” stratégia célkitűzéseinek további megvalósítása mellett.

<sup>(2)</sup> [http://www.fao.org/fileadmin/user\\_upload/esag/docs/AT2050\\_revision\\_summary.pdf](http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/esag/docs/AT2050_revision_summary.pdf)

<sup>(3)</sup> Az uniós akvakultúra-ágazat gazdasági jelentésével foglalkozó szakértői munkacsoport.

<sup>(4)</sup> [https://stecf.jrc.ec.europa.eu/reports/economic/-/asset\\_publisher/d71e/document/id/2871698](https://stecf.jrc.ec.europa.eu/reports/economic/-/asset_publisher/d71e/document/id/2871698)

<sup>(5)</sup> [https://www.eumofa.eu/documents/20178/415635/EN\\_The+EU+fish+market\\_2020.pdf](https://www.eumofa.eu/documents/20178/415635/EN_The+EU+fish+market_2020.pdf)

<sup>(6)</sup> számú tematikus Eurobarométer felmérés: Uniós fogyasztói szokások a halászati és akvakultúra-termékek tekintetében.

<sup>(7)</sup> Stratégiai iránymutatás az uniós akvakultúra fenntartható fejlesztéséhez

### 3. Általános megjegyzések

3.1. A halak és egyéb vízi termékek magas tápértékkel rendelkeznek, és fogyasztásuk az egészség fenntartása érdekében különösen ajánlott. A fogyasztói igény és a minőségi elvárások növekedtek az egészséges táplálkozást biztosító, kiváló minőségű, fenntartható termékekkel szemben. Az uniós akvakultúrák élelmiszerek kiváló minősége továbbra is jelentős versenyelőnyt jelent. Az ágazat azonban nem aknázza ki teljes növekedési potenciálját, és a világ más részeihez képest a globális termeléshez való hozzájárulásának aránya csökken.

3.2. Az EGSZB úgy véli, hogy az uniós akvakultúra-ágazatnak sokkal több terméket kellene biztosítania a belső piaci kereslet kielégítésére. Továbbra is hihetetlen, hogy az Európában fogyasztott akvakultúra-termékek 65 %-a importból származik. A jelenlegi helyzettel az Európai Unió jövőbeli élelmezésbiztonságát veszélyezteti. Az EGSZB már korábban is hangsúlyozta, hogy „*az akvakultúra-termékek külkereskedelmi mérlegének az Európai Unióban tapasztalható egyensúlyhiánya nem elfogadható, sem gazdasági szempontból – az ebből következő kereskedelmi hiány miatt –, sem pedig társadalmi szempontból – a munkalehetőségek kihasználatlansága miatt*”<sup>(8)</sup>. Az EGSZB mély csalódottságának ad hangot amiatt, hogy a helyzet öt évvel később is változatlan, és nem sikerült elérni a várt eredményeket.

3.3. A kontinentális akvakultúra kiemelkedő növekedési potenciállal rendelkezik. Az édesvízi akvakultúra legkörnyezetbarátabb formája mindenképpen a halastavi tenyésztés, de termelékenysége alacsony. Az EU azonban elegendő gyakorlati tapasztalattal rendelkezik ahhoz, hogy a tógazdaságokat és az intenzív gazdálkodást teljesen környezet- és éghajlatbarát módon, és a körforgásos gazdaság elveit is tiszteletben tartva kezelje. A zökkenőmentes finanszírozás érdekében biztosítani kell az éghajlatváltozással összhangban lévő technológiák teljeskörű integrálását a zöld beruházások taxonómiájába. Végezetül az élelmiszer-feldolgozás vertikális és horizontális fejlesztése, beleértve az új fajok létrehozását is, hasznos a hozzáadott érték, a fogyasztói elfogadottság, a foglalkoztatás, valamint az élelmiszer- és hulladék-visszaforgatás javítása szempontjából.

3.4. Az elkövetkező években az élelmiszerek iránti megnövekedett keresletet olyan fenntartható projektekkel kell kielégíteni, amelyek egyszerre biztosítják a kiváló minőségű élelmiszereket, és védik a környezetet. A fenntartható fejlődési célok végrehajtásában az EU az élen jár, és az EGSZB úgy véli, hogy ez a helyes út. Az akvakultúra-ágazat rendkívül fontos az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak elérése szempontjából, különösen a 2. – Az éhezés megszüntetése, az élelmezésbiztonság és a jobb táplálkozás megteremtése, valamint a fenntartható mezőgazdaság támogatása –, a 12. – Fenntartható fogyasztási és termelési módok kialakítása – és a 15. fenntartható fejlődési cél – A szárazföldi ökoszisztémák fenntartható használatának védelme, helyreállítása és támogatása – elérése érdekében.

3.5. Az EGSZB úgy véli, hogy az ágazat további jelentős potenciállal rendelkezik a körforgásos gazdálkodásra és a megújuló vízi erőforrásokra való átállásban, miközben törekszik az energiafogyasztás és a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére. Az ágazat által a környezeti és éghajlati teljesítmény javítása érdekében tett erőfeszítésekről és előrelépésekről szóló kommunikáció kiemelten fontos ahhoz, hogy biztosítsuk az ágazat további növekedésének társadalmi elfogadottságát és a fogyasztói keresletet.

3.6. A polgárok elvárásai is változtak, ma már táplálkozástudatosabb étrendre van igény, melyben a hal- és akvakultúra-termékek a legkeresettebbek<sup>(9)</sup>. A környezeti lábnyom és az élelmiszertermeléshez kapcsolódó költségek azonban jelentősek. Világos, hogy az eddigi gazdálkodási módszerek nem tekinthetők fenntarthatónak, és új gazdasági modelleket kell kidolgozni.

3.7. Ugyanezen jelentés szerint: „*csak egy módja van annak, hogy jelentősen több élelmiszert és biomasszát nyerjünk ki az óceánból: olyan tengeri eredetű élelmiszerek begyűjtése, amelyek a jelenleginél átlagosan alacsonyabb táplálkozási szintet képviselnek. Ennek eléréséhez a tengeri akvakultúra áll legközelebb.*” Ez tulajdonképpen egy új üzleti modellt jelentene, ami azoknak a fajoknak a begyűjtésére összpontosítana, amelyeket jelenleg egyáltalán nem, vagy csak korlátozott mértékben aknáznak ki.

3.8. A puhatestűek és az algák fontos szerepet játszanak, mivel a tápláléklánc alján helyezkednek el, és közvetlenül a vízből vonják ki a tápanyagokat. Miközben az algákat számos ázsiai országban tenyésztik és fogyasztják nagy mennyiségben, az Unióban új termékek tekinthetők, és csak néhány fajtájukat tenyésztik sikeresen. Az algák kalóriában ugyan nem gazdagok, de sok rost található bennük, ami egészségügyileg több szempontból is előnyös. Az EGSZB üdvözlözi az Európai Bizottság szándékát, hogy az alga-fogyasztás támogatására külön kezdeményezést dolgozzon ki.

3.9. Az EGSZB úgy véli, hogy az ágazat versenyképessége nagymértékben javítható, színvonalas munkahelyeket teremtve a part menti és vidéki területeken szerte az Unióban, olyan helyeken, ahol más gazdasági tevékenységek meglehetősen nehezen folytathatók. Úgy véli, hogy a jövőbeli szociális normák kidolgozása, a tisztességes munkafeltételek biztosítása és az elfogadhatatlan gyakorlatok felszámolása rendkívül fontos a munkahelyteremtő képesség, de az ellátási láncok szempontjából is. Az élelmezésbiztonság szavatolásához egyensúlyt kell teremteni a fenntartható fejlődés három – környezeti, társadalmi és gazdasági – vetülete között.

<sup>(8)</sup> EGSZB-vélemény a fenntartható európai akvakultúra előtt álló akadályok felszámolásáról (HL C 34., 2017.2.2., 73. o.)

<sup>(9)</sup> Az Európai Tudományos Akadémiák tudományos szakpolitikai tanácsadása – élelmiszer az óceánokból.



#### 4. Részletes megjegyzések

4.1. Mivel az akvakultúra területét az Európai Bizottság és a tagállamok megosztott hatáskörben irányítják, az ágazat fenntarthatóságának javítása és nyereségességének növelése érdekében összehangolt erőfeszítésekre van szükség. Ez magában foglalja az adminisztratív eljárások egyszerűsítését, valamint az Európai Bizottság, a nemzeti és a regionális közigazgatási szervek közötti teljeskörű együttműködést. Az ágazat régóta alkalmazott, felesleges adminisztratív terheinek csökkentését magas szintű környezetvédelmi előírásokkal kell kiegészíteni az ökoszisztémák és a biológiai sokféleség megőrzése, valamint a vízminőség javítása érdekében.

4.2. Az EGSZB már korábban is rámutatott, hogy „az akvakultúra gyakorlásával kapcsolatos adminisztratív eljárások lassúsága és a rendelkezésre álló helyszínek hiánya elsősorban arra vezethető vissza, hogy a tagállami és a regionális hatóságok bonyolult módon alkalmazzák az Európai Unió környezetvédelmi jogszabályait, azokon belül is a víz-keretirányelvet, a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvet és a Natura 2000 hálózatra vonatkozó jogszabályokat. Ez a helyzet azt eredményezi, hogy az akvakultúrával foglalkozó vállalkozásoknak gazdasági szempontból túlságosan szigorú követelményeknek kell megfelelniük, miközben – paradox módon – nem javul a környezetvédelem szintje”<sup>(10)</sup>.

4.3. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló javaslatát, hogy egyablakos akvakultúra-engedélyezési rendszert hozzanak létre valamennyi tagállamban. Ez jelentősen lerövidíti a jelenlegi, elképesztően hosszadalmas jóváhagyási folyamatot.

4.4. Rendkívül fontos a fenntartható akvakultúrával kapcsolatos kezdeményezések megfelelő, mind magán-, mind állami forrásból történő finanszírozásának biztosítása. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek hálózatain keresztül népszerűsíteni kell a rendelkezésre álló uniós forrásokat, azzal a végső céllal, hogy az összes termelőt, különösen a kkv-kat elérje. Az induló innovatív vállalkozásokat teljes mértékben támogatni kell, hogy növekedhessenek és színvonalas munkahelyeket hozhassanak létre, a köz-magánpartnerségeket pedig olyan finanszírozási eszközökkel kell támogatni, amelyek fedezik a hosszú távú kötelezettségvállalásokat. Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy a termelők, a kiskereskedők és egyéb érdekelték között minden feldolgozási, kezelési és forgalmazási szakaszban etikus kapcsolatnak kell lennie, annak érdekében, hogy biztosítsák a kistermelők piacra jutását és a tisztességtelen gyakorlatok felszámolását.

4.5. Gyors és nagyszabású K+F-beruházásokra van szükség abban az ágazatban, amely növekedni akar, és képes egészséges és fenntartható élelmiszereket biztosítani. Az EU-nak olyan növekedési stratégiát kell biztosítania az akvakultúra-ágazat számára, amely növelné az ágazatban rejlő lehetőségeket. A kkv-k által uralt ágazatban rendkívül fontos felhívni a termelők figyelmét a rendelkezésre álló uniós finanszírozási lehetőségekre.

4.6. Az EGSZB úgy véli, hogy a belső piac a jelenlegi termelési kapacitás legalább háromszorosát képes felvenni. A biztonságos, egészséges és fenntartható élelmiszerek uniós biztosításának kell az egyik legfontosabb prioritást képeznie. Ezenkívül a fenntartható akvakultúrára vonatkozó új megközelítésnek figyelembe kell vennie a brexit hatását, mivel az európai akvakultúra-ágazatot jelentős mértékben érintette az Egyesült Királyság Unióból történő kilépése.

4.7. Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy biztosítsa, hogy az importált termékek megfeleljenek ugyanazoknak a követelményeknek és előírásoknak, mint a helyi termelők. Az EGSZB már korábban megjegyezte, hogy „Ez a hatóságokat nem mentesíti az alól, hogy az importtermékekre vonatkozóan is ugyanolyan élelmiszerbiztonságot követeljenek meg, mint az európai termékek esetében, a termék teljes nyomonkövethetőségével”<sup>(11)</sup>. A nyomonkövethetőséget az egységes piacra kerülő valamennyi termék esetében egészen a tenyésztőig számon kell kérni. Alapvetően fontos, hogy az európai termelők számára egyenlő versenyfeltételeket, a fogyasztók számára pedig minőségi és biztonságos termékeket biztosítsunk.

4.8. A címkézési követelmények nagyon fontos szerepet játszanak abban, hogy az európai fogyasztókat tájékoztassák a fenntartható akvakultúra-termékek minőségéről. Az uniós jogszabályok biztosítják az egyenlő versenyfeltételek létrejöttéhez szükséges jogi keretet, de azokat nem mindig vagy nem teljes mértékben tartják be. A minőség-ellenőrzési és címkézési tevékenységeket fokozni kell, mind a fogyasztók, mind a jogkövető vállalkozások védelme, valamint a megbízható információk biztosítása érdekében, különösen azokkal a termékekkel kapcsolatban, amelyek olyan országokból származnak, ahol nincs, vagy elégtelen a jogszabályi keret.

4.9. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok végső célja az kell, hogy legyen, hogy 100 %-ban egyenlő versenyfeltételeket biztosítsanak a belső piacon. Ez csak úgy érhető el, ha a belső piacon értékesített valamennyi termék – függetlenül attól, hogy azokat helyben gyártották-e vagy importálták – teljes mértékben megfelel az uniós előírásoknak. Az EGSZB a környezetvédelmi és minőségi előírásokat tiszteletben tartó, teljes mértékben nyomon követhető termékek értékesítését szorgalmazza. Az EGSZB úgy véli, hogy az akvakultúra-termékek nyomonkövethetősége és az átláthatóságnak az ellátási lánc szintjén történő biztosítása nagyon fontos, különösen a veszélyeztetett fajok esetében.

<sup>(10)</sup> EGSZB-velemény a fenntartható európai akvakultúra előtt álló akadályok felszámolásáról (HL C 34., 2017.2.2., 73. o.).

<sup>(11)</sup> Az EGSZB véleménye: Stratégiai iránymutatás az uniós akvakultúra fenntartható fejlesztéséhez (HL C 67., 2014.3.6., 150. o.).



4.10. A kkv-kat aránytalanul sújtja a bürokrácia és az akvakultúrával foglalkozó vállalkozások létrehozásával és üzemeltetésével járó magas adminisztratív költség. Mivel az ágazatot nagyrészt kkv-k és kis családi vállalkozások alkotják, az EGSZB kéri, hogy minden tagállamban hozzanak létre egyablakos információs központokat. Ezeket teljes mértékben digitalizálni kell, és valós idejű, naprakész információkat kell biztosítaniuk a termelők, a beruházók és a fogyasztók számára. Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy több termelői szervezetet kellene létrehozni, mivel ezek rendkívül fontosak az ágazat, különösen a kkv-k versenyképessége szempontjából. Az EGSZB szerint ezenkívül egy külön platformra is szükség van, amely támogatja az üzleti tevékenység folytatását és a vállalkozások átvételét.

4.11. Az EGSZB olyan konkrét ösztönzőkből álló keret létrehozását kéri, amely támogatná az ágazatot, és a fenntarthatóság irányába terelné azt. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a 14. fenntartható fejlődési cél keretében haladéktalanul dolgozzák ki a fenntarthatóságon alapuló ösztönzők rendszerét. A fenntartható akvakultúra-termelést ösztönző adókedvezmények szintén megfontolandó alternatívát jelentenek.

4.12. A rendelkezésre álló terület nagysága szintén fontos akadályt jelent az akvakultúra-ágazat számára, mivel gyakran kényszerül arra, hogy versenyre keljen más iparágakkal, például a hajógyártással, a megújuló energiaforrásokkal, a szabadidős tevékenységekkel, a kitermeléssel stb. A tagállamoknak meg kell valósítaniuk összehangolt területrendezési projektjeiket, ideértve a tengeri medencéket érintő tervezést, az elhagyott akvakultúra-létesítmények helyreállítását és a nagy adathalmazok elemzését végző rendszereket.

4.13. Az adatgyűjtés és -értékelés fontos szerepet játszhat az ágazat fejlődésében, és az EGSZB mielőbbi fellépést sürget ebben a tekintetben. Az eredmények a szükséges finanszírozás rendelkezésre bocsátásától, valamint a hatóságok és a magánszervezetek közvetlen részvételétől függenek. Ezenkívül a helyi akciócsoportok (LAG) bevált gyakorlatainak a helyi halászati akciócsoportok számára (FLAG) történő átadásának biztosítása, valamint az utóbbiak számára elérhető támogatás növelése javítani fogja a kistermelők kapacitását.

4.14. Az oktatási és szakképzési programok segíthetnek az akvakultúra-ágazat magasan képzett munkaerő iránti igényeinek kielégítésében, miközben felhívják a fiatal generáció figyelmét az ágazatban rejlő munka- és karrierlehetőségekre. Az EGSZB szintén szorgalmazza a fenntartható akvakultúra-gyakorlatokkal kapcsolatos, egész életen át tartó képzések létrehozását. Az erre irányuló pályázati felhívásokat az Európai Szociális Alapból lehetne finanszírozni, és kifejezetten az akvakultúra-ágazatra lehetne szabni.

4.15. Azonnali hulladékgazdálkodási rendszerekre, és ezzel együtt minőségbiztosításra, egészségügyi és élelmiszer-biztonsági előírásokra van szüksége ennek az ágazatnak, amely számos lehetőséggel rendelkezik a környezeti lábnyomának csökkentése terén. Ez különösen fontos lenne az ágazat jövőbeli fenntarthatósága szempontjából.

4.16. Az akvakultúra-ágazat következő öt évben történő támogatására tett intézkedések az ágazat jövője szempontjából kiemelkedő fontosságúak, és kulcsszerepet fognak játszani az importfüggőség mértékének meghatározásában. Az EGSZB úgy véli, hogy a szociális partnerek és a civil társadalmi szervezetek tervezési és végrehajtási folyamatokba való bevonása rendkívül fontos, és az ágazat fenntartható termelékenységének és versenyképességének fokozása révén hozzáadott értéket teremt az Unió számára.

4.17. Az EGSZB úgy véli, hogy a nyílt tengeri és a szárazföldi vizeket meg kell őrizni és védeni kell, ugyanakkor elő kell mozdítani a fenntartható akvakultúra-tevékenységeket, amelyek biztosítják az uniós lakosság számára szükséges élelmiszereket. Meg kell találni a megfelelő egyensúlyt a Föld biológiai sokféleségének megőrzése és a szükséges élelmiszerigény kielégítése között, figyelembe véve a társadalmi hatásokat, az egészséges életmódot és a környezetvédelmet. A víz, a tápanyagok, a gazdaság elhelyezkedése és az energia az akvakultúra-gazdaságok ökológiai fenntarthatóságát meghatározó legfontosabb szempontok.

4.18. Végezetül az EGSZB nagyra értékeli az Európai Bizottság által az ágazat növekedése és fenntarthatóbbá tétele érdekében tett erőfeszítéseket és kezdeményezéseket. A termelők számára rendkívül fontos a külön online platformmal rendelkező uniós akvakultúra-segítségnyújtási mechanizmus létrehozására irányuló javaslat. A legjobb gyakorlatok tagállamok közötti megosztását is javítani kell.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az EU-n belüli fenntartható kék gazdaság új megközelítéséről – Az EU kék gazdaságának átalakítása a fenntartható jövő érdekében**

(COM(2021) 240 final)

(2021/C 517/17)

Előadó: **Simo TIAINEN**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.5.31.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	229/0/11

## 1. Következtetések és ajánlások

1.1. A kék gazdaság jelentős szerepet játszik és egyre növekvő potenciállal rendelkezik az EU-ban és a globális gazdaságban, a munkahelyteremtésben és az emberek jólétében. Az EGSZB rendkívül fontosnak tartja e lehetőségek lehető legnagyobb mértékű kihasználását, egyidejűleg pedig az éghajlatra, a biológiai sokféleségre és a környezetre gyakorolt káros hatások minimalizálását. A jó vízminőség és az egészséges vízi ökoszisztémák elengedhetetlenek a virágzó, fenntartható kék gazdasághoz.

1.2. A környezetvédelmi kihívások mellett a kék gazdaságban tevékenykedők olyan kihívásokkal is szembesülnek, mint a tisztességtelen globális verseny és a gyors technológiai fejlődés. A Covid19-világjárvány súlyos hatással volt számos tevékenységre, különösen a turizmusra. A zökkenőmentes és sikeres helyreállítás ezért létfontosságú a kék gazdaság számára.

1.3. A kék gazdaság számos ágazatot és tevékenységet foglal magában, hagyományosakat és feltörekvőket egyaránt. A kék gazdaságban folytatott tevékenységek növekvő sokfélesége megnehezíti ezek összeegyeztetését, és versenyt generál a tengeri területekért és erőforrásokért. Az EGSZB hangsúlyozza a tengeri területrendezés fontos szerepét, mind a különböző tevékenységek együttes lehetővé tételében, mind pedig az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra történő felkészülésben.

1.4. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy aktívan támogassa a tengeri tevékenységekhez kapcsolódó digitális és zöld technológiák és megoldások kifejlesztését és bevezetését, és ezáltal gazdasági, társadalmi és környezeti előnyök elérését. Az EGSZB rámutat az oceanográfiai kutatás fontosságára is, a kék gazdaságban folytatott tevékenységek társadalmi-gazdasági és környezeti hatásainak vizsgálatával együtt.

1.5. Az EGSZB sürgeti az EU-t, hogy biztosítson olyan innovációs és beruházási környezetet, amely az egyszerűsített igazgatási eljárások, valamint a szabályozási és pénzügyi feltételek biztonsága miatt kedvező és kiszámítható. Az EGSZB üdvözli a fenntartható kék gazdaság támogatására rendelkezésre álló jelentős uniós finanszírozást, és rámutat arra, hogy annak forrásait könnyen hozzáférhetővé kell tenni a gazdasági szereplők számára nemzeti és helyi szinten egyaránt.

1.6. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU kék gazdaságát és a benne rejlő lehetőségeket globális összefüggésekben kell mérlegelni, ideértve a kül- és a kereskedelmi kapcsolatokat is. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy biztosítson egyenlő versenyfeltételeket az uniós vállalkozások számára nemzetközi versenytársaikkal szemben, és erősítse a gazdasági együttműködésre, a munkakörülményekre és a környezetre vonatkozó nemzetközi egyezmények és megállapodások globális végrehajtását.

1.7. Az EGSZB hangsúlyozza a szociális partnerek központi szerepét a munkával kapcsolatos változások előrejelzésében, a készségfejlesztés támogatásában és a munkavállalók kék gazdaságban való foglalkoztathatóságának javításában. Ezen túlmenően az ágazati, nemzeti és munkahelyi szintű szociális párbeszéd kulcsfontosságú a megfelelő munkakörülmények biztosításához.

1.8. Horizontális jellege miatt a kék gazdaságot átfogó és következetes módon kell figyelembe venni a szakpolitikai döntéshozatal során. Ehhez minden szinten zökkenőmentes együttműködésre van szükség a politikai döntéshozók között: az EU és a tagállamok között, a különböző régiókban található tagállamok között, valamint az olyan szakpolitikai területek között is, mint az ipar, a halászat, a kereskedelem, a közlekedés, az energia, a foglalkoztatás és a környezetvédelem.

1.9. Az EGSZB kiemeli, hogy a kék gazdaságra vonatkozó politikáknak megbízható tudományos ismeretekre és szilárd adatbázisra kell támaszkodniuk, és teljes mértékben figyelembe kell venniük a kék gazdaság szereplőinek és érdekelt feleinek igényeit és nézeteit. Az EGSZB kéri, hogy a munkáltatók, a munkavállalók és a civil társadalom egyéb szereplői jussanak érdemi szerephez a kék gazdaságra vonatkozó uniós és nemzeti politikák kialakításában, végrehajtásában és nyomon követésében.

1.10. Jóllehet fontos és szükséges a kék gazdaság holisztikus és horizontális szemlélete, az is fontos, hogy a különböző ágazatokat és tevékenységeket ezek sajátos lehetőségei és kihívásai szempontjából vizsgáljuk, ami lehetővé teszi, hogy alulról felfelé építkezve járjunk hozzá a kék gazdaság politikáihoz.

1.11. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy oktatást kell folytatni és figyelemfelhívó intézkedéseket kell hozni a kék gazdaság abbéli jelentőségének jobb megismertetésére, hogy a munkahelyteremtésen és a jóléten túl az egészséges táplálkozás, a mobilitás és a szabadidős tevékenységek területén is lehetőségeket teremtsen, emellett tudatosítani kell a tengeri környezet – például a műanyag hulladékkal szembeni – védelmének fontosságát.

## 2. Általános megjegyzések

2.1. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottságnak az EU-n belüli fenntartható kék gazdaság új megközelítéséről szóló közleményét, és támogatja az európai zöld megállapodással összhangban a klímasemleges, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdaságra való átállás támogatására irányuló célkitűzését.

2.2. Az EGSZB támogatja és pártolja a kék gazdaság integrált megközelítését a fenntartható fejlődés különböző dimenziói tekintetében, és hangsúlyozza, hogy a kék gazdaság hozzájárul az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak többségéhez, különösen az óceánokkal, a tengerekkel és a tengeri erőforrásokkal, az éghajlat-politikával, a szegénység és az éhezés visszaszorításával, az egészség és a jóllét előmozdításával, a felelős fogyasztással és termeléssel, a tisztességes munkával és a gazdasági növekedéssel kapcsolatos célok tekintetében<sup>(1)</sup>.

2.3. A kék gazdaság jelentős szerepet játszik és egyre növekvő potenciállal rendelkezik az uniós és a globális gazdaság bővítése, a minőségi foglalkoztatás és a különböző helyeken élő emberek jóléte terén, kiemelt előnyöket nyújtva a vidéki és a tengerparti térségek számára. Az EGSZB rendkívül fontosnak tartja e lehetőségek minél nagyobb mértékű kihasználását.

2.4. Az EGSZB ugyanakkor alapvető fontosságúnak tartja a víz- és levegőszennyezés, a hulladékképződés, valamint az éghajlatra és a biológiai sokféleségre gyakorolt káros hatások minimalizálását. Ez nemcsak környezetvédelmi okokból szükséges, hanem azért is, mert a környezet jó minősége és az egészséges ökoszisztémák létfontosságúak ahhoz, hogy megfelelő feltételeket és erőforrásokat biztosítsunk magának a kék gazdaságnak. A környezeti tényezők kezelését ezért minden gazdasági tevékenység szerves részének kell tekinteni.

2.5. A kék gazdaság számos olyan tevékenységet foglal magában, amelyek elengedhetetlenek az emberek mindennapi életéhez, és a nagy nemzetközi vállalatoktól a helyi kkv-kig érintik a vállalkozásokat. Az élelmiszer- és energiatermelés, a bányászat, a tengerhasznosítási ágazatok, a közlekedés és a turizmus a tengerhez kapcsolódó, meglévő elsődleges ágazatok, de ezek mellett kialakulóban vannak olyan ágazatok is, mint a kék biogazdaság új típusú termékeinek előállítására. A körforgásos gazdaság és a vízvédelmi tevékenységek is szervesen kapcsolódnak a kék gazdasághoz.

2.6. Mivel meghatározása szerint a kék gazdaság az óceánokhoz, a tengerekhez és a tengerpartokhoz kapcsolódik, elsősorban a tenger melletti országokat érinti. A határokon átnyúló ellátási láncokon és közös piacokon, valamint a közös éghajlaton és környezeten keresztül azonban a kék gazdaság az egész EU és valamennyi tagállam számára fontos, a Földközi-tengertől a Balti-tengerig és a Jeges-tengerig, valamint a Fekete-tengertől az Atlanti-óceánig és az Északi-tengerig.

2.7. Az EGSZB arra is rámutat, hogy a kék gazdaság koncepcióját nem helyénvaló kizárólag az óceánokra és a tengerekre korlátozni, mivel egyrészt vannak ezeknek megfelelő gazdasági tevékenységek, amelyek az édesvízkészleteken alapulnak, másrészt a belvízi vízfolyások is végső soron a tengerekbe és az óceánokba áramlanak. Ez rávilágít a regionális együttműködés fontosságára a vízszennyezés visszaszorítása terén.

<sup>(1)</sup> <https://www.un.org/sustainabledevelopment/oceans/>

## 2.8. Kihívások és lehetőségek

2.8.1. A kék gazdaságban folytatott tevékenységek növekvő sokfélesége megnehezíti ezek összeegyeztetését, és versenyt generál a tengeri területekért és erőforrásokért. Az EGSZB ezért hangsúlyozza a tengeri területrendezés – és ezen belül a halmozódó hatások integratív kezelése és felmérése – szerepét, és felhívja a tagállamokat, hogy keressenek és biztosítsanak megfelelő tereket a különböző tevékenységek számára, lehetővé téve ezáltal ezek fejlődését és egymás melletti létét úgy, hogy minél kisebb káros hatást gyakoroljanak más szereplőkre és a tengeri környezetre.

2.8.2. Az óceánok és a tengerek jelentős szerepet töltenek be szénelnyelőként, ugyanakkor a tengeri ökoszisztémák és a part menti területek ki vannak téve az éghajlatváltozásnak és hatásainak, beleértve a vízmelegedést, a tengerszint emelkedését és a szélsőséges időjárási eseményeket. A kék gazdaságot ezért megfelelően fel kell készíteni az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra; az EGSZB tehát sürgeti a tagállamokat, hogy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást a tengeri területrendezés lényegi elemének tekintve részesítsék előnyben a biológiai sokféleség fenntartását is elősegítő intézkedéseket. Ezenfelül az egyre súlyosabb aszály és az édesvízhiány új megoldásokat tesz szükségessé az élelmezésbiztonság megőrzése érdekében.

2.8.3. Az EGSZB rámutat arra, hogy a kék gazdaságban tevékenykedők számos más kihívással, például a tisztességtelen globális versennyel és a gyors technológiai fejlődéssel is szembesülnek. Ráadásul a Covid19-világjárvány számos tevékenységet súlyosan érintett, amelyeknek meg kell birkózniuk a járvány hatásával. Ez különösen igaz a turizmusra és a kapcsolódó szolgáltatásokra. A zökkenőmentes és sikeres helyreállítás – a zöld és a digitális átállással összhangban – ezért létfontosságú a kék gazdaság számára.

2.8.4. Mindent összevetve a kék gazdaság számos lehetőséget kínál a digitális és zöld átállásra. E lehetőségek megragadásához intenzív erőfeszítésekre van szükség a kutatás és az innováció terén. Ez elengedhetetlen mind a hagyományos tevékenységek fejlődéséhez, mind újak kialakításához, ennél fogva pedig a fiatalok odavonzásához és a kék gazdaság diverzifikációjához is.

2.8.5. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy aktívan támogassa a tengeri tevékenységekhez kapcsolódó digitális megoldások kifejlesztését és bevezetését, ideértve ezeknek a tengeri térképezésben, valamint a tengeri környezet és erőforrások állapotának nyomon követésében, feltárásában, modellezésében és előrejelzésében való felhasználását is. Innovációra is szükség van az energia- és anyaghatékonyság javításához, valamint az üvegházhatásúgáz-kibocsátás, a levegő- és vízszennyezés és a hulladékmennyiség csökkentéséhez. Kiemelt figyelmet kell fordítani a kisvállalkozások zöld és digitális átállásában való támogatására. Az EGSZB sürgeti továbbá a bevált gyakorlatok megosztását, valamint a kék gazdaság szereplői és érdekeltjei által létrehozott szociális innovációk fokozását, többek közt a kapcsolódások, az ellenállóképesség és az átláthatóság javítása, valamint az értékláncok méltányosabbá tétele érdekében.

2.8.6. A fenntartható kék gazdaság kialakítása megköveteli a tengerrel kapcsolatos fizikai, kémiai és biológiai jelenségek, valamint az azokban bekövetkező változások megfelelő megértését. Az EGSZB rámutat az oceanográfiai kutatás fontosságára, amelyet a kék gazdaságban folytatott tevékenységek társadalmi-gazdasági és környezeti hatásainak a nyílt tudomány megközelítését követő és a civil tudomány projektjeit felhasználó vizsgálata kísér.

2.8.7. A kék gazdaság munkahelyteremtési potenciáljának kiaknázása során elengedhetetlen az emberek jólétét elősegítő, színvonalas munkahelyek számának növelése. Ehhez a magas szintű képzés és az átvihető készségek fejlesztésére, a képzések kölcsönös elismerésére, ágazatközi mobilitásra és a munkaerő-piaci változásokhoz való alkalmazkodás képességére is szükség van. Az EGSZB arra kéri a tagállamokat és az oktatási szolgáltatókat, hogy – a kék gazdaság szereplőinek képviselőivel és a szociális partnerekkel együttműködve – vegyék figyelembe ezeket az igényeket az oktatási és képzési programok kidolgozásakor, ideértve a továbbképzést és az átképzést is, felhasználva ennek során többek közt az Európai Szociális Alap Plusz forrásait is.

2.8.8. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá a szociális partnerek létfontosságú szerepét a munkával kapcsolatos változások előrejelzésében, a készségfejlesztés támogatásában és a munkavállalók kék gazdaságban való foglalkoztathatóságának javításában. Ezen túlmenően az ágazati, nemzeti és munkahelyi szintű szociális párbeszéd – beleértve a kollektív tárgyalást is – nemcsak bizonyos minimumnormák biztosításához, hanem a kék gazdaság valamennyi ágazatában a munkakörülmények javításához is elengedhetetlen.

## 2.9. Beruházás, finanszírozás és nemzetközi keret

2.9.1. A fenntartható kék gazdaságban rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében az EGSZB sürgeti az EU-t, hogy biztosítson kedvező és kiszámítható innovációs, beruházási és működési környezetet, beleértve az egyszerűsített igazgatási eljárásokat, valamint a szabályozási és pénzügyi feltételek biztonságát. Azáltal, hogy hosszú távú jövőképet vázol fel és átfogó keretet határoz meg, az Európai Bizottság közleménye értékes eszköz a kiszámíthatóság biztosításában.

2.9.2. Az EGSZB üdvözi a fenntartható kék gazdaság támogatásához rendelkezésre álló jelentős uniós finanszírozást, beleértve a tengerekkel kapcsolatos egyedi finanszírozást és az olyan általános eszközöket, mint a Horizont Európa, a strukturális és beruházási alapok, valamint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz. Az EGSZB rámutat arra, hogy az uniós finanszírozást könnyen hozzáférhetővé kell tenni a gazdasági szereplők számára nemzeti és helyi szinten egyaránt.

2.9.3. Fontos továbbá a magánfinanszírozás mozgósítása a kék gazdaság fejlesztése érdekében, amely a magánbefektetők és a finanszírozók számára vonzó, fenntartható pénzügyi elveken és normákon alapuló projekteket követel meg. Az EGSZB ezenkívül szorgalmazza a közszektor, a vállalkozások és a polgárok megerősített, helyi szintű partnerségére épülő projekteket.

2.9.4. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU kék gazdaságát és a benne rejlő lehetőségeket globális összefüggésekben kell mérlegelni, mivel a kék gazdasággal kapcsolatos tevékenységek többsége a kereskedelmi és ellátási láncokon vagy a közös tengeri területeken keresztül nemzetközi kapcsolatban áll egymással. Ezért nemzetközi együttműködésre és közös szabályokra van szükség az egyenlő versenyfeltételek biztosítása és a tengeri erőforrásokkal kapcsolatos konfliktusok elkerülése érdekében. Az EGSZB arra ösztönzi az EU-t, hogy az Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezménye mellett fokozza a nemzetközi egyezmények és megállapodások globális végrehajtását olyan területeken, mint a kereskedelem, a közlekedés, a munkakörülmények, az éghajlat és a környezetvédelem.

2.9.5. Az EGSZB sürgeti az EU-t, hogy biztosítsa, hogy a kék gazdaság feltételei az EU-ban versenyképesek legyenek más nemzetközi szereplőkkel, például Kínával szemben. Ez szükséges ahhoz, hogy az uniós vállalkozások exportálhassák a fenntartható kék gazdaság termékeit, technológiáit és megoldásait a nemzetközi piacokra, és sikeresen versenyezzenek az EU-n kívülről érkező behozattal.

2.9.6. Az EGSZB felhívja továbbá a figyelmet a fejlődő országokkal folytatott együttműködés adta lehetőségekre, és arra ösztönzi az EU-t, hogy az Afrikához fűződő partnerség egyik elemeként bővítse a kék gazdaságot.

#### 2.10. Következetes és inkluzív szakpolitikai döntéshozatal

2.10.1. Horizontális jellege miatt a kék gazdaságot átfogó és következetes módon kell figyelembe venni a szakpolitikai döntéshozatal során. Ehhez minden szinten zökkenőmentes együttműködésre van szükség a politikai döntéshozók között, vertikálisan és horizontálisan egyaránt: az EU és a nemzeti döntéshozók között, a tagállamok között, valamint az olyan szakpolitikai területek között is, mint az ipar, a halászat, a kereskedelem, a közlekedés, az energia, a foglalkoztatás és a környezetvédelem.

2.10.2. A tagállamok és az EU-n kívüli országok közötti regionális együttműködés különösen fontos<sup>(2)</sup>, tekintettel arra, hogy a tengeri területek és számos belvízfolyás határokon átnyúló jellegű. Az együttműködés kulcsfontosságú abból a szempontból is, hogy garantálja a tengerrel kapcsolatos tevékenységek biztonságát, továbbá védi az emberi jogokat és a környezetet a belső és külső veszélyek széles köre ellen, a geopolitikai kockázatoktól a kalóztevékenységen át a környezeti és a kiberbűnözésig.

2.10.3. Az EGSZB kiemeli, hogy a kék gazdaságra vonatkozó politikáknak és intézkedéseknek megbízható tudományos ismereteken és adatokon alapuló tényekre kell támaszkodniuk. Ezen túlmenően, figyelembe véve a civil társadalom szereplőinek alapvető szerepét a fenntartható kék gazdaság gyakorlati kialakításában, az EGSZB kéri, hogy a munkáltatói és munkavállalói szervezeteket, valamint a környezetvédelmi és egyéb érintett szervezeteket vonják be az uniós és nemzeti politikák kialakításába, végrehajtásába és nyomon követésébe.

2.10.4. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy folytassa a konkrét cselekvési ütemterv kidolgozására irányuló munkát, amely a kék gazdaság különböző szereplőinek és érdekelt feleinek visszajelzésein és hozzájárulásain, valamint a kék fórum keretében a tengerhasználók számára tartott párbeszéden alapul.

2.10.5. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy oktatásra és egyéb intézkedésekre van szükség a kék gazdaság abbéli jelentőségének jobb megismertetésére, hogy a munkahelyteremtésen és a jóléten túl az egészséges táplálkozás, a mobilitás és a szabadidős tevékenységek területén is lehetőségeket teremtsen, emellett tudatosítani kell a tengeri környezet – például a műanyag hulladékkal szembeni – védelmének fontosságát.

<sup>(2)</sup> EGSZB-vélemény a következő tárgyban: *Kezdeményezés a nyugat-mediterrán térség kék gazdaságának fenntartható fejlesztésére* (HL C 129., 2018.4.11., 82. o.).



### 3. Részletes megjegyzések

3.1. Jóllehet fontos és szükséges a kék gazdaság holisztikus és horizontális szemlélete, az is fontos, hogy a különböző ágazatokat és tevékenységeket ezek sajátos lehetőségei és kihívásai szempontjából vizsgáljuk. Ez lehetővé teszi az alulról felfelé építkező hozzájárulást, és annak összekapcsolását a közlemény felülről építkező megközelítésével.

#### 3.2. Szállítás és kikötők

3.2.1. A tengeri szállítás kulcsfontosságú az EU-n belüli és azon kívüli teher- és személyszállítás szempontjából. Az EGSZB arra kéri az EU-t, hogy javítsa a nemzetközi versenyképesség, a digitalizáció és a környezetbarátabb hajózás előmozdításának feltételeit, és törekedjen a tisztességtelen versenyhez vezető gyakorlatok – például a külföldi lobogó alatti hajózással kapcsolatos helytelen gyakorlatok – megszüntetésére. Az egyedi technológiai fejlesztések mellett a rendszerszintű digitális megoldások is hozzájárulnak a közlekedés gazdasági és környezeti teljesítményének javításához, például a kereslet és a kínálat jobb összehangolása révén. A rövid távú tengeri szállítás előnyeit is teljes mértékben ki kell használni a közlekedés környezeti hatásainak csökkentése érdekében. Az EGSZB felhívja továbbá a figyelmet az olyan új globális szállítási útvonalak által kínált lehetőségekre, mint például az Északi-sarkvidéken található északi hajózási útvonal.

3.2.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a kikötők – többek között a zöld és a digitális átállás terén – kulcsfontosságú szerepet játszanak a kék gazdaság csomópontjaiként. Míg a kikötőknek a tengeri közlekedést és a halak kirakodását lehetővé tevő hagyományos szerepe megmarad, bővülő szerepük olyan új tevékenységekre is kiterjed, mint a megújulóenergia-használat és a körforgásos gazdaság elősegítése. Ehhez infrastrukturális beruházásokra és minden elemében új típusú irányításra van szükség. Az új szerepek a kisebb kikötőket is fontosabbá tehetik az adott régió számára.

#### 3.3. Halászat, akvakultúra és új biotermékek

3.3.1. Az EGSZB kiemeli a halászat, az akvakultúra és a kapcsolódó iparágak fontos szerepét az európaiak alacsony szén-dioxid-kibocsátású és egészséges táplálkozásának biztosításában. Tekintettel az EU-ba importált halak és tengeri eredetű élelmiszerek nagy mennyiségére, egyértelműen indokolt, hogy az élelmezésbiztonság és az élelmiszer-önrendelkezés igényére reagálva csökkentsük az EU élelmiszerimporttól való függőségét és megfelelő versenyfeltételeket teremtsünk az európai halászat, akvakultúra és a kapcsolódó iparágak számára. Tekintettel az uniós halászflootta idős korára, az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapból finanszírozást kell biztosítani a flották modernizálására, és ezáltal környezeti teljesítményük, munkakörülményeik és vonzerejük javítására. Az EGSZB elismeri és ösztönzi a halászati iparágak a halállomány fenntartható szinten tartására és a tengeri ökoszisztémák védelmére irányuló folyamatos erőfeszítéseit. Az EGSZB emellett ösztönzi az olyan konkrét gyakorlatok megosztását, mint például a vonóhálós hajók hozzájárulása a műanyag hulladék begyűjtéséhez.

3.3.2. Az akvakultúrát illetően az EGSZB utal egy másik véleményre, amelyben elsősorban az uniós akvakultúrára vonatkozó új stratégiai iránymutatásokkal foglalkozik<sup>(3)</sup>. Az EGSZB támogatja az olyan új biotermékek kifejlesztését is, mint a gyógyszerek, az élelmiszer és élelmiszer-adalékanyagok, az állati takarmányok, a kozmetikumok, valamint az algákon és más tengeri élőlényeken alapuló új anyagok. Ezek a biotermékek kiegészítik a kék biogazdaság spektrumát, amellyel az EGSZB az édesvizekre is kiterő korábbi véleményében<sup>(4)</sup> is foglalkozott.

#### 3.4. Turizmus és kapcsolódó szolgáltatások

3.4.1. A tengeri és tengerparti turizmus – számos kapcsolódó tevékenységgel, például közlekedési, szállodai és éttermi szolgáltatásokkal együtt – létfontosságú az EU számos régiója számára. A világjárvány okozta problémák megoldását célzó intézkedéseket illetően az EGSZB utal a turizmusról és a közlekedésről szóló véleményére<sup>(5)</sup>. A világjárvány utáni helyreállítást követően a turizmusnak vissza kell nyernie fontos szerepét abban, hogy általános fenntarthatóságát biztosító módon hozzájáruljon a gyakran kkv-ken alapuló helyi gazdaságokhoz és a minőségi munkahelyekhez. Az EGSZB rámutat arra, hogy a fenntartható turizmus elengedhetetlen ahhoz, hogy az emberek ne csak szabadidős tevékenységhez jussanak, hanem az uniós kultúrák és környezetek sokféleségével kapcsolatos ismeretekhez és tapasztalatokhoz is.

#### 3.5. Hajógyártás és tengerhasznosítási technológia

3.5.1. A hajógyártás hagyományos tengerhasznosítási ágazat, amely a teher- és személyszállítást szolgálja ki, ugyanakkor jelenleg számos új elemmel és megközelítéssel is bővíti a digitális és zöld átállással összhangban. Például a hajók fejlett automatizálása hozzájárul a közlekedés energiahatékonyságának és biztonságának javításához, és a tiszta meghajtási

<sup>(3)</sup> Az EGSZB NAT/816. sz. véleménye: *Stratégiai iránymutatás az uniós akvakultúra fenntartható fejlesztéséhez* (lásd e Hivatalos Lap 103. oldalát).

<sup>(4)</sup> Az EGSZB véleménye: *Kék biogazdaság* (HL C 47., 2020.2.11., 58. o.).

<sup>(5)</sup> Az EGSZB véleménye: *Turizmus és közlekedés 2020-ban és azon túl* (HL C 429., 2020.12.11., 219. o.).

technikák és a megújuló üzemanyagok fejlesztése és alkalmazása kulcsfontosságú a légköri kibocsátások minimálisra csökkentésében. A körforgásos gazdaságot erősítő javítási, karbantartási és hajóbontási technológiák és gyakorlatok szintén nélkülözhetetlenek ebben a fejlődésben. Az EGSZB ezért arra kéri az EU-t, hogy biztosítson kedvező feltételeket a tengeri technológiák, többek között a berendezések és a szoftverek fejlesztéséhez és az azokba való beruházáshoz, valamint az ezzel kapcsolatos munkákhoz.

### 3.6. Energia

3.6.1. Miközben hagyományosan a fosszilis tüzelőanyagok kiaknázására összpontosítanak, a tengerrel kapcsolatos energetikai műveletek most a megújuló energiákra irányulnak, főként a szél- és óceánenergiára. A megújuló energiaforrások bevezetése kulcsfontosságú a klímasemlegesség irányába tett előrehaladás szempontjából, és a tengerrel kapcsolatos megújuló energia jelentősen hozzájárulhat a jövőbeli energiaszerkezethez és a szén-dioxid-kibocsátás csökkentéséhez. Ugyanakkor megoldást kell találni az egyes tengeri területek különböző felhasználási módjaihoz kapcsolódó ellentétes érdekek kezelésére is. Az EGSZB a tengeri megújuló energiával kapcsolatos nézeteit a tengeri megújuló energiára vonatkozó stratégiáról a közelmúltban kiadott véleményében <sup>(6)</sup> fejtette ki.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

---

<sup>(6)</sup> Az EGSZB véleménye a tengeri megújuló energiára vonatkozó stratégiáról (HL C 286., 2021.7.16., 152. o.).

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az uniós ökológiai termelés fejlesztésére irányuló cselekvési tervről**

(COM(2021) 141 final)

(2021/C 517/18)

Előadó: **Andreas THURNER**

Felkérés:	Európai Bizottság, 2021.4.21.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2021.9.9.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	185/3/4

## 1. Következtetések és ajánlások

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB):

1.1. elismeri az ökológiai gazdálkodás szerepét az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek elérésében, és üdvözli az ökológiai termelés fejlesztésére irányuló cselekvési tervről szóló európai bizottsági közleményt. Úgy véli, hogy az szilárd alapot jelent az ökológiai ágazat fenntartható továbbfejlesztéséhez;

1.2. nagyon ambiciózusnak tartja az európai zöld megállapodásban kitűzött célt, amely szerint 2030-ra az EU mezőgazdasági területeinek 25 %-án ökológiai gazdálkodást kell folytatni;

1.3. támogatja különösen az Európai Bizottság arra irányuló piacorientált megközelítését, hogy fokozzák az biotermékek iránti keresletet és tovább erősítsék a fogyasztók biotermékekbe vetett bizalmát. Az ágazat sikeres továbbfejlesztéséhez döntő fontosságú a kereslet és a kínálat közötti egyensúly;

1.4. a tagállamok eltérő kiindulási helyzetére tekintettel egyfajta „ikerintézményi mechanizmus” létrehozását ajánlja a tagállamok közötti tapasztalatcsere megerősítése érdekében. Ösztönözni kell a mezőgazdasági termelők közötti tapasztalatcserét is. Az EGSZB szívesen áll rendelkezésre partnerként minden olyan tevékenységhez, amelynek célja az ökológiai termeléssel kapcsolatos figyelemfelkeltés (pl. egy éves uniós ökológiai nap keretében);

1.5. kéri a tagállamokat, hogy az érintett érdekelt felek bevonásával dolgozzanak ki nemzeti/regionális ökológiai cselekvési terveket, és használják ki a KAP keretében a biogazdálkodás támogatásához rendelkezésre álló lehetőségeket. Ennek során a biogazdálkodásra való átállás kihívásokkal teli szakasza különös figyelmet igényel;

1.6. fontosnak tartja a piac átláthatóságának és az ökológiai ágazatban rendelkezésre álló adatbázisok javításának céljából javasolt intézkedéseket. Ebben a kontextusban az EGSZB szorgalmazza, hogy az ökológiai ágazatban bekövetkező fejleményeket a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság által a mezőgazdasági kilátásokról rendezett éves konferencián is megfelelően mutassák be;

1.7. emlékeztet arra, hogy a fogyasztók egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a regionális élelmiszereknek. Az EGSZB véleménye szerint a rövidebb és helyi biogazdálkodási és forgalmazási láncok, melyek a szezonális szempontjára is tekintettel vannak, ígéretes lehetőséget jelenthetnek arra, hogy az élelmiszerláncon belül további hozzáadott értéket teremtsenek. Ezenkívül az EGSZB további foglalkoztatási lehetőségeket is lát ebben a vidéki területeken;

1.8. rámutat, hogy a biotermékek rendszerint többre kerülnek, mint a hagyományos termékek. Egyes alacsony jövedelmű társadalmi csoportok számára ez akadályt jelent. Az EGSZB ezért megfelelő kísérő intézkedések bevezetését szorgalmazza annak érdekében, hogy a biotermékek a kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok számára is hozzáférhetőek legyenek;

1.9. úgy véli, hogy különösen a közigazgatási szervek (települési, városi és regionális önkormányzatok és országos közigazgatási szervek) felelőssége, hogy a közbeszerzések során (pl. étkezdék esetében) nagyobb mértékben használjanak regionális bioélelmiszereket. Ennek során figyelembe kell venni a szezonális szempontját is;

1.10. hangsúlyozza, hogy az ökológiai ágazat támogatása érdekében elegendő pénzügyi erőforrásra van szükség a kutatáshoz és az innovációhoz.

## 2. Háttér

2.1. Az Európai Bizottság az európai zöld megállapodás keretében „a termelőtől a fogyasztóig” stratégiával és a „biodiverzitási stratégiával” ambiciózus célt tűzött ki az Unión belüli biogazdálkodás vonatkozásában: 2030-ra a mezőgazdasági területek legalább 25 %-án ökológiai gazdálkodást kell folytatni. Az Európai Bizottság 2021. március 25-én közzétette az ökológiai cselekvési tervet <sup>(1)</sup>, hogy támogassa a tagállamokat e célkitűzés végrehajtásában.

2.2. Az Európai Bizottság szerint ez az ökológiai cselekvési terv a 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó cselekvési terv eredményeire épül, és figyelembe veszi a 2020 szeptembere és novembere között tartott nyilvános konzultáció eredményeit <sup>(2)</sup>. A cselekvési terv három, egymással összefüggő tengely mentén épül fel:

- 1. tengely: a kereslet ösztönzése és a fogyasztói bizalom biztosítása
- 2. tengely: az átállás ösztönzése és a teljes értéklánc megerősítése
- 3. tengely: a biogazdálkodás fenntarthatósághoz való hozzájárulásának javítása

2.3. A három tengely 23 intézkedésen nyugszik. Ezekhez különböző finanszírozási forrásokat kell mozgósítani. Az ökológiai termékekhez nyújtott pénzügyi támogatást továbbra is vidékfejlesztési kötelezettségvállalásokon (2. pillér) keresztül folyósítják, és ezt az ökoszisztemeken (1. pillér) keresztül további finanszírozási források egészíthetik ki. Emellett az uniós promóciós politikán belül ambiciózus költségvetést lehet majd az ökológiai termékek fogyasztásának fellendítésére fordítani.

2.4. Az ökológiai termeléssel kapcsolatos ismeretek cseréjének előmozdítása érdekében meg kell erősíteni a mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatásokat. A cselekvési terv célkitűzéseinek támogatása érdekében az Európai Bizottság a mezőgazdaság, az erdészet és a vidéki térségek területén megvalósuló kutatási és innovációs tevékenységekre rendelkezésre álló költségvetés legalább 30 %-át az ökológiai ágazatra jellemző vagy ahhoz kapcsolódó témákra, például a terméshozamok növelésére, a genetikai sokféleségre és a vitatott termékek alternatíváira kívánja fordítani.

2.5. A három különböző tengely mentén javasolt intézkedések céljai részletesebben a következők:

*1. tengely: a kereslet ösztönzése és a fogyasztói bizalom biztosítása*

- a) Az ökológiai gazdálkodás és az uniós logó népszerűsítése
- b) Az ökológiai ételeket kínáló étkezdék népszerűsítése és a zöld közbeszerzés alkalmazásának fokozása
- c) Az iskolai ökológiai programok megerősítése
- d) Az élelmiszer-csalás megelőzése és a fogyasztói bizalom erősítése
- e) A nyomonkövethetőség javítása
- f) A magánszektor hozzájárulásának megkönnyítése

<sup>(1)</sup> [https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organic-action-plan\\_hu](https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organic-action-plan_hu).

<sup>(2)</sup> [https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12555-Biogazdalkodas-cselekvesi-terv-az-unios-okologiai-termeles-fejlesztese\\_hu](https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12555-Biogazdalkodas-cselekvesi-terv-az-unios-okologiai-termeles-fejlesztese_hu).

2. tengely: az átállás ösztönzése és a teljes értéklánc megerősítése

- a) Az átalakítás, a beruházások és a bevált gyakorlatok cseréjének ösztönzése
- b) Ágazati elemzés kidolgozása a piac átláthatóságának növelése érdekében
- c) Az élelmiszerlánc szervezésének támogatása
- d) A helyi és kisüzemi feldolgozás megerősítése, továbbá a rövid kereskedelmi láncok előmozdítása
- e) Az ökológiai szabályoknak megfelelő takarmányozás előmozdítása
- f) Az ökológiai akvakultúra megerősítése

3. tengely: a biogazdálkodás fenntarthatósághoz való hozzájárulásának javítása

- a) Az ökológiai lábnyom csökkentése és az éghajlatváltozáshoz való hozzájárulás mérséklése
- b) A genetikai biológiai sokféleség növelése és növekvő terméshozamok
- c) A vitatott anyagok és egyéb növényvédő szerek alternatíváinak kifejlesztése
- d) Az állatjólét javítása
- e) A források hatékonyabb kiaknázása.

2.6. A végrehajtás érdekében az Európai Bizottság azt ajánlja, hogy a tagállamok a regionális adottságok figyelembevételével dolgozzanak ki világos célkitűzéseket tartalmazó, megfelelő nemzeti ökológiai cselekvési terveket, és ezeket a nemzeti KAP stratégiai tervben megfelelően vegyék figyelembe.

2.7. Ezt a véleményt az élelmiszertermelés és -felhasználás fenntarthatóságára vonatkozó korábbi EGSZB-veleményekkel összefüggésben kell szemlélni (többek között az alábbi témákról szóló véleményekkel: „Az EU kereskedelempolitikájának összeegyeztethetősége az európai zöld megállapodással”<sup>(3)</sup>, „A »termelőtől a fogyasztóig« stratégia a méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszerért”<sup>(4)</sup>; „Rövid és alternatív élelmiszerláncok előmozdítása az EU-ban: az agroökológia szerepe”<sup>(5)</sup>; valamint „Az egészséges és fenntartható étrendek népszerűsítése az EU-ban”<sup>(6)</sup>).

### 3. Általános megjegyzések

3.1. Az EGSZB „nagyon ambiciózusnak” tartja az európai zöld megállapodásban kitűzött célt, amely szerint 2030-ra az EU mezőgazdasági területeinek 25 %-án ökológiai gazdálkodást kell folytatni. Jelenleg az Unióban a mezőgazdasági területek átlagosan mintegy 8,5 %-án folytatnak ökológiai gazdálkodást. Ez azt jelenti, hogy 2030-ig nagyjából meg kell háromszorozni az ökológiai gazdálkodással művelt mezőgazdasági területeket. Összehasonlításképpen: a 2009 és 2019 közötti időszakban az ökológiai gazdálkodással művelt területek mérete körülbelül 8,3 millió hektárról mintegy 13,8 millió hektárra nőtt (+ 70 %), aminek során progresszív tendencia látható. A 25 %-os cél az ökológiai gazdálkodású területek mintegy 40 millió hektárra való kiterjesztését jelenti, ezzel tehát jóval meghaladja a jelenlegi tendenciát.

3.2. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló piacorientált megközelítését, hogy fokozzák a biotermékek iránti keresletet és tovább erősítsék a fogyasztók biotermékekbe vetett bizalmát. Az ökológiai ágazat sikeres továbbfejlesztéséhez döntő fontosságú a kereslet és a kínálat közötti egyensúly.

3.3. Az ökológiai termelést keresletorientált módon is kell bővíteni. Ügyni kell arra, hogy a kínálat növekedését a keresleti oldal megfelelő fejlesztésével is előkészítsék. Ha a bioélelmiszerek előállítását erőteljesebben ösztönzik, mint amennyire a kereslet nő, ez elkerülhetetlenül negatív piaci versenyhez, és ennek további következményeként a termelői árak csökkenéséhez vezet.

<sup>(3)</sup> Az EGSZB véleménye: „Az EU kereskedelempolitikájának összeegyeztethetősége az európai zöld megállapodással” (HL C 429., 2020.12.11., 66. o.).

<sup>(4)</sup> Az EGSZB véleménye: „A »termelőtől a fogyasztóig« stratégia a méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszerért” (HL C 429., 2020.12.11., 268. o.).

<sup>(5)</sup> Az EGSZB véleménye: „Rövid és alternatív élelmiszerláncok előmozdítása az EU-ban: az agroökológia szerepe” (HL C 353., 2019.10.18., 65. o.).

<sup>(6)</sup> Az EGSZB véleménye: „Az egészséges és fenntartható étrendek népszerűsítése az EU-ban” (HL C 190., 2019.6.5., 9. o.).



3.4. Az ökológiai gazdálkodás a hagyományos gazdálkodási módszerekhez képest általában magasabb fajlagos termelési költségekkel jár (a többletköltségek és az alacsonyabb hozam miatt). Az ökológiai ágazat fenntartható fejlődéséhez ezeket a többletköltségeket is megfelelő piaci bevételekkel kell fedezni. A bioélelmiszer-ellátási lánc egészének profeszionalizálódásával azonban az ár-teljesítmény arány minden bizonnyal kedvezően fog fejlődni.

3.5. A kiindulási helyzet tagállamonként rendkívül eltérő. Egyrészt vannak olyan tagállamok, ahol az ökológiai gazdálkodás és a biotermékek forgalmazása már sikeresen kiépült. Másrészt vannak olyan tagállamok, ahol az ökológiai gazdálkodással művelt területek százalékos aránya igen alacsony, csupán az egy számjegyű értéktartományban van. Az intézkedések tervezésekor figyelembe kell venni ezeket a különböző regionális kiindulási helyzeteket. Az EGSZB ezért egyfajta „ikerintézményi mechanizmus” létrehozását ajánlja a tagállamok közötti tapasztalatcsere megerősítése érdekében. A kellően kiépült ökológiai ágazattal rendelkező tagállamok gyakran ösztönző és visszatartó jellegű megközelítést alkalmaznak, és egyaránt hoztak a termelés előmozdítását, valamint a biotermékek iránti kereslet erősítését célzó intézkedéseket. Az élelmiszer-kiskereskedelem ugyancsak alapvető szerepet játszik az ökológiai ágazat továbbfejlesztésében.

3.6. Az Európában megfigyelhető változatos struktúrák és jelentős regionális különbségek az uniós biogazdálkodási rendelet végrehajtását illetően ismételt problémákhoz vezetnek, és kérdéseket vetnek fel. Az ágazat sikeres továbbfejlesztése érdekében a végrehajtás során olyan egyensúlyt kell találni, amely egyrészt megfelel a szabályok uniós szintű egységes végrehajtása iránti igénynek és a fogyasztók elvárásainak, másrészt pedig biztosítja a szükséges rugalmasságot, hogy megfelelően figyelembe lehessen venni a helyi különbségeket és körülményeket, amennyire erre a rendelet lehetőséget ad.

3.7. Az Európai Bizottság három kiemelt területre (a fogyasztás ösztönzésére, a termelés bővítésére és a fenntarthatóság további erősítésére) összpontosító jelenlegi ökológiai cselekvési terve szilárd alapot jelent az ökológiai ágazat fenntartható továbbfejlesztéséhez. A tagállamokon belüli végrehajtást állandó nyomonkövetési és értékelési folyamatnak kell kísérnie.

3.8. A tagállamoknak az érintett érdekelt felek bevonásával nemzeti/regionális ökológiai cselekvési terveket kell kidolgozniuk, és ki kell használniuk a KAP keretében (többek között a nemzeti KAP stratégiai tervek kidolgozása során) a biogazdálkodás támogatásához rendelkezésre álló lehetőségeket.

#### 4. Részletes megjegyzések

4.1. Az erős fogyasztói bizalom a biogazdálkodás sikerének előfeltétele. Fontos, hogy a fogyasztók bizhassanak abban, hogy az alkalmazandó termelési előírások a teljes élelmiszerláncban – a termeléstől kezdve a feldolgozáson át egészen a fogyasztásig – betartásra kerülnek. Ezért különösen fontosak a csalás megelőzése és a nyomonkövethetőség javítása céljából előírányzott intézkedések. E tekintetben különösen a digitalizáció nyújtotta lehetőségeket célszerű kihasználni.

4.2. A piac átláthatóságának és az ökológiai ágazat adatbázisának javítását célzó, tervezett intézkedések segíteni fognak a gazdasági szereplőknek abban, hogy levonják a megfelelő következtetéseket. Eddig az európai szintű statisztikák többnyire nem tettek különbséget a hagyományos és a biotermékek szegmense között. Helyénvaló lépést jelent, hogy az ökológiai termelést is figyelembe veszik a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság piaci megfigyelőközpontjainak elemzéseiben. E tekintetben szorgalmazzuk, hogy az ökológiai ágazatban bekövetkező fejleményeket a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság által a mezőgazdasági kilátásokról rendezett éves konferencián is megfelelően mutassák be.

4.3. A mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások tervezett megerősítését és az ökológiai termeléssel kapcsolatos ismeretek cseréjének elősegítését célzó intézkedések fontos kísérő intézkedések. Fokozni kell a tudományos körök, a tanácsadási szolgáltatások, az oktatási ágazat, a mezőgazdasági termelők és a társadalom közötti cserekapcsolatokat. Különösen a fiatal mezőgazdasági termelők számára lehetnek nagyon hasznosak a regionális és nemzetközi csereprogramok.

4.4. A fogyasztókat is tájékoztatni kell a biotermékek előnyeiről és a velük kapcsolatos kihívásokról, mégpedig megfelelő tudatosító intézkedések révén (ideális esetben már az iskolában elkezdve). Az uniós iskolagyümölcs-, iskolazöldség- és iskolatejprogram (?) jó kapcsolódási pontokat kínál ehhez.

(?) [https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/school-fruit-vegetables-and-milk-scheme\\_hu](https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/school-fruit-vegetables-and-milk-scheme_hu).

4.5. Annak érdekében, hogy felhívja a figyelmet az ökológiai termelésre, az Európai Bizottság többek között azt tervezi, hogy bevezet egy uniós szinten évente megrendezendő ökológiai napot, valamint az ökológiai élelmiszerlánc minden területére kiterjedően a kiválóságot elismerő díjátadó ünnepségeket szervez. Az EGSZB szívesen vállal partneri szerepet ebben.

4.6. A fogyasztók egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a regionális élelmiszereknek. A koronavírus-világjárvány nyomán az emberek számára még fontosabbá vált az élelmiszerek minősége. Ezért a rövidebb és helyi biogazdálkodási és forgalmazási láncok együttesen ígéretes lehetőséget jelenthetnek a további hozzáadott értékek teremtésére. A biogazdálkodás, a regionalitás és a szezonális szempontjait lehetőség szerint a fenntarthatóságot illetően is együttesen kell vizsgálni. A már meglévő nemzeti/regionális ökológiai címkék megerősítésével párhuzamosan lehetővé kell tenni az uniós ökológiai logó további megerősítését is. Az élelmiszerek (nyersanyagok) eredetére vonatkozó információknak minél konkrétabbnak kell lennie, és az „EU-/nem EU-mezőgazdaság” jelölésen túl lehetőség szerint meg kell adnia az országot vagy a régiót.

4.7. A biotermékeket illetően az idegenforgalom és a gasztronómia nagy lehetőségeket rejthet magában. Ehhez elengedhetetlen az átláthatóság és a hiteles tanúsítási rendszerek megléte.

4.8. A változatosabb termelési folyamatok miatt a biogazdálkodás gyakran jóval munkaerő-igényesebb, és így a vidéki térségekben további foglalkoztatási lehetőségeket is rejthet magában. Másrészt viszont a magas munkaerőköltségek gátolhatják az ökológiai ágazat fejlődését.

4.9. A biotermékek rendszerint többet kerülnek, mint a hagyományos termékek, az árkülönbég azonban csökkenő tendenciát mutat (egyrészt a biogazdálkodás növekvő termelékenységére, másrészt pedig a KAP fejlődését követően az egyéb mezőgazdasági formákkal szemben támasztott szigorúbb környezetvédelmi követelmények miatt is). Egyes alacsony jövedelmű társadalmi csoportok, például a nyugdíjasok, a fiatalabbak vagy az alacsonyabb jövedelmű társadalmi rétegekből származó családok számára ez akadályt jelent. Az EGSZB ezért megfelelő intézkedések bevezetését szorgalmazza annak biztosítása érdekében, hogy a biotermékek e csoportok számára is hozzáférhetőek legyenek.

4.9.1. A fogyasztóvédők például arra hívják fel a figyelmet, hogy a százalékos kereskedelmi árrés olykor jelentősen magasabb a biotermékek esetében, mint a nem biotermékek esetében, ami következőképpen a hagyományos élelmiszerekhez viszonyítva a biotermékek árképzésére is kihathat. A kereskedelmi áraknak észszerűnek kell lenniük.

4.9.2. Egyes tagállamokban a hagyományos termékekhez képest fennálló – olykor jelentős – árkülönbség komoly akadályt jelent a biotermékek fogyasztói piacának növekedés szempontjából. E tekintetben a bioélelmiszerek ára a közjavakkal, például a szántóterületek biológiai sokféleségével vagy az állatjóléttel kapcsolatos nagyobb teljesítményt is magában foglalja. Ennek fényében a biogazdálkodási ágazat támogatásának egyik módja az lehetne, ha minden termék esetében figyelembe vennék az externáliákat (a valós költségeket).

4.9.3. Az EGSZB úgy véli, hogy különösen a közigazgatási szervek (települési, városi és regionális önkormányzatok és országos közigazgatási szervek) felelőssége, hogy jó példával járjanak elől, és a közbeszerzések során (pl. étkezdék esetében) nagyobb mértékben használjanak idényjellegű és regionális bioélelmiszereket. Számos európai város<sup>(8)</sup> (többek között Kopenhagen, Bécs, Nürnberg) már nagyon sikeres elképzeléseket valósított meg e tekintetben.

4.9.4. A rövidebb élelmiszerláncok és a közvetlen értékesítési lehetőségek révén a termelők és a fogyasztók számára egyaránt megfelelő árak alakíthatók ki.

4.10. Az ökológiai gazdálkodással művelt területek növekvő arányával párhuzamosan új kihívások jelennek meg. A kártevők megjelenésének mértékével és a növénybetegségekkel kapcsolatos fejleményeket szorosan nyomon kell követni az éghajlatváltozás előrehaladtával. Elegendő forrásra van szükség az alkalmazott kutatáshoz annak érdekében, hogy a biogazdálkodásra alkalmas fajtákat lehessen nemesíteni, valamint hatékony növényegészségügyi intézkedéseket és innovatív megoldásokat lehessen kifejleszteni. Az EGSZB e tekintetben hangsúlyozza, hogy továbbra is biztosítani kell a fajtákhoz és vetőmagokhoz való szabad hozzáférést.

4.11. A takarmányozásban már néhány éve nehézségekbe ütközik a kellő mennyiségű, ökológiai természetű fehérjetakarmány és esszenciális aminosav (B-vitamin) beszerzése. A terveknek megfelelően sürgősen fel kell gyorsítani – és kifejezetten üdvözlendő lenne felgyorsítani – az alternatívák kutatását ezen a területen.

<sup>(8)</sup> <https://www.organic-cities.eu/>.

4.12. Az átállási időszak különösen nagy kihívást jelent a mezőgazdasági termelők számára, mivel ebben az időszakban már magasabb költségekkel kell számolniuk (pl. az ellenőrzési költségek és az ökológiai inputok miatt), a termékeket viszont még nem lehet biotermékként értékesíteni. A tagállamoknak e téren megfelelő támogatási intézkedésekről kell gondoskodniuk. Meg kell vizsgálni, hogy lehetne-e piacot létrehozni (a biotermékek és a hagyományos termékek között elhelyezkedő) „átállási termékek” számára is.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

---

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2020/2222 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az Uniót és az Egyesült Királyságot a Csatorna-alagúton áthaladó állandó összeköttetésen keresztül összekötő, határokon átnyúló infrastruktúra tekintetében történő módosításáról**

(COM(2021) 402 final – 2021/0228(COD))

(2021/C 517/19)

Felkérés:	az Európai Unió Tanácsa, 2021.7.15. Európai Parlament, 2021.9.13.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 91. cikkének (1) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	239/1/5

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2021. szeptember 22-én és 23-án tartott, 563. plenáris ülésén (a szeptember 22-i ülésnapon) 239 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat tanácsi határozatra az Európai Unió által a Közlekedési Közösség regionális irányítóbizottságában a Közlekedési Közösség 2022. évi költségvetésének elfogadásával kapcsolatban képviselendő álláspont meghatározásáról**

(COM(2021) 479 *final* – 2021/0272 (NLE))

(2021/C 517/20)

Felkérés: az Európai Unió Tanácsa, 2021.8.25.  
Jogalap: az Európai Unió működéséről szóló szerződés 218. cikkének (9) bekezdése  
Illetékes szekció: „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció  
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte: 2021.9.22.  
Plenáris ülés száma: 563.  
A szavazás eredménye:  
(mellette/ellene/tartózkodott) 238/0/7

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2021. szeptember 22-én és 23-án tartott, 563. plenáris ülésén (a szeptember 22-i ülésnapon) 238 szavazattal, 7 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

---



**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és a tanácsi rendeletre a GFCM (Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság) létrehozásáról szóló megállapodás hatálya alá tartozó területen folytatott halászattal kapcsolatos egyes rendelkezésekről (átdolgozás)**

(COM(2021) 434 *final* – 2021/0248 (COD))

(2021/C 517/21)

Felkérés:	Európai Parlament, 2021.9.13. Tanács, 2021.9.3.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikkének (2) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	235/1/2

Mivel az EGSZB megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2021. szeptember 22-én és 23-án tartott, 563. plenáris ülésén (a szeptember 22-i ülésnapon) 235 szavazattal 1 ellenében, 2 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

**Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 2013. december 11-i 1380/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az uniós vizekhez való hozzáférés korlátozása tekintetében történő módosításáról**

(COM(2021) 356 *final* – 2021/0176 (COD))

(2021/C 517/22)

Felkérés:	Európai Parlament, 2021.7.8. Tanács, 2021.7.16.
Jogalap:	az Európai Unió működéséről szóló szerződés 43. cikkének (2) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció
Elfogadás a plenáris ülésen:	2021.9.22.
Plenáris ülés száma:	563.
A szavazás eredménye:	
(mellette/ellene/tartózkodott)	232/0/5

Mivel az EGSZB megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2021. szeptember 22-én és 23-án tartott, 563. plenáris ülésén (a szeptember 22-i ülésnapon) 232 szavazattal, 5 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2021. szeptember 22-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Christa SCHWENG

---











ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)  
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)



Az Európai Unió  
Kiadóhivatala  
L-2985 Luxembourg  
LUXEMBURG

HU